

Straniul interludiu

Piesă în 9 acte

în românește de Petru Comarnescu

Personajele:

CHARLES MARSDEN PROFESORUL HENRY
LEEDS.

NINA LEEDS, fiica sa EDMUND DARRELL
SAM EVANS

DOAMNA AMOS EVANS,
mama lui Sam GORDON EVANS MADELINE ARNOLD.

LOCUL ȘI TIMPUL ACȚIUNII

PARTEA I

ACTUL ÎNTII: Biblioteca din locuința familiei Leeds, într-un orașel universitar din Noua-Anglie (Statele-Unite ale Americii). O după amiază către sfârșitul verii.

ACTUL AL DOILEA: Același loc. Toamna anului următor. Noaptea.

ACTUL AL TREILEA: Sufrageria din conacul familiei Evans, în partea de Nord a Statului New York. Sfârșitul primăverii anului următor. Dimineața.

ACTUL AL PATRULEA: Același loc ca în actul întâi și doi. Toamna aceluiași an. Seara.

ACTUL AL CINCILEA: Salonul unei căsuțe pe care Evans a închiriat-o pe țărmul oceanului într-o suburbie aproape de New York. Aprilie anul următor. Dimineața.

PARTEA A II-a

ACTUL AL ȘASELEA: Același loc. Cam un an și ceva mai

târziu. Seara. ACTUL AL ȘAPTELEA: Salonul din apartamentul familiei

Evans în Park Avenue, New York. Aproape unsprezece

ani mai târziu. După-amiază devreme. ACTUL AL OPTULEA: Partea din spate a punții yachtului familiei Evans, ancorat la extremitatea portului Pough-

keepsie. Zece ani mai târziu. După-amiază. ACTUL AL NOULEA: O terasă a domeniului Evans din Long Island. Cîteva luni mai târziu. Spre seară.

!w&«Jr..

PARTEA ÎNTÎI

ACTUL I

DECORUL: Biblioteca din locuința Profesorului Leeds, într-un orașel universitar din Noua-Anglie. Camera este spre partea din față a casei cu ferestre care dau spre peluza aflată între fațadă și strada liniștită, cu locuințe particulare. E o odaie puțin încăpătoare, cu tavanul jos. Mobila aleasă reflectă preferința pentru piese vechi de prin partea locului. Pereții cu rafturi de cărți aproape pînă în tavan, acoperite cu geamuri, ticsite de cărți, ediții de seamă, multe din ele rare și vechi, ale autorilor clasici din antichitatea greacă și latină, în original, ale clasicilor de mai tîrziu, în franceză, germană și italiană, ale tuturor autorilor englezi, care scriau pe vremea cînd s se făcea ca f, și doar cîteva ulterioare acestei epoci, cel mai modern fiind, poate, Thackeray. Atmosfera este aceea a unui interior plăcut și retras — de intelectual — înjghebat sîngurcios ca un sanctuar unde, sub pavăza culturii trecutului, cineva care fuge de realitate poate privi nestingherit prezentul de la distanță, cu superioritate, cu un dispreț condescendent, cu compasiune și chiar amuzat.

O masă de lucru destul de mare, un jilț masiv, un balansoar și o laviță veche, acoperită cu perne ca să fie mai comodă. Masa, cu jilțul profesorului în stînga, se află spre stînga încăperii, balansoarul în centru, lavița la dreapta. Ca singură intrare, o ușă în peretele din dreapta, în fund. Sfîrșit de după amiază, într-o zi de august. Soarele domolit și estompat de umbra copacilor, umple odaia cu o lumină blîndă.

Din dreapta, se aude vocea unei slujnice, o femeie de vîrstă mijlocie, care dă lămuriri cuiva în chip familiar, dar respectuos. Intră Marsden. E un'om înalt și slab, cam de treizeci și cinci de ani, dichisit pînă în cele mai mici amănunte, avînd aparența unui gentleman englezit din Noua-Anglie. Poartă un costum de tweed, croit, evident, după moda englezească. Fața îi este foarte prelungă, nasul mare și subțire, fruntea înaltă, ochii albaștri, blînzi, par ai unui visător căruia îi place să se analizeze, buzele-i subțiri sînt ironice și puțin triste. Are ceva feminin abia deslușit, în ființa lui, dar care nu se învederează nici în ținuta și nici în modul de a se manifesta. Este rece și reținut în comportare. Vorbește cu o ușurință controlată, ca și cum ar asculta el însuși ceea ce spune. Are mîini lungi și fragile, iar umerii gîrboviți sînt ai unui om cu musculatură slabă, căruia nu i-a plăcut niciodată sportul și a fost totdeauna socotit o fire plăpîndă. Trăsătura caracteristică a personalității sale este un farmec discret, un aer

prietenos, care te atrage dar e și iscoditor întrucîta, gata totdeauna să asculte, dornic să simpatizeze cu ceilalți, căutînd să îndrăgească și să fie îndrăgit.

MARSDEN (*chiar în dreptul ușii, înalt și gîrbovit, rezemat de rafturile cu cărți, dînd din cap și surîzînd binevoitor slujnicei*): Am s-aștept aici, Mary. (*O clipă urmărește din ochi servitoarea, apoi își rotește privirile alene prin odaie, apreciînd cu satisfacție cărțile și tîlcul lor familiar. Zîmbește afectuos și, bine dispus, rostește cuvintele pe un ton retoric.*) **Sanctum** Sanctorum! (*Glasul devine monoton, iar ochii se plimbă fără țintă, în timp ce-l năpădesc gîndurile.*) „Ce desă-vîrșit este cuibul Profesorului!... (*Zîmbește.*) Ediții prime... cînd s-a mai pomenit ca cineva din Noua-Anglie să știe greaca... (*Privind cărțile.*) De ani de zile n-a mai achiziționat nici o carte... oare ce vîrstă aveam cînd am venit pentru prima dată aici?... șase ani... venisem cu tata... tata... cum i se înnegrise fața!... ar fi vrut să-mi spună ceva înainte ■ de a muri... spitalul... mirosul de iodoform... sălile acelea reci... ce vară toridă!... M-am aplecat... Glasul i se stinge din ce în ce... n-am putut să-l înțeleg... dar care fii poate vreodată înțelege?... totdeauna, prea aproape, prea curînd, prea departe sau prea tîrziu!... (*Chipul ise întristează amin-tîndu-și de groaznică durere din adolescență, cînd și-a pierdut*

10

tatăl. Apoi, își scutură capul, alungîndu-și gîndurile și se hotărăște să se plimbe prin odaie.) Ce amintiri într-o amiază așa de surîzătoare!... după trei luni din nou în orașelul acesta plăcut... nu mă mai duc în Europa... n-am putut scrie nici un rînd acolo... ce să răspund întrebărilor înfiorătoare puse de cei morți și de schilozi?... prea mult pentru mine!... (*Suspină — apoi rizînd de el însuși.*) Iată-mă din nou aici... un interludiu al acestor întrebări delicate... că dormitezi în orașul ăsta... înregistrezi cu simpatie tabieturile... pretext pentru născociri hazlii... romanele mele... nu de importanță cosmică, nu prea... (*Apoi, încurajîndu-se singur.*) Totuși există un public care le îndrăgește, de bună seamă... da' eu mă pricep la scris!... mai mult decît toți ăștia la modă cu isteria lor sexuală!... trebuie să încep lucrul chiar de mîine... cîndva aș vrea să-l folosesc și pe Profesor într-un roman... și pe soția lui... tot nu m-am obișnuit cu gîndul că a murit acum șase ani... ce fgmeie arțăgoasă!... bietul Profesor!... acum îl ia din scurt Opinai, dar asta-i altceva... și pe mine m-a ținut în frîu, de cînd era copilă... acum e femeie... a cunoscut dragostea și moartea... G_ordon s-a prăbușit la pămînt în flăcări... două zile înainte de armistițiu... a naibii ironie!... trupul lui minunat de atlet... iubitul ei!... niște oase făcute scrum într-o cușcă de oțel sfărîmat!... nici o mirare că e în halul ăsta... Mama mi-a spus că în ultima vreme a devenit tare ciudată... părea geloasă mama de grija ce-i purtam... de ce nu m-am îndrăgostit niciodată de Nina?... s-ar fi putut?... în cazul meu... o legănasem pe genunchi... am ținut-o în brațe... ea n-ar vedea nici acum lucrurile altfel... cîteodată, mireasma părului și a obrazului ei... narcotic pentru visare... visare !... Aici e aici!... am avut parte numai de visuri... viața mea sexuală printre năluci!... (*Zîmbește frămîntat.*) De ce?... răscolind toate acestea nu ajung nicăieri... ducă-se la dracu' poftele sexuale!... astăzi, ca să ne ascundem neputința batem toba sus și tare despre virilitate!... lăudăroși... niște eunuci care fac paradă de sex!... se destăinuie... și pe cine prostesc?... nici măcar pe ei înșiși!... (*Se întunecă deodată la față de suferință și dezgust.*) Ah!... mereu aceleași amintiri... de ce nu le mai pot uita?... sînt tot atît de limpezi și scabroase, parcă s-ar fi petrecut ieri... liceul... vacanța mare... Fatty Boggs și Jack Frazer... casa aceea cu dragoste

11

JftiUw..

pe bani... un dolar!... ce-arn căutat acolo?... Jack, și vîină-toarea aceea... cum îl mai admiram!... mi-era teamă de ironiile lui... el mi-a arătat-o pe italiancă... «Hai!»... mi-am luat inima-n dinți... m-am dus... groaznic de speriat... ce scroafă!... ce față vicioasă sub masca de pudră și roșu... acră și disprețuitoare... corp grosolan... picioare scurte și glezne groase... din cocioabele Neapolului... «Ce-ai încremenit așa? hai, mișcă-te, puștiule!»... puști... eram doar puști!... șaisprezece ani... dovada bărbăției... mi-ar fi fost rușine să mai dau ochi cu Jack dacă... ce prost am fost!... l-aș fi putut minți!... dar mi-a fost teamă să n-o umilesc pe căzătura aceea... dacă... ah, copil prost... înapoi la hotel, am așteptat pînă ce-au adormit ceilalți... apoi m-a podidit plînsul... mă gîndeam la mama... mi se părea că săvîrșisem o profanare față de ea... și față de mine... pentru totdeauna!... (*Bătîndu-și joc, cu amărăciune.*) «Nimic nu-i pe lume mai dulce ca visul tînăr de dragoste»... hm... (*Merge fără astîmpăr.*) De ce mă opresc mereu la aceleași lucruri?... ce urîcioase sînt... și de fapt n-au nici o importanță... o întîmplare prin care trece orice băiat de vîrsta mea..."

(Aude pe cineva venind cu pași repezi dinspre dreapta, se întoarce, în așteptare. Intră profesorul Leeds cu o atitudine amabilă și binevoitoare, dar care e în contrast cu îngrijorarea de pe față. E un bărbat mic de statură, subțire, în vîrstă de

cincizeci și cinci de ani, cu părul încărunțit și chel în creștetul capului. Chipul, îngândurat, în ciuda trăsăturilor lui miniaturale, supra-rafinat, dezvăluie o fire retrasă și studioasă. Are ochi inteligenți și un suris ce poate fi ironic. Timid prin temperament, arma lui de apărare este refugiul într-o atitudine superioară din care se complace să privească lumea largă prin perspectiva sălii de cursuri. Această pavăză este întărită și de o firească tendință către un fel de provincialism ostentativ, când e vorba de chestiunile practice ale prezentului (deși este liberal și chiar radical în înțelegerea-i tolerantă a obiceiurilor și moralității din Grecia antică și din Roma imperială!) Totuși, morma lui profesorală îl cam părăsește în afara sălii de cursuri. Din această pricină atitudinile sale par șovăitoare și nedumiresc pe cei care-l ascultă, stînjinind chiar și pe „Profesor”. Cum Marsden este unul dintre foștii săi sluliși și p: deasupra, îl știe din copilărie, se simte la largul său în prezența lui.)

12

MARSDEN (*intinzîndu-i mîna, cu vădită bucurie*): Iată-mă din nou aici, domnule profesor! PROFESORUL LEEDS (*strîngîndu-i mina și bătîndu-l pe umăr cu sinceră afecțiune*): Îmi pare atît de bine că te revăd, Charlie! Ce surpriză! Nu te așteptam așa curînd. (*Se așază pe scaunul său din stingă, iar Marsden în balansoar, își ia privirea o clipă de la Marsden. Fața sa exprimă o ușurare, în timp ce-șispune.*) „Bine că s-a întors... totdeauna a avut o influență liniștitoare asupra Ninei...”

MARSDEN: Nici eu n-am visat să mă întorc așa de repede. Dar Europa, domnule profesor, face parte din marile catastrofe de care ți-e frică să pomeniști.

PROFESORUL LEEDS (*înnourîndu-se*): Da. Bănuiesc și eu c-ai găsit acolo totul schimbat față de cum era înainte de război. (*Se gîndește cuprins de indignare.*) „Războiul... Gordon!...”

MARSDEN: Europa s-a mutat înspre Apus... (*zîmbește cu duh*)... în America, să sperăm! (*Apoi, încruntîndu-se.*) „N-am putut îndura atmosfera de acolo. Milioane de oameni alături de cadavre. Morți care aveau dreptul să stea cu familiile lor.”

(*Revenind la subiect.*) Și apoi îmi pierdeam vremea degeaba. N-am putut scrie nici un rînd. (*Vesel.*) Dar unde-i Nina? Vreau s-o văd.

PROFESORUL LEEDS: Vine îndată. Mi-a spus că vrea să termine cu un gînd ce-o frămîntă de multă vreme. O vei găsi schimbată, Charlie, foarte schimbată.

(*Suspină, gîndindu-se puțin alarmat și cu o urmă de vinovăție.*) „Primul lucru pe care mi l-a spus dimineață... «L-am visat pe Gordon»... ca și cum m-ar fi muștră!... ce absurd!... ochii ei aruncau pur și simplu fulgere!...”

(*Deodată, scapă aceste vorbe, mîniat.*) Mereu îl visează pe Gordon.

MARSDEN (*privindu-l cu surprindere și puțin amuzat*): Atunci nu prea văd unde e schimbarea, nu-i așa?

PROFESORUL LEEDS (*se gîndește, ca și cum n-ar fi auzit observația aceasta*): „Trebuie mereu să țin seamă că nu mai este ea însăși... că-i o fată bolnavă...”

MARSDEN (*gîndindu-se*): „Dimineața aceea în care ne-a sosit vestea morții lui Gordon... se făcuse pămîntie la

13

față... nici urmă de frumusețe... nimeni nu poate îndura loviturile cumplite... dar mai tîrziu, cînd...” (*Cu interes.*) Dar cum adică schimbată, domnule profesor? Cînd am plecat, părea că-și revenise din toropeala aceea îngrozitoare.

PROFESORUL LEEDS (*încet și cu prudență*): Da. într-adevăr, a jucat golf și tenis de multe ori în vara asta, a mers cu mașina prin împrejurimi, însoțită de prieteni, și chiar a dansat destul de mult. Și mănîncă, mănîncă de rupe pămîntul.

(*Gîndindu-se, înspăimîntat.*) „Dimineață, la cafea... «L-am visat pe Gordon»... cu ce ură se uita la mine!...”

MARSDEN: Atunci e splendid! Cînd am plecat nu voia să vadă pe nimeni și nici să iasă.

(*Gîndindu-se cu milă.*) „Rătăcea din odaie în odaie... slăbită, palidă... ochii rățăciți, secătuți de dragoste!...”

PROFESORUL LEEDS: Acum a căzut în cealaltă extremă! Vede pe oricine — toți plicticoșii și smintiții — fără să mai facă vreo deosebire, voit sau pentru că și-a pierdut acest simț. Și vorbește într-una, Charlie, spunînd, parcă înadins, tot felul de prostii! Nu mai ia nimic în serios! Își bate joc de toate și de toți!

MARSDEN (*încercîndu-l liniștească*): Asta, fără îndoială, din pricină că se străduiește să uite tot ce i s-a întîmplat.

PROFESORUL LEEDS (*absent*): Da, așa trebuie să fie.

(*Argumentînd cu sine însuși.*) „Să-i spun?... nu... ar fi urît din parte-mi... e groaznic să fii atît de singur, tocmai acum... dacă trăia mama Ninei... soția mea... moartă!... și un timp m-am simțit descătușat, parcă!... soție!... tovarăș de viață!... aș avea nevoie de ajutor... la ce bun!... e moartă!...”

MARSDEN (*nu-l pierde din ochi, gîndindu-se cu o afecțiune respectuoasă*): „Bietul bătrînel... pare îngrijorat... mereu hărțuit de cîte ceva... trebuie s-o exaspereze pe Nina...” (*încurajîndu-l*.) Nici o fată nu l-ar putea uita pe Gordon atît de repede, mai ales după ce a primit lovitura morții lui tragice.

PROFESORUL LEEDS (*iritat*): Îmi dau seama de asta.

(*Gîndindu-se revoltat.*) „Gordon... toți îmi vorbesc numai de Gordon. Gordon în sus Gordon în jos...”

14

MARSDEN: Să nu uit. Am găsit, aproape de Sedan, locul unde a căzut avionul lui Gordon. Nina m-a rugat să-l caut, după cum știi.

PROFESORUL LEEDS (*supărat — dojenindu-l binevoitor*): Pentru numele lui Dumnezeu, nu-i mai aminti! Ajută-i să-l uite, dacă vrei s-o vezi iarăși sănătoasă. La urma urmelor, Charlie, viața trebuie trăită și Nina nu poate trăi la nesfîrșit cu un cadavru! (*Căutînd să-și stăpînească enervarea și să vorbească pe un ton obiectiv.*) Caut să văd totul limpede și fără să fiu sentimental. Îți amintești că și eu am fost zdrobit, ca fiecare, de moartea lui Gordon. Mă împăcasem cu gîndul că Nina-l iubește, deși la început, după cum știi, m-am împotrivit și pe bună dreptate, cred, pentru că băiatul, cu toate că era chipeș și avusese atîtea succese la sport și la carte, venea de jos și nu avea bani, în afară de cariera ce și-o făcuse prin el însuși.

MARSDEN (*luîndu-i puțin apărarea*): Sînt sigur c-ar fi avut o carieră strălucită.

PROFESORUL LEEDS (*nerăbdător*): Fără îndoială. Deși trebuie să recunoști, Charlie, că eroii anilor de studenție rareori strălucesc mai tîrziu în viață. Din nefericire, tendința de a le căuta în coarne încă din Universitate este o proastă educație...

MARSDEN: Dar Gordon nu era cîtuși de puțin răsfațat.

PROFESORUL LEEDS (*înfierbîntat*): Nu mă înțelege greșit, Charlie, Sînt primul care aș recunoaște... (*Puțin patetic.*) Nu-i vorba de Gordon, Charlie. E vorba acum de amintirea lui, de strigoiul, dacă vrei să-l numești astfel, care o chinuie pe Nina și de a cărei înrîurire a început să-mi fie teamă, pentru că a făcut-o să-și schimbe într-un hal fără de hal atitudinea față de mine.

(*Chipul i se contractă, ca și cum ar fi gata să izbucnească în plîns. Se gîndește deznădăjduit.*)

„Trebuie să-i spun... va vedea c-am procedat cum era mai bine... c-am fost îndreptățit...”

(*Șovăie, apoi ca și cum l-ar lua gura pe dinainte.*) Pare de necrezut, dar Nina a început să se poarte cu mine, ca și cum m-ar urî!

MARSDEN (*uimit*): Să nu exagerăm domnule profesor!

PROFESORUL LEEDS (*stăruitor*): Absolut! Nici eu n-am vrut să cred. Am refuzat să cred, pînă ce lucrul a

15

devenit prea limpede din toată purtarea ei față de mine! (*Vocea-i tremură.*)

MARSDEN (*mișcat. Mustriindu-l cu bunăvoință*): Zău, asta-i culmea! Dar, Nina totdeauna te-a idolatrizat, domnule profesor. Și apoi, ce motiv ar avea?

PROFESORUL LEEDS (*repede*): Cred că pot să-ți dau răspunsul. Are un motiv. Dar de ce să mă învinuie pe mine, cînd ar trebui să-și dea seama c-am procedat spre binele ei?... Dumneata poate că nu știi, dar chiar înainte de a se îmbarca spre a merge pe front, Gordon voia să facă nunta și Nina era de acord cu dînsul. De fapt, după ceea ce mă lasă să văd acum, Nina fusese foarte dornică să se cunune, dar atunci... în orice caz, eu am socotit că nu era momentul prielnic, l-am luat pe Gordon de o parte și i-am dat de înțeles că o căsătorie zorită nu i-ar conveni Ninei și nici n-ar fi un lucru prea cinstit din partea lui.

MARSDEN (*cu privirea ațintită asupra profesorului. Uimit*): I-ai spus asta lui Gordon?

(*Cugetînd cu cinism.*) „A lovit în plin!... în mîndria, corectitudinea, și cinstea lui Gordon!... dar dumneata ai procedat oare cinstit?...”

PROFESORUL LEEDS (*cam aspru*): Da, i-am spus, și i-am explicat și de ce. Ca aviator, *exista* posibilitatea să fie omorît, chiar mai mult decît o posibilitate, lucru pe care, inutil să mai spun, nu l-am menționat, dar bietul băiat, desigur, a înțeles! Dacă ar fi fost omorît ar fi lăsat-o pe Nina văduvă, poate și cu un copil, fără nici un fel de resurse, de vreme ce el n-avea bani, poate doar cu vreo pensie de la Stat. Și asta la vîrsta cînd trebuia să aibă totul la picioare, mai ales o fată cu farmecul și frumusețea Ninei. I-am spus că, din dragoste pentru Nina, trebuie să aștepte pînă s-o întoarce din război și-și va

găsi un rost în lume. Scurt și cuprinzător. Și Gordon a fost numaidecît de acord cu mine!

MARSDEN (*gîndindu-se*): „Scurt și cuprinzător!... dar cînd e vorba de fericirea noastră nu trebuie să ne dăm în lături de la nimic... furăm sau crăpăm de foame!...”

(*Apoi, mai mult ironic.*) Așadar, Gordon i-a spus Ninei că și-a dat seama peste noapte că o căsătorie pripită n-ar

16

fi bună pentru ea. Dar bănuiesc că n-a spus că dumneata i-ai deschis capul.

PROFESORUL LEEDS: Nu, I-am rugat să păstreze în mare taină tot ce-i împărtășisem.

MARSDEN (*sieși, cu ironie*): „S-a bizuit înc-o dată pe onoarea lui Gordon!... vulpe bătrînă!... bietul băiat!...”

(*Tare.*) Și acum Nina bănuiește că dumneata ai...

PROFESORUL LEEDS (*tresărind*): Da. Exact. Nu știu cum a ajuns la bănuiala asta, dar a ajuns. Și se poartă cu anine ca și cum i-aș fi distrus înadins fericirea, ca și cum aș fi dorit eu moartea lui Gordon și m-aș fi bucurat în ascuns cînd a sosit vestea. (*Vocea li tremură de emoție.*) Iată, Charlie, toată încurcătura asta absurdă.

(*Gîndindu-se cu o stridentă învinuire de sine.*) „Și-i adevărat, tu cel vrednic de dispreț... (*Apoi, apărîndu-se cu greu.*) Nu!... am procedat așa din altruism... pentru binele ei!...”

MARSDEN (*uimit*): Nu cumva vrei să-mi spui că te-a acuzat de toate acestea?

PROFESORUL LEEDS: O, nu, Charlie! Doar prin aluzii, prin priviri, prin insinuări. Își dă seama că nu are nici o dovadă reală, dar în starea ei de spirit actuală realul și irealul se confundă...

MARSDEN (*gîndindu-se — cinic*): „Ca de altfel totdeauna și în orice minte... altminteri cum ar putea trăi oamenii?...”

(*Cu blîndețe.*) Tocmai asta trebuie să ai în vedere, starea ei, și nu mai stăruie asupra a ceea ce eu aș numi plâsmuiri ale închipuirii din ambele părți. (*Se ridică îndată <ce se aud niște glasuri dinspre dreapta.*) Să încheiem discuția. Mi se pare că vine Nina. (*Profesorul se ridică și el, luîndu-și în grabă înfățișarea blîndă și înțeleaptă.*)

(*Marsden se gîndește rîzînd de el însuși, dar și puțin îngrijorat de sine.*) „îmi bate inima!... o văd pe Nina din nou!... ce sentimental sînt... cum ar rîde, dac-ar ști!... și pe bună dreptate... e absurd să reacționez ca și cum aș iubi-o... dragul și bătrînul ei Charlie... ha!...” (*Zîmbește CM o amară auto-ironizare.*)

PROFESORUL LEEDS (*gîndindu-se — îngrijorat*): „Sper «a nu ne va face o scenă... toată ziua mi s-a părut gata să izbucnească... bine că Charlie e ca și din familie... dar ce

17

viață pentru mine!... mai am doar cîteva săptămîni pînă la deschiderea cursurilor!... nu mă simt în stare!... am să chem un specialist de nervi... ultimul nu i-a fost de nici un folos... din cale-afară de scumpă consultația!... n-are decît să mă dea în judecată... refuz să-i plătesc ceea ce pretinde... dar dacă intențiază acțiunea?... ce scandal!... nu, trebuie să-i plătesc... n-am încotro... să mă împrumut... mă are la mînă, tîlharul!...”

tpSIjAl (*apare și rămîne în pragul ușii, uitîndu-se de-a dreptului tatăl ei, cu ochi cutezători, chipul ei exprimînd o încăpățînată hotărîre. E de douăzeci de ani, înaltă, cu șolduri zvelte și tari, picioare lungi și frumos formate — un tip de sportivă, de înotătoare, de jucătoare de tenis și golf. Părul,, blond ca paiul și cîrlionțat, îi încadrează chipul ars de soare. Fața îi este strălucitoare, mai curînd frumoasă decît drăgălașă: structura oaselor bine modelată, fruntea înaltă, buzele gurii ei puțin cam mari frumos desenate, deasupra unei bărbii ferme. Ochii, neobișnuit de mari, sînt frumoși și tulburători, de-un albastru ce bate în cenușiu. De la moartea lui Gordon au însușirea de a se înfiora în fața oricărei enigme, de a fi răniți pînă-n adîncurile lor, de a fi neîncrezători și plini de resentimente, din pricina propriei suferințe. întreaga ei purtare,, acea însușire de a crea o atmosferă încărcată, este cu totul deosebită de sănătatea aparentă a fizicului ei. Este încordată, cu nervii zdruncinați, agitată,*

păstrându-și cumpătul doar printr-un teribil efort de voință. Poartă un splendid costum de sport. Prea obsedată de propriile-i hotărâri pentru a se gândi sau a-l vedea pe Marsden, Nina se adresează direct tatălui ei cu un glas rece și calm): M-am hotărât, tată.

PROFESORUL LEEDS (*gândind distrat*): „Ce vrea să-spună?... O, Doamne, ajută-mă!...” /

(*Tulburat, în pripă.*) Nu-l vezi pe Charlie, Nina?

MARSDEN (*mișcat, sieși*): „Ce mult s-a schimbat.... ce s-a întâmplat cu ea?...”

(*Merge înspre Nina, oarecum stinjenit, dar întrebui-înd drăgăstos numele-i de dezmierdare.*) Bună ziua, Nina Cară Nina! Ce, te faci că nu mă vezi, tinăra doamnă?

NINA (*iși întoarce privirea spre Marsden, îi întinde mână și vorbește tot cu glasul-i rece și preocupat*): Bună ziua, Charlie î (*Ochii revin îndată la tatăl ei.*) Ascultă, tată!

18

MARSDEN (*Ungă ea, ascunzându-și suferința*): „Asta mă doare... nu înseamnă nimic pentru dînsa!... dar e-o fată bolnavă... trebuie să țin seamă...”

PROFESORUL LEEDS (*cu gândurile în altă parte*): „Privirea aceasta a ochilor ei!... Ură!...”

(*Cu un chicotit nepotrivit.*) Zău, Nina, ești cu totul nepoliticoasă! Ce ți-a făcut Charlie?

NINA (*pe-același ton rece*): Dar de ce? Nu. Nu mi-a făcut nimic, absolut nimic. (*Vine la el cu un gest prietenesc, detașat.*) Ți s-a părut c-am fost într-adevăr nepoliticoasă, Charlie? Fără să vreau. (*îl sărută, zîmbind rece, prietenos.*) Bine-ai sosit acasă.

(*Gîndindu-se, plictisită.*) „Ce mi-a făcut Charlie?... nimic... și niciodată nu-mi va face... Charlie stă totdeauna alături de torentul năvalnic — imaculat, timid, nepăsător și îmbrăcat, privind cum înotători aprigi, înghețați și goi se îneacă în cele din urmă...”

MARSDEN (*gîndindu-se — chinuit*): „Buze reci... ce sărutare în silă... dragului ei Charlie!”

(*Forțindu-se să ridă binevoitor.*) Nepoliticoasă? Cîtuși de puțin. (*în zeflema.*) După cum ți-am mai spus, ce-aș putea aștepta de la tine dacă primul cuvînt pe care l-ai îngînat pe lumea asta a fost o insultă. Ai spus „cîine”, uitîndu-te drept la mine cînd aveai un an ! (*Rîde. Profesorul rîde nervos. Nina zîmbește într-o doară.*)

NINA (*gîndindu-se anevoie*): „Părinții rîdeau de mica lor Nina... trebuie să fug... bietul cățeluș Charlie!... credincios... caută și aduce tot ce poate... latră molcom la cărți în toiul nopții...”

PROFESORUL LEEDS (*sie-și*): „La ce s-o fi gîndind?... Nu mai pot îndura o astfel de viață!...”

(*Cu o privire ce se schimbă într-un suris de muștrare.*)

Ce ființă rece ești Nina! Parcă nu l-ai văzut de ieri pe Charlie!

NINA (*rostește aceste cuvinte gîndite, încet și cu răceală*):

Dar, bine, războiul s-a terminat. A te întoarce sănătos din

Europa nu-i cine știe ce ispravă, astăzi, nu-i așa?

MARSDEN (*gîndindu-se cu amărăciune*): „O dojana... n-am luptat pe front... înapt fizicește... nu ca Gordon... Gordon în flăcări... cît trebuie s-o necăjească faptul că trăiesc... mă știe mîzgălind hîrtia la o Agenție de Presă... minciuni tot mai sforăitoare... înăbușind detunăturile și

2*

19

vaielele... asurzind lumea cu minciuni... un cor de mincinoși plătiți!...”

(*Străduindu-se să ia un ion glumeț.*) Cît de puțin știi tu, Nina, despre primejdiile de moarte, prin care am trecut î Dac-ai fi putut vedea ce mîncare ni se dădea celor din partea sedentară, cred că n-ai mai prididi cu felicitările.

(*Profesorul schițează un suris forțat.*)

NINA (*rece*): Ei, bine, ești aici și asta-i important.. (*Apoi, capătă, deodată, un zîmbet drăgălaș și sincer.*) Silit bucuoroasă ca-ntotdeauna Charlie, că ești aici! O știi bine.

MARSDEN (*mulțumit și încurcat*): Sper, Nina.

NINA (*Intorându-se către tatăl ei — cu hotărîre*): Trebuie-să isprăvesc ceea ce începusem să-ți spun, tată. Am chibzuit totul pînă în cele mai mici amănunte și am hotărît că n-am altceva de făcut decît sau să plec imediat de aici,, sau să înnebunesc. Așa că plec astă seară cu trenul de nouă și patruzeci. (*Se întoarce spre Marsden cu un zîmbet abia schițat.*) O să-mi ajuți să fac bagajele, Charlie!

(*Gîndindu-se cu o ușurare, greu dobîndită.*) „Acum că i-am spus... plec... nu mă mai întorc niciodată... ah, ce silă mi-e de camera asta!...”

MARSDEN (*însinea lui îngrijorat*): „Ce înseamnă asta?... Pleacă?... Dar la cine se duce?...”

PROFESORUL LEEDS (*îngrozit în sinea lui*): „Pleacă?...-nu se mai întoarce niciodată la mine?... nu, nu!...”

(*Desnădăjduit, făcînd tot ce poate pentru a lua o atitudine severă față de un copil neascultător.*) Nu-i o hotărîre-cam pripită, Nina? Nu mi-ai pomenit niciodată despre acest gînd care te muncea — de fapt, m-ai lăsat să cred că te-simțai destul de bine aici — desigur, cît se putea în împrejurările de față. Și socot că...

MARSDEN (*se uită la Nina, speriat — în sinea lui*): „La cine pleacă Nina?... (*Apoi, urmărindu-l din ochi pe Profesor — plin de milă.*) N-ar trebui să-i vorbească pe tonul acesta profesoral... ochii ei sînt atît de fioroși!... cunosc cruntul adevăr!... Doamne, nu-mi dăruî copii niciodată!...”

NINA (*gîndindu-se cu un dispreț adine*): „Profesorul de limbi moarte vorbește iarăși!... prelegerile unui mort pentru trecutul vieții... de cînd m-am născut am fost în clasa lui, sorbindu-i cuvintele, eu eleva-fiică Nina... ure-

26

chile-mi țiuie de mesagiile fără nici o noimă ale morților... vorbe neînsuflețite, tăragănite, mereu... ascultîndu-le pentru că tata e un om cult... înclinat spre surzenie mai mult decît ceilalți (ca să fiu sinceră), pentru că-i tatăl meu... tată?... dar ce înseamnă tată?...”

PROFESORUL LEEDS (*îngrozit — în sinea lui*): „Trebuie sa-i scot din cap toate astea!... să găsec cuvinte nimerite!... știu că n-o să mă asculte... oh, de ce-ai murit, soție, tu i-ai fi putut vorbi, pe tine te-ar fi ascultat!...”

(*Continuînd în superioara-i atitudine profesorală.*) ...și socot c-ar trebui, înainte de toate spre binele tău, să cîntă-rești pasul acesta, cu multă băgare de seamă, pînă a nu fi prea tîrziu. Ia aminte ce-ți spun, în primul rînd, gîndeș-te-te la sănătatea ta. Ai fost foarte bolnavă. Nina, poate nici nu știi prin ce primejdie ai trecut, da, da, te asigur, și Charlie poate să întărească vorbele mele, acum șase luni medicii credeau că vor trece ani pînă ce... și totuși, stînd acasă, și odihnindu-te, și găsind recreații sănătoase în aer liber, alături de vechii tăi prieteni, și ocupîndu-ți mintea cu îndeletnicirile zilnice din gospodărie... (*Cu un căutat surîs jucăuș*) și pot s-adaug, îngrijindu-mă și pe mine! — te-ai refăcut minunat, și de aceea mi se pare cu totul nepotrivit ca pe căldurile acestea din toiu lui august, cînd ești încă în convalescență...

NINA (*gîndindu-se*): „Vorbește... cu glasu-i obositor ca sunetul spart și tăragănat al unei flașnete... cuvintele lui răsar din mormîntul unui suflet de care s-a ales praf și cenușă... (*Chinuită.*) Cenușă... O, Gordon, dragul meu!... O, buze peste buzele mele, o, brațe vînjoase încolăcite în jurul meu, o, spirit viteaz, atît de bun și voios!... cenușă năclăită în noroi... noroi și cenușă!... asta-i tot!...s-a dus!... s-a dus pe veci de lîngă mine!...”

PROFESORUL LEEDS (*gîndindu-se cu ciudă*): „Ochii ei... cunosc uitătura aceasta... duioasă, iubitoare... nu-i pentru mine... afurisitul de Gordon... ce bine-mi pare c-a murit!...” (*Cu o nuanță de asprime în glas.*) Și, apoi, să ne vestești doar cu cîteva ore înainte de a lăsa totul baltă, ca și cum am fi niște... (*Apoi, cu obiectivitate.*) Zău, Nina, •ți spun sincer că nu pot pricepe rostul plecării tale. Știi bine c-aș consimți bucuros la orișice pe lume dac-ar fi spre

21

soiosul tău, dar... sînt sigur că n-ai reflectat la ceea ce vrei să faci!

NINA (*gîndindu-se chinuită*): „Gordon dragă, trebuie să plec undeva unde să mă pot gîndi la tine în tăcere!...”

(*Se întoarce către tatăl ei, glasul îi tremură, de efortul pe care-l face de a se stăpîni — cu o răceală de gheață.*) La ce bun să mai vorbim, tată. Am reflectat și plec.

PROFESORUL LEEDS (*aspru*): Dar îți spun că e cu neputință! Nu vreau să aduc vorba de bani, dar mijloacele nu-mi permit să... Și mă întreb cum o să te întreții singură? Cei doi ani de universitate, îmi pare rău că-ți spun, nu-ți vor sluji prea mult, umblînd după o slujbă. Și chiar dacă te-ai fi restabilit complet după acest surmenaj nervos — și tu nu te-ai restabilit, se vede cît de colo — cred c-ar trebui să-ți continui studiile și să-ți iei diploma în Științe mai înainte ca...

(*Gîndindu-se cu disperare.*) „La ce bun. .. nu mă aude... se gîndește la Gordon... o să mă înfrunte...”

NINA (*gîndindu-se desnădăjduită*): „Trebuie să mă stă-pînesc... trebuie să mă lase să plec, ori dacă nu îi arunc în obraz tot ce am pe suflet... nu, nu o voi face... e tatăl meu...”

(*Cu același gînd, chibzuit la rece.*) Am urmat șase luni cursurile de infirmieră. Voi isprăvi aceste cursuri. Cunosc un medic acolo, la sanatoriul soldaților invalizi — un prieten de-al lui Gordon. I-am scris și mi-a răspuns bucuros că îmi găsește un loc de infirmieră.

PROFESORUL LEEDS (*gîndindu-se, furios*): „Prietenul lui Gordon... Iarăși Gordon!...”

(Secer.) Serios crezi că în starea ta de acum poți fi infirmieră într-un spital militar? Absurd!

MARSDEN (*gîndindu-se cu indignare și repulsie*): „Ai dreptate, domnule profesor!... frumoasa lui... între atîția bărbați!... bărbați în paturi... e revoltător...”

(*Stăruind, batjocoritor*.) Trebuie să-ți spun, Nina, că nu te văd de loc în chip de Florence Nightingale, în timp de pace.

NINA (*rece, încercînd să se stăpînească, fără să ia în seamă observația*): Vezi, dar, tată, că m-am gîndit la toate și n-ai nici cel mai mărunț motiv să-ți faci griji din pricina mea. Am învățat-o pe Mary cum să se ocupe de tine. Așa

22

că de mine nu mai ai nevoie. Poți trăi de acum încolo ca și cum nu s-ar fi întîmplat nimic — și de fapt nu se va întîmpla nimic care să nu se mai fi întîmplat.

PROFESORUL LEEDS: Dar chiar după felul în care-mi vorbești, după tonul tău, se vede limpede că nu ești în toate mințile!

NINA (*glasul ei capătă o intonație stranie, gîndurile dîndu-ighe*): Nu, încă nu sînt în toate mințile. E adevărat. Încă nu. Dar am început să devin eu însămi. Și trebuie să merg pînă la capăt!

PROFESORUL LEEDS (*necăjit — către Marsden*): O auzi, Charlie? E un om bolnav!

NINA (*domol și nefiresc*): Nu sînt bolnavă. Sînt prea zdravănă. Ei sînt bolnavi, și trebuie să le dăruiesc sănătatea mea, ca să-i ajut să trăiască și să pot trăi și eu.

(*Deodată, cu vioiciune*.) Trebuie să mă răscumpăr pentru trădarea plină de lașitate față de Gordon! Ar trebui să înțelegi asta, tată, tu care... (*înghite ultimele cuvinte, ținîndu-și răsufierea*.)

(*Gîndindu-se, desnădăjduită*.) „Încep să-i spun!... Nu trebuie!... e tatăl meu!...”

PROFESORUL LEEDS (*cuprins de panica unei temeri vinovate, dar înfruntînd-o*): Ce vrei să spui? Mi se pare că nu-ți dai bine seama de cele ce vorbești.

NINA (*din nou cu o vioiciune stranie*): Trebuie să plătesc pentru lașitatea mea! Asta mi-e datoria! Gordon a murit! La ce-mi mai folosește viața mie sau celorlalți? Dar trebuie s-o fac folositoare — dăruind-o altora! (*Cu înverșunare*.) Trebuie să învăț să mă dăruiesc, m-auzi? — să mă dau, să mă dau pînă ce voi fi vrednică să fac din mine prinos de fericire unui bărbat, și asta fără șovăire, fără teamă, fără altă bucurie decît bucuria lui! Cînd voi fi îndeplinit aceasta, mă voi regăsi pe mine însămi și voi ști cum să încep iarăși propria-mi viață! (*Făcînd apel la înțelegerea lor cu o înfrigurare desnădăjduită*.) Nu pricepeți? în numele bunului simț și al onoarei, e datoria mea față de Gordon!

PROFESORUL LEEDS (*aspru*): Nu, nu pricep. Și nimeni n-ar putea pricepe!

(*Gîndindu-se, cusălbătăcie*.) „Sper că Gordon e-n iad [...]”■

23

MARSDEN (*gîndindu-se*): „Să se dăruiască pe sine?...» adică trupul, oare?... frumosu-i trup?... schilozilor?... în memoria lui Gordon?... afurisitul de Gordon!...”

(*Rece*.) Ce vrei să spui, Nina, de ce datorie față de Gordon e vorba?

PROFESORUL LEEDS (*cu amărăciune*): Da, e ridicol lucru! Mi se pare că atunci cînd i-ai dat iubirea ta, el a dobîndit mai mult decît ar fi nădăjduit vreodată...

NINA (*cu un cumplit dispreț față de sine*): Ce i-am dat? Iubirea mea? Dar tocmai iubirea nu i-am dat-o! Noaptea aceea, ultimă, înainte de imbarcare! M-a strîns în brațe de mă durea corpul — sărutări pînă mi-au amorțit buzele — presimțind în noaptea aceea — ceva în mine îmi spunea c-o să moară și n-o să mă mai sărute niciodată — știind-o cu certitudine și, totuși, mințindu-mă în cugetul meu laș și spunîndu-mi: „O să se întoarcă și o să se însoare cu tine, ai să fii fericită de-a pururi, o să-i ții copiii la sîn, care o să-și ridice spre tine ochii aidoma lui, ochi avizi, atît de fericiți că le aparții!” (*Apoi, cu violență*). Gordon nu m-a posedat niciodată! Sînt încă biata lui fecioară! Gordon e cenușă întinată! Mi-am pierdut fericirea pentru veșnicie! Toată noaptea aceea din urmă am știut că mă dorea. Îmi dădeam seama că omul cinstit și legat de legi dintr-însul porunea cugetului: „Nu, nu, trebuie s-o respecti, trebuie s-aștepti certificatul de căsătorie!” (*Ride batjocoritor*.) 'PROFESORUL LEEDS (*izbit de această ieșire*): Nina, Nina, mergi prea departe!

MARSDEN (*sarcastic*): Revino-ți în fire, Nina. Ai citit prea multe cărți. Astea nu par a fi gîndurile tale!

NINA (*fără să-l privească. Se uită țintă în ochii tatălui ei*): Gordon mă dorea! Eu îl doream pe Gordon! De ce nu l-am îmbrățit? Presimțeam c-o să moară și n-o să am copii, că n-o să-mi rămîie nici Gordon cel mare și nici un Gordon mic, că fericirea n-o să-mi mai iasă în cale, niciodată n-o să-mi mai

iasă în cale dacă-i dădeam cu piciorul atunci! Și, totuși, i-am dat cu piciorul! Nu l-am îmbiat! L-am pierdut pe vecie! Și acum sînt singură — fără șansa de a fi mamă — și n-am nimic, nimic decît scîrbă! (*înverșunată, îi aruncă în obraz ultimele cuvinte.*) De ce-am refuzat? De ce-am ascultat de strigătul lașității? „Nu, nu se cade, ce-o să spună tatăl tău?”

24

PROFESORUL LEEDS (*gîndindu-se, furios*): „Ce animal!...

și-i fiica mea!... nu seamănă de loc cu mine... oare și mama ei era așa?...”

(*Chinuit.*) Nina! Nu mai pot să te-aseult. NINA (*sălbatecă*): Și iată, exact, cu ce i-a împuiat urechile tata! Așteaptă, i-a spus lui Gordon! Așteaptă pînă la terminarea războiului, pînă ce vei găsi o slujbă bună și îți rei putea îngădui să te căsătorești!

'PROFESORUL LEEDS (*doborît de durere*): Nina! Eu!... MARSDEN (*zăpăcit, venind la profesor*): Nu o lua în serios, domnule profesor!

(*Gîndind, cu o repulsie nervoasă.*) „Nina s-a schimbat!... clocotește sîngele în ea... poftă... cine-ar fi visat că-i atît de senzuală?... preferam să nu fiu de față la toate acestea!... mai bine n-aș fi venit astăzi aici!...”

NINA (*receșihotărită*): Nu mai minți, tată! M-am hotărît să înfrunt astăzi totul! Știu acum pentru ce Gordon a renunțat subit la gîndul de a ne căsători înainte de plecare, de ce deodată și-a dat seama c-ar putea fi incorect față de mine! Ce ironie! Incorect față de mine! Să te prăpădești de rîs! Cînd prin el aș fi cunoscut fericirea și aș fi avut acum un copil! (*învinuindu-l, fățiș.*) Tu i-ai spus c-ar fi incorect, tu i-ai băgat în cap să fie om de onoare, nu-i așa?

PROFESORUL LEEDS (*adunîndu-și puterile, greoi*): Da. Am făcut-o pentru binele tău, Nina.

NINA (*cu același glas*): E prea tîrziu pentru minciuni! PROFESORUL LEEDS (*abia vorbind*): Să admit că m-am convins singur că era spre binele tău. Poate că-i adevărat. Ești tînără. Crezi că se poate trăi cu adevărul. Foarte bine. I-adevărat și că eram gelos pe Gordon! Eram singur și voiam să păstrez pentru mine iubirea ta. Ii uram așa cum urăști un hoț pe care nu poți nici să-l acuzi și nici să-l pedepsești. Am făcut tot ce mi-a stat în putință pentru a împiedica această căsătorie. M-am bucurat cînd a murit! Poftim! Asta voiai să-ți spun?

NINA: Da. Acum încep să uit că te-am urît. Cel puțin ai dovedit că ești mai curajos decît mine.

PROFESORUL LEEDS: Doream să trăiesc mereu la căldura dragostei tale. Pe scurt, sînt un om care din întâmplare este și tatăl tău. (*își ascunde fața-n mîini și plînge ușor.*) Iartă-l pe omul acesta!

25

MARSDEN (*gîndindu-se, cu sfială*): „Pe scurt, iartă-ne meteahna de a ne crampona de alții, așa cum iertăm și noi celor care-au suferit de această meteahnă înaintea noastră... Mama trebuie să se mire că întîrzii așa de mult... e ora ceaiului... trebuie să mă duc acasă...”

NINA (*tristă*): O, te iert. Dar acum înțelegi că trebuie, într-un fel sau altul, să găsesc o cale pentru a mă dăruî încă lui Gordon, că trebuie să-mi plătesc datoria, învățînd să mă iert?

PROFESORUL LEEDS: Da.

NINA: Mary va avea grijă de tine.

MARSDEN (*gîndindu-se*): „Nina s-a schimbat... nu mai am ce căuta aici... Mama mă așteaptă cu ceaiul...”

(*Apoi, cutezînd să ia un ton șugubăț.*) Foarte bine. Dar ce rost au toate discuțiile astea? Nina va fi iarăși cu noi peste o lună, domnule profesor, cînd va da de zăduful deprimant, de umezeală, de toți șontorogii și schilozii aceia și mai deprimanți!

PROFESORUL LEEDS (*sec*): Trebuie să stea acolo pînă se va face bine. De data asta vorbesc spre binele ei.

NINA: Plec cu trenul de nouă patruzeci. (*întorcîndu-se către Marsden, cu o bruscă atitudine de fetișcană.*) Vino sus, Charlie, hai, ajută-mă să-mi fac bagajul! (*îl apucă de mină și vreasă-l tragă afară.*)

MARSDEN (*dini din umeri, zăpăcit*): Dar bine, nu mai înțeleg nimic!

NINA (*surîzînd ciudat*): într-o bună zi am să citesc toate astea într-una din cărțile tale, Charlie; o să fie așa de simplu și lesne de înțeles încît n-am să mai recunosc nimic, Charlie. Hai să lăsăm să se înțeleagă totul de la sine. (*Rîde, necăjindu-l.*) Bătrînul și dragul meu Charlie!

MARSDEN (*gîndindu-se, în panică*): „La dracu cu bătrînul și dragul Charlie...”
(*Apoi zîmbind, voios.*) Dacă vei continua, Nina, să fii criticul meu cel mai sever, îți voi face o propunere! După cum bine știi sînt meșter în privința micilor convenții literare!

NINA: Foarte bine. Faci propunerea în timp ce împachetăm, (*îl trage afară.*)

PROFESORUL LEEDS (*își suflă nasul, își șterge ochii, oftează, își drege glasul, își îndreaptă umerii, își aranjează*

26

haina în față, își potrivește cravata și începe să meargă sprinten prin cameră. Chipul i s-a limpezit de orice emoție): „încă trei săptămîni... un nou semestru... trebuie să mă uit prin însemnările mele pentru cursuri... (*Privește pe fereastră.*) Iarba s-a uscat în mijlocul grădiniței... Tom a uitat furtunul... neglijent... iată, trece domnul Davies de la bancă... bancă... am să profit mai mult de salariu, de-acum încolo... am nevoie de atîtea cărți... pot trăi mai ieftin... sînt lucruri mai rele decît să fii o infirmieră bine pregătită... bază bună pentru disciplină... avea chiar nevoie... poate-o găsi vreun băiat bogat pe acolo... copt la minte... pe aici numai studenți... și părinții lor, dacă au ceva bani, nu-i lasă... (*Se așază, suspinînd ușurat.*) Îmi pare bine că ne-am lămurit... strigoii săi a dispărut... acum s-a isprăvit cu Gordon în sus, Gordon în jos, iubire și laude și lacrimi, toate pentru Gordon!... Mary o să mă îngrijească bine... voi avea mai mult răgaz și tihnă... și Nina se va întoarce acasă... cînd se va restabili... draga mea Nina... micuța de ea... știe și m-a iertat... așa mi-a spus... spus!... dar poate ea într-adevăr să mă ierte?... nu-i doar o închipuire?... din adîncurile inimii?... dacă mă urăște încă?... Dumnezeule!... mi-e frig!... singur!... casa asta-i părăsită!... casa e goală și plină de moarte!... ce îndurerată mi-e inima!...”

(*Strigă cu o voce răgușită, ridicîndu-se în picioare.*) Nina!

VOCEA NINEI (*voce vioaie și feciorelnică, venind de la etaj*): Da, tată. Vrei să-mi spui ceva?

PROFESORUL LEEDS (*luptîndu-se cu el însuși. Se duce pînă la ușă și strigă cu o voce blînda, duioasă*): Nu. Nu-i nimic. Voiam doar să te fac atentă să trimiți la timp după taxi.

VOCEA NINEI: Am eu grijă.

PROFESORUL LEEDS (*se uită la ceas*): „Cinci-treizeci, precis... nouă-patruzeci, trenul... apoi... nu mai e Nina... încă patru ore... își face bagajele... apoi, la revedere... un sărut... și nimic nu ne mai spunem unul altuia niciodată... am să mor aici, într-o bună zi... singur... un horcăit, un strigăt după ajutor... Rectorul va ține discursul la înmormîntare... Nina va fi din nou aici... Nina în negru... prea tîrziu!”

27

(*Cu o voce răgușită.*) Nina, (*Nici un răspuns.*) „E-n camera cealaltă... nu mă aude... tot una e...”

(*Se întoarce către rafturile de cărți, scoate primul volum ce-i cade sub mîină, îl deschide la întimplare și începe să citească tare ca un copil ce fluieră singur ca să-și țină de urît, pe întuneric.*) „Stetit unus in arcem Erectus capitis victorque ad sidera mittit Sidereos oculos propriusque adspectat Olympum Inquiritque Iovem”...¹

Cortina

1 A rămas singuratic pe culme

Biruitor, și cu fruntea la cer, el ridică spre stele Ochii lui înstelati și Privește Olimpul de-aproape. Chipul înaltului Zeus căutîndu-l (lat).

L

ACTUL II

| DECORUL: Același ca în actul I, camera de studiu a profeso-J rului Leeds. E aproape ora nouă seara, un an mai tîrziu, la începutul toamnei. Aspectul odăii este neschimbat, cu excepția că toate staturile, de culoarea unei palide carnații omenești, sînt trase, așa încît ferestrele seamănă cu niște ochi închiși și fără viață, făcînd încăperea să pară și mai izolată decît înainte. Lampa de pe birou este aprinsă. Toate obiectele de pe birou: hîrtii, creioane, tocuri etc, sînt rînduite în chip meticulos.

Marsden este așezat pe scaunul din mijloc. E îmbrăcat îngrijit într-un costum de „serge”, englezesc, de-un albastru atît de închis încît pare negru și care, împreună cu expresia posomorită a feței sale, sugerează puternic imaginea unui om în doliu. Trupul său înalt și subțire zace încovoiat pe scaun, îi cade înainte, cu bărbia aproape atingîndu-i pieptul, iar ochii « pierduți în gol.

-<f

MARSDEN (*cu gîndul răvășit, fără nici o emfază, apatic și melancolic*): „Bun profet, profesorul!... mi-amintesc c-odată a spus... puțin după plecarea Ninei... «într-o bună zi o să mă găsești lat aici»... a

prevăzută?... nu... toate întîm-plările vieții vin din păcate ca niște accidente !... Dumnezeu își rîde de importanța ce ne-o dăm!... (*Surîzînd cu amărăciune.*) Bietul Profesor!... Era groaznic de singur... se căznea s-ascundă... spunîndu-mi mereu cît de folositoare era pentru Nina experiența de la spital... bietul bătrîn!...

(*Glasul îi este din ce în ce mai răgușit și nesigur, dar încearcă să și-l controleze, se îndreaptă în scaun.*) Cit o fi ceasul?... (*Scoate ceasul și se uită mecanic la el.*) Nouă și zece... Nina trebuia să fie aici... (*Cu o bruscă amărăciune.*) Oare va fi îndurerată de moartea lui?... mă îndoie^{cJL}.dar de ce sînt așa de pornit?... în cele două Jăți cînd am vizitat-o la spital s-a arătat destul de drăguță... da, dar vorbea cu mine cam pe ocolite!... poate unde se gîndea că sînt trimis de tatăl ei s-o spionez... bietul profesor!... bine că măcar i-a răspuns la scrisori!... mi le arăta mereu... bucuros peste măsură, ca un copil... scrisori pline cu vești despre alții, fără afecțiune, fără nici un amănunt despre ea însăși... de-acum nu trebuie să le mai ticluiască, a scăpat... mie nu mi-a răspuns ' niciodată... ar fi putut măcar să-mi confirme primirea lor... mama spune că purtarea ei n-are nici o scuză... (*Qelos.*) , Cred că toți afurisiții aia de pacienți s-au îndrăgostit uee'a!".. cît de cinic îi luceau ochii... avidă după bărbați!... priveam l> parcă în ochii unei prostituate... nu c-aș fi privit prea des prostituatele!... doar atunci... un dolar intrarea!... ai ei erau ca doi nasturi de lac într-un castron cu lapte albăstrui!... (*Ridicîndu-se într-un moment de nerăbdare.*) La dracul... ce întîmplări josnice ni se întîpăresc în minte!... urîte și dezgustătoare... pe cele frumoase trebuie să le notăm într-un jurnal pentru a nu le uita!... (*Zîmbește amuzat, fața i se — - schimonosește pentru o clipă, apoi cu amărăciune.*) Ultima seară cînd a fost Nina aici!... vorbea cu atîta îndrăzneală c-o să se dăruiască... aș vrea să știu cu adevărat ce-a făcut acolo, într-atîția bărbatfr~ mai ~cu seamă imbecilul"acela, medicul""TffiarȚrr! prietenul lui Gordon!... (*Se încruntă, hotărît să rupă firul gîndurilor, se așază din nou pe scaun. Acum se exprimă batjocoritor, parcă ar vorbi cu cineva.*) Crezi că-i timpul potrivit pentru asemenea sporovăială?... Acum cînd tatăl ei zace mort sus în camera lui?... (*Tăcere, ca și cum ar fi ținut un moment pios de reculegere — apoi scoate mecanic ceasornicul și se uită. în aceeași clipă se aude un zgomot de automobil, care se apropie și se oprește la marginea trotuarului din fața grădinii. Sare în picioare și se îndreaptă spre ușă, apoi șovăie, zăpăcit.*) Mai bine s-o întîmpine Mary... n-aș ști ce să fac... s-o îmbrățișez?... s-o sărut?... chiar acum?... sau să aștept pînă ce ea?... (*Se aude soneria, prelung, în fundul casei. Din față vin zgomotele unor voci: întîi*

vocea Ninei, apoi aceea a unui bărbat. Marsden tresare — pe chipul lui se poate citilacum mînie și deznădejde.)\ E cineva cu ea!... un bărbat!... credeam c-o să vie singură!..." (*Se aude tîrșitul pașilor lui Mary la ușa de la intrare, pe care o deschide. îndată ce Mary o vede pe Nina, izbucnește în hohote de plîns și suspină, îndrugînd niște cuvinte fără șir, înăbușind cuvintele Ninei, care caută s-o liniștească.*)

NINA (*cum Mary se potolește o clipă, se aude vocea ștearsă, seacă a Ninei*): Mary, domnul Marsden nu-i aici? (*Strigă*) Charlie!

MARSDEN (*zăpăcit, răgușit*): Sînt în birou, Nina. (*Se îndreaptă nesigur spre ușă.*)

NINA (*intră și rămîne în pragul ușii. Estejmkdi^atāj^u uiufonnăj^cu^ bonetă de infirmieră. Pe deasupra poartă un \s^ raglan. Panș mâl,~b~aTfînă~dETfă~în-aTtuTvFeMfă umer*

Jf^ii obrazilor ies în afară, gura are ceva^dur, de dispreț cinic. Ochii încearcă să fie pavază sufletului rănit, apărare împotriva deziluziiloj _jntîmpinate.

Practica de spital i-a dat acea nepăsare profesională în fața suferinței și a făcui-o-mai--a»pră-. Are o atitudine de infirmieră călită. în lupta ce-a dat-o pentru a-și stăpîni nervii, s-a străduit din răspuMrJ^sA^i compună o morgă de fînță rece, tnsă~g~ata să fie de folos celorlalți. Totuși, mai mttlI' ccrvrvănd, este foarte irascibilă și covăsita, chiar dacă ac~umj)oaU> să-și mprneze pornirile șTsaTe as^cunctă. A rămas surprinzător de"Trumansa.; iar pa l narea chipului ei, misterioasele rpfî.p.r.p ale prppriiipi ir£prnpjppnn acumil SporeSC atracția fizicg... Se uită indiferentăM~Mă7MeTt~ș%i~'vorbește pe un ton șters, cu rezonanțe stranii): Bună seara, Charlie ! A murit. Știu, mi-a spus Mary.

MARSDEN (*dînd din cap de mai multe ori, fără sens*): Da, a murit!

NINA (*pe același ton*): Ce rău îmi pare! Adusesem pe doctorul Barell cu mine. Credeam că-l mai putem scăpa. (*Face o pauză și se uită împrejur.*)

I^ (*Gîndindu-se năucită.*) „Cărțile lui... scaunul lui...

) totdeauna ședea acolo... iată și masa lui de lucru... mica

/ Ninan-avea voie să se atingă de nimic... dar stătea pe genun-
) chii săi... se ghemuia la pieptul lui.... visînd pe întuneric
^îndărătul ferestrelor... încălzindu-se în brațele lui, în fața
Vfocului... visuri asemeni scînteilor ce-și iau zborul pentru

30

31

a muri în bezna rece. ... încălzită de dragostea lui, la adăpost, cînd o fura somnul... «Nu ești tu fetița
tatii?» (*Privește din nou împrejur, apoi în sus și în jos.*) Casa lui... casa mea... tatăl meu!... a murit!...
(*Clatină din cap.*) ...Da, te-aud, micuță Nina, dar nu pricep nici o vorbă... (*Zîmbește cu un cinic dispreț
de sine.*) îmi pare rău, tată!... dar, vai, erai mort da ■ mulții yrfeme^ pentru mine... cînd~ă~jmurit
Gorj3Bn^jauimui4ttați_oa^ "ce~iîmțeari

T~î i ii

ț^

ț

tu pentru mine, atunci?... nimic.T~nîc"r eu nu simt nimic acum,.. -

"MARSDEN (*gîndind, rănit în sinea lui*): „Nădălduisem că se va arunca în brațele mele...

jglîngînd...a"scunzîndu-și fața la pieptuljDaeu7!7«D7TIIiarlie, tuTești tot ce mi-a mai rămas pei
lume...»(*Apoi, cu ciudă.*) Dar de ce l-o fi adus pe doctorul Darell? "

NINA (*fără nici o expresie*): Cînd i-am spus în seara aceea „la revedere", presimțeam că nu~~T~voi
mai vedea niciodată.1^;-----

MARSDEN (*bucuros că poate să-și arate indignarea*): Nici n-ai mai căutat, jșăjdj^ziyJiiria! (*Apoi,
năpădit de dezgust față de sine, căindu-se.*) Iartă-mă! E urît din partea mea că ți-o spun!

NINA (*clătinînd din cap, fără expresie*): Nu voiam să știu ce gîndeste desp_rjg_niine. (*Ironică.*)

Purtareâ~îtrFsm put'elTf'Tfee'cată îrtcuvinte,"3e aici, Charlie ! (*Apoi, deodată, pune o întrebare,
firească, pe tonul rece și îndatoritor al infirmierei.*) E sus? (*Marsden dă din cap, stupid.*) îl iau și pe
Ned sus. De ce nu? (*Se întoarce și iese grăbită.*)

MARSDEN (*cu privirea ațintită după ea, proteste*):

^Ființa_astajLU:i_NJna... (*Revoltat.*) I-au ucis sufletul

acolo"j., (*II podidesc lăcrămile, își scoate imttstr;~^S"șTerge și murmură cu voce stinsă.*) Bietul
profesor!... (*Apoi, batjocoritor, cu sine însuși.*) Pentru Dumnezeu, isprăvește odată mascarada asta!...
mult îți mai pasă ție de profesor!... bunul și dragul Charlie suferăjDentru că ea n-a plîns la
pi&ptui..liju^ așa cum^âdajduTseTT?0" ~ "

(*Rîde cu amărăciune; vede deodată', un bărbat prin ușa deschisă — îl măsoară din ochi — apoi,
întreabă scurt.*) Cine-i acolo?

EVANS (*de pe sală, se aude o voce timidă șovăitoare*): Nu-i nimeni străin. (*Apare în prag*,
surlzînd încurcat.*)

Eu sînt, vreau, vreau să spun că domnișoara Leeds mi-a spus să intru aici. (*îi întinde mina, cu
stîngăcie.*) Bănuiesc că nu vă mai amintiți de mine, domnule Marsden! Domnișoara Leeds ne-a
prezentat, odată, cînd ați venit la spital. Tocmai plecați cînd am venit eu. Mă numesc Evans.

MARSDEN (*de unde la-nceput l-a privit cu animozitate, acum se silește să-i zîmbească afabil, dînd
mîna cu el*): A, da. în primul moment nu-mi aminteam unde ne-am cunoscut.

EVANS (*cu stîngăcie*): Mi se pare că vă deranjez.

MARSDEN (*începînd să-i placă însușirea de băiețoi prietenos a lui Evans*): Cîtuși de puțin, ia loc.
(*Marsden se așază în balansoar în centru, iar Evans pe lavița din dreapta. Evans sade stînjenit,
aplecat înainte, învîrtind pălăria în mîini. [Are o statură mai mult decît mijlocie, foarte blond, ochi
alaașiri, plini de candoare, figura sa are ceva masiv și imberb. O față fragedă și îmbujorată,
frumusețe de adolescent. Este timid cu femeile sau cu oamenii mai vîrstnici, dar cu prietenii zburdă ca
un .mînz. Din făptura lui se desprinde un aer de neîncredere în sine, ca în cazul omului care bijbîie,
care nu și-a găsit încă drumul în viață, dar și un fel de dîr-zenie latentă dincolo de aparenta
slăbiciune. Deși are douăzeci și cinci de ani și a isprăvit de trei ani Universitatea este îmbrăcat cu
ultimele-i haine de student și, cum pare mai tînăr decît este, trece drept un student începător, ceea ce
nu-i displace. Astfel se simte mai puțin stîngaci de viață.]*)

MARSDEN (*studiindu-l cu pătrundere, amuzat*): „Omul acesta nu are un intelect uriaș, de bună
seamă... Un"baiăt care a crescutr-~~înainte de vreme~~... tixtuși, jympatic..."

EVANS (*stingherit de privirile lui Marsden*): „MA_jnăș.oară de sus.,p4nă jos^. pace.us ©ni
eumseeade... Nina spunea că eTTTpoate, ar trebui să-i vorbesc de cărțile lui, dar nu-mi amintesc titlul

nici uneia..."

(*Deodată, i se adresează.*) O cunoașteți de mică, pe Nina, pe domnișoara Leeds, nu-i așa?

MARSDEN (*puțin cam repezit*): Da. Dar dumneata de când o cunoști?

EVANS: De fapt, o cunosc numai de când a venit la spital, deși am întâlnit-o acum câțiva ani la un bal studențesc împreună cu- Gordon Shaw.

MARSDEN (*cu nepăsare*): Â, l-ai cunoscut pe Gordon V

32

3 — O'Neil — Teatru voi. II

33

EVANS (*mîndru*): Sigur! Am fost colegi! (*Cu o admirație ajungînd pînă la un fel de cutnirermior.*) A fost^jun onî~ ~~minunat~~ Tru-i așa?

MARSDEN (*gîndindu-se — posomorit*): „Gordon iiber alles¹ și pentru veșnicie!... încep să-l pricep pe profesor!..."

(*CWindiferență.*) Desigur, un băiat ales. L-ai cunoscut bine?

EVANS: Nu. El era prieten mai mult cu sportivii și eu eram un chibiț. (*încercînd să zîmbească.*) La sport, mă descalificam printre primii din orice echipă. (*Apoi, cu o scînteie de mîndrie.*) Dar nu m-am dat niciodată în lături de a mai face o încercare!

MARSDEN (*consolîndu-l*): Păcat că de obicei eroii sportivi nu mai strălucesc după ce isprăvesc studiile!

EVANS: Gordon a strălucit și după aceea! (*însuflețit, cu o intensă admirație.*) în război! A fost un as al aviației! Și a luptat la fel de corect ca și la fotbal! Pînă și „Hun: îî^Fe^p5CîauT~~~~~^~

MARSDEN (*ursuz, în sinea lui*): „Adoratorul acesta lui Jjimdoix_iLx:£dje_j3u_pchii Ninei..." "~~ (*Nepăsător.*) Ai fost~filîtnft&&a4a în armată?

EVANS (*rușinîndu-se*): Da, la infanterie. Dar n-am ajuns pe front și n-am văzut nimic interesant. (*Posomorit, gîndind.*) „Nu-i spun c-am încercat să intru-n aviație... să fiu în unitatea lui Gordon...

respins la examenul medical... niciodată n-am^ă^cjit^ce^am vrut... dacă nu voi

re]^i^icij^nm^7~(7mbărbătîndu-se singur.) Ei... ce-i cu tine, băiete?... nu te lăsa!..."

MARSDEN (*care l-a privit iscoditor*): Cum se face c-ai venit astă seară aici?

EVANS: Tocmai telefonam Ninei cînd a sosit telegrama de la dumneavoastră. Ned a fost de părere să vin și eu, poate să fiu de vreun ajutor.

MARSDEN (*încrunțat*): Vorbești de doctorul Darell? (*Evans încuviințează din cap.*) Ești prieten bun cu el?

EVANS (*șovăind*): Da, oarecum. Locuiam în același cămin cu dînsul. El era în anul patru cînd eu debutam. M-a ajutat de multe ori. Îi era milă de mine. Eram așa de necopt! Apoi, acum un an, ducîndu-mă la spital să vizitez

¹ Gordon mai presus de toți (Germană).

34

un camarad, am dat iarăși peste el. (*Cu animozitate.*) Dar n-aș putea spune că Ned e în stare să se apropie de cineva. E un doctor închis între microscopul lui. Îl interesează numai ce se întîmplă cu tine. (*Chicotește — apoi iute.*) Dar să nu mă-nțelegeți greșit. Ned e pîinea lui Dumnezeu! îl cunoașteți, nu?

MARSDEN (*rigid*): Vag. Mi l-a prezentat, Nina, odată.

(*Amărit, gîndind.*) „E singur cu dînsa sus... M-aștep -tam să fiu eu acela care..."

EVANS~TgThlUn~du^se): „Să nu mă fi înțeles greșit... Ned mi-e cel mai bun prieten... face tot ce poate să mă apropie de Nina... crede că în ^lj dinjimmă je va căsătoriI cu^mine... Doamne, numai să vrea ea!... nu pretind să mă iubească la început... aș fi fericit numai să-i port de grijă!... să-i pregătesc cafeaua dimineața... să i-o aduc la pat... s-o pieptăn!... m-aș mulțumi să-i sărut măcar părul!..."

MARSDEN (*neliniștit, gînd^nd^ânuițor*): „Ce-relații orfi între Darell și Jiina?... ce simte ea acum?...^gînduri afurisite!... ce-mi pasă mier^... am iă-î întreb pe Evans... să^T trag dirTlmbă cît mai am vreme. 77"

(*Cu prefăcută nepăsare.*) Prietenul dumitale, doctorul, este „apropiat" de domnișoara Leeds? De la criza nervoasă prin care a trecut, Nina a avut multe de suferit. Aceasta-l interesează, probabil! (*Surîde într-o doară.*)

EVANS (*tresare din visul său*): Hm, da. Da. încearcă mereu s-o convingă să se îngrijească mai serios, dar ea rîde de el. (*Sobru.*) Mai bine l-ar asculta.

MARSDEN (*bănuitor*): Fără îndoială.

EVANS (*vorbește pe un ton solemn de adolescent*): Știți, domnule Marsden, nu mai este ea însăși. Și cred că îngrijind oamenii aceia își păstrează mereu vie imaginea războiului, când, dimpotrivă ar trebui să-l uite. Părerea mea e să renunțe la spital^LLiL^Lhimii-sJLse.lase e&.ingrijia.

MARSDEN (*surprins, cu însuflețire*): Asta-i și părerea mea.

(*Gîndindu-se.*) „Dacă s-ar stabili din nou aici... aș veni s-o văd în fiecare zi... aș îngriji-o... acasă, mama... aici, Nina... cum aș mai putea lucra atunci?...”

3*

35

EVANS (*gîndindu-se*): „Ține cu mine... pînă acum!... (*Apoi, într-o pornire bruscă.*) Să-i spun?... e paznicul ei bun... trebuie să văd ce gînduri are în privința ei...”

(*începe cu o seriozitate solemnă.*) Domnule Marsden, eu... ar trebui să vă spun ceva, cred. Știți că Nina mi-a vorbit mult despre dumneavoastră. Știu cît de mult se gîndește la dumneavoastră. Și acum bătrînul... (*Șovăie, confuz.*) Vreau să spun, acum că tatăl ei a murit...”

MARSDEN (*cuprins de panică, gîndindu-se*): „Ce mai e și asta?... o cerere în toată regula?... mîna ei?... mie?... Tata Charlie, acum?... ha!... Doamne, ce prost!... își închipuie că l-a iubit vreodată?... dar s-ar putea... nu e urît... prietenos, nevinovat... ceva de dădăcit...”

EVANS (*încurcat, fără să-și dea seama.*) Știu că nu-i acum momentul, dar...

MARSDEN (*întrerupîndu-l, sec*): Să te ajut eu. Vrei să-mi spui că te-ai îndrăgostit de Nina? EVANS: Da, și am cșrut-a-ja^cășgtqrie. MARSDEN: Și ce ți-a răspuns? ^

EVANS (*sfios*): Nimic. Mi^a^zîmtuL-iiuinai. MARSDEN (*ușurat*fi Ah ^~(*Apoi aspru.*) Atunci, ce mai aștepti? Știi-desigur că îl iubește încă pe Gordon Shaw. EVANS (*bîrbătește*): Desigur că știu și o admir. Fetele în general uită prea ușor. Are să-l iubească pe Gordon încă multă vreme. Și eu știu bine că față de el sînt un nimic, dar o iubesc tot atît de mult cît a iubit-o el sau cît ar putea s-o iubească~onclîre~ăltul! Voi munci pentru ea — știu bine că sînt în stare! — ca să-i pot oferi tot ce-și dorește. Nu i-aș cere nimic în schimb, decît dreptul de'a-i purta de grijă. (*il ia gura pe dinainte.*) Nu mă gîndesc la ea — numai așa — e prea frumoasă, minunat de frumoasă, ca să nu sper că mă va iubi și ea cu timpul...

MARSDEN (*tăios*): Si ce crezi c-as putea face eu în toate astea?

EVANS (*luat pe neașteptate*): O, nimic, nimic, domnule. Al-am simțit dator să vă spun. (*Se uită sfios în tavan, apoi în podea, învîrtind pălăria în mină.*)

MARSDEN (*gîndindu-se la început cu pizmă*): „E convins că asta vrea: iubire pură!... ce ușor e să vorbești!... nu cunoaște viața!... dar ar putea fi bun pentru Nina... dacă s-ar mărita cu prostănacul ăsta i-ar fi credincioasă?...”

36

si atunci, eu?... ce gînd murdar!... nici nu vreau așa ceva!...”

(*Apoi, căutînd un ton binevoitor.*) După cumvezi

pot Să-ți fiu dgjl^i HM fp^s î" r.h^!st\unaâ^ă^fS—ȚZi.mhi.nd)

D.Sca..iNiaa yîiS^biae^^ilax^aLu^au^ în tot cazul, îți urez

!

EVANS (*îndată, cu recunoștința adolescentului*): Vă mulțumesc, domnule Marsden. E frumos din partea dumneavoastră.

MARSDEN: Dar să nu mai vorbim despre asta. Uităm că tatăl ei...

EVANS (*simțindu-se vinovat și stînjenit*): Aveți dreptate. Ce prost sînt. Iertați-mă!

(*Se aude zgomot de pași pe scări. Intră doctorul XEdmund Darrelli. Are douăzeci și șapte de ani, e scund, brun, slab dar vînjos, cu mișcări repezi și sigure, maniere reci, și atente, ochi negri, iscoditori. Cap frumos și inteligent. ^ Este într-însul ceva ce provoacă și tulbură femeile, o însușire care dă naștere unor pasiuni intense, dar pe care s-a obișnuit să și-o stăpînească sau să-i dea friu liber doar pentru satisfacția obiectivă de a se studia pe sine și reacțiile femeilor; astfel a ajuns să se considere imun în fața iubirii, datorită înțelegerii științifice asupra adevăratei ei naturi sexuale. Se uită, la' Evans și Marsden, îl salută pe Marsden dînd din cap, 'tăcut, " care-i răspunde cu răceală, se duce la birou unde scrie la rezeală o rețetă, după ce și-a scos [din buzunar carnetul.]*)

MARSDEN (*gîndind, în zeflema*): „Au haz, doctorii ăștia tineri!... nădușesc căznindu-se să pară nepăsători!... scrie o rețetă... poate e o doctorie ca să nu tușească mortul!... plăcut la vedere?... mai mult sau mai puțin... cred că place femeilor...”

■ DARRELL (*rupe din carnet foaia, și i-o înmînează lui Evans*): Ține, Sam. Du-te repede și fă doctoria asta.

EVANS (*ușurat*): îndată. Bine că pot să mă plimb puțin. (*Iese, pe ușa din dos.*)

DARRELL (*întorcîndu-se spre Marsden*): E pentru Nina. Trebuie neapărat să doarmă noaptea asta.

(*Se așază brusc pe scaunul din mijloc. Inconștient, Marsden ia locul profesorului, la birou. Cei doi se*

aer cercetător și deschis, ceea ce îl slăbește pe Marsden și-l face și mai mînios.)

„Acest Marsden nu mă-nghițe de-loc... se vede cît de colo... daT^rnaTnTereseazăTTTTam citit cărțile... voiam să știu cum se poartă cu Nina... romanele sale ia prima vedere par a fi bine scrise... dar n-au profunzime, nu merg în adîncul lucrurilor... de ce?... are talent dar nu cutează... de frică să nu se găsească cine știe unde pe sine însuși... una din acele ființe nefericite care-și irosesc viața fără a căuta să afle cărui sex aparțin!...”

MARSDEN: „Mă măsoară cu ochii aceia bănuitori, de diagnostician, cu 'c^i^s^a~lieprtrrs"la Facultatea de medicină... ca pe un student din anul întîi venit din Ioway» care e în legături strînse cu premianții la Harvard!... ce specialitate o fi avînd?... cred că-i neurolog... sper că nu-i psihanalist!... își plătește scump păcatele, Herr Freud! ce pedeapsă să ascuți de dimineață pînă seara pe toți neisprăviții povestindu-ți vise cu șerpi... hî, ce ușor tratament pentru orice meteahnă!... sexul, piatra de încercare a filozofiei sale... «Oedip, o, regele meu! Toată lumea te ia în brațe!...»”

DARRELL: „Trebuie să-l iau cu ^inispruj în privința Ninei... am nevoie~7Te~âJutorul lui... al naibii de puțin timp am ca să-l conving... ăsta-i genul de om pe care ca să-l urnești trebuie să-i pui o bombă dedesubt ca să sară-n aer... dar nu o bombă prea mare... s-ar alege prea iute praful și pulberea de el...”

(Brusc.) Nina este iarăși în primejdie. Nu pentru că moartea tatălui ei i-ar fi pricinuit o lovitură, cum se întîmplă de obicei în asemenea situații triste. Ce n-aș fi dat să fie așa! Dar nu, Joy^urj^r^eniru ea este că-și dă seama că nu mai poate simți nimic. E ceea ce o frămîntă acum., acohrrs^^-TTffuTaTaTe stimuleze să ajungă iarăși la simțire.

MARSDEN (mlniat): Cred că aici greșiți. Nina și-a iubit totdeauna tatăl...

DARRELL (scurt și sec): Nu putem pierde vremea, făcînd pe sentimentalii, Marsden! Nina are să coboare dintr-o clipă într-alta, și mai am multe să-ți spun. (Cum Marsden este gata să se împotrivească din nou.) Știu că Nina nutrește pentru dumneata o adevărată afecțiune, și-mi inchipui că și dumneata pentru ea. Așadar, bănuiesc că

38

ești însuflețit de aceeași dorință ca și mine de a o vedea redresată. E o fată plină de vioiciune.

I se~cuyine o viață fericită. (Apoi, răspicat.) Dar în halul în care se află acum, toîuT~e"pierdut. A fost copleșită de prea multe experiențe nimicitoare. Doar cîteva încă, și va ajunge în mocirlă și cînd va da de fund are să se simtă la adăpost, știind că mai departe n-are unde să se ducă!

MARSDEN (recolat și furios, gata să sară de pe scaun): Ascultă, Darrell, m-am săturat să-mi tot îndrugi aici verzi și uscate!

DARRELL (scurt, autoritar): Ce știi dumneata? _Ce știi dumneata despre Ninj, de cliid- a pără&it casa asta? Nu mi-au iFebuit nici trei zile ca să-mi dau seama că infirmiera era de fapt o pacientă; și de atunci _ștudiez _meFeu cazuljeL_ Așa că fă bine și ascultă~P '

MARSDEN (înmărmurit): Te-ascult.

(Cuprins de panică.) „Mocirlă... în halul ăsta!... mai bine nu-mi spunea!...”

DARRELL (gîndindu-se): „Cît de mult să-i spun?... nu pot să-i dezvălui crudul adevăr despre promiscuitatea în care trăiește.... nu-i iacut sa mirunte reăllfatBHrr. nici un scriitorliu există în afara cărților lui... să mai atenuez lucrurile pentru el... dar nu prea mult!...”

Din ce în ce Nina se lasă pradă unei porniri morbide de \ a se chinui. Pricina e lesne de ghicit.

Războiul l-a ucis. Nina a rămas în aer. A început apoi să se învinovățească și să caute să se jertfească pe ea însăși, și totodată să aducă o rază de fericire unor bieți tineri, victime ale războiului, pretinzînd că-i iubește. Ideea n-a fost rea, dar fără rezultate. N-a convins pe bărbați de iubirea ei și nici ea însăși nu s-a convins de bunele-i intenții. Fiecare experiență de acest fel a lăsat-o mai mult ca înainte pradă cugetului ei vinovat \ și mai hotărîtă de a se pedepsi!

MARSDEN (gîndindu-se): „Ce vrea să spună?... cît de departe a mers ea?... cu cîți oare?...”

(Rece și disprețuitor.) Pot să vă întreb pe ce fapte anume vă întemeiați teoria aceasta?

DARRELL: Pe toate pornirile Ninei de a se da în spectacol, se săruta, se îmbrățișa, se lăsa dezmiardată — mă

rog — și-a făcut de cap, ce mai încoace- și-n colo — cu orice pacient din spital cu care avea cât de cât de-aface t

(*Ironic, gândindu-se.*) „Și-a făcut de cap!... expresie cam prea domoală pentru aventurile ei... dar destul de tare pentru acest suflet de «doamnă»...”

MARSDEN (*amărît*): „Minte!... ce-o fi voind să tăinu-iască?... a fost și el unul! mtf... amantul ei?... trebuie s-o îndepărtez de omul ăsta... s-o hotărâsc să se măiite cu Evans...”

(*Autoritar.*) Atunci nu trebuie să se mai întoarcă la spitalul dumitale. Asta-i sigur!

DARRELL (*repede*): Întocmai. Este exact ceea ce doream s-o silești să facă!

MARSDEN (*bănuitor*): „Nu vrea s-o mai ducă îndărăt!... m-am înșelat... dar trebuie să aibă mai multe motive pentru care voiește să se-apfr4fr-d4«sai,.”

(*Rece.*) Cred că exagerezi în ce privește influența mea asupra Ninei.

DARRELL (*cu însuflețire*): Cîtuși de puțin. Dumneata ești ultima verigă de legătură dintre ea și fata ce-a fost înainte de moartea lui Gordon. Ești strîns legat în mintea ei de acea epocă de siguranță fericită, de sănătate și tihnă sufletească. Știi aceasta din chipul în care-mi vorbește despre dumneata. Ești singura persoană pe care o mai _res-pectă — și pe care cu aHigrara^ o iihpsTe. JT)ennrpip~Mrirsdfinfelwfe~Innoi'ai~șT~siriîffiriiedumerit la el — rîzînd.) O, nu trebuie să te sperii. Mă refer la acel fel de iubire pe care ar simți-o față de un unchi.]>\a<v\£.!

MARSDEN (*In panică*): „De ce să mă sperii?... m-am speriat?... singura persoană pe care o iubește... dar apoi a spus «ca iubirea față de-un unchi». Iată-mă și unchiul Charlie!... Naiba să-l ia!...”

DARRELL (*observîndu-l*): „Pare din cale-afară de necăjit... cred că vrea să scape de orice răspundere față de ea... de ăsta-mi ești... cu atît mai bine!... va fi nerăbdător s-o vadă la casa ei, măritată, cît mai repede...”

(*Fără ocolișuri.*) Iată de ce ți-am spus toate astea. Trebuie s-o ajuți să se smulgă din acest mediu.

MARSDEN (*cu amărăciune*): Pot să te-ntreb cum?

DARRELL: Numai într-un singur chip, după cîte vād. se mărite cu Sam Evans.

40

MARSDEN (*mirat*): Cu Evans? (*Face un gest prostesc înspre ușă.*) (*Gîndindu-se nedumerit.*) „Iarăși greșesc... de ce n-o fi vrînd să se mărite cu... i-o șiretenie la mijloc...”¹

DARRELL: Da, cu Evans, care o iubește. E una din. acele iubiri neegoiste,” despre care citești numai în cărți. Și ea îl place TMăferri, desigur, mai mult sau mai puțin — adică tocmai ceea ce-i trebuie acum: cineva de care să, aibă grijă ca o mamă, să-l țină în friu și să-i dea un rost în viață. Și ceea ce-i mai importanți poate că astfel va avea norocul să nască un copil. SimțuleijaestjfoLit pentru JJ. jerțfjLixeJmie ■săr-găsească-o-eate-4«"eascaTViața emoțională., ~*^ pe care moartea lui Gordon i-a zăgăzuit-o, are nevoie jde obiectul unei iubiri normale. Căsătoria cu EvanTăr putea ffj)_solutie. Ar putea. "Firește, nu poți pune mîna-n foc. Dar m-am gîndit că dragostea lui dezinteresată, împletită cu faptul că Nina ține într-adevăr la el, îi A^a reda, treptat,, simțul siguranței și senzația că mai e bună de ceva înviată. Ajungînd aici, Nina va fi salvată! (*A vorbit cu multa, stăruință. întreabă nerăbdător.*) Ei, ce zici, ar fi o soluție?”

MARSDEN (*bănuitor, nevoină să se dezvăluie*): Regret,, dar deocamdată nu-ți pot da un răspuns precis. Mai întîi de toate, eu nu știu nimic despre Evans.

DARRELL (*cu emfază*): Ei, bine, eu știu. I-un băiat ales, sănătos, cu sufletul curat și neîntinat. Poți să mă crezi pe cuvînt. Și sînt sigur că are într-însul însușirile necesare pentru a ajunge ceva, odată cu vîrsta și dacă se va pune serios pe lucru. Acum e doar un copil mare, iar.-ceea ce-i trebuie e încrederea în sine și simțul răspunderii. Are un post destul de bun, ținînd seama că abia a început activitatea în domeniul publicității. Cîștigă destul ca să. țină o casă. (*Cu un surîs abia schițat.*) După cum vezi,, i-am pus un diagnostic și lui Sam, pentru căsătoria asta.

MARSDEN (*dîndu-și la iveală snobismul*): Îi cunoști, familia? Ce fel de oameni sînt?

DARRELL (*mușcător*): Nu-s la curent cu poziția lor socială — dacă asta te interesează. Mi se pare că sînt de la țară, înstăriți, cultivatori de pomi fructiferi și fermieri. Niște oameni simpli și sănătoși, fără îndoială, deși nu i-am văzut niciodată.

MARSDEN (*puțin rușinat, schimbînd repede subiectul*).-I-ai sugerat Ninei această căsătorie?

DARRBLL: Da. De mai multe ori în ultima vreme, dar pe jumătate în glumă. Dacă i-aș fi vorbit serios nici nu m-ar fi ascultat, spunându-mi să-i prescriu vreo doctorie. Bănuiesc însă, că ceea ce i-am spus i-a rămas în minte ca o posibilitate.

MARSDEN (*gîndindu-se bănuitor*): „Doctorul acesta-j. amantul ei?... vrea să mă îmbrobodească?7.T"sa-"î aranjez eu" triumphiul?..."

f Aspru, Incerdnd să ia un ton de glumă.) Știi, doctore, te cam bănuiesc! Mise pare că dumneata o iubești pe Nina.

DARRBLL (*uinuiȚrQe~TmiiWTe* face ■■să-gîhd'ești una ca asta? Acum crezi că toți bărbații chiar trebuie să se îndrăgostească de Nina? E adevărat, cei mai mulți. Dar nu e cazul cu mine. Și încă ceva, cred că nici n-aș putea. în mintea mea, Nina aparține lui Gordon. Probabil că mi-a transmis și mie ideea ei fixă. ~JT3e~odată, sec și aspru.) Și apoi n-aș putea împărți o femeie cu nimeni, nici măcar cu un strigoi!

(*Gîndindu-se, sfidător.*) „Fără să mai pomenim de tot ce-a făcut la spital!... Sam nu știe nimic... și pun rămășag că nici n-ar crede o iotă, chiar dacă i-ar mărturisi ea!..."

MARSDEN (*gîndindu-se, derutat*): „Iarăși calc în străchini... nu minte... dar simt că ascunde ceva... de ce vorbește cu atîta ciudă de amintirea lui Gordon?... de ce tocmai eu să?..."

(*Pe un ton straniu, zeflemitor.*) Apreciez simțămintele dumitale față de Gordon. Nici eu nu mi-aș putea împărți iubirea cu un amant-strigoi. Morții de felul acesta sînt totdeauna vii și invulnerabili! Nici măcar medicul nu le mai poate veni de hac, nu-i așa? (*Caută să rîdă — apoi pe un ton prietenos și confidențial.*) Gordon e chiar mai tare decît un strigoi. Și tatăl Ninei credea la fel. (*Amin-tîndu-și deodată de mort, pe un ton tînguitor și trist.*) Nu l-ai cunoscut pe tatăl ei? Ce bătrîn fermecător.

DARRELL (*auzind zgomot pe sală, prevenitor*): Sst!

(*Nina'întră încet. Se uită de la unul la altul, eu o privire ciudată, repezită, iscoditoare, dar chipul li e ca o mască lividă și fără expresie, vlăguț de orice reflex emoțional pe care l-ar putea avea în contact cu oamenii. Numai ochii par că acționează, pe seama lor, ca niște instrumente fără*

42

astlmpăr, ce scrutează și înregistrează totul. Cei doi bărbați s-au ridicat și o privesc fix, îngrijorați. Darrell se dă înapoi, lateral, plnă ce ajunge cam la locul ocupat în scena precedentă de Marsden, în timp ce acesta ocupă locul tatălui, iar ea se oprește. Pauză. Cînd amîndoi sînt gata să spună ceva, ea le și răspunde, ca și cum ar fi fost întrebată.)

NINA (*cu un glas ciudat de abătut*): Da, e mort tatăl meu a cărui pasiune m-a creat pe mine — care mi-a călăuzit primii pași — s-a sfîrșit! Și doar sfîrșitul lui mai trăiește — moartea sa! Trăiește acum doar ca să se apropie de mine,, să mă apropie de el și să-mi ajung sfîrșitul! (*Apoi, cu un surîs straniu, strîmb.*) Biete maimuțe! Ne ascundem de noi înșine îndărătul sunetelor numite cuvinte!

MARSDEN (*gîndindu-se înspăimîntat*): „Ce îngrozitoare ființă!... cine-i?... nu-i Nina mea!..." (*Ca și cum ar încerca să se convingă, sfîicios.*) Nina!

(*Darrell îi face repede semn cu mîna s-o lase să continue. îl interesează ceea ce spune Nina și socoate că îi face bine dacă își descarcă sufletul, vorbind. Ea se uită la Marsden, o clipă, mirată, ca și cum nu l-ar putea recunoaște.*)

NINA: Ce? (*Apoi, dumirindu-se cu o afecțiune adevărată, care pe el îl scoate din răbdări.*) Dragul și bătrînul meu Charlie!

MARSDEN (*gîndindu-se*): „Dragul și afurisitul Charlie!... îi place să chinuiască!..."

(*Apoi zîmbind silit — duios.*) Da, Nina Cară Nina! Vino la mine!

NINA (*sforțîndu-se să zîmbească*): Părei înfricoșat.

Charlie. îȚi^ar jaud.ată? Poate unde am simțit....deodată

minciuna în sunetele pe care le numTnTcuvinte. Știi — durere., suferință, dragoste, tată — sunetele acestea pe care le modelează buzele și le scrim cu mîna. Tu trebuie să înțelegi ceea ce vreau să spun. Lucrezi cu ele. Ai mai scris în ultimul timp vreun roman? Nu te mai căzni sate gindești, ești dintr-aceia care nu pot pricepe ceea ce vreau să spun eu. La tine minciunile au devenit singurul lucru adevărat. Mi se pare că asta-i concluzia logică a întregii noastre zăpăceli, al cărei înțeles ne scapă. Nu-i așa? Mă înțelegi, Charlie? Repetă după mine: minciună... (*Rostește, răspicat.*) Min-

43

ciu-nă. Spune acum: viață. Vi-ia-ț! Vezi! Viața nu-i decît o minciună rostită răspicat, cu un suspin întrerupt Ja sfîrșit¹.

MARSDEN (*într-o panică stranie — gîndindu-se*): %Ge vulgară!... ca o _tîrfă!... îȚi sfîșie inima cu niște unghii rarafcTăre... Nma mea!... cățea plină de cruzime!... într-o bună zi n-am să mai tac... voi urla adevărul despre toate femeile!... nici una n-are mai multă inimă decît prostituata de un dolar!... (*Apoi, cuprins de remușcări.*) Iartă-mă, mamă!... N-am vrut să spun toate!..."

DARRELL (*puțin neliniștit, acum — stăruitor*): De ce nu șezi, Nina, ca să ședem și noi, nu?

NINA (*zîmbindu-i repede, mecanic*): Bine, bine, Ned. (*Se aşază In centru, Darrell pe laviţă, iar Marsden la birou. Ea continuă, cu sarcasm.*) Îmi mai prescrii ceva, Ned? 5 medicul meu favorit, Charlie. Chiar şi în ceruri n-ar fi fericit decât numai dacă Dumnezeu însuşi ar trimite după el, la nevoie! Ai cunoscut vreodată un om de ştiinţă tînăr, Charlie? Crede că dacă despică minciuna în bucăţi, bucăţile sînt adevăruri! Țin la el pentru că nu-i ca toţi bărbaţii. Dar m-a sărutat o dată, într-o clipă de slăbiciune trupească! Am fost înmărmurită, ca şi cum m-ar fi sărutat o mumie! Apoi, parcă-i era scîrbă de el! Mi-a venit să rîd! (*îi ztm-beşte cu o milă dispreţuitoare.*)

DARRELL (*zîbind, binevoitor*): Aşa e, dar uit-o!

(*Răscolit, dar totuşi făcînd haz.*) „Am uitat de sărutul ăsta... m-a făcut apoi să sufăr... era groaznic de nepă-sătoare!...”

NINA (*umblînd fără astîmpăr*): Ştiţi ce-am făcut sus? Am încercat să mă rog. M-am străduit din răputeri să mă rog Dumnezeului ştiinţei moderne. M-am gîndit la milioanele de ani lumină ai acestei nebuloase helicoidale, un univers printre nenumărate altele. Dar ce-i pasă lui Dumnezeu ■ de neînsemnata mizerie a noastră, a celor născuţi ca să murim? N-aş putea crede în el şi chiar dacă aş putea, n-aş crede. Mai curînd i-aş imita indiferenţa, doar spre a dovedi că am şi eu ceva, cît de cît, comun cu el!

MARSDEN (*îngrijorat*): Nina, de, ce nu te întinzi puţin?

¹ în engleză: *He - minciună, life = viaţă.*

44

NINA (*batjocoritoare*): Lasă-mă să vorbesc, Charlie! Sînt numai vorbe goale, ia aminte! Atîtea, atîtea vorbe se îmbulzesc, noian de gînduri în bietul meu cap! Mai bine le-aş lăsa să se reverse, ca să nu rupă zăgazurile! Am dorit din răputeri să cred într-un Dumnezeu, oricare ar fi el — morman de pietre, chip de lut, desen pe-un perete, pasăre, peşte, şarpe, gorilă — sau chiar într-un om bun propovăduind adevăruri simple, banale, acele vorbe din *Biblie* pe care le iubim, dar al căror înţeles îl nesocotim, lăsînd pe seama strigoilor să le urmeze!

MARSDEN (*ridicîndu-se pe jumătate, îngrozit*): Nina! încetează. O să ajungi... (*Necăjit, se uită la Darrell ca şi cum i-ar cere să intervină In calitate de medic.*)

NINA (*cu amară deznădejde*): Bine, bine!

DARRELL (*răspunzînd privirii lui Marsden, gîndindu-se*) „Sărman neghiob!... e bine pentru sistemul ei nervos cîs se descarcă astfel... si acum **îţi** vine rîndul s-o apropii de^N Sam...”

(*Porneşte spre uşă.*) Mă duc ^ă_mJ. Jnţind_giutiiL_.

MARSDEN (*gîndindu-se în'panlă*): „Nu vreau să rănim (singur cu dînşal... nu o cunosc!... _mj^Qp5TM^T ii. _

(*Protestînd*): Da' — "păi — stai ^puţin — cred că Nina ar prefera să...

NINA: Lasă-l să plece. I-am spus tot ce-am avut de spus. Vreau să vorbesc cu tine, Charlie.

(*Darrell iese fără zgomot, uitîndu-se cu Mc la Marsden. Pauză.*)

MARSDEN (*gîndindu-se înfricoşat*): „Aici... acum... ceea ce-am dorit atîta vreme... ea şi cu mine, singuri... are săplîngă... eu o voimîngîia... de ce sînt aşa de speriat?... de cine mi-e teamă?... de ea?... sau de mine?...”

NINA (*deodată, cu milă dar şi cu dispreţ*): De ce eşti totdeauna aşa de timid, Charlie? De ce eşti aşa de speriat totdeauna? De ce ţi-e teamă?

MARSDEN (*în panică, în sinea lui*): „Mi se furişează în suflet să mă spioneze!... (*Apoi, cutezător.*) Puţin adevăr nu strică din cînd în cînd, totuşi!...”

(*Timid.*) Mi-e teamă de, de Adiată, Nina.

NINA (*dă din cap, încet*): Ştiu. (*După o pauză — într-un mod ciudat.*) Greşeala a început cînd Dumnezeu a

45

1

fost creat sub chipul unui bărbat. Desigur, femeile îl pot vedea astfel, dar bărbaţii ar fi trebuit să fie îndestul de gentlemen şi să-şi amintească de mamele lor, pentru a face pe Dumnezeu femeie! Dar Dumnezeu Dumnezeilor — Tatăl Suprem — a fost totdeauna bărbat. Lucrul acesta perverteşte viaţa şi face nefirească moartea. Ar fi trebuit să ne închipuim viaţa ca fiind creată în chinurile naşterii unui Dumnezeu-Mamă. Am fi înţeles astfel de ce noi, copiii Ei, am moştenit chinul, ştiind că ritmul vieţii noastre bate după marea-i inimă, sfîşiată de caznele dragostei şi ale naşterii. Şi ne-am fi putut da seama că moartea înseamnă reunirea cu Ea, o trecere iarăşi în substanţa Ei, sînge iarăşi în sîngele Ei, pace în

pacea Ei! (Marsden a ascultat-o fascinat. Ea râde ușor și straniu.) N-ar fi fost mai logic și mai mulțumitor decât acel Dumnezeu bărbat, o culme a egoismului, prea covârșitor pentru mințile noastre obosite și de-a dreptul necruțător? Nu-i așa, Charlie?

MARSDEN (cu o ciudată înflăcărare): Da! De bună seamă, Nina. Așa e!

NINA (sărind brusc în picioare și ducându-se la el — cu / un groaznic geamăt de dezolare): O, Doamna^Gharlie, vreau | să cred în ceva! Vreau să cred pentru a putea simți! Vreau// să simt că tata e mort — tatăl meu! Dar nu pot simți nimic, / Charlie! Nu pot simți absolut nimic!

(Se aruncă în genunchi la picioarele lui, își ascunde fața în mâini și le sprijină pe genunchii lui Marsden, începând să plîngă cu hohote, scofînd niște gemete sfișietoare.)

MARSDEN (se apleacă, îi mîngîie capul cu mâini tre-murînde, caută s-o liniștească; dar cuvintele îi sînt nesigure și tremurătoare): Nina — Nina — nu mai plînge — te rog — nu mai plînge, Nina — o să-ți facă rău — hai sus — ridi-că-te — hai, Nina !

(O apucă de brațe, ridicînd-o pe jumătate, dar cu fața încă ascunsă în palme și plîngînd i se așază pe genunchi, ca o fetiță, și-și lasă capul pe umărul lui. Marsden este în culmea fericirii. Murmurînd, în extaz.) „Așa^riim am viață!^.. chiar __ cumaimare duioșie!... (îi sărușapănd cu mare respect.) Iată..! mnPa~îm~pTnîit dorința... un om care iubește., asta mi-i dragostea... e fata mea... nu femeie... fetița mea... și sînt cuminte din pricina iubirii curate a fetiței dintr-însa

46

... și sînt mîndru... nu îmi mai este teamă... nu îmi mai este rușine că sînt pur!..." (îi sărută iarăși părul cu afecțiune, zîmbindu-și sie însuși.)

(Apoi, blînd și cu o veselie ostentativă, nelalocul ei.) N-o să se mai întîmple așa ceva, Nina Cară Nina, niciodată — niciodată, să știi — n-o să mai îngădui nimănui!

NINA (cu glasul înăbușit, plînsul schimbîndu-i-se în suspine — acum cu glas de fetiță): O, Charlie, ești așa de bun și de liniștitor! Mi-era așa dor de tine!

MARSDEN (neliniștit, brusc): „Mă dorea?... îi era dor de^ mine... dar, cum?... ce vrea să spună?...\" (întrebînd-o cu șovăire.) Ți-era dor de mine, Nina?

NINA: Da, groaznic! Mi-era dor de-acasă

fug acasă și Să mărtuX^{SPRP} t^t/ni să arăt r.ît^cLx-yf>*-»TO. f_{ost}

și să fiu pedepsită! O, Charlie, trebuie să-mi primesc pedeapsa, llnOnTra~pentru mine, ca să mă pot ierta și eu pe mine însămi! Acum tata e mort; numai tu ai rămas. Tu o să mă pedepsești, nu-i așa, sau ai să-mi spui cum să.mă pedepsesc singur8L_T_rebu_ie, dacă mă iubești!

MARSDEN (cu intensitate): „Dacă o iubesc?... o iubesc așa de mult!..."

(însufleșit.) Fac orice vrei tu, Nina — orice vrei!

NINA (cu unsurîs liniștit, închizînd ochii și ghemuindu-se Ungă el): Știam că ai să te porți astfel.

Dragul și bătrînul meu Charlie! (Marsden tresare îndurerat.) Ce-i Charlie? (îl privește în față.)

MARSDEN (încercînd să zîmbească, ironic): Junghiuri-reumatism-bătrînețe, Nina.

(Gîndindu-se cu o cruntă suferință.) „Dragul și bătrînul Charlie!... coboară iarăși în iad!..."

(Apoi, cu vocea stinsă.) Pentru ce vrei sălii pedepsită, Nina?

NTNA (pe un ton straniu și îndepărtat, uitîndu-se în sus, nu la el, ci în tavan): Pentru că mi-am bătut joc de mine ca o otreapă, Charlie. Pentru că mi-am dat trupul-meu curat și rece unor bărbați cu mîini fierbinți și cu o lăcomie în ochi pe care ei o numesc dragoste! Uh! (Un fior o trece prin tot corpul.)

MARSDEN (gîndindu-se deodată cu suferință): „Atunci e-adevărat!... sporcăciune mică!..."

47

(Cu vocea stinsă.) Vrei să spui că... (Rugător.) Dar nu cu Darrell?

NINA (cu simplitate, surprinsă): Cu Ned? Nu, cum aș fi putut? Pe el nu l-a schilodit războiul. N-ar fi avut nici un rost. Dar amiăcutcQ_cu..altii — o, cu patru, cinci sau șase «au șapte bărbați, Charlie. Am uitat cu cîți și apoi n-are nici o importanță. Toți erau la fel. Socotește-i'pe toți ca unul singur, iar pe acesta un strigoi â^^e^nTuTuiTlȘan vad~eu. Se socoteau cineva în sinea lor, dacă-mi amintesc bine. Dar i-am uitat.

MARSDEN (cuprins de suferință): „Dar pentru ce?... îepădătură mică și scîrboasă... de ce?..."

(Cu vocea stinsă.) Dar de ce-ai făcut-o, Nina?

NINA (rîzînd întristată — scurt): Dumnezeu știe, Charlie! Poate c-am știut atunci, dar am uitat. Totul pare atît •de încîlcit! Poate din dorința de a fi bună. Dar e groaznic de greu să dai ceva și cumplit să primești! Și mai ales să dai dragoste — să te dai pe tine însăși — mai anevoie ca orice pe lume! E greu să le faci pe plac bărbaților, Charlie! Mi se părea că Gordon mă pîndea rezemat de perete, bandajat la~o(Tl^jrTTă^tnrb*ții aceia, alcătuiau o escadrilă de atac, bandajați și ei la ochi — dar numai "eu

puteam vedea! Ba nu, eu eram cea mai oarbă! Nu vedeam nimic! îmi dădeam seama că totul era stupid și josnic, că, de fapt, eu eram mai •schilodită decît ei, că războiul îmi zburase inima și măruntaiele din mine! Și-mi dădeam seama că-i chinuiam și mai mult pe acești oameni chinuiți, hipersensibili, încît detestau cruda batjocură a darului meu! Dar am mers înainte, mai departe, de la unul la altul, ca un animal nățing, mînat de alții, pînă ce, într-o noapte, nu de mult, l-am visat pe Gordon pogorînd din ceruri în vîlvătăi și mă privea cu niște ■ochrtnpIlşjlărzațorijSe tritaHia: mine și la toți bieții mei s-cKîlozi, care parcă se TereatT de privirile lui pline de suferință mistuitoare, și m-am deșteptat plîngînd, simțînd că și inie îmi ardeau ochii. Atunci mi-am dat seama^iiULdfi. ne-ghioaba^am fësJ^rrifl-Ji£gK15b4^j»inovațl~Așa că fii bun și pecTepsește-mă!

MARSDEN (*gîndindu-se nedumerit și cu amărăciune*): „Mai bine nu mi-ar fi spus toate astea... m-au mîhnit groaznic!... trebuie să mă duc nunaaidecît acasă.. ^jnA_așteaptă o, ce bine mi-ar părea dac-aș putea s-o urăsc pe

43

stricata asta!... atunci aș putea-o pedepsi... de-ar trăi tatăl ei... «Tata e mort, numai pe tine te mai am...» așa mi-a spus... «Mi-a fost dor de'tine...» (*Cu multă amărăciune.*) Dragă moș Charlie, acum... ha!... așa mă dorește ea!...

(*Apoi, pe un ton direct, oarecum ironic, ca al tatălui ei.*) Cumpănind, ca să spun așa, toate împrejurările, pro și ■contra, socot că soluția cea mai de dorit ar fi...

NINA (*cu ochii închiși, parcă dormind*): Ce_mnh_semeni lțăChli

~MARSDEN (*cu același ton ca al tatălui ei*): ... socot că luçjTol_cdjnii_L4e doriți ar fi să te măriți cu tînărul Evans. E un băiat admirabil" curat și copilăros; are într-adevăr „sto-fă" în el pentru a face carieră, dacă și-ar găsi o soție care să-i ^stimuleze eforturile și să-i scoată la suprafață calitățile latente. NINA (*somnoroasă*): Sam e un băiat drăguț. Da, ar fi și pentru mine o carieră dacă l-aș putea ajuta în cariera lui. Mi-aș găsi o ocupație — o viață de suprafață *— și aș scăpa, slavă Domnului, de toate abisurile! Dar nu-l iubesc, tată!

MARSDEN (*cu blîndețe, continuînd~3~îh~ tonul Profesorului' Leeds*): Dar ții la el, Nina. Te iubește cu mult devotament. Și e vremea să ai copii, Nina, și cînd vin copiii, știi, vine și iubirea.

NINA (*parcă adormită*): Da, vreau copii. Trebuie să fiu mamă, să mă pot dărui. Mi s-a făcut lehamite de-atîta boală.

MARSDEN (*repede*): Atunci, totul e pus la punct?

NINA (*câzînd de somn*): Da. (*Vorbind ca prin somn.*) Iți mulțumescj^ață.. EşjiaXît^de**un**. M-ai iertat așa repede . JNTir~simt-T}e~Ioc_că m-ai^pSdepsit. N-o să mai fac niciodată, ți^rfăgaHulesc, niciodată, mcîoUată \.T.~(*Adoarme și sforăie*)

)

MARSDEN (*încă pe tonul tatălui ei — foarte părintește — privind în jos*): A avut o zi obositoare, sărmana fată! Am s-o duc sus, în odaia ei.

(*Se ridică ducînd-o în brațe pe Nina, care doarme liniștită.*)

In aceeași clipă intră, din dreapta, Sam Evans cu doctoriile

In mină.)

EVANS (*surizînd respectuos*): Iată doctoriile... (*Văzînd-o pe Nina.*) Oo ! (*Apoi emoționat.*) E leșinată?

4

49

MARSDEN (*zîmbind binevoitor lui Evans — încă pe tonul tatălui Ninei*): Sst! Doarme! A plîns și a adormit — ca o fetiță. (*Cu bunătate.*) Dar mai întîi am vorbit cu ea despre dumneata, Evans, și sînt sigur că ai toate motivele să nădăjduiești.

EVANS (*copleșit — privește în jos — tîrșiindu-și picioarele, învîrtește sfios pălăria în mîini*): Vă mulțumesc. Zău, nu-nu știu cum să vă mulțumesc...

MARSDEN (*merge spre ușă — cu vocea lui obișnuită*): Trebuie să mă duc acasă. M-așteaptă mama. Vreau doar s-o duc sus pe Nina, o culc în patul ei și-o-nvelesc cu ceva.

EVANS: îmi dați voie să v-ajut, domnule Marsden?

MARSDEN (*scurt*): Nu. Mulțumesc. Pot s-o duc singur. (*Cum Evans îl privește nedumerit, adaugă cu naturalețe, dar ironic, rîzîndu-și de sine.*) După toate astea, ai putea să-mi spui Charlie. (*își zîmbește cu amărăciune, ieșind.*)

EVANS (*se uită după el — o clipă — apoi nu se poate stăpîni și zburdă ca un mînz voios*): Ce om de treabă! Bunul și bătrînul Charlie!

(*Ca și cum l-ar fi auzit sau ghicit, risul amar al lui Marsden revine din fundul vestibulului.*)

ACTUL III

DECORUL: Peste aproape șapte luni — în sufrageria locuinței de țară a familiei Evans, din Nordul Statului New York — pe la nouă dimineața, într-o zi către sfârșitul primăverii, anul următor.

Încăperea este una din acele sufragerii mari și disproporționate ce se mai găsesc încă în casele de la țară, cu înfloritură din lemn traforat, dezvăluind gustul rustic pentru măreție al epocii de pe la 1880. O lampă greoaie atârna de niște lanțuri exact deasupra mijlocului unei mese urâte, cu o garnitură de scaune cu spetează dreaptă, așezate la intervale regulate, în spre perete. Tapetul de hîrtie, de un cafeniu hîd, are pe linia tavanului pete mari de igrasie, iar pe alocuri unde fișii se îmbucău, a început să se jupoaie. Dușumeaua este acoperită cu un covor soios, de culoare cafenie străbătut de un desen roșu închis. În peretele din stînga este o fereastră cu perdele albe, scrobite, ce dă într-o tindă lăturalnică, întunecoasă, așa că lumina soarelui nu pătrunde niciodată în cameră, iar lumina ce intră prin fereastră este fără viață, mohorîtă, deși dincolo de tindă, în grădina înflorită e o zi frumoasă și caldă. În peretele din fund, la stînga, spre centru, o ușă dă într-o sală, care comunică cu aceeași tindă. La dreapta ușii, într-un bufet greoi, făcînd parte din garnitura mobilei, sînt expuse cîteva „servicii” de porțelan și sticlă. Pe peretele din dreapta, o ușă duce la bucătărie. Nina, așezată la marginea mesei, cu spatele la fereastră, scrie o scrisoare. Paje_oaia_îl chipul are o __expresie plină de mulțumire, de calm jăunțic. Înfățisarea i zică, de asemenea,

4*

51

este schimbată. Obrazul și „trupul s-au împlinit”. Privită cu ochi obișnuiți, pare mai frumoasă, dar nu mai jăscinează ca înainte și totodată e jna puțin și tranie! N-a mai rămas nimic dii ciudată-i putere de fascinație. În afară de ochii jplinide --"■" mister, care nu s-au schimbat.

NINA (*citind pentru sine ceea ce a scris*): „Ce casă ciudată, Ned. Este ceva necurat în duhul ei, sînt sigură. De aceea, n-ai încotro, trebui s-o adori. Un loc bătrînesc și hidos, ca turta dulce, uscată, cu tot felul de zorzoane portocalii și o mulțime de paratrăsnete. În jurul ei pogoane și iar pogoane cu meri înfloriți, numai alb și roz, cît vezi cu ochii? și frumoși, ca niște mirese ieșind din biserică cu mirele, la braț.

Asta mi-amintește, Ned, c-au trecut peste sase luni de cînd m-am căsătorit cu Sam și că de la nuntă n ai mai dat

ruieai să-îmi n nuw măcar un rînd. Dar, glumesc. Îmi dau seama cît de ocupat trebuie să fii acum, cînd ți s-a împlinit dorința: totdeauna ai vrut să faci cercetări științifice. Ai primit scrisoarea de felicitare pe care ți-am trimis-o noi> după ce-am citit despre numirea ta?

Dar să revin la casa asta. Simt că și-a pierdut sufletul și că-și duce veleatul fără de el. Nu-i bintuită de nici o arătare, deși strigoi într-un fel sînt singura viață firească a unei case, ca de altfel și a minților noastre, după cum bine știi. Așa că, deși, aseară, cînd am ajuns aici, mi-am zis: «în casa asta umblă necuratul», acum, după ce am petrecut o noapte într-însa sînt sigură că duhurile, dacă vor fi fost cîndva pe aici, și-au luat de mult tălpășița și s-au furișat ca o boare peste iarba dintre meri, fără să se mai uite înapoi sau să lase vreo amintire. Nu-ți vine să crezi că aici s-a născut și și-a petrecut copilăria Sam. Bine că nu o arată! Ast-noapte am dormit în camera unde s-a născut el. Mai curînd el a dormit, căci eu n-am putut închide ochii. Ședeam trează și respiram cu caznă, ca și cum s-ar fi irosit toată viața din aer ca să păstreze vii încă puțin doar pe muribunzi. Ți-e greu să crezi că vreodată s-a născut cineva viu aici. Știu c-o să spui supărat «E încă bolnavă» dar nu sînt. Niciodată n-am fost mai normală. Mă simt mulțumită și

52

tihnită.” (*Ridicîndu-și ochii de pe scrisoare, gîndindu-se nedumerită.*) „Ar fi trebuit să-i spun?... nu... e taina mea... nu voi spune nimănui... nici chiar lui Sam... cum de nu i-am spus lui Sam?... i-aș face mult bine... s-ar simți mîndru, bietul băiat... nu... vreau să fie copilul meu... numai al meu... atîta vreme cît’&er-p”o3tE7rr și am timp destul să-l vestesc pe Ned cînd mă voi duce la New York... mi-ar putea recomanda un bun obstetrician... ce încîntat o să fie cînd va afla vestea!... totdeauna mi-a spus că e lucrul cel mai bun pentru mine... sînt așa de fericită, cînd mă gîndesc... acum îl iubesc pe Să~m... într-o prjv-tntă...-ftoțului e~și al lui...”

(*Apoi Țcu un oftat de fericire, continuă scrisoarea.*) „Dar vorbind de nașterea lui Sam, merită să-i vezi odată mama. E uimitor cît de puțin seamănă cu el această femeie ciudată, cel puțin după cît am putut observa aseară. De cînd a aflat că ne-am căsătorit, i-a scris în fiecare săptămînă, invitații peste

invitații de-a o vizita. Erau mai curînd porunci sau rugăminți. Presupun că se simte singură în casa asta mare. Sînt încă nedumerită în privința simțămintelor lui Sam față de maică-sa. Nu cred că mi-ar fi pomenit de dînsa dacă nu începeau să vină scrisorile, și nu s-ar fi dus s-o vadă pe biata femeie dacă n-aș fi stăruit eu. Mă supăra purtarea lui. Parcă uitase că are mamă. Dar îndată ce-a văzut-o a fost destul de afectuos. Era groaznic de neliniștită, **văzîndu» 1** pe Charlie cu noi, pînă ce i-am explicat că numai datorită amabilității lui, care ne-a luat cu mașina, putem petrece această lună de miere mereu amînată. Cînd e vorba de mașină, Charlie e tipicar ca o babă. Ii e frică să ne lase pe Sam sau pe mine s-o conducem..."

MARSDENȚ (*vine din fund. E dichisit, îmbrăcat impecabil. Fața e 'puțin obosită și resemnată, dar zîmbește binevoitor. Are o scrisoare în mînă*): Bună dimineața. (*Nina tresare și, instinctiv, acoperă scrisoarea cu mina.*)

NINA: Bună dimineața. (*Gîndindu-se — amuzată.*) „Dac-ar ști ce scriam chiar acum — bietul Charlie!..." (*Apoi, uitîndu-se la scrisoarea din mina lui.*) Văd că și tu te-ai apucat să-ți scrii corespondența cu noaptea-n cap.

MARSDEN (*cu o bănuială geloasă, subită*): „De ce s-a grăbit s-acopere scrisoarea?... cui o fi scriind?..."

53

(*Venind spre ea.*) Doar cîteva rînduri mamei, să știe că n-am fost uciși cu toții de tîlhari la drumul mare. Știi cît e de fricoasă.

NINA (*gîndind cu o urmă de milă și dispreț*): „Tot de fustele mamei... mișcător lucru, fidelitatea asta față de ea... nădăjduiesc că, dacă va fi băiat, copilul meu mă va iubi la fel... o, sper că va fi băiat... sănătos, voinic și frumos... ca Gordon!..."

(*Deodată, ghicind curiozitatea lui Marsden, cu indiferență.* Tocmai îi scriam lui Ned Darrell. Nici nu mai știu de cînd trebuia să-i răspund.

(*împăturește scrisoarea și o pune deoparte.*)

MARSDEN (*gîndindu-se posomorit*): „Credeam că l-a uitat... tot mai cred că la mijloc nu-i decît prietenie... dar acum că-i măritată nimeni nu mai are dreptul să se amestece..."

(*Nerăbdător.*) Cum ai dormit?

NINA: Nici n-am închis ochii. M-am simțit foarte prost.

MARSDEN: Poate din pricină c-ai dormit într-un pat străin. (*în glumă.*) Ai văzut cumva vreun strigoi?

NINA (*cu un surîs trist*): Nu. Mi s-a părut că toți strigoii au fugit din casă, lăsînd-o neînsuflețită — așa cum adesea morții lasă pe cei în viață... (*Forțîndu-se să rîdă puțin.*) ...dacă pricepi ceea ce vreau să spun.

MARSDEN (*gîndindu-se îngrijorat*): „Iarăși revine la tonul acela morbid... prima dată după atîta vreme..." (*Șăgalnic.*) Te aud pomenind iarăși de cimitire, trezindu-se din somnul lor — și totuși bag de seamă că afară i-o dimineață splendidă, florile înfloresc, copacii cresc unii lîngă alții iar voi, dacă nu mă-nșel, sînteți în luna de miere!

NINA (*luîndu-l în rîs, veselă*): Da, așa e, moșneagule! „Dumnezeu e-n ceruri; pe pămînt numai minune!" Și lumea nu mai poate de-atîta dragoste și fericire! (*Vine dansînd pînă la el.*)

MARSDEN (*galant*): Dragostea arată în dimineața asta ca un măr rumen!

NINA (*îl sărută repede*): Meriți un sărut pentru asta! Tot ceea ce am voit să spun este că strigoii îmi aduc aminte de sminteala bărbaților față de femei: nu poți trăi cu ele și nu poți fără ele. (*Rămîne liniștită și-l privește gata să-l necăjească.*) Dar tu ești aici, desmințindu-mă prin fiecare

54

răsuflare a ta. Tu poți trăi și fără strigoi și fără femei, tot atît de leneș și de mulțumit ca o focă răsfățată. (*Scoate limba la el și face o mutră de dispreț superior.*) Asta pentru tine, Charlie, motan fricos, holtei întîrziat! (*Aleargă spre ușa bucătăriei.*) Mă duc să mai iau o cafea. Nu vrei și tu? MARSDEN (*cu un surîs forțat*): Nu, mulțumesc. (*Nina dispăre în bucătărie.*)

(*Gîndindu-se cu o îndurerată amărăciune.*) „Fără strigoi!... dac-ar ști... tonul hazliu al Ninei ascunde adevăratul ei dispreț!... (*Rîzînd de el însuși.*) „Și fetițele se joacă; Charlie e motan

fricos și pleacă." (*Ve-nindu-și în fire.*) Phii!... N-am mai avut astfel de gânduri... de la căsătoria lor încoace... fericită de fericirea ei... dar e fericită?... în primele luni, evident că juca teatru... prea îl săruta mult... cașicumshotarîsesădevieo soție iubitoare... apoi, deodată, s-a arătat mulțumită... fața i s-a împlinit... ochii ei umblau alene după liniște... s-a îngroșat... da, să știi că e însărcinată... sper... de ce?... pentru binele ei... și al meu... când va avea un copil, voi ști că trebuie să accept pe de-a-ntregul situația aceasta... că trebuie să uit c-am pierdut-o... am pierdut-o?... ce dobjtocj_w jaim~poți--p4er-de— ceva ce n-ai avut niciodată?... decît în vis doar!... (*Clăti-nîndu-și capul cu exasperare*"); Gînduri și iar gînduri... belea afurisită... țîntări ai sufletului... bîzîie, te înțeapă, îți sug sîngele... ce mi-a venit să-i iau pe Nina și pe Sam în călătoria asta?... da, mai curînd am avut eu nevoie de un drum... am nevoie de un decor nou pentru viitorul meu roman... «Domnul Marsden s-a smuls puțin din atmosfera sa obișnuită»... ședeau închiși în casa Profesorului... nu-și puteau îngădui luxul unei vacanțe... nu și-au putut petrece pînă acum luna de miere... în fiecare seară mă p lingeam că-s Mnt de oboseală, așa că... m-am dus la culcare imediat după cină să-i las singuri și... mJ Nijab--£LacJUoa e-n stare să țină la el cu jyJeyJLcal,,. oare... (*Se aude din grădină vocea lui Evans* Ți a mamei sale. Marsden se duce la fereastră și îi privește plin de curiozitate.) Sam și maică-sa... ciudată femeie... rezistentă... bun tip pentru un roman..Tnu, prea e posomorită... are niște ochi atît de triști... și totodată atît de necruțători... vin încoace... mai bine aș da o raită cu automobilul, prin împrejurimi... să-i las să facă un consiliu de familie... să discute despre sarcina Ninei, probabil... oare Sam știe... nu se vede că știe... de ce, oare, soțiile se

55

ascund de soți?... ancestrala rușine... vinovăția de a continua viața, de a aduce noi dureri pe lume..." (*Iese prin fund. Se aude deschizîndu-se ușa din sala ce da în tindă, și Evans și mama sa se întîlnesc cu Marsden, cînd acesta e gata să iasă. Se aud vocile lor și vocea lui, care dă explicații; apoi ușa de afară se deschide și se închide iarăși, după Marsden, care a plecat. O clipă mai apoi Evans și mamă-sa intră în sufragerie. Sam pare intimidat de fericirea lui, ca și cum nu i-ar veni să creadă în norocul său și ar avea mereu nevoie să se asigure, dar totodată plutește pe creasta valului, radiind iubire, devoțiune și o adorație de adolescent. Are înfățișarea unui tinerel fermecător. Poartă un sveter și o pereche de pantaloni bufanți, ca un adevărat studentj Mama sa este o femeie măruntă, o figură firavă, capul și fața, încadrate de un păr încărunțit, cu reflexe de oțel, sînt parcă prea mari față de trup, așa că la prima vedere îți pare o păpușă vie și minunat alcătuită. Are doar vreo patruzeci și cinci de ani, dar îi dai cel puțin șaizeci. Fața cu gingașele-i trăsături poartă urmele unei frumuseți romantice, delicate, frumoasă ca o viță de vie agățătoare, dar întîmplările prin care a trecut i-au îngroșat curbele bieților ei obraji, acum puhavi, gura ca o linie subțire în jurul unei uși ferecate, iar bărbia ei drăgălașă i-a ieșit în afară, ostentativ, de mult ce și-a ținut încheștați dinții.*

E palidă. Ochii negri, mari, sînt crunți ca ai unui pușcăriaș, căruia suferințele i-au zidit sufletul pe dinăuntru. Totuși, blîndețea unei ființe iubitoare, duhul unei vechi încrederi în bunătatea vieții stăruie fugar și feciorelnic pe la colțurile buzelor, îndulcind într-o suferință profundă umbra de severitate din ochi. Glasul i se schimbă brusc, de la o gingășie îmbietoare la un ton răstit, autoritar, ca și cum ceea ce ar rosti atunci ar veni de la o voce în sine, Țr, detașată de impulsul unei emoții omeneste.)

EVANS (*în timp ce intră — turuind într-una, cu îngîmfa-rea băiatului care își deapănă în fața mamei isprăvile sale, sigur de succesul lingușirilor*): în cîțiva ani nu va trebui să mai ai nici o grijă de afurisita asta de recoltă a merilor. Atunci voi fi în stare să te îngrijesc eu. Așteaptă să vezi.

56

Acum desigur că nu cîștig prea mult. Nici nu pot avea pretenție, căci abia am pornit la drum.îmi merge bine, destul de bine, de cînd m-am însurat, și este doar o chestiune de timp pînă ce voi... Ca să-ți dovedesc, îți spun că domnul Cole — știi, conducătorul întreprinderii, omul cel mai cumsecade — m-a chemat în biroul lui și mi-a spus că mă va avea în vedere, că ei căutau de mult un om ca mine, și că am „stofă". (*Mîndru.*) Ce zici de asta? Destul de frumos din partea lui, nu?

DOAMNA EVANS (*vag, căci n-a auzit, firește, decît o partedin cele ce i-a spus*): E bine, Sammy. (*Gîndindu-se cu o frică nedeslușită.*) „Aș vrea să greșesc... dar de cum a trecut pragul ușii m-a și cuprins vechea mea spaimă!... nu cred că i-a spus lui Sammy... trebuie să văd dacă știe..."

EVANS (*observînd că e preocupată — foarte jignit*): Pun rămășag că n-ai auzit nici o vorbă din ce am spus. Tot te mai muncește gîndul cum o să iasă pînă la urmă merele astea afurisite?

DOAMNA EVANS: (*simțindu-se vinovată, dar protestînd*): Dar te-aud, dragul meu, am auzit fiecare

cuvînt. Tocmai mă gîndeam — ce mîndră sînt că-ți merge așa de minunat.

EVANS (*potolit, dar încă mormăind*): Nimeni nu te-ar crede după privirea posomorită pe care o ai! (*Dar încurajat să continue.*) Cole m-a întrebât dacă sînt însurat. Părea că se interesează cu adevărat de mine. Aflînd că sînt, s-a bucurat, spunîndu-mi că numai căsătoria sădește în om adevărata ambiție altruistă, de a lucra pentru soție și nu numai pentru sine... (*Apoi, stîlnjenit.*) M-a întrebât, chiar, dacă așteptăm să ni se mărească familia.

DOAMNA EVANS (*văzînd că are ocazia să-i spuie ceea ce dorea — repede și căutînd să zîmbească*): Și eu mă gîndeam să te întreb același lucru, Sammy. (*Vorbind la întîmplare, dar cu oarecari temeri.*) Nina, Nina nu cumva e pe cale să aibă un copil?

EVANS (*cu un aer întrucîtva vinovat, ca și cum i-ar fi greu să admită așa ceva*): Eu — păi — vrei să spui, acum? Nu cred, mamă. (*Dă tîrcoale pe la fereastră, fluierînd și afec-tînd o indiferență care-i lipsește, se uită afară.*)

DOAMNA EVANS (*gîndindu-se cu o ușurare sumbră*): „Nu știe... e mulțumitor și lucrul ăsta- oricum.”

57

EVANS (*gîndindu-se cu un dor intens*): „Ce bine ar fi dacă s-ar întîmpla așa ceva!... cît de curînd!... Nina a început să mă iubească... puțin... am simțit asta în ultimele două luni... Dumnezeu, ce fericit m-a făcut!... înainte nu mă iubea... ținea doar la mine... atît îi cerusem... niciodată n-am îndrăznit să sper că va ajunge să mă iubească... chiar și puțin... așa de curînd... cîteodată îmi vine să cred că e prea frumos să fie adevărat... că nu merit... și acum... dacă s-ar mai întîmpla și asta... m-aș simți așa de sigur... o părticică din mine... jumătate Nina, jumătate eu... dovadă vie!... (*Apoi, o notă de teamă furișîndu-se.*) Știu că dorește așa de mult să aibă un copil... e unul din motivele pentru care s-a măritat cu mine... și mai știu că s-ar simți și mai bine atunci... m-ar iubi cu adevărat... (*întristat.*) Mă întreb de ce... ar fi trebuit să se întîmple pînă acum evenimentul acesta... sper că nu e nimic rău... că nu e vina mea!...” (*Tresare, căutînd să înlătore acest glînd, apoi, deodată agă-țîndu-se parcă de un pai se întoarce plin de nădejde către mama sa.*) De ce m-ai întrebât asta, mamă? Crezi că...?

DOAMNA EVANS (*repede*): Nu, cîtuși de puțin! Nici eu nu cred că Nina e pe punctul de a avea un copil! Nici prin minte nu-mi trece.

EVANS (*întristat*): O, credeam că poate... (*Apoi, schimbînd subiectul.*) Dar mai bine m-aș urca pînă sus, să spun „bună dimineața” mătușicăi Bessie.

DOAMNA EVANS (*chîpul ei ia o înfățișare ca și cum ar bate în retragere — pe un ton deschis, dar puțin rugător*): Eu nu m-aș duce. Nu te-a văzut de cînd aveai opt ani. Nici nu te-ar recunoaște. Și apoi, ești în luna de miere, iar bătrî-nețea întristează totdeauna pe cei tineri. Profită cît poți de fericire! (*împingîndu-l spre ușă.*) Uite! Mai bine te-ai duce cu prietenul tău, care tocmai pleacă cu automobilul. Plimbați-vă prin oraș, iar mie dă-mi prilejul să-mi cunosc nora și să-i cer socoteală de felul cum are grijă de tine! (*Rîde forțat.*)

EVANS (*izbucnind cu însuflețire*): Mă îngrijește mai bine decît merit! E un înger, mamă! Știu că o să-ți fie dragă.

DOAMNA EVANS (*afectuoasă*): Îmi și este dragă, Sammy. I-atît de frumoasă și drăgălașă;

58

EVANS (*o sărută, voios*): Am să-i spun. Mă duc să o sărut și să-i spun la revedere.

(*Iese alergînd, pe ușa de la bucătărie.*)

DOAMNA EVANS (*uitîndu-se după el, afectuoasă*): „O iubește!... e fericit!... asta contează!... să fie fericit!... (*Gîndindu-se, cu teamă.*) Numai de n-ar avea un copil... ce bine ar fi, dacă n-ar vrea cu tot dinadinsul să aibă copii... trebuie să aflu de la ea... trebuie!... n-am încotro... cu voia lui Dumnezeu și pe sfînta dreptate!... băiatul meu s-ar nenoroci... lui i-e dat să trăiască fericit!...”

(*La auzul pașilor din bucătărie se îndreaptă în scaun, rigidă.*)

NINA (*apare din bucătărie — are o ceașcă cu cafea în mînă — zîmbind fericită*): Bună dimineața... (*Șovăie, apoi cu sfială.*) Mamă. (*Vine la ea și o sărută, apoi se așază pe jos lingă ea, parcă alunecînd.*)

DOAMNA EVANS (*tulburată, repede*): Bună dimineața! Frumoasă zi, nu? Trebuia să fi rămas aici să-ți pregătesc cafeaua, dar am hoinărit prin preajmă cu Sammy. Cred c-ai găsit tot ceea ce-ți trebuia.

NINA: Da, am găsit și am mîncat așa de mult că mi-e și rușine! (*Face semn din cap către ceașca de cafea și rîde.*) Uite, încă mai am !

DOAMNA EVANS: Bravo, bine facil

NINA: Ar trebui să-mi cer scuze că am coborît așa de tîrziu. Sam trebuia să mă scoale. Dar n-am putut

încinde ochii decît după ce s-a crăpat de ziuă.

DOAMNA EVANS (*într-un chip ciudat*): N-ai putut dormi? De ce? Ai găsit ceva ciudat în casa asta?

NINA (*mirată de tonul doamnei Evans, privind-o*): Nu, dar de ce?

(*Gîndindu-se*). „Cum i s-a schimbat fața!... ce ochi triști!...”

DOAMNA EVANS (*gîndindu-se, cuprinsă de teama unor presimțiri rele*): „Trebuie să-i vorbesc... trebuie...”

NINA (*acum și ea temîndu-se*): „Același presentiment că se întîmpla ceva rău... ca atunci, înainte de a primi telegrama despre Gordon...” (*Apoi sorbind, din cafea și cău-*

59

•4**:

tind să se arate indiferentă, dar amabilă): Mi-a spus Sam că vrei să-mi vorbești.

DOAMNA EVANS (*cu tristețe*): Da. îmi iubești băiatul, nu-i așa?

NINA (*uimită — forîndu-se să zîmbească — repede*): Firește, dar de ce mă-ntrebi? (*încurajindu-se*). „Nu, nu-i o minciună... îl iubesc... e tatăl copilului meu...”

DOAMNA! "EVANS~(*îărătnconju*): U să ailonTcopil, Nina?

NINA (*apăsînd mina doamnei Evans, simplu*): Da, mamă.

DOAMNA EVANS (*pe același ton direct și plat — spunînd cuvintele cu o rapiditate mecanică*): Nu crezi că e prea curînd? Nu crezi c-ar fi fost mai bine să aștepti pînă ce SâmmyliFe să cîștige mai mulți bani? Nu crezi că va fi o povară pentru amîndoi? De ce &ă_jiu ontmuăTî~sTTrî""feTiciți împreună, numaL-jrai—de4-?~

~

NINA (*gîndindu-se înfricoșată*): „Oare ce ascund cuvintele acestea?... iar mă cuprinde simțămîntul acela de moarte! ...” (*Plecînd de Ungă ea — răbufnînd*.) Nu. Nu cred nimic din toate acestea doamnă Evans. Vreau să am un copiii ~-mjJT~presus de oriceTlTmTndoi vrem !

DOAMNA EVANS (*dezîndăjduită*): Știu. (*Apoi, pe un ton necruțător*.) Dar nu se poate! Trebuie să te deprinzi cu ideea că nu poți avea copii! (*Gîndînd-u-se cu cruzime - cJliar cu săîrsfăcie.7"*)(*5ăripun!... s-o fac să îndure aceleași suferințe care mi-au fost hărăzite și mie... prea am fost singură!...!*)

NINA (*gîndindu-se cu presimțiri groaznice*): „M-așteptam la asta!... așa, din senin... deodată totul în negru!...” (*Ridicîndu-se în picioare, tulburată*.) Ce vrei să zici? Cum poți să-mi spui astfel de lucruri?

DOAMNA EVANS (*ridicînd mina cu afecțiune și căutînd s-o mîngîie pe Nina*): O fac pentru că doresc ca Sammy — și tu, copilule — să fiți fericiți. (*Apoi, cum Nina se ferește de mina ei, pe același ton direct*.) Nu se poate, pur și simplu.

NINA (*Înfruntînd-o*): Dar eu pot! li și am! Vreau să spun că sînt... nu mă înțelegi?

DOAMNA EVANS (*afectuoasă*): Știu cît e de greu. (*Apoi, neînduplecată*.) Dar nu poți merge înainte!

NINA (*cu violență*): Cred că nu-ți dai seama de ceea ce vorbești! E îngrozitor din partea dumitale — mama lui

60

Sam chiar — cum te-ai fi simțit dacă cineva — atunci cînd erai să-lai pe Sam — ar fi venit la dumneata și ți-ar fi spus?...

DOAMNA EVANS (*gîndindu-se cu cruzime*): „Acum e momentul să-ispun!...” (*Cu glasul stîns*.) Am și avut parte de așa ceva! Mi-a spus-o chiar tatăl lui Sam, soțul meu! Și mi-am spus-o și eu însămi! Și am făcut tot ce mi-a stat „în putîntă și tot ce m-a sfătuit soțul meu — dar nu ne-am priceput îndeajuns. Iar în clipa cînd am simțit durerile n-am rugat ca Sammy să se nască mort, și soțul meu s-a rugat la fel, dar Sammy s-a născut sănătos și zîmbitor, și a trebuit să-l iubim, și să trăim cu frica-n sîn. El ne-a mărit chinurile spaimei în care trăiam. Asta te-ar aștepta și pe tine. Și Sammy ar merge pe același drum ca și tatăl lui. Și copilul tău, pe care-l vei da pradă chinurilor. (*Puțin violentă*.) Îți spun c-ar fi o crimă — o crimă mai rea decît un asasinat! (*Apoi, revenin-du-și, cu compasiune*.) Așa că nu se poate să ai copii, Ninal

NINA (*care a ascultat dusă pe gînduri — sieși*): „N-o asculta!... presimt moartea!... ce s-a întîmplat?... vrea să-mi omoare copilul?... o, cît o urăsc!...” (*Răbufnînd, isteric*.) Ce vrei să spui? De ce nu-mi vorbești mai lămurit? (*Violent*.) Ești îngrozitoare! Să te rogi să ți se nască mort copilul! I-o minciună. N-ai putut face una ca asta!

DOAMNA EVANS (*gîndindu-se*): „îmi dau seama ce face acum... ceea ce am făcut și eu... refuză să creadă... (*Cu cruzime*.) Dar am s-o fac să mă creadă!... trebuie și ea să sufere!... prea am suferit numai eu... trebuie să împartă suferința cu mine și să mă ajute să-l salvez pe Sammy al meu...” (*Pe un ton încă și mai fără înconjur, sec*.) Cred că ți-am vorbit destul de limpede, dar voi fi și mai limpede. Numai să nu uiți că e vorba de o taină a familiei și acum faci parte din această familie. E yftrha de blestemul Evansilor. Mama soțului meu — singurul copil la pariați — a murit într-un ospiciu, iar tatăl ei Ia fel. Sînt sigură de F Sora soțului meu, mătușa Tui Şammy arp mintea ă

2

~
rătăcită. Locuiește aici, sus, și n-a părăsit camera de ani de~zTTe7~eu am îngrijit-o. Nu face decît să șadă, nu scoate o vorbă, dar e fericită, rjdeniereu de una singură și nu-și face nici un fel de griji. ImTlîmintesc că atunci

cînd era teafără, era veșnic nefericită nja .a nxăritat-fti&i©d-ată, căci cei mai mulți din preajma locului se fereau de familia Evans, cu toate că erau oameni înstăriți. Lumea aflase, pe

61

semne, că nebunia se transmitea urmașilor, cine știe de cîte geTîeraTîi ~Eirn-am știut despre acest blestem decît după ce il meu. El a venit în orașul unde trăiam

ii

ț

ș

șTuncteTîu se știaTnîmi"<r3esipre familia Evans. Nu mi-a spus dēiiiLiiup_ă_căsătorie. M-a rugat să-l iert, spmTmdu-mi că mă iubește așalTe mult încît fără mine și-ar lua lumea-n cap și că eu sînt singura lui nădejde de salvare. Așa că l-am iertat. L-am iubit și eu groaznic de mult. Mi-am spus că eu îi voi fi scăparea — și poate că așa ar fi fost dacă nu se năștea Sammy. Bărbatul meu a fost sănătos pînă atunci. Ne jurasem unul altuia să nu avem copii și timp de doi arii n-am uitat această grijă. Apoi, într-o seară ne-am dus să dansăm, am băut amîndoi puțin punch, puțin, dar destul ca să uităm — veneam acasă pe lună plină, cu automobilul, o, clarul acela de lună! — ca să uităm lucrurile acelea mici dindără-tul celor mari!

NINĂ (cu un geamăt sfișietor): Nv jpi te cred ! Nți_jhe voi crede niciodată!

DOAMNA EVANS (îngăimind înainte)- ȘnhnT rncn tatăl

lui Sammy, cu toate că și el și eu am luptat împotriva, a ajunsTîTsTarea de care se temuse așa de mult, cînd Sammy avea opt ani. Nu mai era viață pentru el, căci tot timpul trăia__cu_țfama ca nu cumva blestemul să treacă și asupra copilului, ori~3e" cîte ofiTerâ bolnav, saii-îi dureă~capul sau se lovea, sau începea să plîngă, sau cînd avea vreun yi« urît și țipa sau spunea ceva aiurea, așa cum fac toți copiii. (Puțin stridentă.) Ce chin groaznic să trăiești cu o astfel de teamă! Nu mă-ntreba! Am trecut prin toate astea împreună cu bărbatul meu! Era să-mi pierd și eu mințile — dar n-am avut nimic în sînge! De aceea ți le spun toate. Trebuie să înțelegi că nu se poate, Nina!

NINA (izbucnind deodată, furioasă): Nu te cred! Nu credea Șam s-ar fi căsătorit cu mine dacă știa!...

._ —■

"DOAMNA EVANS (taioșj: Dar cinTTFgT spus că știa? El nu știe nimic din toate astea !~Toată

"viața m-am străduit să-l feresc de a afla. Cînd tatăl său a dat în boala aceea, l-am Jrjmis m&diaLjie Sajninx

I-am spus că tatăl său e bolnav și puțin după aceea l-am anunțat că a murit, și de atunci pînă cînd tatăl său a murit într-adevăr — asta s-a întîmplat cînd Sammy era în al doilea an la facultate — l-am ținut mereu departe de casă,

•62

iarna la școală, vara în tabere, numai eu mă duceam să-l văT,~litgT'ia 3Tir-rrri vină acasă.

(Of tind.) Mi-a

fost greu să mă despart de bSmnryTlitîmd că-l fac astfel să uite că "are o mamă. Dar eram bucuroasă că îngrijind de amîndoi, mintea mi-era ocupată și nu prea aveam răgaz să mă gîndesc. Și de atunci ideea că soțul meu și-ar fi păstrat mințile, cu ajutorul dragostei mele, dacă' nu s-ar fi născut Sammy, nu m-a părăsit. Iar dacă nu l-aș fi avut pe Sammy nu l-aș fi iubit niciodată — nici nu i-aș fi putut simți lipsa, nu-i așa? — și mi-aș fi putut păstra'bărbatul. NINA (nebăgînd de seamă ultimele cuvinte — crunt de batjocoritoare): Și eu care credeam că Saril era așa de nor-jnaJL— atît de sănătos și de teafăr — nu ca mine! Și că-mi va dăruî copii sănătoși și fericiți, încît prin ei să*~mă uit pejTîme_și,,siL invăi""cum sK-V iubise pe el!

DOAMNA EVANS (însăimîntată, ridieîndu-se în picioare): Șă_Jnveti_șă:l_iubești? Dar mi-ai spus că-l iubești pe Sammy!

NINA: Nu! Dar aproape începusem să-l iubesc — în ultima vreme — și numaicînd mă gîndeam la copiluFTui! Acum îl urlșc! (O podidește pUnsul, în hohote. Doamna Evans-se apropie și o îmbrățișează. Nina își șterge lacrimile.)_Nu_.. mă atinge! Te urăsc și pe dumneata! De ce nu i-ai spus să nu se însoare niciodată?

DOAMNA EVANS: Ce motiv i-aș fi putut aduce, fără a-i spune întregul adevăr? N-am aflat nimic despre tine decît după ce v-ați căsătorit. Am vrut să-ți scriu atunci, dar mi-a fost frică să nu citească și el scrisoarea. Și pe ea n-o puteam lăsa singură sus, ca să vin la voi să vă văd. I-am tot scris lui Sammy să te-aducă imediat aici, deși tremuram de teamă că venind acasă ar fi putut bănuî ceva. Trebuie să-l ieî imediat de aici, Nina! Am nădăjduit întruna că n-o s-aveți imediat copil — cum sînt tinerii de azi — înainte de a te vedea și de a-ți.spune totul. Mi-am închipuit că-l iubești pe Sammy așa cum l-am

iubit eu pe tatăl său, mulțumindu-te numai cu el.

NINA (*ridicînd capul, cu înverșunare*): Nu! Asta nu! N-o voi face! Il ynLPărăsi!

DOAMNA EVANS (*zgîlțînd-o, cu violență*): Nu poți face una ca asta! Atunci și-ar pierde mințile, fără doar

și poat&i AILJJ monstruos din partea ta! Nu vezi ce mult te iubește?

NINA (*smulgîndu-se din mlinile ei — cu asprime*): Ei hine j nu-l iubesc! M-am măritat cu el numai pentru că ~5velTnevoie de mine — iar eu aveam nevoie de copii! Și dumneata vii acum și-mi spui că trebuie să-miucid... ei, *binef* îmi dău~s artra-«ă trebuie — nu mai e nevoie să mă convingi! îmi iubesc prea mult copilul pentru a-l pune într-o astfel de primejdie! Și aeum îl urăsc și pe el, pentru j e-b li ¥ - jaLe cpjnlujjnejr, e al jur[(*CiTo îngrozi-*

i i i
jjj_jj_ _j[(g

tofde ironică amărăciune.) Și cutezi încă să-mi spui că nu am dreptul să-l părăsesc pe Sam!

T)OA~SINA EVANS (*foarte tristă, cu amărăciune*): Mi-ai spus în clipa asta că l-ai luat pentru că avea nevoie de tine. AeuffPnu are nevoie de tine — mai mult decît oricînd? Desigur că nu trebuia să te fi măritat cu eT, dacă nu-l iubeai. Și e vina ta dacă are să se întîmple cine știe ce!

NINA (*chinuită*). "Ce~sTTe~măi™înTîmple ? — ce vrei să spui cu asta? — Sam va rămîne ca și înainte — și, apoi, ce vină am eu, la drept vorbind? — ce vină am eu? (*Apoi, pentru sine, cu muștrări de conștiință*.) „Bietul Sam... are dreptate ea... nu-i vina lui... eu sînt vinovată... am vrut să mă slujesc de el ca să mă salvez... din nou m-am purtat ca o lașă... ca și cu Gordon..."

DOAMNA EVANS (*mohorîță*): Știi prea bine ce i s-ar putea întîmpla, dacă-l părăsești — după tot ce ți-am spus. (*Stăruind din răsuputeri s-o convingă*.) Oo, siht gata să îngenunchez în fața ta, fereste-l de această primejdie! Trebuie să-i dai puțința să trăiască în lumea asta, e unica lui posibilitate!

CLâiLJJSgy șji-liubești, dacă vei _sli_ să i dj C d) Vi

P **YŞ₂**

renunți îndeajuns pentru el! (*Cu un surls crud*.) Vezi, eu sînt în stare să iubesc pînă și pe idioata aceea de sus, i-am purtat de grijă atîția amar de ani, mi-am legat viața cu a ei, pentru binele ei, dacă se poate spune. Dăruindu-ți viața lui Sammy atunci îl vei iubi la fel cum te iubești pe tine! Așa va fi! Asta-i sigur ca și moartea! (*Ride — un rîs ciudat, molcom și totodată amar*.)

NINA (*cu un fel de uimire, încremenită*): Și astfel ți-ai găsit pacea?...

DOAMNA EVANS (*sardonic*): Pace este doar pe cîmpiile verzi ale Raiului, se spune! Ca s-o afli trebuie să mori!

(*Apoi, minară*.) Dar pot spune cu mîndrie că purtîndu-mă așa cum se cuvine cu ei am aflat, ce-i HriTghsTfvTgi inno — dereăTn mine!

• NUNA (*năucită*): Da, așa este!

(*Sieși, straniu*.) „S-a purtat cum se cuvine... mîndrie... încredere... fă și tu la fel!... cine vorbește... Gordon!... o, Gordon, ai vrea să-i dau lui Sam viața pe care nu ți-am dat-o ție?... și Sam te-a iubit... mi-a spus că dacă avem un băiat o să-l cheme Gordon, în cinstea ta... în cinstea lui Gordon!... ce trebuie să fac acum în cinstea ta, Gordon?... da!... știu!..."

(*Vorbind mecanic, cu o voce tristă*): Bine, mamă. Voi rămîne cu Sam. N-am altceva de făcut, așa a fost să fie, nu-i vina luiTT etul YfăX3ffî~jApo~i izbucnește într-un~s~Trigăf de dis-perfTfeT) Voi fi așa de singură! Mi-am pierdut copilul! (*Se prăvale în genunchi la picioarele doamnei Evans, cerșind parcă milă*.) Mamă, mamă, cum o să-mi mai pot duce zilele?

DOAMNA EVANS (*gîndindu-se, cu durere*): „Acum îmi cunoaște suferința... acum trebuie s-o ajut și eu... are dreptul la un copil... un alt copil... cîndva... într-un fel... își jertfește viața pentru a-l salva pe Sammy al meu... trebuie s-o salvez și eu!..." (*Bîlbîndu-se*.) Poate că, Nina...

NINA (*mohorîță, răbufnind din nou*): Și ce se va întîmpla cu Sam? Vrei să-l vezi fericit, nu? Era la fel de important pentru el ca și pentru mine.să avem un copil! Cred că pricepi lucrul acesta, dacă-l cunoști cît de cît!

DOAMNA EVANS (*tristă*): Da, știu. I-am citit dorința în ochi, Nina. (*Parcă bîjbîind după ceva*.) Trebuie să găsim o ieșire—oricum. îmi aduc aminte, cînd îl purtam în pîntece pe Sammy, uitam cîteodată că eram soție, gîndindu-mă numai la copil. Și apoi îmi spuneam c-ai•fifost mult mai bine dacă mă hotărâam, de bună voie7lri~primur an al "căsniciei fi~liTes7 fără știrea snțnrni, un bărbat, sănătos,

- 7 ș ț,

asa lmrn se procedează cu vitele de prăsilă, pentru a dăruî plii pp_ ffrLT i'iTtf nTmr ini <v>pii yHravan. Ce rău putea" fi, dSca"~nu-l iubeam pe celălalt bărbat și nici el pe mine? Dar mi se părea că Dumnezeu îmi șoptește: „Ar fi totuși un parcat, adulterul, cel mai gren dintre păcate!” Dar după ce dfspăreă Dumnezeu îmi ziceam din nou în sinea mea,

5 — O'Neill — Teatru voi. II

65

că numai astfel ne-am fi învrednicit s-avem: un_copjlsănătos și nu ne-ar mai fi fost teamă de nimic! Și poate că astfel soțul meu ar fi simțit,-fără să-și dea prea bine seama cum, că nu-mi era teamă și că pruncul n-ar fi fost năpăstuit, așa că nici lui n-avea de ce să-i fie frică și astfel l-aș fi salvat.

(Disprețuitoare.) Dar m-am temut de Dumnezeu și n-am făcut asta niciodată. (Apoi, foarte simplu.)

Iubea așa de mult copiii, bietul bărbatu-meu, și ei țineau la el, din cale-afară, parcă era făcut să fie tată. Și Sammy e la fel.

NINA (vorbind parcă din depărtări, stranie): Da. Sammy e la fel. Dareuiiu sînt cajiurneata, mamă.

(Sfidătoare.) Eu nu cred în Dumnezeu-TătaTT" ■-----

DOAMNA TSVSNS'~ȚihTr unchip ciudat): Atunci ți-ar fi mult mai lesne, (fiu un surîs sever.) Acum nici eu nu mai cred. Odinioară mă frământam și sufeream gîndin-du-mă la Dumnezeu și la diavol, dar am scăpat de toate acestea, trăind aici alături de niște bieți oameni, care-au fost pedepsiți nu pentru păcatele lor, iar eu am fost pedepsită împreună cu ei, dar nu pentru vreun păcat, ci doar pentru că am iubit atît de mult. (Hotărîtă.) A fi fericit, iată calea cea mai la îndemînă pentru a putea" cunoaște ce e binele! A fi fericit, asta-i binele! Restul e doar vorbărie goală! (Face o pauză. Apoi, cu o seriozitate stranie — aspră.) Îmi iubesc fiul, pe Sammy. Îmi dau seama cît de mult dorește un copil. Sammy trebmă să fie sigur că-l iubești — numai așa poate fi fericit. Orice poți face pentru fericirea liii e j)ine, Nina! Nu mă interese âzjLee! İti tre-Tvmjpjn pppil sHȚiătOlg — pîna la urmă — căci numai" ast-feT"veți fi fericiți amîndoi. Pentru tine asta e o datorie întemeiată.

NINA (nedumerită, aproape șoptind): Da, mamă. (Gîndindu-se cu dor.) „Vreau să fiu fericită!... e dreptul meu... și datoria mea!... (Deodată, cuprinsă de remușcări.) O, copilul meu... bietul meu copil... te-am și uitat... dorind un altul, după moartea ta!... simt cum îmi bați în inimă să-mi fie milă de tine... of!...” (Plînge cu amară tristețe.)

DOAMNA EVANS (duioasă și cu adîncă simpatie): Îmi dau seama cît de mult trebuie să suferi. Și nu ți-aș fi spus toate astea dacă n-aș fi știut că noi două nu trebuie să ne mai vedem niciodată.

TiTsî mj_SannTy tpbnie să mjj_mlaf i

66

(Cum Nina încearcă să protesteze — crudă și de neînduplecat.) Da, da, va fi ușor pentru voi. Oamenii uită totul. Sînt nevoiți să"uite, sărmanii! Iar cele ce ți-am spus despre nevoia de a~avea un copil sănătos nu ți le vei aminti decît cînd va veni vremea, după ce-l vei fi uitat — pe acesta.

NINA (în hohote de plîns): jNu_ma.i vorbi așa,...te rog, mamă.

DOAMNA EVANS (cu o bruscă bunătate — strîngînd-o pe Nina în brațe — copleșită): Sărman copil! Ești ca o fiică a suferinței mele! Acum te simt mai aproape de mine decît putea fi vreodată Sammy! İti urez să fii fericită!

(Începe și ea să plîngă, sărutînd capul aplecat al Ninei.) Cortina

5*

ACTUL IV

DECORUL: într-o seară, la începutul iernii următoare, cam șapte luni mai tîrziu I în nou biroul profesorului.

Cărțile din rafturTnu au mai fost atinse de nimeni, așezarea lor austeră a rămas intactă, dar geamurile ce le separă de lume, înnegrite de praf, iau tot felul de forme năstrușnice, de năluci. Biroul, deși același, nu mai poartă amprenta profesorului, tot așa cum și celelalte mobile din odaie trădează prin neorînduială, că nu mai este profesorul cu mintea lui ordonată care să le așeze în spiritul personalității sale. Pe birou o harababură dementială.

Volume din *Enciclopedia Britanică* amestecate cu cărți populare, tratînd despre *Cum poți obține succes în viață* — etc, cu aspect uluitor de modern, nepotrivite cu cele din rafturi — clasici în original — sînt trîntite claie peste grămadă, pe birou. Titlurile acestor cărți aruncate anapoda, n-au nici o legătură între ele, volumul de sus cu cel de sub el, și de fapt nu sînt înrudite nici ca semnificație. În rest, biroul este încărcat cu o sticlă cu cerneală, tocuri, creioane, gume, o cutie cu hîrtie de scris la mașină, totul de-a valma, iar în mijloc, o mașină de scris, în fața scaunului care este împins înapoi, hîind covorul pieziș. Pe dușumea, lîngă birou, un coș de hîrtii, plin doldora, cîteva foi de hîrtie și învelitoarea cauciucată a mașinii de scris ca un cort prăvălit. Balansoarul nu mai e în centrul odăii, ci tras mai lîngă birou, cu spatele spre laviță. Lavița e și ea trasă mult mai aproape de birou, însă mai către fundul încăperii, cu dosul în unghi drept față de ușa din colț.

68

Evans se află așezat în jețul vechi al profesorului. A bătut la mașină sau are de gând să bată, pentru că în mașină se vede o foaie de hîrtie. Fumează pipă, pe care mereu o aprinde fie că e sau nu nevoie. Pufăie nervos, strîngînd din dinți și schim-bîndu-și mereu locul. Are o mină deprimată de om resemnat, ochii rătăciți, adus de spate. Pare mult mai slab, e supt la față și gălbejit. Hainele de student nu mai sînt îngrijite, ar avea nevoie să fie călcate, și par prea largi pentru el.

EVANS (*se întoarce la mașina de scris și bate cîteva cuvinte, cu o deznădejde oarbă. Apoi smulge foaia de hîrtie, însoțind gestul de o exclamație plină de dezgust, o mototoleşte și furios o arunca jos, Impingînd înapoi scaunul și sărînd în picioare*): Naiba să le ia! (*începe să umble de-a lungul-și de-a latul odăii, trăgînd din pipă și glîndindu-se chinuit*.) „Degeaba... nu-mi vine nimic în cap... de unde să mar. scornești o nouă reclamă pentru altă marcă de lapte praf?... s-a folosit tot materialul existent în această direcție... Tătarii descoperind laptele uscat al iepelor... Mecinikov, eminentul om de știință... mă simt ca și cum ar fi murit în mine... dar, oricum, trebuie să lucrez ceva, sau... Cole m-a întrebat: Ge-ai pățit în ultima vreme?... începuseși așa de bine... credeam că am descoperit un om de valoare, dar ce scrii acum nu face două parale... (*Se așază pe marginea laviței, cu umerii aplecați, descurajat*.) Nu pot tăgădui... de cînd ne-am întors din călătoria aceea acasă am devenit așa de banal și de steril... nu-mi mai vine nici o idee... am să fiu concediat... steril... (*Cu o teamă Invinuitoare*.) În mai multe privințe, mi se pare!... (*Sare de pe laviță ca și cum glîndul acesta l-ar fi înțepat ca un ac — aprinzîndu-și pipa care totuși este aprinsă, din nou umblă prin cameră, căutînd să-și îndrepte gîndurile în altă parte*.) Cred că bătrînul se răsucesce în mormînt din cauza testelor mele publicitare pe care le scriu la biroul lui... poate de asta nu ppt face nimic aici... ce apăsător... mîine am să încerc să scriu în dormitorul meu... dorm singur... de cînd s-a-mbol-năvit Nina...vreo boală femeiască... nu vreă~să-mi spună celife... e prea discretă... totuși, sînt lucruri pe care un soț are dreptul să le știe... mai ales că noi... dg_cinci Juni... medicul i-a spus să nu... as a

p

ș

3£

nu mi-a spus niciodată... dar ce naiba ți-a venit, cum o să

69

te mintă Nina?... nu se poate... dar... (*Cu disperare*.) Măcar de-aș fî sigur că se poartă așa pentru că e într-adevăr boTMvăTrTși-fftr-pentrTrei i s-ar fi făcuțehaniite de mine... (*Se~prăvule în balansoar, deprimat*.) ~jTa schimbat mult dejjună seamă... de cînd am fost acasă" Ta mine... ce s-o fV petrecut între ea șTTMma ?... nu spune nimicTTT păreau că țin una la alta... amîndouă au plîns la despărțire... Nina a stăruit să plecăm chiar în ziua aceea, iar mama parcă voia cu tot dinadins*ul să scape de noi... nu pot ghici... săptămînile următoare Nina m-a iubit cum nu se poate mai mult... n-am fost niciottată așa fericitTTTApoi, a plesnit coarda... înfrigurarea en care a așteptat și a sper"âT"c"ă"are stafie însărcmatăT... darjjiimjc... diri nTTn S+rrrTTinFștie"?... n-kî~o!e"undeTîr!.. fîarâși se ridică — umblă prin cameră fără nici o țintă.) Doamne, dac-am fi avut un copil!... atunci le-aș fi arătat eu ce pot!... Cole spunea mereu că am „stofă" în mine, iar Ned cu siguranță că gîndea la fel... (*Potolindu-se, subit*.) Vai, am uitat!... Ned vine la noi astă seară... am uitat să-i spun Ninei... nu trebuie să priceapă că l-am chemat s-o examineze... nu mi-ar ie'rta niciodată cămi-am trecut peste mîndrie, după ce n-a mai venit atîta vreme să ne vadă... dar am fost nevoit... am înghițit destul... trebuie să aflu ce-i cu ea... și el e singurul om în care pot avea încredere... (*Se repede din nou la birou și luînd o altă foaie de Mrtie o vlră grăbit în mașina de scris*.) Trebuie să încerc, s-o iau din nou de la capăt cît mai am timp..." (*Bate o frază sau două, foarte încruntat, concentrîndu-se. Nina apare încet pe ușă, riynjne în prag și se uită la el. Ajslăbit iarăși, e jmlidășițrasaTa tața, "gesturile ei dezvă-/j& luie o mare tensiune nervoasă*.) NINA (*înainte de a-și putea stăpîni reacția imediată de dispreț și dezgust — gîndindu-se*): „Cît e de slab!... nu o să facă nimic niciodată... niciodată n-o să-mi îndeplinească dorința... ce bine, dacă s-ar îndrăgosti de o alta... să plece de aici... sfTnu mai stea în Diroul tatălui meu... a trebuit să-l oploșesc în casă... dacă ar dispărea , să mă lase lihfr-ră djtfă _ar_muxi!... { ț pjnindu-se — plină de remușcare.) Trebuie să-mi alung gînaurile astea... nu le împărtășesc... bietul Sam!... îșibateatîtacapul...mJ_hiljește-așauia_rQjilt... ȘJjglL î^n schimb i'ijjflu atît de i Ui totdeauna cu

pț

p

w pot spune că mjhejnilă de el...

cum aş putea să nu mă ocup de el?... să nu fiu muncită cTe neliniştea lui, ştiind unde pot duce toate acestea... după cele spuse de maică-sa... ce îngrozitoare e viaţa!... **i-atît** de neliniştit... nici nu mai poate dormi... îl aud cum se zvîrcoleşte... curînd va trebui să dorm iarăşi .cu dînsul... e acasă doar două nopţi pe săptămînă... nu e corect din partea mea... trebuie să-ncerc... trebuie!... l-a pus pe gîn-duri izolarea mea... şi-l doare... O, biet copil mort, pe care n arnjndrăzniţ sa te port cît de mulFţi-aşTi iubit tatăl, din dragoste pentru tine L./

EVANS (*simţind deodată prezenţa ei, se ridică brusc — cu un aer sfios şi vinovat, care se observă la el, în ultimul timp, ori de cîte ori se află în preajma Ninei*): Bună seara, draga mea! Credeam că te odihneşti. (*Cu vinovăţie.*) Te-a supărat zgomotul maşinii? îmi pare tare rău!

NINA (*contrariată, fără voie, gîndindu-se*): „De ce-o fi totdeauna așa plîngăret?...” (*Face cîţiva paşi spre scaunul 3m centru, tă to~c, silindu-se să zîmbească.*) Dar asta nu-i un motiv ca să fii atît de necăjit! (*Cum el stă nedumerit şi stingher — ca un elev scos la lecţie, care nu ştie să recite poezia şi este muştruluit în faţa clasei — ea caută să adopte un ton şugubăţ J Pentru Dumnezeu, Sam, cum poţi lua mutra asta de înmormîntare pentru nimica toată?* •*)

EVANS (*străduindu-se încă să se justifice — cu căinţă*): Ştiu că nu-i plăcut pentru tine să ţacănesc mereu aici, căz-nindu-mă cu reclamele astea afurisite. (*Pufnind în rîs.*) Caznă, asta-i cuvîntul! (*Fără înconjur.*) Şi n-aş fi făcut-o dacă Cole nu mă avertiza: ori dau din coate — ori îmi iau tălpăşiţa.

NINA (*privindu-l şi mai plictisită, cu ochi posomorîţi*

— *gîndindu-se*): „Da!..”, mereu îşi va pierde slujba, va găsi alta... va începe de fiecare dată plin de încredere, apoi...” (*Intervenind, pe un ton nepăsător, în zefleMEA.*) Măcar de-ar fi o slujbă care, pierzînd-o, să merite să te necăjeşti, da' nu e!

EVANS (*crispat, inspirînd milă*): Nu, nu ne aduce mulţi bani. Dar mă deprinsesem cu gîndul că aş fi putut avansa

— da' e numai vina mea că n-am izbutit... nu m-am priceput... (*sfîrşeşte penibil*) în orice caz.

71

NINA (*îndărătnicia ei transformîndu-se acum In jnilă plină de remuşcări*): „De ce oi fi atît de crudă?—, i-aşa de slab... odorul maică-sî... sărma~t~copil bolnav!... bietul Sam!...” (*Se ridică şi vine sp're el.*)

EVANS-*fin timp ce ea se apropie, căutînd să-şi ia singur apărarea, cu mîndrie, bravînd*): Eh, am să găsesc eu un post bun în altă parte — poate chiar mai bun.

NINA (*încurajîndu-l*): Nici nu încape îndoială! Dar aş putea pune mîna-n foc că n-ai să-l pierzi nici pe asta. Te sperii totdeauna înainte de a fi cazul! (*îl sărută, se aşază pe braţul jilfului, trecîndu-şi un braţ în jurul gîtului său şi luîndu-i capul la piept.*) Şi apoi nu-i adevărat că-i vina ta, prostuţ mic ce eşti!

Vina i-a mea. Ştii cît ți-e de jgreji Jiirj lej j să-ţi fie~soţfe. Ar fi,trebuit, să-le iaaoiX-Cu o femeie viguroasă, care să poată fi mamă...

EVANS (*acum în al noulea cer — cu însufleţire*): Fleacuri. Toate i~mfiiile e_j)eluine nu fac laolaltă nici cît degetul tăiTmic. Tu trgBuiaIsa țe_mărifî cu un om vrednic, nu cu un prăpădit ca mjiie ! Dar nimeni nu te-ar putea iubi mai mult decît mine, orice-ar fi el!

NINA (*îi strînge şi mai mult capul la piept, ocolindu-i privirea şi sărutîndu-l pe frunte*): Şi 'eu te iubesc, Sam. (*Priveşte fix pe deasupra capului său — cu o milă plină de dragoste, şi se gîndeşte.*) „Aproape că-l iubesc... sărman copil nenorocit!... în clipele astea îl iubesc așa cum îl iubeşte şi maică-sa.-. dar nu-i destul pentru el... parcă o aud cum îmi spune: «Sammy trebuie să fie sigur că-l iubeşti... ca să fie fericit»... Trebuie să încerc să-l fac sigur de dragostea mea...” (*Cu bunătate.*) A jtFea-sâ-fft-efieitr-Sam.

EVANS (*transfigurat de fericire*): Da' şi sînt — de-o mie de ori mai mult decît merit!

NINA (*îi ține capul la piept ca el să nu-i vadă ochii — cu bunătate*): Ssst! (*Gîndindu-se cu tristeţă.*) „**I-am** făgăduit ei... dar n-am știut cît de greu' îmi va fi să-l las să mă iubească... după ce copilul lui... s-a dus... mi-era greu să și trăiesc... după operația aceea... spiritul lui Gordon mă urmărea din odaie în odaie... biata nălucă... aveam remuşcări!... (*Cu ironie amară.*) Oh, Gordon, mi-e teamă că sînt iarăşi în fața unei chestiuni de onoare mai cumplită chiar decît'aceea mistuită de flă-

72

cari!... ce-ar spune acum onoarea ta?... «Rămîi cu el!... continuă jocul!» da, da, știu... rămîn... dar el nu-i fericit... mă căznesc să continui jocul... atunci de ce mă feresc de el?... dar am fost cu adevărat bolnavă... și o bucată de vreme după aceea... de atunci, n-am mai putut... dar... oh, voi încerca... voi încerca în curînd...”

(*Drăgăstoasă, dar trebuind să se forțeze spre a rosti cuvintele.*) Băiatul meu nu mai vrea să doarmă cu mine? Cîndva, în curînd?

EVANS (*cu pasiune, abia putînd sîi creadă urechilor*): Oh, ar fi minunat, Nina! Dar ești sigură că vrei — că ești destul de sănătoasă?

NINA (*repetă cuvintele ca și cum ar învăța o lecție pe dinafară*): Da, da, vreau. Da, mă simt destul de bine. (*El îi ia mina și o sărută în tăcere, cu pasiune și recunoștință. (Ea se gîndește cu resemnare la cele ce vor urma.)*) „Am în față pe mama lui Sam și pe Gordon... nu părăsesc jocul... va li fericit un tinr.... așa cum era Tn săptămînile "acelea, după ce ne-am despărțit de maică-sa... cînd m-am dăruit cu o plăcere nebună, chinuindu-JTă pe minp jentru plăcerea luj-LL_4 4j9oi, cu un nor de deznădejde.) Va fi fericit pînă se va simți din nou vinovat că nu sînt însărcinată... (*Cu un surîs sever și amar.*) Bietul Sam, dacă ar ști ce măsuri de precauție am luat... * mai degrabă astmuri decît să risc să se mai întîmple!... iarăși și iarăși... ce glumă sinistă din partea noastră!... doream așa de mult un copil!... O, Doamne !... mama lui mi-a spus... «Trebuie să ai un copil sănătos... cîndva... e datoria și dreptul tău!» atunci mi se părea că așa era... dar acum ar fi o mîrșăvie... să-l înșel pe bietul Sam... și odios să mă dau cuiva 7rrfara~rubire SJUI măcar dorință. ■ și totuși rn-am Tlaruit odinioară~ăiiEor bărbați fără a sta pe gînduri, doar~ca~ să le dau~o clipă de fericire... n-aș mai putea face asta?... cînd e vorba de fericirea lui Sam? 11: _ji _iif _a _aiea?..." (*Se ridică de Ungă el pana alungata~de cineva.*) Trebuie să fie opt jumătate. Trebuie să vie Charlie cu observațiile lui la însemnările mele asupra biografiei lui Gordon.

EVANS (*i s-a spulberat fericirea — mîhnit*): „Totdeauna se întîmplă ceva... tocmai cînd ne apropiem unul de altul... ceva intervine între noi..." (*Apoi, încurcat.*) Aa, am uitat să-ți spun că Ned vine astă seară la noi.

73

NINA (*uimită*): Ned Darrell?

EVANS: Da, sigur. M-am întîlnit întîmplător cu el mai deunăzi și l-am poftit la noi; a zis că vine sîmbătă seară. Nu mi-a putut spune cu ce tren și m-a rugat să nu ne facem probleme din această pricină.

NINA (*agitată*): De ce nu mi-ai spus mai devreme, pro-stuțule? (*il sărută.*) Nu-i nimic. Dar așa-mi faci tu totdeauna. Acuma cineva trebuie să se ducă la băcănie. Eu o să pregătesc odaia de musafiri. (*Se îndreaptă grăbită spre ușă. El o urmează.*)

EVANS: Îți ajut și eu.'

NINA: Ba de loc! Tu ai să rămîi frumușel jos, îi primești și îi ții de vorbă cît lipsesc cu. Slavă Domnului, Charlie "n-o să stea mult dacă e și Ned aici. (*Se aude soneria — agitată.*) O fi unul din ei. Fug sus. Vino și spune-mi dacă e Ned — vezi, caută și scapă de Charlie. (*il sărută, șăgalnic, și se repede afară.*)

EVANS (*se uită după ea — gîndindu-se*): „Arată mai Line astă seară... mai fericită... pare că mă iubește... numai de s-ar însănoși iarăși... atunci totul ar... (*Din nou se •aude soneria.*) Trebuie să-i dau lui Ned prilejul de a vorbi eu ea în voie..."

(*Iese, ducindu-se la ușa care dă afară — un moment după aceea revine cu Marsden. Acesta pare preocupat și nervos. Chipul exprimă o neliniște disimulată. Face impresia că ar fi pradă unei temeri lăuntrice pe care caută s-o ascundă chiar și față de sine, voind cu tot dinadinsul s-o alunge. Trupul său înalt și subțire s-a gîrbovit, ca și cum o parte din voința ce-l susținea l-a părăsit.*)

EVANS (*cu un aer cam forțat de ospitalitate*): Poftește, Charlie. Nina se odihnește sus.

MARSDEN (*cu o ușurare pronunțată*): Atunci n-aș vrea în nici un caz s-o deranjez. Am trecut pe aici doar ca să-i inapoiez ciorna, cu observațiile pe care le-am făcut.

(*Scoate din buzunar un manuscris și-l dă lui Evans.*) IN^Tici n-aș fi putut sta mai mult de-o clipă. De cîteva zile mama nu prea e-n apele ei.

EVANS (*indiferent*): îmi pare rău.

(*Gîndindu-se vindicativ.*) „Așa-i trebuie, babornița aia tcare se ține numai de clevetiri, cît a bîrfit-o pe Nina!..."

74

MARSDEN (*cu o nepăsare prefăcută*): Are o mică indigestie. Nimic grav, dar o plictisește groaznic. - (*Gîndindu-se, speriat.*) „Durerea aceea surdă de care mereu se plînge... nu-mi place... și nu vrea să consulte pe nimeni decît pe bătrînul medic Tibbetts... are șazeci și opt de ani... cum să nu mă tem?..."

nu se poate !..."

EVANS (*plictisit — vag*): Totuși, trebuie îngrijită cu multă atenție, la vârsta ei, chiar și când e vorba de o nimica toată.

MARSDEN (*vădit mînios*): La vârsta ei? Mama nu-i așa bătrînă!

EVANS (*surprins*): Are peste șaiszeci și cinci de ani., dacă nu mă-nșel.

MARSDEN (*supărat*): Ai și nimerit-o! Are sub șaiszeci și cinci de ani — iar ca sănătate și minte nu-i dai mai mult de cincizeci! Toată lumea spune la fel!

(*Plictisit — în sinea lui.*) „De ce l-oi fi mințit în privința vârstei?... trebuie să fiu cu băgare de seamă... îi vine greu mamei, văzîndu-mă, de cîteva zile, în halul ăsta... și poate nu-i nimic grav..."

EVANS (*plictisit la rîndul său — gîndindu-se*): „Ce-mi bat eu gura degeaba?... mult îmi pasă mie dacă pațachina aia bătrînă ar avea un milion de ani!..."

(*Arătînd hîrtille.*) Le voi da Ninei mîine dimineată îndată ce se va trezi.

MARSDEN (*mecanic*): Foarte bine! Îți mulțumesc. (*Pornește-spre ușă, apoi se întoarce — capricios.*)

Dar poate c-ar fi mai bine să te uiți prin manuscris, cît timp sînt aici, să vezi dacă totul e limpede. Am notat pe marginea textului. Vezi să nu fie ceva indescifrabil.

(*Evans dă din cap și, neavînd încotro, se duce la lumina lămpii și începe să citească paginile.*)

MARSDEN (*privește în jur, strîmbînd din nas, disprețuitor*): „Ce împestrîțat arată acum biroul acesta!... bietul profesor!... mort și uitat... mormînt profanat... Sam a ajuns să-și scrie reclamele aici, cînd vine la sfîrșitul săptămînii... ultimele retușuri!... iar Nina lucrează cu dragoste la biografia lui Gordon... pe care profesorul l-a urît!... «Viața-i plină de atîtea ciudățenii!»... oare de ce fiecare om crede că poate fi scriitor?... dar numai eu sînt de vină... cine

75

dracu' m-a pus să-i dau ideea?... pentru că am sperat că ajutînd-o, în timp ce Sam se afla în oraș, am putea fi singuri împreună?... dar i-am sugerat ideea înainte de a-și face operația !... de unde știi asta că a făcut-o?... pentru că știu!... eristă semne psihice... se vedea cît de colo... și de atunci simt o aversiune... ca și cum ar fi o ucigașă... și este!... cum o fi putut face una ca asta?... pentru ce?...'

credeam că vrea să aibă un copil... cît de puțin o cunosc!... bănuiesc că de teamă să nu se urîtească... să nu-și pocească trupul... puterea de a robi simțurile bărbaților... ale mele... și eu care speram... de-abea așteptam s-o văd mamă... pentru liniștea mea sufletească... (*Surprinzîndu-se — cu violență.*) Taci odată!... ce creatură josnică am ajuns!... să am astfel de gînduri cînd mama-i bolnavă, numai la ea ar trebui să mă gîndesc... și apoi, ce naiba, nu-i treaba mea!... (*Privin-du-l pe Evans, indignat, ca și cum ar fi fost vina lui.*) Uită-te la el!... nu bănuiește niciodată nimic!... ce om simplu!... îl adora pe Gordon așa cum face un vînzător de ziare cu un campion de box!... iar Nina scrie despre Gordon ca despre un semi-zeu!... deși de fapt el se trage din popor!..."

(*Deodată se adresează lui Evans cu o satisfacție de-a dreptul sălbatecă.*) Ți-am spus că am dat peste familia lui Gordon la Beachampton? O adunătură de oameni pur și simplu vrednică de plîns! Gînd mă gîndeam la Gordon și mă uitam apoi la tatăl lui nu mă puteam opri să nu cred în Imaculata Concepție sau în vreun amant ascuns în dulap... asta pînă ce i-am văzut și mama! Atunci barza a devenit singura explicație posibilă.

EVANS (*care a ascultat doar pe jumătate și n-a priceput, rostește vag*): Nu i-am văzut niciodată neamurile. (*Arătînd manuscrisul.*) Totul e cît se poate de limpede.

MARSDEN (*sarcastic*): îmi pare bine că e inteligibil!

EVANS (*stînjénit*): îl voi da Ninei — și sper că mîine mama dumitale se va simți mai bine.

MARSDEN (*înțepat*): Oh, trebuie să plec. De ce nu mi-ai spus dacă cumva te-am întrerupt... de la scris!

EVANS (*simțîndu-se îndată vinovat*): Ei, lasă, Charlie, nu fii așa supărăcios. Știi bine că n-am vrut să... (*Se aude soneria. Evans se bilbue, încurcat, încercînd să ia un aer nepăsător.*) A! Trebuie să fie Ned. Ți-amintești, Ned Dar-

76

rell? Vine la noi într-o vizită scurtă. Scuză-mă. (*Merge, poticnindu-se, spre ușă.*)

MARSDEN (*uitîndu-se după el cu necaz amestecat cu anumite bănuieli și surprindere*): „Darrell?...ce caută aici?... s-au mai întîlnit oare?... poate că el i-a făcut pocinogul... nu, el susținea că Nina ar trebui să aibă un copil!... dar dacă ea s-o fi dus și l-a rugat?... dar de ce să se roage Nina să nu aibă un copil?... (*Distrat.*) Nu știu!... ce încurcătură scîrboasă!... ar trebui să plec!... n-aș vrea să dau ochi cu Darrell!... (*O ia spre ușă, apoi, îi vine ceva în minte, se oprește.*) Stai... l-aș putea întreba ceva în

legătură cu mama... da... bună idee..."

(Se înapoiază pînă-n mijlocul încăperii, în fală, și rămîne acolo cînd intră Darrell, urmat de Evans. Darrell nu s-a schimbat; doar expresia chipului său e facut mai gravă și mai meditativă. Are ceva autoritar, convingător și matur . în comportare. Se uită, pătrunzător, la Marsden măsurîndu-l din cap pînă-n picioare.)

EVANS *(cu stîngăcie)*: Ned, îți amintești de Charles Marsden, nu-i așa?

MARSDEN *(întinzîndu-i mîna, politicos)*: Ce mai faci, doctore?

DARRELL *(strîngîndu-i, scurt, mîna)*: Bună seara!

EVANS: Mă duc sus, Ned, să-i spun Ninei c-ai venit.

(Iese, aruncînd o privire neprietenoasă spre Marsden.)

MARSDEN *(stîngerit, în timp ce Darrell se așază pe scaunul din centru, se duce și ia loc la birou)*:

Tocmai eram gata de plecare cînd ai sunat. M-am hotărît să mai rămîn și să reînoiesc cunoștința cu dumneata. *(Se apleacă, ia o foaie de Mrtie și apoi o așază cu grijă pe masă.)*

DARRELL *(observîndu-l — gîndește)*: „Curățel... dubios de curățel... el e ca o fată bătrînă care se seduce singur în romanele sale... tare mi-e teamă... aș vrea să am prilejul de a-l studia mai îndeaproape..."

MARSDEN *(gîndindu-se, cu ciudă)*: „Ce om plicticos!... de ce n-o fi spunînd ceva!..."

(Căutînd să zîmbească.) Și să te rog să-mi faci un serviciu, adică să-ți cer un sfat, ca fiind cel mai bun specialist, cel mai de seamă pe care l-aș putea consulta...

77

DARRELL *(scurt)*: Relativ la ce?

MARSDEN *(aproape cu naivitate)*: Mama are dureri la stomac.

DARRELL *(amuzat, sec)*: Poate că mănîncă prea mult.

MARSDEN *(în timp ce se apleacă să ia o altă foaie de pe jos, pe care o așază apoi cu băgare de seamă pe birou.)* Nu mănîncă nici cît un canar. Este o durere surdă și constantă, spune dînsa. E foarte speriată. E îngrozită de gîndul cancerului. Dar, firește, se înșeală, nici măcar o zi n-a fost bolnavă în toată viața ei, și...

DARRELL *(tăios)*: Se pricepe mai bine la ce-o doare decît dumneata.

MARSDEN *(plecîndu-se să ia o altă foaie de hîrtie, în timp ce vocea-i tremură de groază)*: Nu înțeleg prea bine. Vrei să spui că te gîndești la...?]

DARRELL *(brutal)*: Tot ce se poate.

(Scoate tocul rezervor și o carte de vizită și scrie.)

(Gîndindu-se, posomorit.) „Trebuie să pun o bombă sub el ca să-l decid să facă ceva... așa cum am mai făcut o dată..."

MARSDEN *(supărat)*: Dar e absurd!

DARRELL *(cu satisfacție — potolit)*: Oamenii cărora le este teamă să înfrunte, pînă a nu fi prea tîrziu, situații neplăcute săvîrșesc mai multe asasinat și sinucideri decît!.. *(Desprinde din carnet foaia pe care a scris.)* Trebuie să te adresezi doctorului Schultz. Du-o mîine la el!

MARSDEN *(izbucnind, supărat, chinuit)*: Asta-i culmea, dumneata o condamni fără să o fi!... *(Scos din răbdări.)* Și nu ai dreptul s-o faci!... *(Se apleacă, tremurînd tot, pentru a ridica de jos o altă foaie de hîrtie.)*

DARRELL *(sincer mirat și căindu-se)*: „Și eu care-l credeam așa de îngîmfat, că nu-i pasă de nimeni!... maică-sa... acum încep să înțeleg..."

(Se ridică de pe scaun și ducîndu-se la Marsden îi pune o mînă pe umăr, cu bunătate.) Iartă-mă, Marsden. Am vrut doar să te fac să pricepi că orice întîrziere e primejdioasă. Durerile mamei dumitale pot proveni dintr-o seamă de «auze fără gravitate, dar ai datoria de a te asigura că este așa. Asta-i tot. *(îi întinde cartea de vizită.)*

MARSDEN *(se întinde și o ia, ochii exprimînd acum recunoștință — cu umilință)*: Îți mulțumesc. Am s-o duc chiar mîine. *(Intră Evans.)*

EVANS *(către Marsden, încurcat)*: Charlie, nu vreau să te grăbesc, dar Nina are nevoie de cîte ceva înainte de închiderea prăvăliilor, așa că dacă m-ai duce cu mașina..-

MARSDEN: Desigur.' Hai să mergem. *(Strînge mîna lui Darrell.)* Noapte bună, doctore, și-ți mulțumesc.

DARRELL: Noapte bună. *(Marsden iese, urmat de Evans.)*

EVANS (*se întoarce din ușă și spune cu înțeles*): Nina: va fi îndată jos. Te implor, Ned, vorbește-i așa cum se cuvine, ca de la inimă la inimă.

DARRELL (*încruntându-se — nerăbdător*): Bine, bine.. Hai, du-te. (*Evans pleacă.*)

(*Darrell rămîne în picioare Ungă birou, uitându-se după ei și gîndindu-se la Marsden.*) „Ciudat om, Marsden ăsta... încă e băiatul mamei... dacă moare ce are să se facă?...

(*Apoi, renunțînd la Marsden, dînd din umeri.*) Poate, oricînd să fugă de viață, scriind o carte nouă...

(*Dă ocol biroului, observînd cu spirit critic dezordinea, apoi se așază în jilț — amuzat.*) Dovezi că lucrează cu condeiul... reclamele lui Sam?...nu-i merge bine, mi-a spus... am greșit oare socotindu-l capabil?... sper că nu... totdeauna am ținut la Sam, nu știu de ce... spunea că iarăși nu-i este bine Ninei!... cum o fi mergînd căsnicia lor?... la nunta lor nu mi-a prea venit bine... nu că aș fi fost îndrăgostit de ea... dar îl invidiam oarecum... totdeauna ea m-a atras, fizicește... atunci cînd am sărutat-o! T.-"e unul din motivele pOTtFTT care am procedat apoi așa de limpede... n-are rost să mă încurc în complicații sentimentale... m-am dedicat profesiei mele cu trup și suflet... să mă dezbar chiar și de acea bănuială vagă... am uitat totul despre ea... e o fată ciudată... un caz interesant... trebuia s-o fi ținut sub observație, măcar din acest motiv... s<er c-oj>unisedestăi-nuiaSiiă -. nu pot pricepe de pe rin are copTL.. cindeașa de evident~că pentru~eiTeravital... (*Morocănos.*) Poale ppirțTt jQă... cine sE_aaleaptă să_găsească~bunul simț-4a oă neni dovedește că nu-l are el însuși..."

•"5ÎINA (*întrătlăcută. S-a gătit, punîndu-și rochia cea mai bună, s-a pieptănat, și-a dat cu roșu etc. — dar ceea ce*

78-

i-a schimbat îndeosebi înfățișarea este dispoziția sufletească, făcînd-o să pară, pentru moment, mai tînără și mai frumoasă. Darrell îi simte de îndată prezența și văzînd-o se ridică cu un surîs de afectuoasă admirație. Ea vine îndată spre dînsul, spunîndu-i, cu vădită plăcere): Bună seara, Ned! Mă bucur că te revăd — după atîția ani!

DARRELL (*în timp ce-și dau mina—zîmbind*): Nu chiar atît de mulți, nu-i așa?

(*Gîndindu-se cu admirație.*) „Minunată ca totdeauna... Sam e un diavol norocos!..."

NINA (*gîndindu-se*): „Miini puternice ca ale lui Gordon... te cuprind... nu ca mîinile lui Sam... degete ce te lasă să revii la tine însăși..."

(*Glumind.*) Ar trebui să te tai bucățele pentru că n-ai mai dat pe aici, mai mare rușinea, parcă te înghițișe pămîntul!

DARRBL (*puțin stînjenit*): Am vrut să vă scriu. A- (*Ochii săi o cercetează pînă-n adîncuri — gîndindu-se.*) X „A trecut prin multe de cînd n-am mai văzut-o... o spune) chipul ei... o pronunțată tensiune nervoasă... ascunsă sub k îmbet..."

NINA (*stîngerită de privirea lui iscoditoare*): „Detest modul acesta profesional de a mă măsura... ce simptome mai caută... fără să mă consulte..."

(*Ironizîndu-l, cu necaz.*) Ei, domnule doctor, ce bănuieți că are acum pacienta dumneavoastră? (*Rîde nervos.*) Ia loc, Ned. Eu cred că tu nu te poți uita la oameni decît cu gîndul de a le pune un diagnostic. (*Pleacă de Ungă el și se așază în balansoarul din centrul camerei.*)

DARRELL (*ocolindu-i ochii — se așază — glumind*): Aceeași veche și neîntemeiată acuzație! Mă vedeai totdeauna punîndu-ți un diagnostic, și eu, de fapt, ma gindeam ce ochi frumoși ai, sau cît de bine îți vine rochia, sau...

NINA (*zîmbind*): Sau ce alibi măgulitor ai putea să mai scornești la iuțelă! O, știu eu cu cine am de-a face. (*Într-o bruscă schimbare de dispoziție rîde vesel și firesc.*) Dar te-am iertat, dacă-mi poți explica de ce n-ai mai trecut pe la noi.

DARRELL: Îți mărturisesc cinstit, Nina, am fost ocupat pînă peste cap încît n-am avut răgaz să fac nici un pas.

NINA: Dar măcar te-ai gîndit?

80

DARRELL (*zîmbind*): Ei, poate că da.

NINA: Îți place așa de mult să lucrezi la Institut? (*Darrell încuviințează — grav.*) Asta-i marea realizare la care țineai atît?

DARRELL (*simplu*): Cred că da.

NINA (*zîmbind*): Știam că faci parte dintre acei oameni cărora toate ușile le sînt deschise!

DARRELL (*zîmbind*): Sper că da.

NINA (*oftînd*): Aș dori să se poată spune același lucru despre cît mai mulți dintre noi... (*Apoi, repede.*) ...mă refer la mine.

DARRELL (*gîndindu-se cu o anumită satisfacție*): „Se referă la Sam... semn că e cam șubredă fericirea în căsnicia lor!...”

(*Necăjind-o.*) Dar am auzit că și tu ești pe cale să „deschizi ușa” care dă spre literatură — colaborînd cu Marsden.

NINA: Nu, Charlie vine doar cu unele sugestii. N-ar catadixi să semneze o carte împreună cu altcineva. Afară de asta, el imJ a Dretuit niciodată peadexăatul Gordon. Nimeni afară~de mineT ■-----'

DARRELL (*gîndind — caustic*): „MjțilL-4»}—Ge«k>n... puternic ca totdeauna... cauza tulburărilor ei, încă...”

•----(*TscoditoFșTsubtit.*) SaTn ârprețult, de bunăseamă, nu?

NINA (*uitînd să-și ascundă disprețul*): Sarn,? __JfiT-.el estejgxaat- pusul lui Gordon, în toate privințele!

DARRELL (*caustic — în gînd*): „Eroii ăștia mor greu... dar poate că îi și scrie... după sistemul ei...”

(*Stăruitor.*) În orice caz, lucrezi înainte la biografia lui, nu? Cred că trebuie s-o faci.

NINA (*sec*): Pentru tămăduirea mea sufletească, doctore, nu-i așa? (*Cu nepăsare.*) Cred c-am s-o duc la bun sfîrșit. Nu știu. Nu prea am vreme. Îndatoririle de soție... (*Necăjindu-l.*) Nu te superi, aș vrea să te întreb dacă nu cumva ești logodit cu vreo femeie frumoasă sau...

DARRELL (*zîmbind, dar emfatic*): Asta n-ai s-o auzi decît cel mult de la treizeci și cinci de ani în sus!

NINA (*sarcastică*): N-ai încredere, va să zică, în proprii-le-ți doctorii? De ce, domnule doctor? Gîndește-te ce bine ți-ar face... (*agitată, cu sarcasm*)... dacă te-ai îndrăgosti de-o fată frumoasă — sau dacă te-ai învăța s-o iubești

81

L

I

— o fată căreia să-i formezi caracterul și să-i călăuzești viața, s-o modelezi după cum dorești și, printr-un devotament lipsit de egoism față de ea, să-ți poți găsi liniștea sufletească! (*Cu un sarcasm din ce în ce mai amar.*) Îți trebuie un copil, doctore! N-o să știi niciodată ce e viața, n-o să fii cu adevărat fericit pînă ce nu vei avea un copil, doctore, un copil zdravăn și sănătos! (*Rlde cu amărăciune și dispreț.*)

DARRELL (*după o privire scurtă, dar pătrunzătoare*

— *gîndindu-se*): „Bun!... vrea să spună că...”

(*Resemnăt.*) Argumentele astea le recunosc, îmi aparțin. Crezi, Nina, că au fost greșite de la un capăt la altul?

NINA (*înnăsprită*): Exact, doctore, de la un capăt la altul!

DARRELL (*privind-o cu luare aminte*): Cum, Nina, încă nu te-ai hotărît să ai copii?

NINA (*cu amărăciune*): Nu m-am hotărît? (*Izbucnește cu o intensă amărăciune.*) Te anunț, doctore, că nu mi-e dat să am copii!

DARRELL (*uimit*): Cum?... pentru ce?...

(*Iarăși, cu oarecare satisfacție.*) „Oare se referă laSam?... că el...”

(*Cu blîndețe, dar vădit neliniștit.*) De ce nu-ncepi să-mi spui totul de la capăt? Mă simt răspunzător.

NINA (*cu înverșunare*): Chiar și ești. (*Apoi, obosită.*) Și totuși nu ești. Nimeni nu-i răspunzător. De unde aveai să știi? Cine putea ști?

DARRELL (*pe același ton*): Ce anume?

(*Gîndindu-se, cu aceeași dorință de a-i veni în ajutor, gata să creadă ceva la care se și așteptase.*)

„Vrea să spună că nimeni nu putea ști că Sam nu era... eu aș fi putut ghici... firav cum e el... sărmanul!...”

(*Apoi, văzînd că Nina rămîne tăcută, stăruitor.*) Spune-mi totul. Vreau să te ajut, Nina.

NINA (*mișcată*): E prea tîrziu, Ned. (*Apoi, brusc*). Aș vrea să știu... Sam mi-a spus că te-a întîlnit din întîmplare. Dar cred că nu-i așa. El a venit la dumneata să-ți spună cît de îngrijorat este în privința mea și să te roage să mă vezi, nu-i așa? (*în timp ce Darrell dă din cap.*) O, nu-i nimic! E chiar înduioșător. (*Apoi, ironică.*) Bine, pentru că ești aici, profesional, și pentru că soțul meu dorește să

82

te consult îți voi spune totul. (*Plictisită.*) Te previn, însă, •că nu vei afla lucruri prea plăcute, doctore! Dar viața ; însăși nu pare a fi prea plăcută, nu-i așa? Și la urma urmei, dumneata ai intervenit și l-ai îndemnat pe Dumnezeu-Tatăl ■să-mi facă pocinogul ăsta. Sper că-ți va sluji de învățătură «a pe viitor să nu mai pui mîna în foc pentru nimeni. (*Din ■ce în ce mai amîrlă.*) Trebuie să-ți spun, doctore, ai procedat cît se poate de neștiințific! (*Apoi, deodată, își începe povestirea pe un ton scăzut și monoton, amintind pe acela al mamei lui Evans, din actul precedent.*) Cînd ne-am dus s-o vizităm pe mama lui Sam, eu știam încă de două luni că voi avea un copil.

DARRELL (*uimit, neputînd să-și ascundă o urmă de dezamăgire*): Atunci, e adevărat că ai fost?... (*Dezamăgit și fiindu-i Țușine că e dezamăgit, în sinea lui.*) „Tot ce am gîndit e greșit... ea urma să aibă... dar atunci de ce nu a născut?...”

NINA (*cu o voluptate stranie*): O, Ned, îl iubeam mai mult decît orice — chiar mai mult decît pe Gordon! îl iubeam așa de mult încît uneori mi se părea că Gordon trebuie să fie adevăratul lui tată, că Gordon a pogorît în visul meu pe cînd dormeam lîngă Sam! Și eram fericită! AproaFe îl iubeam»pe Sam atunci! Simțeam că e un soț bun!

DARREL (*potrivnic, gîndindu-se cu o gelozie disprețuitoare*): „Ha, ha!... iarăși, eroul!... pogorînd în patul ei!... punînd coarne bietului Sam!... devenind tatăl copilului său!... să fiu afurisit dacă nu-i cea mai stupidă obsesie pe care am...”

NINA (*vocea ei devine deodată abătută, fără viață*): Apoi mi-a spus mama lui Sam că nu pot avea copii. Străbunicul lui Sam a fost nebun, bunica lui a murit într-un ospiciu, tatăl lui Sam și-a pierdut mințile cu cîțiva ani înainte de a muri și o mătușă, care încă trăiește, e și ea cu mintea-ntunecată. Așa că am fost nevoită să-i dau dreptate — și m-am operat.

DARRELL (*care a ascultat-o înmărmurit de groază — adînc impresionat, uluit*): Dumnezeule! Ești nebună, Nina? Pur și simplu nu-mi vine să cred! E ceva infernal! Bietul Sam, din ce oameni se trage! (*Tulburat.*) Nina! Ești absolut sigură?

6*

83

NINA (*apărîndu-se imediat și glumind*): Absolut sigură, doctore! Crezi că eu sînt nebună? Sam pare atît de sănătos, de teafăr, nu-i așa? De astă dată te-ai cam înșelat, doctore. Ți-ai închipuit c-o să fie un soț ideal pentru mine! Dar bietul Sam se înșeală și pe el însuși, fiindcă nu știe nimic din toate astea, așa că nu-i poți lua în nume de rău, doctore!

DARRELL (*gîndindu-se, cuprins de o adevărată panică și cu o nețărîmătură afectivă proteguitoare*): „Dumnezeule, ce grozăvie!... asta-i mai trebuia... cum de a putut îndura?... are să-și piardă și ea mințile!... din vina mea!...” (*Se ridică, vine la ea și-i pune mina pe umăr, stînd îndărătul ei, duios.*) Nina! îmi pare așa de rău de tot ce ți s-a întîmplat. Nu mai rămîne decît un singur lucru de făcut. Trebuie să-] faci £° Sarn sa divorceze.

NINA (*cu amărăciune*): Da? Și cum se va sfîrși cu el? Nu — am destule păcate pe suflet! Nu măpot deșp_ărți de Sam.

(*Țipoi cu o stăruință ciudat de monotonă.*) J-ițm făgăduit mamei lux-eă-vLvoi face fericit! El e nenorocit acuBrjBTTrU'. ca socoate că nu-i în stare să-mi dăruiască un copil. Iar eu sînt nefericită pentru că mi-am pierdut copilul! Așajă trebuie s ă amjin altul — nu știu cujiLj cezici diSăgre ? — un copil care să nejacă pe aroîndoi jer!c îT~('7Fpr7 e,y e parcă rugătoarei"0 TUpă își încrucișează~r prTnrîle, apoi amîndoi se uită în altă parte, nedumeriți și cu un simțămînt de vinovăție.)

DARRELL (*tulburat — gîndindu-se*): „Privirea aceea a ei... ce-o fi vrînd să-i spun?... de ce-mi vorbește atîta de fericire?... sînt eu fericit?... nu știu... ce e fericirea?...” (*încurcat.*) Nina, nici nu știu ce să mai cred.

NINA (*gîndindu-se, mirată*): „Privirea aceea a lui... ce tîlc o fi avînd?... ”

(*Cu aceeași stăruință monotonă.*) Tu trebuie să știi ce să crezi. Eu una nu mai cred în nimic. Am nevoie de sfatul tău — de astă dată de un sfat științific, dacă se poate, doctore. Eu m-am tot gîndit. Și

mi-am spus ceea ce ar trebui să fac. Chiar mama lui Sam m-a îndemnat. E lucrul cel mai nimerit, și mai bun, și mai drept. Mi l-am spus de mii de ori, dar rămîne ceva în mine ce nu se lasă convins, din teamă de altceva. Îmi trebuie curajul cuiva care să cumpănească din afară lucrurile, ca și cum Sam și cu mine n-am fi decît niște cobai. Trebuie să mă ajuți, doctore!

84

Trebuie să-mi arăți calea sănătoasă — cu adevărat sănătoasă, mă înțelegi — pe care s-o urmez pentru binele lui Sam și al meu.

DARRELL (*gîndindu-se, nedumerit*): „Ce trebuie să fac?... totul a fost din vina mea:... îi datoresc ceva în schimb... îi datoresc și lui Sam ceva... le datoresc fericirea!... (*Enervat.*) îmi țiuie urechile!... am febră... și mi-am jurat să mă port nepăsător cu lumea... dar să văd ce-i de făcut...”

(*Cu un glas rece, neemoționat, pe un ton profesional: fața ca o mască de medic.*) Ca să poată da sfaturi, un medic trebuie să cunoască pe deplin faptele. Ce anume s-a gîndit să facă nevasta lui Sam?

NINA (*pe același ton insistent*): Să* aleagă un bărbat sănătos, care să-i fie indiferent și cu care să aibă un copil, pe care Sam să-l creadă al lui. Viața acestui copil îi va da lui Sam încrederea în propria lui existență și va fi pentru el dovada vie că soția lui îl iubește. (*Nedumerită, stranie și cu hotărîre.*)

Doctorul este sănătos...

DARRELL (*în maniera lui ultra-profesională — ca un automat*): înțeleg. Dar așa ceva cere un timp îndelung de gîndire. Nu-i ușor să prescrii...

(*Gîndindu-se.*) „Am un prieten care are o nevastă... l-am invidiat la nunta lui... dar ce-are aface una cu alta?... afurisit lucru, mi se-ntunecă mintea... îmi fuge neconținut la dînsa.. parcă spre a se împreuna cu mintea ei... în interesul Științei?... ce năzbîtii îmi mai trec prin cap!...”

NINA (*gîndindu-se ca mai înainte*): „Doctorul acesta nu înseamnă pentru mine nimic mai mult decît un mascul sănătos... cînd el era Ned m-a sărutat o dată... dar mi-a fost indiferent... așa că totul e cum se-cuvine, nu-i așa, mamă a lui Sam?...”

DARRELL (*gîndindu-se*): „La să vedem... eu mă aflu în laborator, ei sînt cobaii... de fapt, în interesul Științei, pot fi și eu, pentru reușita acestui experiment, un cobai sănătos și să rămîn totodată observator... observ de pildă că pulsul mi-e ridicat și asta, bineînțeles, pentru că iarăși sînt cuprins de o veche dorință... dorința este reacția firească a bărbatului în fața frumuseții femeii... soțul ei mi-e prieten... totdeauna am căutat să-l ajut...”

(*Rece.*) Am cumpănit cele ce mi-a spus nevasta lui Sam și raționamentul ei este absolut întemeiat. Copilul nu se

TÎNA: Atunci ești de acord cu mama lui Sam? Ea mi-a spus: „A fi fericit, iată calea cea mai la îndemînă pentru a putea cunoaște ce e binele!”

DARRELL: SîntcjjJLotai- ~~de păf~~«faa_ej_ . Soția lui Sam. trebuie negreșit sa gă ' LLD-J ' " sflătns pTn TTTThTl TuiSam". E o adevăratlTlilă"torie față de șotul _fi

" (*Gîndindu-se, 'tulburau*) „Oare anTTost vreodată fericit?... am studiat ca să tîmăduiesc metehnele corpului omenesc... am surprins surîsuri de fericire mijind pe buzele

muribunzilor _a» încercat* plăcerea cu o seamă de femei

pe care le-am dorit, fără să le iubesc... am cunoscut un dram de onoare și puțină satisfacție"... mi se pare neobișnuit să vorbesc de fericire..."

NINA (*Incepîndu-să ia un ton sfios, neîncrezător și vinovat*): Totul trebuie să se petreacă în taină, ca Sam să nu afle niciodată. O, doctore, soția lui Sam e speriată!

DARRELL (*scurt — profesional*): Fleacuri! Nu-i timp pentru timiditate! Fericirea urăște pe cei timizi! La fel și Știința! Desigur, nevasta lui Sam trebuie să-și ascundă fapta! Â lăsa pe Sam să afle ar fi o nesăbuită cruzime din partea ei — și totodată ceva stupid, pentru că atunci nimeni n-ar mai fi fericit în urma faptei sale!

(*Gîndindu-se neliniștit.*) „Oare procedez bine sfătuind-o astfel?... da, e limpede, lucrul cel mai cuminte care-l are de făcut... dar sfatul acesta îl înșală pe prietenul meu!... ba nu, îl salvează!... îi salvează nevasta... și ce dacă un al treilea ar cunoaște puțină fericire... îl sărăcesc cumva, îi sînt eu mai puțin psieten dacă-l salvez?... nu, datoria mea față de dînsuî este deplină... și datoria mea ca cercetător experimental al adevărului... să observ acești trei cobai, dintre care unul sînt chiar eu...”

NINA (*gîndindu-se, cu hotărîre*): „Trebuie să am un copil!...”

(*Sfioasă — se ridică de pe scaun și se întoarce pe jumătate către el — rugătoare.*) Trebuie să-i încurajezi soția, doctore. Trebuie s-o liberezi de simțămîntul vinovăției.

DARRELL: De vinovăție poate fi vorba numai atunci cînd cineva intenționat nesocotește menirea ce

o are în

86

viață. Restul, fleacuri! Menirea acestei femei este să-și saJXgzfi.:aQ;tiU.I și pe ea însășHllcînd un copil sănătos —

(*Simțindu-se vinovat și îndepărtându-se însUnciw — gândindu-se.*) „Eu sînt sănătos... dar mi-e prieten... mai există și ceva care se cheamă onoare!...”

NINA (*hotărîtă — gândindu-se*): „Trebuie să-mi dobîndesc fericirea!...”

(*însăpămîntată, vine după el.*) Dar îi este rușine. Ăsta-i adulter — &«-«\$e~eade.

«•””””

DARRELL (*îndepărtîndu-se iarăși de Ungă ea, . cu un rîs rece, ironic, de nerăbdare*): Nu se cade! Ar prefera atunci să-și vadă soțul aruncat într-un ospiciu? Ar prefera să înfrunte perspectiva unei totale ruine mintale, morale și fizice, și de a trăi an de an, otrăvindu-și zilele, pe ale sale și pe ale lui? Zău, doamna mea, dacă nu puteți arunca peste bord astfel de idei-morale, ce nu au nici'un rost, atunci voi fi nevoit să renunț de a mă mai ocupa de 'cazul dumneavoastră, începînd chiar din clipa aceasta! (*Pentru sine, însăpămîntat.*) „Cine vorbește?... s-o fi gîndit cumva la mine?... dar știi foarte bine, doctore, nu pot fi eu acela... de ce nu, ești sănătos și ar fi un act de prietenie față de toți...”

NINA (*gîndind, hotărîtă*): „Trebuie să am un copil!...”

(*Apropiîndu-se și mai mult de el — acum poate să-l atingă cu mîna.*) Te .rog; doctore, trebuie sijj_dai acestei femei puterea de a face nasul ăsta. ï

_ dcftp4r.

are-i r,n

i_____ Lfi- greșit!

ffntinde brațul și-i apucă una din mîini.)

DARRELL (*însăpămîntat — gândindu-se*): „A cui mîină e asta?... mă arde.4» am sărutat-o odată... buzele-i erau reci... acum au să ardă de fericirea hărăzită mie!...”

NINA (*luîndu-i și cealaltă mîină și trăgîndu-l ușor, roată, ca s-o privească în față, deși el nu se uită la ea — rugătoare*): Acum îți simte puterea. I-a dat curajul de a-ți cere, doctore, să-i propui cine să fie tatăl. S-a schimbat, doctore, de cînd a devenit soția lui Sam. Nu s-ar mai putea împăca acum cu gîndul de a se dăruia unui bărbat pe care să nu-l dorească sau să nu-l respecte. Așa că bărbaților le este frică să îndrăznească, ori de cîte ori ea se gîndește să aleagă pe vreunul! Are nevoie de curajul tău pentru a alege!

DARRELL (*ca și cum s-ar asculta pe sine*): „Sam mi-e prieten... dar ea nu-ți este prietenă?... amîndouă mîinile

87

ei sînt așa de calde!... nici măcar nu trebuie să fac apel la dorință!...”

(*Calm și judicios.*) Dx-bmă. ~~seamă că alotml nu trebuie~~ să fie cineva care să n-o atragă fizicește.

NINAT Ned a atras-oTnloMeauna.

DARRELL~*Însăpămîntat — gândindu-se*): „Ce-a spus?... Ned?... o atrage?...”

(*Pe același ton.*) Și bărbatul acela trebuie să aibă o minte care să poată într-adevăr înțelege — o minte științifică superioară scrupulelor morale, din pricina cărora bieții oameni fac atîtea greșeli în viață.

NINA: Totdeauna ea a crezut că Ned este un *ovn* superior.

DARRELL (*însăpămîntat, pentru sine*): „A spus într-adevăr Ned?... Crede cumva că Ned?...”

(*Pe același ton.*) Bărbatul acela ar trebui să ție la ea și s-o admire, ar trebui să-i fie prieten bun și să vrea s-o ajute, dar nu trebuie s-o iubească — deși poate s-o dorFască, \ fără a face rău nimănui.

NINA: Njîd.JirO _iub£șle. = d_ar_ se deprinsese _să_tină_la ea șj cr-ed-r-jchiar s-o dpj a ȘT acmn Sfifiifi¹⁶•

DARRELL (*gtnd~inău-se*): UoorȘt⁶ el?... dar cine-i el?... e Ned!... dar Ned sînt eu!... o doresc!... doresc fericirea!...” (*rTremurînd, cu bunătate.*) Dar, doamna mea, Ned despre care vorbiți sînt eu și eu sînt Ned.

NINA (*cu bunătate*): Și eu sînt Nina, cea care-și dorește un copil. (*Se înalță și-i întoarce capul pînă ct ajung fală-n față, dar el își ține ochii în jos — ea își apleacă resemnată, supusă, capul — cu glas molcom.*) Ți-aș fi atît de recunoscătoare, Ned. (*El tresare, o privește periat, face o mișcare ca și cum ar voi s-o ia în brațe, apoi încremenește o clipă în această atitudine, uitîndu-se fix la capu-i aplecat, în timp ce Nina repetă smerită.*) Ți-aș fi atît de recunoscătoare.

DARRELL (*cade deodată în genunchi și-i ia mina în amîndouă mîinile sale, i-o sărută, umil,*

suspînînd): Da — dJay Nina — da, jjențru fericierea ta — și în acest spjritj
(*Gîndindu-se, impetuos și triumfător.*) „Voi îfî eu ferT-cit o vreme!...”

NINA (*ridicîndu-și capul — gîndindu-se — mîndră de*
idă): „Voi fi fericită!... îmi voi face soțul fericit!...”

izbîndă)

Cortina

ACTUL V

DECORUL: Salonul unei căsuțe pe care Evans a închiriat-o într-o suburbie, la marginea oceanului, aproape de New York.

O dimineață strălucitoare, în aprilie următor, încăperea reprezintă un salon tipic, construit în genul numeroaselor bungalow-uri americane. Ferestrele din stînga dau într-un pridvor. În fund, o ușă dublă duce în antret. O ușă la dreapta dă în sufragerie. Nina a încercat să schimbe puțin atmosfera ostentativă, de noutate banală, a încăperii, aducînd o seamă de lucruri din casa ei bătrîneasă, dar a izbutit doar pe jumătate, din pricina aspectului coplesitor de anost, și rezultatul — o cameră la fel de alandala ca și biroul profesorului din actul precedent.

Aranjamentul mobilelor e după același șablon ca și în actele precedente. Un scaun stil maur și o masă aurie de stejar, rotundă, la stînga și în centru; un scaun capitonat, îmbrăcat cu creton deschis, în centru, o canapea îmbrăcată cu același fel de creton, la dreapta.

Nina sade pe scaunul din centru. A încercat să citească o carte, dar a lăsat-o să-i cadă, plictisită, pe genunchi. Se poate vedea o mare schimbare pe fața și în ținuta ei. E din nou însărcinată ca jtn actul III, dar acum expresia chipului dezvăluie o tărie triumfătoare, iar ochii — o încredere în sine nemărginiîaT'E"îrfa"! "corpolenta" și mai plină la față. Nu jnaL pare nervoasă, ci profund calmă.

NINA (*ca și cum ar asculta un glas lăuntric — plină de voie bună*): „Sînt sigură... nu-i închipuire!... simt viață-n mine... copilul meu... singurul meu copil... ■ celălalt nici n-j. jrăit cu adevărat... aceștia/cio luL ago ț ei mîle,.. îl iubesc j>eNed!... l-am iujfrjTrvhMina din a ea după amiază... cînd m-amTduș la*atrrătît de-științific!... (*Rîde de sine.*) Ce gîscă am fost!... atunci am simțit dragostea!... în brațele lui!... fericirea!... m-am ascuns de el... mi-am dat seama că îi era teamă... înpăimîntat de propria-i bucurie... l-am văzut luptîndu-se cu el însuși... în acele după amiezi... minunatele noastre după amiezi de fericire!... și n-am spus nimic... am făcut pe ființa calculată... așa că atunci cînd mi-a spus"... groaznic de neliniștit... «Nina am făcut tot ce era necesar, dar ar fi primejdios să ne mai jucăm cu focul »... i-am răspuns «Ai perfectă dreptate, Ned, nu vreau să mă îndrăgostesc de tine, pînă la urmă!»... (*Rîde.*) Nu i-a plăcut s-audă așa ceva!... părea supărat... și speriat... apoi, săptă-mîni în șir nu m-a mai chemat nici măcar la telefon... am așteptat... e prudent să aștepti...-dar, zi de zi, deveneam •mai îngrozită... și tocmai mă părăsea voința... l-a părăsit și pe el... a revenit așa, deodată... dar l-am tratat și eu după morgană lui de doctor și m-am descotorosit de el, mîndru de puterea voinței lui... dar și mistuit de dor!... de atunci vine regulat, în fiecare săptămîină... JLn calitate de medic... am vorbit de copilul nostru cu înțelepciune și fără patimă... ca și cum ar fi copilul lui Sam... nu ne-am lăsat pradă dorului... dejisimt cum iubirea crește în el...

(*Brusc neliniștită.*) Dar e sigur?... îiiciodată nu mi-a pomenit de iubire , poate că am fost nebună, jucînd rolul pe care l-am jucat... poate că asta l-a făcut să-mi fie potrivit... (*Deodată cu o încredere calmă.*) N_u jjiă jubește... o simt... numai cînd încep sămăgîndesc, atuncirnăcuprinde îndoiala...

(*Liniștită, privește visătoare înainte — o pauză.*) Da, da... iarăși... copilul său!... copilul meu mișcîndu-se în viața mea... viața mea mișcîndu-se în copilul meu... lumea e întreaga și desăvîrșită... toate lucrurile sînt ale fiecăruia... viața!... viață dincolo de rațiune... orice întrebare moare în liniștea acestei păci... trăiesc un vis înlăuntrul marelui vis al devenirii... respir în devenirea ce o visez și respir iarăși visul meu în cursul vremurilor... prinsă de mișcarea vremii, simt cum viața se mișcă în mine, suspen-

90

dată de mine... de ce, nu mai are nici o importanță... nu mai există de ce... sînt mamă... Dumnezeu este Mama." (*Suspînă fericită, închizînd ochii. O pauză.*)

(*Evans apare în ușa din fund, ecCre dă spre antret. E îmbrăcat cu îngrijire, dar cu hainele cele vechi — ca un student jerpelit — și a uitat să se radă. Ochii îi sînt parcă pustiiți, iar în comportarea lui se vede cît de colo strădania dez-nădăjduită de a ascunde starea-i cronică de panică nervoasă și o conștiință vinovată. Se oprește în pragul ușii și se uită la Nina pe furis. Inspiră milă, văzîndu-l cum se luptă cu sine și încearcă să-și facă curaj.*)

EVANS (*gîndindu-se*): „Spune-i!... hai, dă-i drumul!... nu te-ai hotărît încă?... nu da înapoi!... spune-i că te-ai decis... pentru binele ei... să înfrunți adevărul... că nu te joiote iubi... a încercat... s-a purtat foarte abil. . ci ar a început să te urască... și nu-i poți lua în nume de rău... dorearsă~ăBa"copii... și tu n-ai fost în stare... (*Protestînd fără energie*.) Dar nu sînt sigur... că din vina mea... (*Apoi, cu amărăciune*.) Dar nu te mai amăgi singur, dacă s-ar fi măritat cu altul... dacă trăia Gordon și s-ar fi însurat cu ea... pun rămășag că din prima lună ar fi... mai bine lasă-te bătut, renunță... cu revolverul!... (*Se îneacă, vrînd parcă să-și împiedice plîsul care-l podidește — apoi brutal*.) Nu te mai miorlai!... du-te la ea și trezește-o!... spune-i că ești gata să divorțezi, ca să poată să se mărite cu urTbărbat adevărat~care să-i dea ceea ce se cuvine să aibă!... (*Apoi, cuprins deodată de groază*.) Și dacă încuviințează?... n-aș putea îndura!... fără ea aș muri!... (*Apoi, mîhnit, cu o energie parcă străina iui*.) Foarte bine... atîta pagubă!... o să am eu curajul să termin cu toate, foarte bine!... asta o să-i redea libertatea... hai, odată!... întreab-o..." (*Dar glasul începe să-i tremure iarăși, șovăielnic, atunci cînd o strigă*.) Nina!

NINA (*deschide ochii și se uită la el, calmă și nepăsătoare*): Da?

EVANS (*brusc înspăimîntat și înfrînt — gîndindu-se*): „Nu pot!... felul cum mă privește!... va spune da!..." (*Bîlbîindu-se*.) Nu-mi place să te trezesc, dar — e aproape timpul să apară Ned, nu-i așa?

SI

NINA (*liniștită*): Nu dormeam.

(*Gîndindu-se ca și cum i-ar fi fost anevoie să fie atentă la el sau să-și dea seama că el există*.)

„Bărbatul acesta e soțul meu... mi-e greu să țin minte... o să spună lumea ca el e tatăl copilului meu...

(*Vu aversiune*.) Ce lucru rușinos... și totuși chiar asta am vrut!... am vrut!... dar nu acum!... acum jî iubese-pe-Ned!... nu vreau să-l pierd!... Sam trebuie să dea divorț... i-am jerffit'(Tes'Eui diiZiJațăr7 el ce mi-a dăt?...jriicj măcar un camm... amjost nevoită să vînrl casa p~Srinfească, să avem cu ce nejiuita_mai aproape de locul uncfe" își aveg""s~lujba..."pentru ca, apoi, sa șTo piardă!... acum "depinde de ce-i va găsi Ned... dragostea mea!... ce ltrcrii rușinos!... (*Cu căință*.) Oh, ce" nedreaptă "sîife... Bietul Sam nu știe nimic despre Ned... și eu sînt aceea care am~vrut~să vînd casa... mă Simțeam așa de singură acolo... doream să fiu mai aproape de Ned..."

EVANS (*cuprins de panică, pentru sine*): „La ce s-o fi gîndind oare?... poate că e mai bine pentru mine să nu știu!..." (*Silindu-se să ia un aer mai vioi, în timp ce se întoarce, plecînd de lingă ea*.) Sper că Ned are să-mi aducă scrisoarea făgăduită, către directorul companiei Globe. Sînt nerăbdător să capăt iarăși de lucru.

NINA (*cu o milă disprețuitoare*): Da, cred că-ți va aduce scrisoarea. L-am rugat să nu uite.

EVANS: Sper că mi se va da imediat de lucru. Așa că putem cheltui banii pe care-i mai avem. (*Cu capul plecat*.) Mi-e silă să trăiesc pe spinarea ta, cînd și tu ai atît de puțin.

NINA (*nepăsătoare, dar autoritară, ca o guvernantă cu un copil*): Lasă, lasă și tu acuma.

EVANS (*ușurat*): Dar așa este. (*Apoi, venind la ea — căutînd s-o măgulească, umilit*.) Nu-i așa, Nina, că*n ultima vreme te simți mai bine?

NINA (*tresărînd — tăios*): De ce mă întrebi?

EVANS: Arăți din ce în ce mai bine. Te îngrași. (*Se căznește să zîmbească*.)

NINA (*aspru*): Te rog, nu fii absurd! De fapt, nu mă simt de loc mai bine.

EVANS (*gîndindu-se, amărît*): „In ultimul timp se răstește la mine în orice ocazie... de parcă tot ce fac o dezgustă!..." (*Se duce la fereastră și privește afară, plictisit*.)

n

Credeam că o să primim dimineața asta vreun rînd de la Charlie, ca să ne spună dacă vine sau nu pe aici. Dar probabil e încă prea obsedat de moartea mamei sale ca să ne poată scrie.

NINA (*nepăsătoare*): S-ar putea să vină și fără .a, se mai osteni să scrie.

(*Vag — mirată*.) „Charlie... bătrînul și dragul Charlie!... l-am uitat și pe el!..."

EVANS: Par*ă_aud _automobilul lui Ned. Da. S-a oprit. Mă duc să-l întîmpîn. (*Se îndreaptă spre ușa din fund*.) ~~NTNA (*scurt, înainte de a se mai putea stăpîni*): Stai, nu fii prost!

EVANS (*stă locului — se bîlbîie, nedumerit*): Ce-i — ce s-a întîmplat?

NINA (*stăpînindu-se — dar încă iritată*): Nu mă lua în seamă. Sînt nervoasă.

(*Gîndindu-se, cu simțul vinovăției*.) „In prima clipă mi-a fost rușine pentru el că prea face pe prostul în fața iubitului meu... dar în clipa următoare ceva urîcios m-a împins să-l las s-o facă!..."

(*Slujnica a răspuns soneriei și a deschis ușa de afară. Ned Darrell apare din fund. E îmbătrînitHa față. Gura, și ochii au o expresie de amărăciune și pizmă. Dar cînd o vede pe Nina totul se preschimbă în dorință și bucurie*.)

DARRELL (*vine de-a dreptul către ea*): Nina! (*Apoi,, se oprește scurt, văzându-l pe Evans.*)

NINA (*uitându-l pe Evans, se ridică și parcă ar voi să-l primească pe Darrell în brațele ei — cu dragoste*): Ned!

EVANS (*afectuos și recunoscător*): Ce faci, Ned? (*îi întinde mina, pe care Darrell i-o apucă mecanic.*)

DARRELL (*încercînd să treacă peste stînjeneala lui plină de vinovăție*): Bună dimineața, Sam. Nici nu te vedeam. (*Repede, umblînd în buzunarul hainei.*) Ca să nu uit, iată scrisoarea. Am vorbit ieri la telefon cu Appleby. E aproape sigur că se poate face ceva... (*cu un aer de superioritate pe care nu și-o poate stăpîni*)... dar va trebui să pui umărul la treabă ca să-i fii pe plac.

EVANS (*se înroșește simțindu-se vinovat — căutînd să ia un ton convingător*): Poți fi sigur de asta! (*Apoi, recunos-*

cător și umil.) Dragă Ned, nici nu știi cît îți sînt de recunoscător !

DARRELL (*brusc, pentru a-și ascunde stînjeneala*): Ei, lasă! Mi-ar părea tare bine.

NINA (*uitîndu-se disprețuitor*): „aproape cu 3 r-p.r.pp.dii.nd.u-l pe un ton tăios”: Mai bine te-ai duce să te razi — nu crezi — dacă ai de gînd să pleci în oraș!

EVANS (*vinovat, trecîndu-și mîna peste față — încercînd să ia un aer demn, preocupat*): A, da, ai dreptate. Uitasem. Te rog să mă scuzi. (*Aceste cuvinte le-a spus lui Darrell. Evans pleacă grăbit, prin fund.*)

DARRELL (*de îndată ce își dă seama că nu mai poate fi auzit — întorcîndu-se spre Nina, pe un ton de acuzare*): Cpjn_.ftotj sAvLtTateziJj JialuL-ăsLa-iLMă faci să mă simt — ca un porc!

NINA (*înroșindu-se pentru că se simte vinovată — pro-testînd*): Cum adică? (*Apoi, inconsecventă.*) În ultimul timp uită mereu să se radă.

DARRELL: Știi ce vreau să spun, Nina!

(*Pleacă de lingă • ea — gîndindu-se cu amărăciune.*) „Ce mincinos nemernic'am ajuns!... și el care are încredere absolută în mine!...”

NINA (*gîndindu-se, înspăimîntată*): „De ce nu mă ia în brațe?... o, simt că acumnu mă iubește!... i-așa de aspru!...”

(*Căutînd să fie firească.*) îmi pare rău, Ned. Nu vreau să fiu acră, dar Sam îmi calcă pe nervi.

DARRELL (*gîndin"du-se, cu amărăciune*): „Cîteodată, o urăsc chiar!... dacă n-ar fi fost ea, mi-aș fi păstrat liniștea sufletească... nu mai sînt bun de nimic!... dar e stupid să te simți vinovat... ce bine-ar fi dacă Sam n-ar avea încredere în mine!... (*Apoi, nerăbdător.*) Hm!... fleacuri sentimentale... scopul scuză mijloacele!... totul se va sfîrși cu bine pentru Sam, jur!... de ce nu-i spune că e însărcinată?... ce mai așteaptă?...”

NINA (*gîndindu-se pătimașă, privindu-l*): „O, iubitul meu, de ce nu mă săruți?”

(*Rugătoare.*) Ned, nu fii morocănos cu mine, te rog!

DARRELL (*străduindu-se să fie stăpîn pe sine — rece*): Nu sînt morocănos, Nina. Dar trebuie să admiți și tu că

94

scenele acestea în trei sînt, cel puțin, umilitoare. (*Indignat.*) N-am să mai calc pe aici!

NINA (*cu un țipăt de durere*): Ned!

DARRELL (*la început, exultînd — pentru sine*): „Mă iubește!... L-a uitat pe Gordon!...sînt fericit!... oareTeu o TuBesc?... nu!... nu vui iubi!..T"nu pot!... mă gîndesc ce-ar însemnarpenlru SamîTTTși la cariera mea!... fii obiectiv!... tu, cobai ce ești!... sînt medicul ei... și al lui Sam... le-am prescris un copil... asta-i tot și nimic mai mult!...”

MW A (*chinuită, între nădejde și teamă*): „La ce s-o fi gîndind... se luptă cu dragostea... o, iubitul meu!...”

(*Din ifbu~, cuprinsa de dor.*) Ned!

DARRELL (*luînd cel mai profesional aer posibil — se apropie de ea*): Cum te simți astăzi? Parcă ai puțină temperatură.

(*OJapucă de mină ca și cum i-ar lua pulsul. Mina ei o strînge pe a lui. Caută să-l privească drept în față.*)

El se ferește, întorcînd oarecum capul.)

NINA (*fără să-l piardă din ochi — cu o puternică dorință*

îndindu&XTe iabesc!... ia-mă!... nu-mi jasă de
ă i !"

,j nimic pe lume decât dejine Sam poate să și moară!..."

DARRELL (*luptându-se cusine - gândindu-se*): „Doamne Ususe Hristoase!... când îi ating pielea!... goliciunea ei!... pupă amiezele acelea în brațele ei! ce fericire!., ce mă Wor eu pentru alții?!... ducă-se la dracu, Sam!..."

NINA (*izbucnind, cu patimă*): Ned! Te iubesc! Nu mai pot ascundeHVujnai vreau! Te iubesc, Ned!

" DARRELL (*deodată o ia în brațe și o sărută, frenetic*): Nina! Frumoasa mea!

NINA (*triumfătoare, printre sărutări*): Mă iubești, nu-i așa? Spune-mi că mă iubești, Ned!

DARRELL (*pătimaș*): Da! D_aJ

NINA (*cu un strigăt de triumf*): Mulțumesc lui Dumnezeu! în sfârșit, mi-ai spus-o! Ți-ai mărturisit-o și ție. O, Ned, iS-ai făcut așa de fericită!

(*Se aude soneria de la intrare. Darrell o aude. Parcă a trecut un curent electric prin el. Se smulge de lângă Nina. Instinctiv, și ea se ridică, îndreptându-se spre canapeaua din dreapta.*)

95

DARRELL (*buimac*): E cineva — la ușă.

(*Se prăvale pe scaunul de Ungă masa din stîngă- Gîndindu-se, chinuit.*) „I-am spus c-o iubesc... a cîștigat!... a profitat de dorinț!STnreH+.vr dar n-o iubesc l...'n-o pot "iubii..7"nu poate p'une~stăpinire peVîața mea!...' (*Violent, ■aproape zbierînd la ea.*) NțuJNjna! îți șpūn. nu _te iubesc I

NINA (*In timp ce servitoarea s-a dus la ușa de la intrare*): Sst! (*Apoi, șoptind triumfătoare.*) Ba da, Ned! Ba da!

DARRELL (*cu încapățîinare*): NuTTTrTfe iubesc!

(*Usa de la intrare a fost deschisă. Marsden apare în fund, pășește încet și țeapăn'ca un om în transă — îmbrăcat impecabil în mare doliu. E palid și tras la față, răvășit și cu tristețea omului singur, întipărită pe chip. Ochii au o căutătură buimacă, ca și cum ar fi încă prea copleșit ca să înțeleagă limpede ce i s-a întîmplat. La început, pare că nu-și dă seama de prezența lui Darrell. Umerii îi sîntjgîrboviți, toată făptura e parcă zdrobită.*)

NINA (*gîndindu-se — cuprinsă de o panică superstițioasă*): „Negru... în culmea fericirii... apare negru... iarăși... moarte... tatăl meu... se arată între mine și fericire!...' (*Apoi, revenindu-și — disprețuitoare.*) Tu, ființă netrebnică și lașă!... nu-i decât Gharlie!... (*Apoi, furioasă și revoltată.*)

Bătrînul nebun!., ce-nseamnă asta, vine la noi fără să dea de veste?..."

MARSDEN (*căutînd să schițeze un zîmbet, care trezește milă*): Bună ziua, Nina. Știu că nu se face — dar — mă află într-o stare așa de groaznică de cînd mama... (*Tremură, fața i se schimonosește într-o mască urîtă a suferinței — cu ochii în lacrimi.*)

NINA (*participînd imediat la suferința lui, se ridică și se duce de-a dreptul la el*): Nici nu poate fi vorba de așa ceva, Charlie. Noi te așteptam. (*S-a apropiat de dl̄nsul și l-a cuprins cu brațele. El nu se mai stăpînește și plînge, cu capul pe umărul ei.*)

MARSDEN (*zdrobit*): Nici nu-ți poți da seama, Nina — cît e de groaznic! — e îngrozitor!...

NINA (*conducîndu-l la scaunul din centrul — duioasă*): Știu, Charlie.

(*Gîndindu-se — plictisită, fără să vrea.*) „Vai de mine, ce pot spune?... mama lui mă ura... nu-mi pare bine c-a

•96

murit... dar nici nu-mi pare rău... (*Cu o urmă de dispreț.*) Bietul Chac!ie!... era așa de legat de fustele ei..." (*Apoi, cu bunăvoință, dar cu superioritate — încercînd să-l liniștească.*) Bieîn Charlie, bătrînul meu Charlie!

MARSDEN (*cuvintele și tonul l-au atins în amorul propriu, își înalță capul, dînd-o puțin la o parte — indignat, gîndindu-se*): „Bătrînul meu Charlie!... ce naiba sînt eu pentru ea?... un cîine jgărit care și-a pierdut mama?... mama o ura... nu, sărmana~!nea mamă efă~ășă"ITe bună, n-a urît niciodată pe nimeni... doar atît, nu o aproba..."

(*Rece.*) Mi-e bine, Nina. Mă simt bine, acum. Iartă-mă că fac astfel de scene.

DARRELL (*s-a ridicat de pe scaun — ușurat — gîndindu-se*): „Slavă Domnului c-a venit Marsden... mă simt iarăși teafăr..." (*Se apropie de Marsden — cordial.*) Ce mai faci, Marsden? (*Apoi, îl consolează în chip convențional, bătîndu-l pe umeri.*) îmi pare rău, Marsden.

MARSDEN (*tresărînd, se uită mirat la el*): Darrell! (*Cu o subită ostilitate.*) Nu văd nimic de care ți-ar

putea părea rău! (*Apoi, cum amîndoi îl privesc surprinși, își dau seama de ceea ce a spus — bîlbîindu-se.*) Vreau — vreau să spun

— că îmi pare rău nu-i — o expresie — potrivită, nu?

NINA (*îngrijorată*): Stai jos, Charlie. Partaşa-de-obosit. (*Marsden cade în scaunul din centru, mecanic. Nina și Darrell revin la locurile lor. Nina se uită peste el la Darrell*

— *triumfătoare--gîndindurse.*) „Ned. tu mă iubești!-“

ffKWR,WO0'~Jgîndindu-se — răspunzînd privirii ei — în-fruntînd-o): „Nu te iubesc, Nina!...”

MARSDELF-7*privește țintă, înainte. Gîndindu-se bănuitor*

— *într-o agitație morbidă*): „Darrell!... și Nina!... în camera

„•. ceva” dezgustător!... ca o mîna de i bă

tpg

brută, păroasă, roșie, umedă, pe care o simt în beregată... ce duhoare de viață omenească!... miros greu și rînced... afară e aprilie... muguri verzi pe copaci plăpînzi... tristețea primăverii... mă pierd hriiniștea naturii... suferința ei la naștere mîngîind suferința mea de moarte... e ceva omenesc și neobișnuit în odaia asta!... dragoste și ură, patimă și posesiune!... crud de nepăsători față de pierderea pe care am suferit-o!... batjocorind singurătatea mea!... pentru mine nici un pic de dragoste nicăieri!... în încăperea asta numai desfrînare... desfrînare și hohote de rîs scîîiras- și

7 — O'Neill — Teatru, voi. II

97

batjocoritor, care-mi rănesc sfîșșenia sensibilă!... și puritatea!... puritatea?!... ha! da, dacă înțelegi prin asta o puritate lascivă doar!... pofta prinzîndu-mă-n mrejele ei pentru un dolar, cu ochii aceia lucioși ai italienei, ca niște năstu-rași de pantofi!... (*îngrozit.*) Ce gînduri! ... ce om josnic ești!... n-au trecut decît două săptămîni de cînd ți-a murit mama!... o urăsc pe Nina!... acest Darrell în încăperea asta!... simt dorințele lorj... unde-i Sam?... îi voi spune!... nu, n-ar crede... e un prost așa de încrezător... dar trebuie s-o pedepsesc în alt chip... (*Cuprins de remușcări.*) Ce?... s-o pedepsesc pe Nina?... pe micuța mea Nina?... de ce? eu vreau s-o văd fericită!... chiar alături de Darrell?... totul e așa de încurcat... trebuie să pun stavilă gîndurilor!... trebuie să vorbesc!... să uit!... să spun ceva!... să uit totul!...”

(*Deodată li apucă limbușia.*) Știi, cu trei zile-nainte de a-și da sfîrșitul, mama a întregbat de tine, Nina. Spunea: „Unde-i Nina Leeds acum, Charlie? Cînd are să se mărite cu Gordon Șhaw?” Li rătăceau mințile, biata femeie! Îți amintești cît de mult ținea la Gordon? Se obișnuise să meargă la meciurile de fotbal cînd juca el. îl socotea așa de frumos și de sprinten. Totdeauna i-au plăcut trupurile puternice și sănătoase. De aceea se și îngrijea ea așa de mult, umblînd în fiecare zi mile întregi, vara îi plăcea să facă baie și să se plimbe cu barca, chiar și după ce împlinise șaizeci de ani, n-a fost bolnavă nici măcar o singură zi, pînă cînd... (*Se întoarce către Darrell, rece.*) Ai avut dreptate, doctore Darrell. Era cancer. (*Apoi, cu ciudă.*) Dar medicul la care m-ai trimis și celălalt pe care l-a adus el nu i-au putut face nimic — absolut nimic! Era același lucru dacă îi aduceam niște vraci din Insulele lui Solomon! Cel puțin, aceștia ar fi distrat-o în ultimele-i ceasuri, cîn-tînd și dansînd, pe cînd specialiștii dumitale au fost un dezastru! (*Deodată cu unsuris batjocoritor și urîcios, ridicînd glasul.*) Socot că dumneavoastră medicii sînteți o adunătură blestemată de mincinoși ignoranți și ipocriți!

NINA (*scurt*): Charlie!

MARSDEN (*revenindu-și — cu un geamăt — rușinai*): Iartă-mă. Nu mă mai recunosc. Parcă aș fi trecut prin chinurile iadului! (*Pare gata să plîngă — apoi se ridică*

98

deodată — furtunos.) Odaia asta e pricina! N-o pot suferi! E ceva respingător aici!

NINA (*molcom*): Știu și eu că e urîtă, Charlie. N-am avut încă posibilitatea s-o aranjez mai bine. Am fost la pămînt cu banii.

MARSDEN (*confuz*): Nu face nimic. Și eu sînt urît! Dar Sam unde-i?

NINA (*repede*): Sus. Du-te la el. Ar fi încîntat să te vadă.

MARSDEN (*vag*): Bine. (*Se duce spre ușă, apoi se oprește întristat.*) Dar, după cîte am văzut cu ocazia vizitei aceleia acasă la el, nu prea-și iubește mama. Nu cred că mă va înțelege. Nu-i scrie niciodată, nu-i așa, Nina?

NINA (*stîlnjenită*): Nu — nu știu.

MARSDEN: Făcea impresia că e singură. Are să-i pară rău lui într-o bună zi, după ce ea... (*Glasul i se înecă.*) Bine... (*Iese.*)

NINA (*o pauză bruscă, gîndindu-se*): „Mama lui Sam!... «Fă-mi fericit băiatul; fă-mi-l pe Sammy, fericit!»... i-am făgăduit... oh, de ce a trebuit Charlie să-mi aducă din nou aminte de ea?... (*Apoi,*

hotărîtă.) Nu pot să-mi amintesc de ea, acum!... nu vreau!... trebuie să fiu fericită!..."

DARRELL (*stînjénit, căutînd un subiect oarecare de conversație*): Bietul Marsden, e complet descumpănit, nu-i așa? (*O pauză.*) Mama mea a murit cînd mă aflam plecat la școală. N-o văzusem un timp, așa că moartea ei nu mi-a părut niciodată prea reală; dar în cazul lui Marsden...

NINA (*cu un surîs care subjugă, tolerant*): Lasă-l pe Charlie, Ned! Ce-mi pasă mie de Charlie? Te iubesc! Și tu mă iubești!

DARRELL (*potrivnic, silindu-se să ia un ton de tagădă — plictisit*): Dar nu te iubesc! Și nici tu pe mine! Te jasi, pur și simplu, pradă imaginației tale romantice"... (*învrednindu-și gelozia, în ciuda voinei sale*)... așa cum ai făcut odinioară cu Gordon Shaw!

NINA (*gîndindu-se*): „!” (C l

(g) „jij lucrul!..." (*Cu un calm provocator.*) L-am iubit pe Gordon! "DARRELL (*enervat, trecînd cu vederea aceasta, ca și cum n-a vrut să audă*): Imaginație romantică! A distrus mai multe vieți decît toate molimele pămîntului! Alt soi de molimă, aș spune. E și ea o formă de boală!

7*

99

(*Se ridică brusc, și începe să se plimbe prin cameră.*) Gîndindu-se, stînjénit.) „Nu trebuie s-o mai privesc... trebuie să găsesc un motiv să plec... și, de data asta, să nu mă revm,,_ niciodată..."

(*Ocoîndu-i prTvirile, Incercînd să argumenteze rațional, rece.*) Te porți fără nici o noimă, Nina, te porți neloial. Înțelegerea dintre noi doi nu are nici în clin nici în mînecă cu iubirea, așa cum nu are contractul pentru construirea unei case. De fapt, știi binejoejim. Înțeles ca dragostea să nujntervină între noi, asta era esențialul. Și n-a intervenit, orice, ai spune tu.

(*O pauză. Se plimbă în lung și-n lat. Ea-l urmărește cu privirea, aîndindu-se.*) „Trebuie să revină cu picioarele pe pămînt!... trebuie s-o rup cu "ea!... e" destul cTe~greu acum!... dar să mai continui!... s-ar duce de ripă viața noastră!..."

NINA (*gîndindu-se cu duioșie*): „îi las lui orgoliul de a da toată vina pe mine!... primesc bucuroasă[777'

'AKR n7~(eh~en)aT)7~TJeslgurTTmî~dd\i seama că și eu sînt vinovat. N-am putut fi atît de impersonal pe cît m-aș-teptam. Încurcătura vine dintr-o primejdioasă atracție fizică. De cînd te-am întîlnit prima dată, mereu te-am dorit fizicește. ']'i-d~nrăTtnmesc-aetinT: "

NÎNA ~(*zîniFină'cu duioșie — gîndindu-se*): „Oh, va să zică recunoaște... dragul de el!..."

(*Ispititoare.*) Și mă dorești încă, nu-i așa, Ned?

DARRELL (*rămînînd cu spatele la ea — brutal*): Nu! Episodul acesta s-a terminat! (*Nina rîde ușor, stăpînă pe sine. El se întoarce pe călcîie ca s-o înfrunte — supărat.*) Ascultă! O să ai copilul pe care l-ai dorit, nu?

NINA (*implacabilă*): Copilul meu își dorește tatăl!

DARRELL (*venind puțin înspre ea — disperat*): Dar ești nebună! Îl uiți pe SamJ Poate că e o prostie, dar mă apasă conștiința! Încep"șifcred că încercînd să ne-ajutăm unul pe altul, ne-am făcut mai mult rău decît bine!

NINA: Și tu ai încercat să mă ajuți, Ned, nu-i așa?

DARRELL (*bîlbîndu-se*): Bine — bine — să zicem că ăsta a fost motivul — și că atunci a fost bine venit. Dar trebuie să se isprăvească odată! Așa nu mai poate merge!

100

| BIBLIOTECA MUNICIPAL*

~CLLJ_

1

NINA (*implacabilă*): Acum, numai dragostea ta mă poate face fericită! SanT^{ij}TreKne r"lIivbrpFe~ca să mă pot" căsători cu tine.

DARRELL (*gîndindu-se bănuitor*): „Asta e!... tocmai asta!... să ne căsătorim!... să mă acaparez!... să-mi ruinez cariera!..." (*Disprețuitor.*) Să ne căsătorim? Dar, ce, mă crezi nebun? Scoate-ți asta din minte, cît mai repede! Nu m"ă voi căsători cu nimeni — absolut cu nimeni! (*Cum ea continuă să-l privească cu nestrămutată hotărîre, rugător.*) Fii înțelegătoare, pentru Dumnezeu! Sîntem absolut nepotrivîți unul pentru altul! Nu-ți admir caracterul! Nu te respect! Cunosoc prea rmlt_d ffl"trecutul lAuXTApoi, indignat.) Șijîpoi ce .Iaci cu Șam ?~S|~diyorțezi de el ? Ai uitat tot ce ți-aspus mama_JuJi_Vrei să-mi arăți că ești în stare să-l TăcTca de bună voie... Și crezi că eu voi... Drept cine mă iei?

NINA (*neabătută*): Tu ești iubitul meu! Restul nu are nici o importanță. Da, mi-amintesc ce mi-a spus

mama lui Sam. Mi-a spus: „A fi fericit, iată calea cea mai la îndemână spre a putea cunoaște ce e binele.” Și eu am să fiu fericită! Am pierdut pînă acum totul în viață pentru că nu am avut curajul să cuceresc fericirea — și i-am făcut să sufere pe toți cei din jurul meu. Nu folosește la nimic să te gîndești la ceilalți. O ființă nu poate ține seama de alta. E cu neputință. (*Bună și mîngîietoare.*) De astă dată însă mă voi gîndi la propria-mi fericire — aSică laTîne” — și la copilul nostru! E deajuns de gîndit pentru o biată ființă, riu-Tașa, dragul meu? (*SeTidică și-l apuca de mină. Pauză.*)

Cw'minăTceăJaltă îl trage ușurel, roată, pînă ce nu mai are încotro, trebuie s-o privească în ochi.)

DARRELL (*sîndijidu \$ 4asjdnutXi „SMI xM. fericirea*

(li fîi)

în ochi'i ei... atîngerea pielii ei catifelate! după amiezile acetea+.”.T”Doamr 77âro~fosF2eficit!...” - — (*Cu~o voce stranie, cu o nuanță de uimire — pornind parcă dintr-un impuls mai puternic decît voința.*) JDa, Ni&a-l~ NINA (*cu hotărîre în glas*): I-am dat lui Sam îndeajuns din viața mea! Și nu l-am făcut de loc mai fericit, cîtuși de puțin! Așa că unde-i binele? Și la urma urmelor știm noi că socotind copilul nostru al său va fi mai fericit? Nu putem ști! Totul — doar presupuneri. Singurul Jucru cert este __ pfi n ihi

101

DARRELL (*uluit*)\

(*Un zgomot pe sală și Evans intră pe ușa din fund. li surprinde mină în mină, dar înțelege greșit tlcul acestei atitudini.*)

EVANS (*firesc — prefăcîndu-se că e sigur pe sine*): Ei, bine, doctore, cum se simte pacienta? Cred că-i mult mai bine, nu-i așa? Cu toate că nu vrea să recunoască.

DARRELL (*la primul sunet al vocii lui Evans își trage mina din mîna Nineija de pe un jăratec — ocolînd privirea lui EPans, se depărtează de dînsa brusc și conștient*): Da. Mult mai bine.

EVANS: Bravo ! (*O bate pe Nina pe spate. Ea se ferește, retrăgîndu-se. Încrederea lui dispare într-o clipă.*)

(*Gîndindu-se, amărît.*) „De ce se ferește ”de mine?... Doar cît am atins-o!...”

NINA (*naturală*): Trebuie să văd de masă. Rămîi cu noi,, bineînțeles, Ned?

DARRELL (*luptîndu-se — mișcat*): Nu, cred că-i mai bine să...

(*Gîndindu-se disperat.*) „Trebuie să plec !... dar nu pot!... totuși, trebuie!...”

EVANS: Rămîi, șefule, hai, rămîi!

NINA (*gîndindu-se*): „Trebuie să rămînă!... iar __ după pînz jjom-Sftujie lui Șam...”

(*Sigură.*) Rămîne. (*Cu'tîlc.*) Avem de discutat după masă o mulțime de lucruri cu tine, Sam — nu-i așa, Ned? (*Darrell nu răspunde. Nina iese prin dreapta.*)

EVANS (*într-o doară, vrînd să lege o conversație*): L-am convins pe Charlie să se odihnească sus. Bietul băiat, e ca vai de capul lui! (*Apoi, încercînd să-l privească în ochi pe Darrell, care se uită în altă parte.*) Ce-a vrut să spună Nina adineaori, aveți de discutat cu mine? Sau e vorba de un secret?

DARRELL (*stăpînîndu-și pornirea de a pufni într-un rîs isteric*): Un secret? Da, vezi bine că-i vorbade-un secret!

(*Se trîntește pe scaunul din stîngă, ținînd fața pieziș. Gîndurile-i sînt amare și disperate, ca ale unui evadat încolțit.*) „Groaznic!... Sam mă crede omul cel mai cumsecade de pe lume... și eu mă port astfel... ca și cum n-ar avea destule!... născut sub povara unui blestem!... îl voi distruge... eu, doctorul!... afurisită treabă!... parcă văd cum se

102

sfîrșește!... nu-mi voi ierta niciodată!... niciodată n-am să uit!... asta mă va nenoroci!... îmi va ruina cariera!... (*Mai disperat.*) Trebuie să pun capăt odată!... cît mai e timp!... ea a spus... după masă, discutăm... adică, vrea să-i spună... adică, să-l omoare... apoi, se va mărita cu mine!... (*începe să se supere.*) Nu, asta nu!... va vedea ea!... zîmbitoare!... să mă prindă în mrejele ei!... ca apoi să fie la fel de crudă cu mine, așa cum este acum cu el!... mă iubește?... minte!... pe Gordon îl iubește!... trupul ei este o capcană !... sînt prins în capcană!... îmi atinge mîna, ochii ei pătrund în ai mei, îmi pierd voința!... (*Furios.*) Pentru Dumnezeu, n-o să mă prostească în așa hal!... am să plec. undeva!... în Europa!... să studiez!... s-o uit muncind!... am să-mi ascund planul pînă ce va porni vaporul, să nu mai poată ajunge la mine!... (*într-o stare de ciudată exaltare.*) Pleacă odată!... nu!... îi vin eu de haccuSam!... aha, știu ce trebuie să fac!... să-i vorbesc de copil!... asta o va opri!... cînd va afla că i-am spus, își va da seama că nu mai e nici o nădejde... varămînea cil el!... biata Nina!... îmi pare rău!... mă iubește !... afurisit lucru!... dar va uita!... va avea copilul!... va fi fericită!... și Sam va fi fericit!...”

(Se întoarce brusc către Evans, care l-a privit ținută, intrigat — în șoaptă.) Ascultă-mă Sam. Nu pot rămîne la masă. N-am timp, am o grămadă de lucruri pe cap. Peste cîteva zile mă îmbarc pentru Europa.

EVANS (surprins): Te îmbarci pentru Europa?

DARRELL (foarte grăbit): Da. — mă duc să studiez a nnjfbJmp dp im an ~~an~~ sămșa n.pva, N-am spus încă nimănui. Astăzi, venisem să-mi iau rămas bun. Nu ne mai putem vedea. Plec din oraș, la niște prieteni, unde rămîn pînă mă voi îmbarca. (Apoi bucuros.) Și acum să-ți destăinuiesc secretul nostru! O să te faci foarte fericit, Sam! Știu cît de mult ai dorit lucrul acesta. De aceea ți-} spun, cu toate că Nina va fi furioasă pe mine. Păstra surpriza la timpul ei... (și mai bucuros) — dar sînt destul de egoist și de aceea doresc să te văd fericit înainte de plecarea mea!

EVANS (necutezînd să creadă ceea ce speră — blbîn-du-se): Da — dar ce este, Ned?

DARRELL (bătîndu-l pe spate — cu o ciudată jovialitate): Vei fi tată, urficiosule. ăsta-i secretul!

(Apoi, cum Evans a încremenit, zgîndu-se la el într-o supremă satisfacție,

103

Darrell continuă să vorbească într-un suflet.) Și acum **trebuie** să fug. Te voi revedea peste un an, sau știi eu? Ninei i-am spus la revedere. La revedere, Sam. (îi ia mîna și i-o bate cu bunăvoință.) Noroc! Acum pune-te pe lucru. Ai stofă în tine! Cînd mă voi înapoia sper să te găsesc pe culmile succesului! Și spune-i Ninei că aștept să vă găsesc pe amîndoi fericiți cu copilul vostru — spune-i, pe amîndoi! — fericiți prin copilul vostru! Nu uita să-i spui, Sam!

(Se întoarce și se duce spre ușă. Gîndindu-se — pe cînd pleacă.) „Am făcut-o... onorabil!... sînt liber!...”

(Iese. O clipă mai tîrziu se aude motorul automobilului său, apoi zgomotul se pierde.)

EVANS (privește ținută după el în aceeași stare de fericită stupefacție — șoptind): **Îți** mulțumesc, Ned!

(Gîndindu-se, fără șir.) „De ce m-ajnjnJfâijiejninf.?... acumjma iubește!... nua inhit tot timpul — re nrost-am

lost!... (Deodată ingenunchează.) O, Doamne, îți mulțumesc !”

(Nina apare, din bucătărie. Se oprește uimită, vîzîndu-l în genunchi. El sare și o ia în brațe, fericit, cu încredere, și o sărută.) Nina, Nina, te iubesc așa de mult! _Acum știi că mă iubeștil N-o să-mi mai fie teamă de nimic ~cTe'acum încolo!

NINA (însălmîntată, abia avînd puterea de a-l da puțin la o parte — gîndindu-se): „Ce-i cu el?... a înnebunit?...”

(Istovită.) Sam! Ce-ai pățit, Sam?

EVANS (drăgăstos): Ned mi-a spus — secretul — și sînt atît de fericit, scumpo! (O sărută iarăși.)

NINA (blbîndu-se): Ned ți-a spus — ce ți-a spus?

EVANS (drăgăstos): C-o s-avem un copil, scumpa mea! Nu fii supărată pe el! De ce te-ai ascuns de mine? Nu știai ce fericit aș fi fost, Nina?

NINA: Ți-a spus că noi — noi doi — că tu ai să fii tată?...

(Apoi, deodată, depărtîndu-se de el — furioasă.) Ned! Unde-i Ned?

EVANS: A plecat chiar acum.

NINA (năucită): A plecat? Cheamă-l înapoi! Masa-i gata.

104

EVANS: A plecat. Nu putea rămîne. Are atîtea de făcut înainte de îmbarcare.

NINAT S'e îmbarcă?

EVANS: Nu ți-a spus că pleacă în Europa? Pleacă pentru un an, cam așa ceva, la studii.

NINA: Pentru un an! Trebuie să-l găsesc. Nu! Mă duc la el chiar în momentul ăsta! (Dă să plece, clătînîndu-se, spre'ușă.) (Gîndindu-se, chinuită.) „Du-te... du-te la el!... găsește-l... iubitul meu!...”

EVANS: Nu cred că mai poți da de el. Mi-a spus că n-o să ne mai vedem, că pleacă din oraș la niște prieteni unde rămîne pînă la îmbarcare. (Binevoitor.) Da' ai să-i spui ceva important, Nina? Poate că totuși voi reuși să-l găsesc.

NINA (zăpăcită și abia ținîndu-se pe picioare): Nu, nu cred. (își innăbușă un hohot de rîs isteric.) Nu, n-am nimic important — nimic nu e important — ha — (își innăbușă alt hohot de rîs — apoi gata să leșine, încetîșor.) Sam! Ajută-mă!

EVANS (se repede la ea, o susține, **ducînd-o** pînă la canapeaua din dreapta): Draga mea! Stai întinsă și odihnește-te. (Ea se așază pe canapea, dar nu se întinde. Privește ținută înainte. El o freacă la

încheietura mâinilor.) Fetița mea! Draga mea!

(Gîndindu-se, jabilînd.) „Slăbiciunea asta provine chiar din starea ei...”

NINA *(gîndindu-se — pradă chinurilor):* „Ned nu mă iubește!... a plecat!... a plecat pentru totdeaunaTTrrira și liordon IT7. nu. nu ca Gordon!... ca un mișel, ca un laș!... un mincinos!... o~îl urăsc!... O, Mamă-DumnezeuJe. lasă'-mă rogu-te să-Jurase !"... probabil că a pus la cale totul dinainte!... probabil că avea ceva în minte astăzi cînd mi-a spus că mă iubește!... *(Gîndindu-se, frenetic.)* N-admit una ca asta!... crede că m-a legat de Sam pe veciei... și de copilul lui!... nu, nu poate!... îi vcuspune lui Șam că a mințit!... îl voi face pe Șain_șăJ[.jicaăls ' îl vni facp. pp Șam' să-l ucjdăL.. _îi.voi, fă gări n i In i—**Sam**—căJ—*t©i—iubi dacă-l omoară f...”

* *(-Deodată se întoarce către Sam — sălbatecă.)* Te-a mințit!

EVANS *(lăsîndu-i mîna — înspăimîntat — bîlbîindu-se):* Cum? Vrei să spui că Ned a mințit în privința...?

105

NINA *(pe același ton):* Ned te-a mințit!

EVANS *(bîlbîindu-se):* TtnnT Tiu ești pe cale să ai un copil?...

NINA *(sălbatecă):* O, ba da! Da, da, sînt! Nimeni nu mă poate împiedica! Dar tu, tu — vreau să spun că tu...

(Gîndindu-se, chinuită.) „Nu-i pot spune!... nu pot, fără ajutorul lui Ned!... nu pot!... uite ce mutră a Tăcut l... oh, bietul Sammy!... bietul băiețuș!... bietul băiețuș!...”

(îi ia capul și i-l apropie de piept, începînd să plîngă. Plîngînd.) Vreau să spun că tu nu trebuia încă să știi, Sammy.

EVANS *(imediat iarăși pe culmi — drăgăstos):* De ce? Nu vrei să fii și eu fericit, Nina?

NINA: Ba da, Sammy, ba da.

(Gîndindu-se, straniu.) „Copil mic ce ești!... băieța-șule!... noi naștem băieței!... nu se cade să-i facem să-și piardă mințile și să-i ucidem!...”

EVANS *(gîndindu-se):* „Pînă acum nu mi-a spus niciodată Sammy... cineva mă striga astfel... a, da, mama...”

(Duios, ca un adolescent.) De acum încolo am să te fac fericită, Nina. Ți-o spun, sînt sigur, în momentul în care Ned mi-a dat vestea, s-a petrecut ceva în mine! Nu pot să-ți explic, Nina, dar — de acum încolo totul o să meargă bine! Știu c-am mai spus asta și înainte, dar atunci doar mă laudam. Căutam numai să mă conving pe mine însumi. Dar acum e altceva, simt că voi fi în stare. *(Cu gingășie.)* Fiindcă... vom avea un copil, Nina. Mi-am dat seama că niciodată n-ai să mă iubești cu adevărat fără un copil între noi. De aceea m-ai găsit în genunchi cînd ai venit, adineaori. Mulțumeam lui Dumnezeu — pentru copilul nostru!

NINA *(tremurînd):* Sammy! Bietul meu băiat!

EVANS: Ned a spus că se așteaptă să ne găsească pe amîndoi fericiți prin copilul nostru — cînd se va întoarce. M-a rugat să-ți spun asta. Vei fi fericită de acum încolo, Nina, nu-i așa?

NINA *(zdrobită):* Am să încerc să te facJ.arcejLL, Sammy. (El o sărută, apoi își ascunde capul la pieptul ei. Nina privește peste capul lui. Pare îmbătrînită.)

(Gîndindu-se ca și cum ar repeta cuvintele unui glas lăuntric, al vieții.) „Nu-i copilul lui Ned!... nu-i copilul lui Sam_L,, e al meuTTTăTci!... din nmi! .. fțimiriim tră-

106

i&gțcum se mișcă în viața mea!... cum viața-mi se mișcă în copilul meu!... respirînd în devenirea ce-o visez și respirînd visul meu iarăși, înapoi, în devenire!... Dumnezeu e Mamă!... *(Apoi, brusc, chinuită.)* O, după amiezi!... minunate după amiezi de iubire cu tine, iubitul meu!... pierdute!... pierdute pentru mine de-a pururi!...”

Cortina

PARTEA A DOUA

ACTUL VI

DECORUL: Același ca în actul precedent — seara, cam după un an și ceva. Camera a suferit schimbări însemnate. Domnește atmosfera tihnită a unui cămin care abia acum parcă aparține, în sfîrșit, celor pentru care fusese înjghebat. Totul a căpătat

un aer semeț de prosperitate modestă, îndată după cină — pe la ora opt seara. Evans sade la masa din stînga, răsfoind un ziar, urmărește titlurile și citește ici, colo, cîte un articol. Nina-se află pe scaunul din centru, împle-tind o jachețiță de copil. Marsden, pe canapeaua din dreapta, cu o carte în mînă, vrînd să lase impresia că-l

preocupă, dar

aruncând ochеade admirative spre Evans și Nina. Evans e complet alt om. S-a mai îngrășat. Nu mai are privirea rătăcită de odinioară, în care se citeau îngrijorarea și acel complex vădit de inferioritate. Pare foarte sănătos, și bine dispus. Mai izbitor, încă, este aerul de statornicie și hotărîre ce-l are, de hotărîre îndreptată către scopuri pe care este sigur că le poate atinge. S-a maturizat și și-a găsit rostul pe lume. Și IVina s-a sr.himhat rpnlt. Se .vede h_mfi_ăă_a_mai înhăt.rinit. urmele suferințelor din trecut i s-au întipărit pe față, dar se deslușește și o expresie de mulțumire și de calm în care trăiește în prezent.

Marsden a îmbătrînit mult. Părul e cărunt. Chipul lui exprimă o tristețe profundă, care se stinge într-un fel de resemnare înrădăcinată. E îmbrăcat fără cusur, într-un costum de tvveed închis.

108

NINA (*gîndindu-se*): „Mă întreb dacă n-o fi curent în camera copilului... mai bine să închid fereastra... oh, cred că e totul în ordine... are nevoie de mult aer curat... micul Gordon... îmi amintește de Gordon... ceva din ochii lui... ori poate imaginația mea romantică... Ned_ spunea_că_... dar de ce nu ne-a scris niciodată?... mai bine că n-a scris... cit m Taeut să sufăr!... dar îl iert... el mi-a dat acest copil... copilul sigur nu-i seamănă de loc... toți spurL_cji-i leit Sam... ce absurditate!... Sam e un tată așa debun... a devenit alt om în ultimul an... i-am ajutat și eu... îmi cere sfatul pentru orișice... acum îl respect cu adevărajL nu-mi mai e scîrbăjyidL jse sîrnte fericit alături de inimi...,, i-am scris și manrei lui că l-am făcut fericit... ce mîndră am fost că i-am putut scrie... lucrurile merg așa de ciudat pe lumea asta!... toate spre mai bine... nu mă simt de loc o ființă rea... simt că-s bună..." (*Zîmbește ciudat.*)

MARSDEN (*gîndindu-se*): „Ce schimbare!... ultima dată cînd am fost aici aerul era otrăvit... Darrell... am fost sigur că era amantul ei... dar mă aflu într-o stare bolnăvicioasă... de ce-a fugit Darrell?...

Nina i-ar fi cerut lui Sam să divorțeze, dacă l-ar fi iubit cu adevărat pe Darrell... e evident că nu l-a iubit... și apoi trebuia să nască pruncul lui Sam... dragostea lui Darrell trebuie să-i fi părut o trădare... așa că l-a îndepărtat... așa trebuie să fie!... (*Mulțumit.*) Da, acum pricep totul... (*Cu o milă*

disprețuitoare.) Bietul Darrell!... nu-mi pasă de el, dar mi-a fost milă cînd l-am întîlnit la Mtinchen... era grăbit... părea disperat... (*întristat.*) Evadarea mea a izbutit la fel ca și a lui... ca și cum ne-am putea lepăda de amintiri!... n-am putut-o uita pe mama... m-a urmărit prin toate orașele Europei... (*Iritat.*)

Trebuie să mă apuc iarăși de lucru!... n-am scris un rînd anul acesta!... o să mă uite cititorii!... chiar ieri mi-a venit un subiect în minte... îmi recapăt liniștea... încep să uit, mulțumesc lui Dumnezeu!...

(*Cuprins de remușcări.*) Nu, nu vreau să uit, mamă!... dar lasă-rnă să-mi amintesc... fără să sufăr!..."

EVANS (*întorcînd pagina ziarului*): Îți spun eu, Nina, în scurtă vreme țara asta va trece prin cea mai mare criză economică din cîte s-au văzut — dacă n-o fi așa să nu-mi spui pe nume.

NINA (*foarte serioasă*): Crezi, Sammy?

109

I

EVANS (*hotărît*): Aa, fără doar și poate.

NINA (*minară ca o mamă și amuzată — gîndindu-se*): „Dragul meu Sam... încă nu-mi vine să cred în acest om de afaceri atît de sigur pe sine... totuși, trebuie să recunosc, a dovedit-o... le-a cerut bani mulți și i-au dat fără nici o șovăire... le era frică să nu-l piardă... aveau dreptate... dar ce muncă de rob !... pentru mine și _CQpiluI-.meu l ■..."

EVANS (*se uită la Marsăen pe furiș, peste ziar*): „Mama lui Charlie trebuie să-i fi strîns vreo jumătate de milion... și el lasă să-i putrezească banii în acțiuni de Stat... mă întreb ce mi-ar răspunde dacă i-aș propune să mă finanțeze... totdeauna s-a arătat prietenos față de mine... de ce să nu încerc?... în tot cazul... arfi un tovarăș ușor de manevrat..."

MARSDEN (*privindu-l pe Sam și minunindu-se*): „Ce mult s-a schimbat Sam!... îl preferam cum era înainte... flușturistic," dar mai sensibil... acum e mai aspru... puțin succes... o, are să izbutească", sînt sigur... oamenii ca el moștenesc pămîntul... puțină spoială, papagal bun, așa se parvine... Și e fericiți...'cu adevărat fericit!... o are pe Nina... un copil drăguț... un cămin tihnit... fără griji, fără amintiri tragice... eu n-am nimic... și sînt singur cuc!... (*Compătimindu-se.*) Dacă-ar trăi mama!... ce groaznic de mult îmi lipsește!... căminul meu pustiu!... cine o să îngrijească de casă?... dacă nu mă simt bine acasă nu pot lucra... trebuie să-i scriu Janei... va fi foarte bucuroasă..."

(*Adresîndu-se Ninei.*) Cred c-am să-i scriu surorii mele din California să vină să stea cu mine. Acum e singură de

cînd fiica ei cea mai mică s-a măritat, și o duce prost cu banii. Cît privește împărțirea averii cu ea sînt legat de mîini și de picioare. Mama a lăsat prin testament că dacă-i dau vreun ban pierd și eu totul. Mama n-a putut uita niciodată amărăciunea pricinuită de căsătoria Janei. Intr-un fel, avea dreptate. Soțul Janei nu era cine știe ce de capul lui — nici familie bună, nici situație, nici pricepere — mare mirare dac-o fi fost fericită cu el. (*Sarcastic.*) S-au luat din dragoste!

NINA (*zîmbește — tachinîndu-l*): Tu ești ferit, Charlie, de primejdia de a lua pe cineva în căsătorie din dragoste, nu-i așa?

MARSDEN (*tresărind — gîndindu-se*): „Nu-și poate închipui că vreo femeie s-ar îndrăgosti cîndva de mine!...”

(*Caustic.*) Nina, te asigur, n-am să fac niciodată asemenea prostie!

NINA (*necăjiridu-l*): Phi! Știu, tu ești burlac convins! Dar nu văd de ce te-ai mîndri cu asta! Tu ești cel păgubit, Charlie!

MARSDEN (*tresărind, dar căutînd să o necăjească*): Tu ju fost singura mea' dragoste adevărată, Nina. M-am jurat "să rămîn veșnic burlac, atunci cînd mie mi-ai dat papucii ca să-l iei pe Sam!

EVANS (*a auzit ultimele cuvinte — glumind*): Vai de mine! Ce-i asta, Charlie? Habar n-am avut că tu ai fost vrăjmașul meu înfocat!

MARSDEN (*sec*): Zău, chiar n-ai știut? (*Dar Evans s-a apucat iarăși să citească ziarul.*)

(*Gîndindu-se — supărat.*) „Și prostul ăsta!... face glume... ca și cum aș fi cel din urmă om despre care și-ar putea închipui că...”

NINA (*necăjindu-l*): Bine, Charlie, dacă eu sînt vinovată, atunci mă simt datoră să-ți vin în ajutor. Am să-ți aleg o soție — care garantat o să-ți placă. Trebuie să fie cu cel puțin zece ani mai bătrînă ca tine, o matroană robustă și blîndă, admirabilă bucătăreasă și gospodină...

MARSDEN (*tăios*): Nu fii proastă!

(*Supărat — gîndindu-se.*) „îmi alege o femeie bătrînă !... nici nu-și închipuie că pentru mine contează și atracția fizică!...”

NINA (*dînd înapoi, văzînd că e într-adevăr supărat*): Păi, eu am ales tipul de femeie pe care-l socot bun pentru tine, Charlie, și pentru munca ta.

MARSDEN (*ironic — cu subînțeles*): Ai uitat să spui că trebuie să fie castă. N-aș putea respecta o femeie care nu s-a respectat pe sine!

NINA (*gîndindu-se — înțepată*): „Face aluzie la bărbații aceia de la spital!... ce prostie am făcut, spunîndu-i...” (*Scurt.*) Așadar, te crezi vrednic de-o fecioară nevinovată !

MARSDEN (*rece — stăpînindu-și supărarea*): Nu te mai îngriji de mine, Nina, te rog. (*Cu o privire provocatoare și malițioasă.*) Ți n_ț_ș\$UȘ_că_l _am întîlnit pe doctorul DarrellV la Miinchen?

V^

111

110

NINA (*tresărind — gîndindu-se — speriată, confuză*): „Ned!... l-a văzut pe Ned !... de ce nu mi-a spus pînăacum?... de ce s-o fi uitat așa la mine?... bănuiește ceva?...” (*Cău-tînd să fie calmă, dar bilbiindu-se.*) L-ai văzut — l-ai văzut pe Ned?

MARSDEN (*cu o satisfacție cumplită*): „Am lovit în plin... iat-o! — vinovată!... așadar am avut dreptate în ziua aceea !...” (*Nepăsător.*) Da, l-am întîlnit din întîmplare.

NINA (*mai liniștită acum*): De ce naiba nu ne-ai spus mai de mult, Charlie?

MARSDEN (*rece*): De ce? E-o veste așa de importantă? Știai că e acolo, nu? Mi-am închipuit ca v-a scris.

EVANS (*privind peste ziar — afectuos*): Cum arăta ipochimenul?

MARSDEN (*caustic*): Era tare bine dispus — mi-a spus că o ține numai în petreceri. Cîrîr l-am întîlnit-fija cu o femeie splendidă — de o frumusețe rară, mă rog, depinde de' gusturîrGrFd că trăiau împreună.

NINA (*nu se poate stăpîni — izbucnește*): Nix__cred_[(*Apoi, stăpînindu-se imediat și căutînd să zîmbească.*) Vreau să spun că Ned părea totdeauna așa de serios încît mi-ar fi greu să-mi închipui că se putea încurca cu o astfel de femeie.

(*Gîndindu-se, într-o ciudată stare de gelozie și confuzie.*) „Greu de închipuit!... iubitul meu!... o, iarăși suferință!... de ce?... acum nu-l mai iubesc... să fiu atentă!... Charlie e cu ochii pe mine!...”

MARSDEN (*gelos — gîndindu-se*): „Așadar l-a iubit!... îl mai iubește?... (*Sperînd.*) Sau i-e doar eiud!... Nici unei femei nu-i place să piardă un bărbat chiar dacă nu-l mai iubește...”

(*Cu o stăruință malițioasă*): Ce-i așa greu să-ți închipui, Nina? Darrell nu mi-a părut niciodată un sfînt. De ce n-ar avea și el o amantă? (*Cu tîlc.*) Doar n-are nici o legătură aici ca să rămînă fidel, nu-i așa?

NINA (*luptându-se cu sine — chinuită*): „Are dreptate... de ce n-ar avea și Ned... de asta nu ne-o fi scris niciodată?...”

(*Indiferentă.*) Nu știu dacă are sau nu vreo legătură. Din partea mea, poate să aibă și cincizeci de amante. Nu-] cred mai bun decât pe voi ceilalți.

112

EVANS (*privind-o peste ziar — muștrînd-o cu gingășie*): Ești nedreaptă, Nina.

(*Mîndru, gîndind.*) „Sînt mindru de asta... nimeni niciodată înaintea ei...”

NINA (*privindu-l — cu adevărată recunoștință*): Nu m-am referit la tine, dragul meu.

(*Mîndră, gîndind.*) „Mulțumesc lui Dumnezeu că Sammy... știu că-i al meu... nu-s geloasă pe el... nu mă tem... nu sufăr... mi-am găsit liniștea... (*Apoi, tulburată.*) Oh, Ned, de ce nu ne-ai scris?... oprește-te!... ce proastă sînt!... Ned a murit pentru mine!... oh, îl urăsc pe Charlie!... de ce mi-o fi spus?...”

MARSDEN (*privindu-l pe Evans — se gîndește disprețuitor*): „Ce prostănac, Sam, vai de capul lui!, se laudă cu virtutea lui!... parcă femeile te iubesc pentru că ești virtuos!... ele disprețuiesc virtutea!... nu vreau să creadă Nina că n-am experiență la femei...”

(*Ironie.*) Atunci Sam este un sfînt, nu? Zău, Nina, ar trebui să-l expui ca pe o piesă de muzeu!

EVANS (*mulțumit — glumind din nou*): Ei, Charlie, eu n-am avut bafta ta! N-am cutureierat Europa și n-am lăsat victime pe-acolo, ca tine!

MARSDEN (*încîntat — încuviințînd deși tăgăduiește*): N-am fost chiar așa de rău cum crezi tu, Sam! (*Rușinat — gîndindu-se.*) „Măgar caraghios ce sînt!... vreau să-i fac să mă creadă un Don Juan!... e penibil și dezgustător!... nu mi-aș fi luat o amantă chiar dacă aș fi putut!... dacă aș fi putut?... desigur că aș fi putut!... dar n-am vrut niciodată să mă degradez!...”

NINA (*chinuită — gîndindu-se*): „**Mă** gîndesc la femeia aceea!... Ned uitînd după amiezile noastre în nopțile petrecute cu ea!... de ajuns cu gîndurile astea!... nu vreau să mă las pradă lor!... de ce a vrut Charlie să lovească în mine?... e gelos pe Ned?... totdeauna Charlie m-a iubit într-un fel pinHat. în felii lui... ce caraghios!... uită-te la el!... e mîndru că-i socotit un Don Juan!... sînt sigură că nici măcar n-a îndrăznit să sărute vreodată o femeie în afară de mamă-sa!...”

(*Ironică.*) Spune-ne **cîte** ceva despre amantele tale din străinătate, Charlie!

113

MARSDEN (*încolțit acum*): Zău, zău, nu-mi adue aminte, Nina.

NINA: Cum se poate? Ești omul cel mai făr-de inimă, Charlie, de care am auzit vreodată. Auzi, să nu-ți amintești nici măcar*de una singură! Și bănuiesc că există și mici Marsdeni — pe care de asemenea văd că i-ai uitat! (*Rîde cu malițiozitate — Evans rîde și el.*)

MARSDEN (*mai zăpăcit — pozînd prostește*): Nu-ți pot spune nimic în această privință, Nina. Mare înțelept e tatăl care-și recunoaște propriul copil, nu-i așa?

NINA (*speriată — gîndindu-se*): „Ce vrea să spună?... are bănuieli și asupra copilului?... trebuie să fiu foarte atentă cu Charlie!...”

EVANS (*privind iarăși peste ziar*): Ți-a spus ceva Ned despre înapoierea lui?

NINA (*cu dor, gîndind*): „înapoierea lui!... o, Ned, cît aș dori!...”

MARSDEN (*privind-o, cu tîlc*): Nu. Nu mi-a spus nimic. *Qred* că nici el nu știa cînd se va întoarce.

EVANS: M-aș bucura mult să-l revăd.

NINA (*gîndindu-se*): „M-a uitat... dacă se va înapoia, probabil are să mă ocolească!...”

MARSDEN: Mi-a vorbit de voi. M-a întrebat ce știu de Nina, dacă a născut sau nu. I-am spus că n-am aflat nimic.

EVANS (*cu însuflețire*): Foarte rău că n-ai știut. Puteai să-i fi spus ce voinic avem noi! Nu-i așa, Nina?

NINA (*mecanic*): Da, da.

(*Bucuroasă — gîndindu-se.*) „Ned a întrebat de copilul meu!... atunci n-a uitat!..., dacă se înapoiază vine să-și vadă copilul!...”

EVANS (*binevoitor*): Da', Nina, mi se pare că e timpul să-l alăptezi.

NINA (*se ridică automat*): Da, mă duc îndată. (*Se uită repede la Marsden, se gîndește, calculînd.*) „Trebuie să-l recîștig pe Charlie... nu mă simt în siguranță...” (*Se oprește Ungă scaunul lui Marsden și-i ia mîna privindu-l în ochi, binevoitoare și cu un aer dojenitor.*)

MARSDEN (*rușinat — gîndindu-se*): „Ce mi-o fi venit s-o supăr?... Nina mea dragă!... îi sînt mai aproape decât toți ceilalți... mi-aș da viața s-o fac fericită!...”

114

NINA (*triumfătoare — gândindu-se*): „Cum îi tremură mîna!... aș fi o proastă dacă m-aș teme de Charlie!... pot să-l învîrtesc pe degete cum vreau!...” (*li trece mîna prin păr și vorbește ca și cum ar ascunde o supărare îndărătul tonului glumeț.*) N-ar trebui să mai țin de loc la tine după ce de fapt ai recunoscut că ai umblat după fuste prin toată Europa! Și eu care credeam că-mi ești absolut credincios, Charlie!

MARSDEN (*atît de bucuros încît nu-i vine să-și creadă urechilor*): „Așadar, tot m-a crezut!... e într-adevăr supărată!... dar n-o pot lăsa să creadă că...” (*Serios, cu afecțiune — ținînd mîna Ninei între mîinile sale și privind-o în ochi.*) Nu, Nina! Îți jur!

NINA (*crudă — gândindu-se*): „Phi!... ce mîini molatece!... ochi mici... m-o fi iuiiiuL-oaxe?... în felul ăsta?... ce idee năstrușnică!... mi se pare oarecum incestuos... nu, prea ar fi absurd!...”

(*Zîbind își trage ușor mîna.*) Bine, Charlie! Atunci te iert! (*Apoi, revenind la realitatea imediată.*) Iartă-mă, dar trebuie să mă duc la copil, să-i dau de mîneare, dacă nu, îndată o să-i auzim țipetele. (*Dă să plece, se întoarce și-l sărută pe Marsden cu reală afecțiune.*) Îmi ești tare drag, Charlie, știi bine! Nici nu știi ce m-aș face fără tine! (*Gîndindu-se.*) „Așa e!... mi-e singurul prieten... nu trebuie să-l pierd... nici o dată... nici să-l las măcar să bănuiască secretul micului Gordon...” (*Se întoarce să plece.*)

EVANS (*sare de pe scaun, aruncînd ziarul*): Stai că vin și eu. Vreau să-i spun „noapte bună”. (*Vine la ea, o apucă de mijloc, o sărută, apoi pleacă amîndoi.*)

MARSDEN (*gîndindu-se, tulburat*): „Aproape i-am mărturisit c-o iubesc!... ce ciudată expresie a apărut pe chipul ei!... ce să cred?... satisfacție?... nepăsare?... plăcere?... să sper, oare?... (*întristat.*) Să sper ce?... ce doresc eu, în fond?... ce-aș face dacă Nina ar fi liberă?... aș face ceva?... aș vrea oare?... ce i-aș oferi?... bani?... poate căpăta și de la alții... pe mine însumi?... (*Cu amărăciune.*) Ce răsplată!... corpul meu slut... n-am nimic care s-o atragă... celebritatea mea?... Doamne! cîte nimicuri am mai scris și eu!... dacă aș fi putut face ceva măreț... încă nu e timpul pierdut!... dacă aș avea curajul să scriu adevărul... dar m-am născut speriat... speriat de mine însumi... mi-am

8*

115

irosit talentul pentru a face pe proști să se simtă mulțumiți de ei înșiși, ca apoi să se simtă mulțumiți și de mine... și aidoma mie... oamenii nu mă urăsc, dar nici nu mă iubesc!... le sînt simpatic... femeile țin la mine... Nina ține la mine !... (*Potrivnic.*) A luat-o gura pe dinainte!... «îmi ești tare drag, Charlie, știi bine»... da, da, știi bine!... al naibii de bine!... dragul și bătrînul meu Charlie!... (*Chinuit.*) Dragul și bătrînul nostru Rover, clinele nostru frumos, pe care-l avem de ani de zile, este așa de iubitor și credincios, dar îmbătrînește și devine arțăgos, așa că în curînd va trebui să scăpăm de el!... (*Ciudat de înfuriat, amenin-țător.*) Dar tu, Nina, n-o să scapi așa ușor de mine!... (*Apoi, zăpăcit și rușinat.*) Doamne, Doamne, dar ce m-a apucat?... de la moartea mamei am devenit un idiot fără pereche!”

EVANS (*se înapoiază prin dreapta, cu mîndrie părintească pe față*): Dormea așa de adînc că nici un cutremur nu l-ar fi făcut să deschidă ochisorii! (*Se duce iarăși la scaunul său — serios.*) Sănătos și zdravăn băiat mai am, Charlie. Asta mă măgulește mai mult decît orice. Cînd o să mai crească puțin încep să-l antrenez la gimnastică — fac din el un atlet pe cînte pînă intră în Universitate — e ceea ce am dorit să fiu eu, dar n-am reușit. Vrpaii agtflp să fie demn de numele lui Gordon și să ajungă im-«ffw--ffl-a-i-mare decît a fost Gordon — dacă e cu puțință.

~5IAKSDEN (*cu un fel de milă, gmâTndu-se*): „Sam are o minte de adolescent... n-o să ajungă niciodată matur... dar în țara asta tînăra, ce fericire mai mare poate să-și dorească?...”

(*Căutînd să zîmbească.*) Și cu antrenamentul minții cum rămîne?

EVANS (*încercător*): Asta vine de la sine. Gordon n-a fost totdeauna printre primii la învățătură? Și, apoi, cînd are o mamă ca Nina nu poate fi decît foarte inteligent.

MARSDEN (*amuzat*): Ești singurul om cu adevărat modest pe care-l cunosc, Sam.

EVANS (*stînjénit*): Oh — vai de mine — eu sînt prostănacul familiei. (*Apoi, repede.*) Afară numai cînd e vorba de afaceri. Știu să fac bani. (*încercător.*) Pot pune rămașag pe orice că am să cîștig multe parale.

MARSDEX: A, de asta sînt sigur.

116

EVANS (*foarte serios — pe un ton confidențial*): Acum doi ani n-aș fi spus și nici n-aș fi crezut așa ceva. M-am schimbat al naibii de mult! De cînd s-a născut băiatul parcă aș avea dinamită în fiecare braț. Nimeni nu poate ține pasul cu mine. (*Rîde — apoi, serios.*) Era și timpul să devin stă-pîn pe mine. Pe vremea aceea Nina n-avea nici un motiv să se mîndrească cu mine. Acum — măcar — am

progresat. Nu mă mai tem de umbra mea.

MARSDEN (*gîndindu-se — ciudat*): „Să nu te temi de umbra ta!... asta trebuie să fie cea mai mare fericire din lume!...” (*Măgulitor.*) Da, e-adevărat, ai făcut minuni în ultimul an.

EVANS: Oh, încă nu mi-am dat drumul. Așteaptă să vezi cînd o veni momentul! (*Privește țintă la Marsden, ia o hotărîre și se apleacă spre el, confidențial.*) Acum e momentul, Charlie, norocul mi-a ieșit în cale, nu trebuie să-i dau cu piciorul — e vorba de o agenție lăsată la voia întîmplă-rii. Într-un an — doi vor fi bucuroși s-o mai poată vinde, pe nimica toată. Mi-a dat de veste unul din cei de-acolo, un prieten, și m-a sfătuit s-o iau eu. Ar lua-o el, dar nu prea se-ncumetă. Eu însă, da! Mor de nerăbdare să-mi încerc norocul! (*Apoi, stăvilindu-și entuziasmul — firesc.*) Dar tmț trebuie n anta <fo mii de dolari... și de unde fac rost de atîția bani? (*Privindu-l pătrunzător- pe Marsden, dar cu un ton glumeț.*) Orice sfat al tău, Charlie, este binevenit.

MARSDEN (*bănuitor — gîndindu-se*): „își închipuie că eu?... și tocmai o sută de mii, nici mai mult, nici mai puțin!... peste o cincime din întreaga mea... zău că e nebun... trebuie calmat băiatul!...” (*Scurt.*) Regret, Sam, dar nu cunosc pe nimeni rafe să-ți împrumute suma aceasta'.

EVANS (*fără să-și piardă încrederea — rînjind — gîndindu-se*): „înghite-o!... nu merge!... Charlie mă refuză... de data asta... dar am să mă țin de capul lui... (*Judecîn-du-se — mîndru.*) Doamne, ce mult m-am schimbat!... altă dată un refuz ca ăsta mi-ar fi dat peste cap încrederea în mine pentru șase luni!” (*Energic.*) N-ai ce regreta, șefule. Ți-am pomenit de perspectiva asta, crezînd că poate cunoști pe cineva care... (*încercînd o ultimă lovitură — glumeț.*) Dar de ce nu mi-ai

117

fi tovarăș, Charlie, în afacerea asta? Să lăsăm suta de mii.

Găsim noi banii în altă parte. Sînt sigur că tu ai putea aduce multe idei ingenioase.

(*Gîndindu-se — satisfăcut.*) „Așa!... acum are la ce să se gîndească!...”

(*Sărind în picioare — sprinten.*) Ce-ai zice de-o scurtă plimbare pînă la țărmul oceanului și înapoi? Hai, vino, îți face bine. (*Luîndu-l de braț și trăgîndu-l ușurel spre ușă.*)

Ai nevoie de puțin antrenament. Ești așa de moleșit!

De ce nu joci golf?

MARSDEN (*deodată rezistă și se trage înapoi — hotărît*): Nu, nu pot merge, Sam. Trebuie să găsesc un subiect pentru noul meu roman.

EVANS: Bine, bine. Dacă e vorba de lucru, atunci te las în pace. La revedere. (*Iese. O clipă după aceea se aude închizîndu-se ușa de afară.*)

MARSDEN (*se uită după el cu un amestec de plictiseală și amuzament disprețuitor*): „Ce izvor de energie în omul ăsta irosită de-a surda!... mereu în mișcare... copil teribil... tipic pentru secolul nostru... lozinka universală: totul în continuă mișcare... dar încotro?... n-are nici o importanță... nu mă gîndesc la scopuri... mijloacele sfat scopuri... totul în continuă mișcare... (*Rîde batjocoritor și se așază pe scaunul lui Evans, luînd ziarul și frunzărindu-l cu dispreț.*) Reiese din fiecare titlu al acestui Nou Testament cotidian... înainte... mereu înainte... indiferent cum... n-o să trăim să vedem rezultatele... și apoi vom fi așa de bogați încît cu bani vom putea opri și potopul... pînă și noul nostru Dumnezeu își are tariful său!... trebuie să aibă!... nu sîn-tem noi făcuți după chipul și asemănarea Lui?... sau vice versa? (*Rîde iarăși, lăsînd să-i scape ziarul — apoi amărît.*)' Dar de ce mă consider atît de superior?... unde ajung cu superioritatea mea?... tot la nimic!... ba, mai rău... nici măcar nu merg înainte!... eu rămîn pe loc !... (*Rîde fiîndu-i milă de sine însuși — apoi începe să se gîndească, cu nedumerire și bine dispus.*) Să ajung tovarășul lui Sam?... ce idee nostimă!... aș avea oricum de ce rîde, gîndindu-mă la mine însumi!... dar în mod logic eu ar trebui să-l ajut... l-am ajutat în legătură cu Nina... ar fi logic să-i fiu tovarăș... tovarăș la Nina?... ce gînduri aiurea!... (*Ofînd.*) Nu-mi pot aduna gîndurile astăseară... dacă aș încerca să

118

citesc ceva...” (*Vede cartea lui de pe canapea și se ridică să o ia. Se aude soneria de afară. Marsden se întoarce către locul de unde venea zgomotul, șovăielnic. Pauză. Apoi, se aude de sus vocea Ninei.*)

NINA: Servitoarea e plecată. Vrei să te duci tu la ușă, Gharlie?

MARSDEN: Cu plăcere. (*Iese și deschide ușa de afară. Pauză. Apoi poate fi auzit cum spune reținut.*) Jluuă seara, Darrell. (*Și cineva care îi răspunde: „Bună seara, Marsden”, intrîncT, în timp ce ușa se*

închide.)

NINA (de sus, are ceva straniu și agitat în glas): Cine-i, Charlie?

DARRELL (poate fi văzut prin ușă, în antret, la piciorul scării. Glasul îi tremură puțin din pricina emoției pe care caută să și-o stăpânească): Eu sînt, Nina, Ned Darrell.

NINA (cu un strigăt de bucurie): A'ed! (Apoi, cu o voce controlată, dar de astă dată plină de temeri.) Eu — fă-te comod. Cobor — într-o clipă. (Darrell rămîne locului, privind în sus, pe scări, cu un fel de stupefacție amestecată cu bucurie. Marsden se uită la el.)

MARSDEN (tăios): Pofim înăuntru și ia loc.

(Darrell intră în cameră, slăpin pe sine. Marsden îi urmează, privindu-l cu dușmănie și suspiciune. Darrell se duce cit se poate mai departe de el și se așază pe canapeaua din dreapta. Marsden se așază pe scaunul lui Evans, la birou. Darrell e palid, slab, nervos, pare bolnav. Pe față i s-au brăzdat cute de deznădejde, are cearcăne de uzură și nesomn sub ochii neliniștiți și chinuiți. E îmbrăcat neglijent, aproape jerpelit. Ochii îi rătăcesc prin cameră, lacomi de a lua cunoștință de tot ce văd.)

DARRELL (gîndindu-se, fără șir): „Iarăși aici!... cît am visat casa asta!... de aici am fugit!... m-am înapoiat... e rîndul meu acum să fiu fericit!...”

MARSDEN (observîndu-l — crud): „Acum sînt sigur!... absolut sigur!... chipul lui!... glasul Ti!■■■ s-au"~iū~fo~rt!... și încă se iubesc !...” (Tăios.) Cînd te-ai întors din Europa?

DARRELL (scurt): Astăzi dimineață pe *Olimpic*. (Gîndindu-se — prudent.) „Ferește-te de tipul ăsta... nu

m-a înghițit niciodată... ca o femeie... miroase unde-i iubirea..., totdeauna era bănuitor... (Apoi, semeț.)

Dar ce importanță mai au acum toate astea!... trebuie să merg pînă la capăt... Nina a vrut să-i spună lui Sam... acumîi voi spune chiar eu L...”

MARSDEN (cu o mînie îndreptățită): „De ce o fi venit înapoi?... ce plească îi mai pregătește bietului Sam, care nu bănuiește nimic?... ce șiretlic diabolic și laș?... (Răzbunător.) Pe mine însă nu mă pot păcăli! ei!.., nu sînt eu măscăriciul lor!...”

(Rece.) Ce te-a adus înapoi așa de repede? Cînd te-am văzut la Miinchen spuneai că nu intenționezi.

DARRELL (scurt): A murit tata acum trei săptămîni. Am fost nevoit să vin pentru moștenire.

(Gîndindu-se.) „Mint... moartea tatei n-a fost decît un pretext pentru mine... nu m-aș fi înapoiat numai pentru asta... m-am iiiiBQiat pentru că, o uibesc L... • întrebările lui naiba să le ia!... vreau să mă gîndesc puțin... înainte de a o vedea... de a-i auzi glasul... Doamne, sînt încătușat... n-are nici un rost să mai lupt... am făcut tot ce mi-a stat în putință... muncă... beții... femei... zadarnic , o iubesc}...”

14dl !7^{tr}~

⁴ MARSDEN (gîndindu-se): „Mai are doi frați... probabil că au moștenit părți egale... tatăl său, cunoscutul chirurg de la Philadelphia... am auzit că era bogat!... (Cu-unjîn-jet amar.) Numai s-audă Sam... îndată îi va cere lui Darrell să-l finanțeze... iar Darrell se va grăbi să-l împrumute... ca să înlătore orice bănuială... unde mai pui, bani care liniștesc conștiința!... sînt dator să-l apăr pe Sam... (O aude pe Nina coborînd scara.) Trebuie să stau la gîndă... skiLjiaixffi_s_p păzesc pe Nina fața de~e*a~lnsÅş4-. Sam~e un bleg... ea doar pe mine mă mai are...”

DARRELL (auzind că vine — în panică — gîndindu-se): „Vine!... fesişf a aecundă am s-o văd!... (îngrozit.) Oare mă *mai Jubește?.. poate c-j uitat totul... dar e copilul meuTIT"nirjpMoate~uita. aşajrîTcTotată!...”

(Nina apare din fund. S-a îmbrăcat cu o altă [rochie, și-a potrivit părul, s-a pudrat și s-a dat cu roșu pe față. Arată foarte drăguță și datorită stării de febrilitate în care se jxflă — un amestec de dragoste, de egotism **triumfă-**

120

tor, știind că i-a revenit iubitul, dar și teamă și nesiguranță. Simte că liniștea ei de pînă acum, certitudinile și devotamentul complet față de copil sînt iarăși amenințate. Șovăie, în pragul ușii, uitîndu-se țintă în ochii lui Darrell și punîndu-și o întrebare groaznică.)

NINA: „Oare mă mai iubeste?... (Apoi, triumfătoare, ghicind ce se petrece cu el.) Da!... Mă iubeste!... Mă iubeste!...”

—DARRELL (care s-a ridicat repede în picioare — cu un strigăt plin de dor): Nina!...

(Neliniștit, acum gîndindu-se.) „E schimbată!... da, schimbată... nu poți ști dacă iubeste!...”

(Pornise înspre ea, dar acum șovăie. în glas are ceva rugător și nesigur.) Nina!

NINA (triumfătoare — cu o anumită cruzime — gîndin-du-se): ..Mă iubeste!... e-ajjneuj . mai mult ca oricînd!... niciodată nu va putea să mă mai j3arasfască!...”

(Sigur pe sine acum, vine la el și-i vorbește cu plăcere și încredere.) Bună seara, Ned! Ce surpriză minunată! Ce mai faci? (îi ia mina.)

DARRELL (luat pe neașteptate — zăpăcit): Bine, mulțumesc, Nina. (Gîndindu-se In panică.) „Tonul

ăsta!... parcă nici nu i-ar păsa!... nu-mi vine să cred !... se preface, ca să-l înșele pe Marsden..."
MARSDEN (*care îi privește cu mare atenție — gândindu-se*): „Ea iubește doar iubirea pe cafei-o poartă Darrell... e cumplit de sigură pe ea... oricât l-aș uri pe omul acesta tot îmi pare rău... cunosc cruzimea Ninei... e momentul să mă amestec și eu... ce subiect pentru un roman!..."

(*Aproape In zeflema.*) Darrell și-a pierdut tatăl, Nina. A fost nevoit să vie înapoi ca să vadă de moștenire.

DARRELL (*uitându-se la Marsden — protestînd*): în orice caz m-aș fi înapoiat acasă. Mi-am propus să stau un an și a trecut mai bine de un an de cînd... (*Cu intensitate.*) Oricum sînt aici, Nina!

NINA (*-gîndindu-se — fericită — triumfătoare*): „Da, iubitul meu!... ca și cum n-aș ști!... o, cît aș dori să te strîng în brațe!..."

(*Fericită.*) Sînt nespus de bucuroasă că te-ai întors, Ned. Ne-ai lipsit teribil de mult.

121

wm*

DARRELL (*gîndindu-se — din ce în ce mai chinuit*): „Pare bucuroasă... dar e schimbată... nu o pricep... «ne-ai lipsit»... asta înseamnă că Sam... ce vrea să spună?..."

(*Cu intensitate, strîngîndu-i mina.*) Și eu v-am dus dorul, teribil!

MARSDEN (*sardonic*): Așa este Darrell. Pot să mărturisesc și eu că ți-au simțit amîndoi lipsa — mai ales Sam. Chiar acum cîfeva momente m-a întrebat cum îți mergeau treburile cînd te-am întîlnit la Miinchen. (*Malițios.*) Pentru că veni vorba, cine era doamna cu care te-am întîlnit în ziua aceea? Splendidă femeie!

NINA (*gîndindu-se — triumfătoare, în zeflema*): „Ai dat greș, Charliei,...Ned mă iubește !... nu-mi pasă de femeia aceea!..."

(*Veselă.*) Cine era, mă rog, frumoasa aceea misterioasă, Ned? Spune-ne și nouă! (*Se depărtează de el și se așază pe scaunul din centru. Darrell rămîne în picioare.*)

DARRELL (*aruncînd o privire spre Marsden — posac*): O, nici nu-mi aduc aminte...

(*Gîndindu-se, cu ciudă — amărît*) „Nin ijucinu-ipasă !... dacă m-ar iubi ar fi geloasă... dar nici nu-i "pasU..." (*Spune întrQ*) doară — supăr ă~Tpe~Bina.) Ba da, știu acum. A fost amanta mea — pentru o bucată de vreme — eram așa de singur. (*Apoi, indignat, întorcîndu-se către Marsden.*) Dar ce te privește pe dumneata, Marsden?

MARSDEN (*rece*): Nu mă privește cîtuși de puțin, lartă-mă, o întrebare fără tact. (*Apoi, continuînd cu aceeași malițiozitate vădită.*) Dar începusem să-ți spun, Darrell, cît de mult suferea Sam de lipsa dumitale. E de-a dreptul înduioșător. Rar se mai găsesc astfel de prieteni în vremea noastră, cînd fiecare e pentru el. Sam e în stare să se annu ejn foc pentru dumneata.

"HSTINA (*tresărînd — gîndindu-se*): „Lovește în Ned... ce lovituri dureroase... Charlie e crud!..."

DARRELL (*tresărînd — pe un ton forțat*): Și eu pentru el.

MARSDEN: Te înțeleg. E-un om rar, în care poți avea încredere. O să rămîi uimit, Darrell, cînd vei vedea ce mult s-a schimbat Sam. Nu-i așa, Nina? E alt om! N-am mai întîlnit o astfel de energie. Dacă cineva a fost vreodată sortit succesului, să știi că-i Sam. De fapt, cred așa de mult într-însul încît, cînd el va socoti că-i momentul prielnic să

122

lucreze pe cont propriu, îi voi furniza capitalul și-i voi fi tovarășul care să-i lase mîna liberă.

DARRELL (*intrigat și iritat — gîndindu-se, nedumerit*): „Unde vrea s-ajungă?... ce dracu' nu pleacă o dată, să ne lase singuri?... dar mă bucur că Sam stă pe picioarele lui... îmi va fi mai ușor să-i spun adevărul..."

NINA (*gîndindu-se — îngrijorată*): „Ce tot îndrugă Charlie?... e timpul să stau de vorbă cu Ned... Oh, Ned, te iubesc!... fii iarăși iubitul meu!... nu-i vom face nici un rău Jui~Sam... nu va ști jiciodată!..."

MARÎSEENT Da, da. De la nașterea copilului Sam e un alt om — de fapt, de cînd a aflat că va fi tată, nu-i așa Nina?

NINA (*încuviînfînd ca și cum nu l-ar fi auzit decît pe jumătate*): Da, da.

(*Gîndindu-se.*) „Copilul lui Ned!... trebuie să-i vorbesc de copilul nostru..."

MARSDEN: Sam este cel mai mîndru părinte din **cîți** am cunoscut vreodată!

NINA (*ca înainte*): într-adevăr, Sam e un tată admirabil,

Ned. (*Gîndindu-se.*) „Lui Ned nu-i plac copiii... știu ce

Înădăjduiești, Ned... dar dacă socoti c-am să-l iau de la /Sam, te înșeli!... sau dacă te aștepți c-am să fug cu tine, l parăsindu-mi copilul!..."

MARSDEN (*cu aceeași pornire ciudată și stăruitoare*): Dacă i s-ar întâmpla ceva rău copilului, sînt sigur că Sam și-ar pierde mințile! Nu crezi și tu, Nina?

NINA (*cu emfază*): Cred că mi-aș pierde eu mințile! Micul Gordon e viața mea întreagă.

DARRELL (*gîndindu-se — cu o ironie amară și tristă*): „Sam... tată admirabil... și-ar pierde mințile... micul Gordon!... Nina a dat fiului meu numele lui Gordon!... imaginație romantică!... Gordon e încă iubitul ei!... Gordon, Sam și Nina!... și fiuErneu!... o asociație în circuit închis... eu sînt dat afară cu forța!... (*Apoi, răzvrătindu-se — furios.*) Nu!... încă nu !... voi distruge totul!... îi voi spune lui Sam tot adevărul, orice s-ar întâmpla!..."

NINA (*gîndindu-se cu un calcul ciudat*): „Nu puteam găsi un soț mai bun ca Sam... și nu puteam găsi un iubit mai bun ca Ned... am nevoie de amîndoi ca să fiu fericită..."

128

MARSDEN (*deodată, extrem de bănuitor*): „Doamne Dumnezeule!... la urma urmelor e copilul lui Sam?... n-ar putea fi al lui Darrell!... cum de nu m-am gîndit la asta?... nu!... Nina nu poate fi atît de josnică!... prostii!... ar fi putut fugi cu Darrell, nu?... Sam ar fi lăsat-o să divorțeze... ce rost avea să rămîna cu Sam, dacă îl iubea pe Darrell, sigur, numai și numai pentru că e copilul lui Sam... a renunțat pentru binele copilului... (*Ușurat.*) Așa e, așa e... vezi bine... copilul... acum mi-e drag sărmanul copil... îl voi apăra împotriva ăstora doi!... (*Zimbînd, se ridică de pe scaun — gîndindu-se.*) Acum pot să-i las singuri... mulțu-' mită mie nu vor fi singuri!... pe Sam și pe copil îi las în odaia asta cu ei... și onoarea lor!... (*Deodată mînios.*) Onoarea lor!... ce glumă deșănțată!... onoarea unei desfrînate și a unui codoș!... îi urăsc... trăsni-i-ar Dumnezeu!... acum!... vede-i-aș morți pe amîndoi!... aș slăvi judecata Domnului... bunătatea și mila Lui față de mine!..."

NINA (*speriată — gîndindu-se*): „De ce n-o fi plecînd Charlie?... la ce se gîndește?... m-a cuprins deodată frica de el!..." (*Se ridică în picioare, strigă, fără să-și dea seama, pe un ton rugător.*) Charlie!

MARSDEN (*imediat politicos — zîmbind*): Bine, bine. Mă duc după Sam. Cînd va afla că ești aici, Darrell, va veni într-un suflet. (*Îe ducespre ușă. Amîndoi îl privesc bănuitori.*) Probabil că aveți multe să vă împărtășiți. (*Chicotește satisfăcut și iese în antret, prevenindu-i batjocoritor.*) Vom fi curînd înapoi-

(*Se aude ușa de afară închizîndu-se. Nina și Darrell se ' întorc și se uită unul la altul cu un aer de vinovăție și teamă. Apoi, el se apropie de ea și-i apucă amîndouă mîinile, nesigur.*)

DARRELL (*bîlbîindu-se*): Nina — eu m-am înapoiat la tine — 'tu, tu — mai ții încă Ta

Tni.mr="Min?r?—■— di

ȚgătușîndA-și cu patimă dragostea, cașicvrtmar voi să scape astfel ie teama ce-o cuprinsese): Te iubesc ,__Ned! DARRELL (*o sărută cu stîngăcie — bîtb'iindu-se*): Nu — nu eram sigur — îmi păreai așa — așa de rece — afurisitul de Marsden! — ne bănuiește — nu-i așa? — dar n-are nici o importanță, nu-i așa? (*Apoi, într-un potop de cuvînte.*)

124

Oh, am trăit ca-n iad, Nina! Nu te-am putut uita! Femeile celelalte — n-au izbutit decît să mă facă să te rabesc și mai mult! Le uram și te iubeam pe tine, chiar și în clipele acelea de... Așa este, Nina! Te simțeam mereu în brațele mele — așa ca în după amiezele acelea — Doamne ! cit m-am gîndit la ele! — stînd treaz — amintindu-mi fiecare **cuvînt** pe care l-ai rostit, fiecare mișcare a ta, fiecare expresie a chipului tău, îți simțeam mirosul părului, trupul delicat... (*Luînd-o deodată în brațe și sărutînd-o, într-una, pătimaș.*) Nina! Te iubesc atît de mult!

NINA: Și eu te-am dorit atît! Crezi că eu am uitat după amiezile acelea? (*Apoi, în panică.*) ChJ Ved. de ce-ai fugit? \^T—am să-ți-n iprt nîrîrlqă—Nn mai pot avea încredere în tine!

* FATRELL (*violent*): Am fost un caraghios! M-am gîndit la Sam! Dar nu numai la el! Oh, nu m-am purtat chiar așa de nobil, recunosc! M-am gîndit și la mine și la carieră! Afurisită carieră! Cîte sacrificii! N-am studiat! N-am trăit! M-am prăpădit de dorul tău. Am suferit! Crede-mă, Nina, am plătit cu vîrf și îndesat! Dar acum știu mai bine! Sînt aici, înapoi. Vremea minciunilor a trecut! Trebuie să vii cu mine! (*O sărută.*)

NINA (*dezlănțuindu-se — îl sărută cu patimă*): Da, da, iubitul meu! (*Deodată i se împotrivește și-l respinge.*) jiu!

Jjiit v ? r — p

DAR'RELL (*fixînd-o cu o privire sălbatecă*): Copilul lui Sam? Glumești? Vrei să spui copilul nostru !
îl luăm cu noi, bineînțeles!

NINA (*tristă*): Și Sam?

DARRELL: îl dăm dracului pe Sam ! Trebuie să divorțeze ! Acum e rîndul TTn să tiP gpnprns'

NINA (*tristă — dar hotărîtă*): Are să fie ! Să nu-l nedreptate șt ijD SajnJ Sjarjia _

Dar etcuniTFIn joc viața lui. Am mai putea fi fericiți, în aceste condiții? Știi bine că nu! Și, apoi, m-am schimbat și eu, Ned! Trebuie să-ți dai seama. Nu mai sînt Nina smintita de odinioară. Te iubesc încă.
Și te voi iubi totdeauna. Dar acum îmi iu'Fesc și copilul. Și fericirea lui mai iflttrtfre to'ate.

DARRELL: Dar — e și copilul meu!

NINA: Nu! I l-ai dat lui Sam ca să-l salvezi!

125

■.vc

DARRELL: DJJi .dracului pe Sam! Pe tine voiam să te fac fericită!

NINA: ÎN'umai astfel l-am putut face fericit pe Sam. Ăsta-i adevărul! Am fost sinceră, Ned!

Dacă n-aș fi fost n-aș fi putut veni atunci Ia tine, în prima zi — sau dacă aș fi venit, nu mi-aș fi iertat-o niciodată! Dar așa cum s-au petrecut lucrurile, nu mă simt de loc vinovată sau nedreaptă. L;aiQ IăjaiiJiŋiiei-tiŋL S in fericirea

luiSam! Iubesc în el pe soțul sji e _jy jjiŋvŋiiajjj5j jșimt Îll i

!

în el pe soțul sji e _jy jjiŋvŋiiajjj5j jșimt «a e_c_Oŋlul iui — Ca noi Fam făcut ca să fie copilul lui!

DARRIH >fto##r!rt r-Nnîai lui Dumne-

zeu, spune-mi — nu cumva ai început &ă-l iubești pe Sam? ll _iub _ești? Dacă e așa — atunci — atunci plec iarăși — și nu mă mai întorc niciodată — nici acum n-am voit să mă întorc — dar a trebuit, Nina!

NINA (*luîndu-l în brațe — speriată deodată*): Nu, nu pleca, Ned — să nu mai pleci niciodată.

NJ-l iubesc pe Sam! Pe tine te iubesc!

ErsKRELÎT (*abătut*): Nu mai înțeleg nimic! Sam are totul — și eu n-am nimic!

NINA: Tu ai dragostea mea! (*Cu un zîmbet ciudat de încurajare, adresat lui.*) Mi se pare că te plîngi degeaba!

DARRELL: Viyi să spnj — aș putea fi — așratea fi iarăși iubitul t ău ?

NINA (*simplu, chiar firesc*): Nu-i soluția cea mai la amină-do a fao&-pg-orieifte-feficrt?

Doar ăsta are importanță !

DARRELL (*pufnînd în rîs.*) Si asta înseamnă pentru tine să te porți cinstit cu Sam?

NINA (*simplu*): Sam nu va ști niciodată. Fericir_aa_pe ■care i-am _dăriiit.-aJ-a făcut prea sigur de sin-e ca să mă mai bănuiască vreodată. Și atîta vreme cît ne putem iubi fără a-i prTcTîruTvreun răuj cred că ne datorează asta nouă, după tot ce am făcut pentru el.

(*Concluzie.*) E singura soluție cu putință, Ned — pentru binele nostru, al tuturor — acum că te-ai înapoiat aici.

DARRELL (*potrivnic*): Nina! Cum poți fi a țJL_de.. inumană și calculată!

NINA (*înțepată — batjocoritoare*): Chiar dumneata, •doctore, m-ai învățat să procedez științific.

126

DARRELL (*făcînd clîiva pași înapoi — amenințător*): Atunci, va trebui să plec din nou! M _ă întorc in Europa! Nu pot să îndur!... (*Apoi, cu o furie ciudată și zadarnică.*) Crezi c-arnj3ă _rămîn — ca să fiu amantul tău — ca să-l veghez pe' Sam cum trăiește fericit cu nevasta si copilul meu — crezi că pentru asta m-am întors la tine? Lasă-mă, Nina, lasă-mă și du-te să nu te mai văd!

NINA (*calmă — sigură de el*): Ce pot face altceva, Ned? (*Apoi, prevenindu-l.*) îl aud venind. Trebuie să fie Sam.

DARRELL (*furios*): Ce poți face altceva? Mincinoaso t Eu însă știu ce am de făcut! îți voi

zădărnici toate calculele, Nina! Patsă-i spun totul lui Sam! Și o voi face — chiar acum \ D îi
! " "

p
Da, îi voi spune NINA (*liniștită*): liiiS

s-o facj Ned. Nu ești în stare

ăj2_laci_aș_ta--iuSa

DARRELL (*sălbatec*): O fac — cum mă vezi și cum te .văd!

(*Se aude ușa de afară. Apoi vocea lui Evans, înainte de a apărea în odaie. Se repede la Ned foarte vesel, îi stringe minași îl bate pe-spate, fără să-i observe expresia sălbatecă.*)

EVANS: Ei, șefule, de ce n-ai anunțat lumea că sosești? Te-am fi întâmpinat la debarcader, am fi adus și copilul. Ia să te văd. Pari mai slab. Dar o să te-ndopăm noi, nu-i așa, Nina? De data asta, noi o să-ți prescriem leacul. De ce nu ne-ai scris pe unde vagabondezi, urâciosule? Am vrut să-ți scriem despre copil. Și am vrut să ne laudăm ce bine ne merge. în afară de Nina și Charlie, ești singurul om de pe lume căruia voiam să-i dau de veste cum îmi merge.

NINA (*cu afecțiune*): Pentru Dumnezeu, Sam, lasă-l și pe Ned să spună o vorbă! (*Uitându-se la Ned cu milă, dar provocatoare.*) Vrea să-ți spună ceva, Sam.

DARRELL (*zdrobit — se bilbăie*): Nu — ba da, vreau să-ți spun, da — vreau să-ți spun cât de bucuros sînt că... (*Se întoarce, fața îi este schimonosită de efortul de a-și opri lacrimile.*)

(*Gîndindu-se — inspirînd milă.*) „**Ntt pot** să-i spun !...,”

J&I **pot.i...**^w

NINA (*cu un calm straniu — triumfător*): „Așa!... Lucrul e pecetluit pentru totdeauna!... bietul Ned!... pare

127

k

zdrobit!... nu trebuie să-l las pe Sam să-l privească!..." (*Se așază între ei, protectoare.*) Sam, da' unde-i Charlie?

MARSDEN (*apărînd din antret*): Aici, Nina. Totdeauna aici! (*Vine spre ea, zîmbind, vrlnd parcă s-o apere.*)

NINA (*într-o exaltare ciudată — nefirească, uitindu-se la fiecare cu un triumfător simț posesiv*): Da, Charlie, ești aici — totdeauna! Și tu, Sam -- și tu, INed! (Ciudat de esetă.) Sedeți cu toții! Simțiți-vă cu toții acasă ! Voi sînteți cei trei bărbați ai mei! Aici vă este casa, la mine! (*Apoi, bi a șoptind — ciudată.*) Ssst! Mi s-a părut c-aud copilul. Stați jos toți și nu faceți gălăgie. Sa nu treziți copilul nostru !

(*Mecanic, cei trei se așază, ferindu-se să facă vreun zgomot—■ Evans pe locul său obișnuit, la birou, Marsden în centru, Darrell pe canapeaua din dreapta. Stau privind țintă înainte, tăcuți. Nina rămlne în picioare, dominîndu-i, puțin J.ndăr&tul și Ja stîn°a lui Marsden.*)

DARRELL (*gîndindu-se, înjosit*): „N-am putut!... sînt lucruri pe care nu poți să le faci, dacă vrei să mai trăiești împăcat cu tine însuși!... există lucruri pe care nu le poți spune!... prea-i plină memoria de ecouri!... sînt secrete pe care nu trebuie săle deșt aînuiești!... memoria e pardosită cu oglinzi!... era prea fericit!... să omori fericirea i-îTcrimă mai mare decît să iei viața !... i-am dăruit această fericire !... Sam e vrednic de fericirea mea!... Dumnezeu să te bine-cuvînteze, Sam!... (*Apoi, cu un ton straniu de obiecție — gîndindu-se.*) Experimentul meu cu cobaii a reușit... cei vătămați, Sam și femela, Nina, și-au recăpătat sănătatea și funcțiile normale... doar celălalt mascul, Ned, se pare că a avut de suferit... (*Apoi, amarnic de umilit.*) N-am avut încotro... trebuia să primesc propunerea ei... o iubesc... pot contribui la fericirea ei... o coajă de pîine e mai bună decît...~ petltru cel care moare de foame..7 (*Privindu-l pe Evans — admirindu-l cu amăTaciune*) Copilul tău i-al meu!... soția ta i-a mea!... fericirea ta i-a mea!... bucură-te de fericirea mea, soț al Ninei!..."

EVANS (*privindu-l cu afecțiune pe Darrell*): „Ce bucuros sînt că-l văd iarăși pe Ned... dacă există un prieten adevărat el este... pare cătrănit... oh, păi sigur, Charlie mi-a spus că bătrînul a șters-o pe lumea

cealaltă... era bogat tat-su...

128

o idee... pun rămasăg că-mi va împrumuta capitalul de care am nevoie... (*Apoi, rușinat.*) Ce naiba -i cu mine?... nici n-a intrat bine în casă și am și început să... a făcut destul pentru noi... o las baltă... pentru un moment, cel puțin... pare copleșit de-a binelea... prea multe femei... ar trebui să se însoare, să se statornicească... i-aș spune-o dacă nu m-aș teme că va râde de sfatul meu... dar va vedea îndată că nu mai sînt Sam cel de odinioară, acela pe care-l știa el... cred că Nina s-a și lăudat cu mine... e mîndră... m-a ajutat mult... minunată soție și mamă... (*Privind-o, îngăduitor.*) Mi s-a părut puțin cam nervoasă, acum... ciudat... cum era odinioară... n-am mai văzut-o așa de multă vreme... cred că e tulburată revăzîndu-l pe Ned... nu trebuie s-o las să se emoționeze prea tare... e rău pentru laptele copilului..."

MARSDEN (*se uită pe furiș, peste umăr, la Nina — gîndindu-se*): „Iarăși Nina cea misterioasă de odinioară... ființa aceea de nepătruns... cei trei bărbați ai ei!... noi sîntem!... eu?... da, și încă cel mai abitir dintre toți, căci o slujesc fără nici un profit... ciudat fel de a iubi, poate... nu sînt un om de rînd!... copilul nostru... ce-a voit să spună prin asta?... copilul nostru, al celor trei?... aparent, i-o absurditate... dar după felul cum a spus-o am simțit că e ceva aici... Nina posedă un fel de intuiții echivoce, așa de stranii, care răscolesc tainicele torente ale vieții... torente obscure ce se învolutează pentru a deveni un puhoi de dorință... cînd jnă gînd e șc la Nina îmi simt viața, ciudat, parcă identificată cu cea a lui Sam și a lui Darrell... <*e ikd eTesteJFructul celor trei iubiri ale noastre îmi place S-O cred... într-un sens, mi-ar plăcea să fiu soțul ei... tată, în felul meu... i-aș ierta orișice... i-aș îngădui orice... (*Hotărît.*) Și o iert!... de acum încolo nu mă voi amesteca decît atît cît trebuie ca să apăr fericirea ei, fericirea lui Sam și a copilului nostru... cît privește pe Darrell, nu mai sînt gelos... ea se slujește de dragostea lui doar ca să fie fericită... nu mi-o mai poate lua pe Nina!..."

NINA (*din ce în ce mai triumfătoare, straniu de triumfătoare*): „Cei trei bărbați ai mei!... simt cum dorințele, lor se îndreaptă laolaltă spre mine!... pentru a forma o*

t singură și minunată dorință virilă pe care o absorb eu!...

» mă împlinesc!... se contopesc în mine, viața lor e viața mea... sînt zămislită de toți trei!... soț !...

amant!... tată !... și al

9 — O'Neill — Teatru, voi. II

129

i.

patrulea om... un pui de om!... micul Gordon!... și el e-al meu... ce desăvîrșire minunată!... (*Cu o exaltare pe care încearcă să și-o stăpîn ască.*) Ar trebui să fiu femeia cea mai mîndrădepe pămînt!... ar trebui să fiu femeia cea mai fericită din lume!... (*Apoi, stăvilindu-și cu mare greutate accesul de rîs al triumfului.*) Ha-ha... mai bine să bat în lemn... (*bate, înverșunată, darabana în masă, cu amîndouă mîinile, cu degetele încovoiate*) ... pînă ce Dumnezeu-Tatăl nu află de fericirea mea!..."

EVANS (*tustrei se întorc spre ea — neliniștiți*): Nina! Ce s-a întîmplat?

NINA (*controlîndu-se cu mare greutate, vine la el — zîbind anevoie — și-l cuprinde cu brațele, afectuoasă*): Nimic, dragul meu. Nervii, asta-itot. Sînt frîntă de oboseală, cred.

EVANS (*încercînd s-o intimideze, drăgăstos*): Atunci, imediat la culcare, scumpă doamnă! Îți dăm voie să te culci.

NINA (*liniștită*): Bine, dragul meu. Vreau să mă odihnesc, (*îl sărută ca și cum si-ar săruta un frate m,ai m,are,pe care-l iubește — afectuoasă.*) Noapte bună, ursulețul meu!

EVANS (*cu profundă duioșie*): Noapte bună, scumpo.

NINA (*îl sărută și ye Chariie, pe obraz, respectuoasă ca și cum si-ar săruta tatăl — cu afecțiune*): Noapte bunăTCKarTie."

MARSDEN (*are ceva din tatăl Ninei*): Ce copil bun! Noapte bună, draga mea!

NINA (*se duce la Darrell și-lAărjiă ,CM-ĂraŢQșle, pe buze ca și cum șj-ar ș_ărMgl_iubitul*): Noapte bună, Ned.

DARRELL (*o privește cu umilință, recunoscător*): îtr> mulțumesc. Noapte bună.

(*Apoi Nina se întoarce și iese încet din odaie. Cei trei bărbați o urmăresc cu privirile.*)

Cortina

ACTUL VII

ani mai

n Sa Înmi apartamentului Evans din Park Avenue, New York — o cameră tributară bunului gust al Ninei:

spațioasă și cu mult soare, avînd o mobilă scumpă, dar foarte simplă. Aranjamentul este la fel ca acela din actele precedente, cu deosebire că acum sînt mai multe mobile. La biroul din stîngă se află două scaune, în centru o masă mai mică și un șezlong. O canapea mare și impunătoare la dreapta.

E aproape ora unu după-amiază. Început de toamnă. În cameră se află Nina, Darrell și fiul lor, Gordon. Nina stă întinsă în șezlong și-l urmărește din priviri pe Gordon, care, așezat pe jos, la picioarele ei, frunzărește o carte. Darrell sade la biroul din stîngă, uitîndu-se la Nina.

Nina este acum de treizeci și cinci de ani, în plină înflorire a Temihității. E mai zveltă ca înainte. Pielea, păstrează.. încă dogoarea soarelui de vară, arată minunat. Dar, ca în primul act al piesei, ghicești îndărătul acestui aspect prezența unei mari tensiuni nervoase. Privind-o mai bine, dai de urma multor cute pe chipul ei. Ochii sînt tragic de triști, cînd se odînesc. iar expresia încremenită a feței are ceva de mască. Go"rson~Tmplinește unsprezece ani — un băiat zdravăn și care, chiar la vîrsta lui, are înfățișare athletică. Pare mai matur decît este. Fața dezvăluie o expresie gravă, iar ochii impulsivitate. Nu prea seamănă cu maică-sa. N-are nimic din tatăl lui. Parcă s-ar trage din cu totul alți oameni decît cei pe care i-am cunoscut.

9*

131

Darrell a îmbătrînit mult. Părul i-a încărunțit. S-a mai îngrășat. Are o față puhavă și pungi la ochi, iar la trup e otova. Dă impresia unui om fără un scop în viață, fără vreo ambiție de care să-și fi legat existența. Ochii înăspriți ascuți un gen de repulsie față de sine îndărătul unei poze de indiferență cinică."

GORDON (*gîndindu-se răutăcios*): „Vș Vrea ca Darrell să plece de aici... de ce nu m-a lăsat mama să plec pe cine vreau eu?... e ziua mea de naștere... sigur că nu l-aș fi chemat... ce tot se-nvîrte pe aici?... mai bine ar pleca iarăși în vreo călătorie... ultima dată a lipsit mai bine de un an... speram că a murit!... de ce ține mama la el așa de mult?... mă sîcîie...-qredeam că s-a săturat de caraghiosul ăsta bătrîn și că-i va spune-să~pTece și să~mr~mai vie înapoi niciodată!... l-aș da pe ușă afară dacă aș fi mai mare!... bine că nu mi-a adus nici un dar, căci l-aș fi sfărîmat la prima ocazie!..."

NINA (*privindu-l — protectoare, cu o delicată afecțiune — tristă*): „Nu mai e copilășul meu... acum e un mic bărbat... unsprezece ani... nici nu-mi vine să cred... eu am treizeci și cinci... încă cinci ani... la patruzeci de ani se isprăvește viața femeii... viața se furișează pe lîngă ea... se stinge treptat în liniște!... (*Cu intensitate.*) Vreau și eu să mă sting treptat, în pace!... sînt prea trudită de luptă pentru fericire !... (*Zîmbește, strîmblîndu-se, amuzată de ea însăși.*) Gînduri nepotrivite de ziua fiului meu!... dragostea pentru el a însemnat fericirea... cît e de frumos!... nu-i de loc ca Ned... cînd îl purtam în pîntece mă sileam să-l uit pe Ned... speram să fie aidoma lui Gordon... și chiar este... bietul Ned, cît de mult l-am făcut să sufere!... (*îl privește pe Darrell — ironică.*) Iubitul meu!... așa de rare sînt acum interludiile pasiunii... ce, jifca-iega L în toți acești aru?... dragostea?... dacă s-ar fi mulțumit cu ceea ce-i puteam da!... "dar mereu voia mai mult... totuși n-a cutezat niciodată să ceară tot sau nimic... mîndru fără să fie îndeajuns de mîndru!... și-a luat partea pentru mulțumirea lui, cu puțină recunoștință și multă amărăciune!... faptul că a trebuit să mă împartă cu cineva i-a dăunat cel mai mult!... (*Amărită.*) Nu, nu mă pot acuza pe mine!... o femeie nu poate face fericit un bărbat care nu are un țel în viață!... de ce a renunțat la carieră?..."

132

fiindcă l-am făcut eu să fie slab?... (*Disprețuitoare.*) Nu, eu l-am făcut să se compromită, apucîndu-se de Biologie și punînd pe picioare Stațiunea de la Antigua... altfel, ar fi tălălăit pe aici, an după an, fără să facă ceva... (*Enervată.*) De ce-o fi stînd acum așa de mult?... mai bine de șase luni... m-am săturat să mă tot împiedic de el... de ce nu se întoarce în Indiile de Vest?... de fiecare dată, -&î-nd-4ⁱ«vi»eT-ain. groaz-nica jmpresie că așteaptă să meargă la Șaîn-jail-SăJ.nnebu-rfească!..."

DARRELL (*gîndindu-se — apatic, amărît*): „La ce se gîndește Nina?... ne gîndim amîndoi în tăcere... gînduri care nu cunosc niciodată gîndurile celuilalt... dragostea noastră a devenit jioar un prilej de a ne împlăti gîndurile, gînduri sirăine... dragostea noastră!... oricum, ceea ce ne leagă pe noi e ceva trainic!... am rupt-o cu ea, am fugit, am căutat s-o uit... am fugit ca să revin de fiecare dată și mai nenorocit!... și, de cîte ori simțea că s-ar putea să mă piardă, găsea un motiv să mă cheme înapoi... și îndată uitam dorul de libertate pentru a mă înapoia cu coada între picioare... nu, cobaii n-au coadă... sper că experimentul meu a dovedit ceva!... Sam... fericit și sînt sănătos!... mă deprinsesem cu rdea că vacădea la pămînt... îl supravegheam și găseam simptome de nebunie în fiecare mișcare a lui... sînt mîrșav!... firește, pentru că iubirea te face sau nobil sau mîrșav!... el însă era din ce în ce mai sănătos... am renunțat să-l mai pîndesc... aproape complet... acum observ cum se îngrașă și rîd!... culmea ironiei!... Sgmește singurujarn normăldintre noi toți... noi sîntem niște smintîți. TNina și

cu mine... i-am hărăzit o viață sănătoasă din nebunia Tioastră!... (*Observînd-o pe JMma — trist.*) Mereu se gîndește • IÎT fiul ei... bine, i l-am dăruit... Gordon... urăsc numele acesta... de ce tot tălălăiesc pe aici?... de fiecare dată, după cîteva luni de ședere, dragostea mi se preface în amărăciune... îi scot ochii Ninei pentru porcăria pe care am făcut-o din viața mea..."

NINA (*deodată se întoarce spre Darrell*): Ned, cînd ai de gînd să te înapoiezi în Indiile de Vest?

DARRELL (*hotărît*): Curînd!

GORDON (*se oprește din joacă pentru a asculta—gîndindu-se*): „Doamne! ce bine-mi pare!... Oare, cît de curînd?..."

133

NINA (*cu o urmă de ironie*): Nu mă dumiresc cum poți să-ți părăsești activitatea pentru perioade atît de îndelungate. Nu ruginești stînd aici?

DARRELL (*privind-o cu tîlc*): Activitatea vieții mele este menită să ruginească — ușor și pe nesimțite. (*Zîmbește ironic.*)

NINA (*gîndindu-se — întristată*): „Să te stingi treptat, în pace!... asta dorește și el acum... la asta ne-a adus dragostea!"

DARRELL (*cu amărăciune*): Activitatea mea s-a isprăvit acum doisprezece ani. După cum cred că știi, am isprăvit cu un experiment care a reușit așa de bine încît orice alt amestec în viețile oamenilor a devenit de prisos!

NINA (*cu compasiune*): Ned!

DARRELL (*nepăsător și cinic*): Dar te gîndeai că-mi pierd vremea degeaba pe aici, tăind frunze la cîini. Tu știi foarte bine c_ă_asta nu se cheamă activitate, ci pur și simplu o manie de-a mea. Faptul că l-am susținut bănește pe Sam, ne-a făcut atît de bogați, pe Marsden și pe mine, încît am fost siliți să scornim cine știe ce tabieturi, vreo manie. Marsden continuă vechiul său obicei de a scrie la repezeală romane amabile, iar eu mă joc de-a biologia. Sam susține că golful ar fi mai sănătos, mai puțin absurd pentru mine, dar tu ai ținut-o într-una cu biologia. Și așa cum au decurs toate, m-am pomenit lucrînd în aer liber, făcînd călătorii și luminîndu-mi spiritul! (*Apoi, căuțînd să zîmbească.*) Exagerez. Mă interesează ceea ce lucrez, căci altfel n-aș mai finanța Stațiunea. Cînd sînt acolo lucrez temeinic, ajutîndu-l pe Preston. El obține rezultate admirabile, deși nu are decît douăzeci de ani. O să ajungă om mare... (*cuprins iarăși de amărăciune*)... numai de mi-ar asculta sfatul și să nu meargă cu experiențele lui pînă la a se amesteca în viețile oamenilor!

NINA (*cu voce joasă*): Cum poți fi atît de amar, Ned — tocmai de ziua lui Gordon?

DARRELL (*gîndindu-se — cinic*): „Ea ar vrea să iubesc copilul pe care intenționat l-a luat de la mine și l-a dat altuia!... nu, nu, mulțumesc, Nina... destul m-ai chinuit!... n-am să fiu slab și în această privință!..."

(*Privindu-și fiul cu amărăciune.*) Pe zi ce trece, seamănă mai mult cu Sam, nu-i așa?

134

GORDON (*gîndindu-se*): „Iar vorbește de mine... mai bine și-ar vedea de treabă!..."

NINA (*potrivnică*): Nu cred că Gordon seamănă vreun pic cu Sam. Îmi amintește de acela al cărui nume îl poartă.

DARRELL (*atîns la coarda sensibilă — urîcios — rîzînd scurt*): Gu Gordon Shaw? Gîtuși de puțin! Și trebuie să mulțumești lui Dumnezeu că nu-i seamănă! Ultimul lucru pe care l-aș dori băiatului meu ar fi să semene cu acel erou al fotbalului! §

GORDON (*disprețuitor*): „Băiatul lui!... dar n-are nici un băiat!..."

NINA (*încîntată din pricina geloziei lui Ned*): „Bietul Ned!... nu-i caraghios?... la vîrsta lui, după ce-am trecut prin atîtea, să fie încă gelos..."

DARRELL: Aș prefera (*arătînd spre Gordon*) să-l cresc așa ca să fie leit onorabilul Samuel!

GORDON (*gîndindu-se, îndîrjit*): „Totdeauna își bate joc de tata!... mai bine și-ar vedea de-ale lui!..."

DARRELL (*din ce în ce mai batjocoritor*): Mai bine nici că s-ar putea! Bunul Samuel e un maestru al succesului. Are o nevastă încîntătoare, un băiat adorabil, apartament în Park Avenue și e membru al celui mai scump club de golf. Și, unde mai pui, îi place totdeauna să creadă că s-a ridicat prin propriile lui puteri!

NINA (*scurt*): Ned! Să-ți fie rușine! Știi bine cît de recunoscător ți-a fost totdeauna Sam!

DARRELL (*tăios*): Mi-ar mai fi așa de recunoscător dac-ar ști ce-am făcut într-adevăr pentru el?

NINA (*severă*): Ned!

GORDON (*sare deodată în picioare și-l amenință pe Darrell, cu pumnii încleștați, tremurînd de furie,*

bîlbîindu-se):

T-kU Să taci — ~~t'nf t' g^{tt}na~~ — ~~g~~ " nn-ti. .ma.i — ~~hnți jflp~~, de bata, că...

NINA (*însălmîntatâ*): Gordon!

DARRELL (*batjocoritor*): Băiete jiragă, nu mi-aș bate j_oc_diLtatăl tău pentru nimic în itrme+—

GORDON (*dînd înapoi — buzele-i tremură*): JDar — daj jj ajJaăiJitl⁰ chiar acum! (*Apoi, vehement.*) Te_urăs_c !

NINA (*surprinsă și indignată*): Gordonj Cum îndrăz-nești să_vorl " " * " *T ***

GORDON (*răzvrătît*): Nu mi-e unchi! Nu mi-e nimic!

135

NINA: încă o vorbă și te pedepsesc cu toată ziua ta! Dacă nu te porți frumos telefonez prietenilor tăi să nu mai vină după-amiază, pentru că ai fost așa de rău încît nu meriți nici o petrecere!

(*Gîndindu-se, cu remușcare.*) „E_yina mea?... am făcut totul ca săjjubească pe Ned!... dar orice fac, degeaba, rnai rău!... îl îndeipitez și de mine!... și-l apropii~de~S'a'nTt:.." *■" GORDOWȚîndărătntc): Puțin imi păsâT7tni"~Bă-l spun tatei!

NINA (*hotărîtă*): Pleacă de aici! Și să nu mai vii la mine, mă auzi, pînă ce n-ai să-i ceri iertare unchiului Ned!

(*Gîndindu-se mîhnită.*) „Tata!... nu-mi vorbește decît de tata!"

DARRELL (*plictisit*): Lasă, Nina, nu-i nimic! GORDON (*se-ndreaptă spre ușă — mormăind*): Nu — n-am să-i cer iertare niciodată!

(*Gîndindu-se vindicativ.*) „O urăsc și pe mama cînd trece de partea lui!... nu-mi pasă că-i mama mea!... n-are dreptul!..."

(*Iese prin fund.*)

DARRELL (*iritat*): Ei și ce dacă mă urăște? Nu-i iau în nume de rău ! Bănuiește ceea ce știi — că m-am purtat ca un laș și ca un prăpădit față de el! Ar fi trebuit să am pretenții asupra lui, orice s-ar fi întîmplat celorlalți! A cui e vina dacă mă urăște, iar eu nu țin la dînsul pentru că iubește un alt tată? Copilul nostru? L-ai dăruit lui Sam și eu am consimțit! Foarte bine! Dar atunci nu-l învinui că se poartă ca fiul lui Sam!

NINA: Dar nu trebuie să spună că te urăște! (*Gîndindu-se, cu amărăciune.*) „Fiul lui Sam!... va fi cu totul al lui Sam!... eu nu mai însemn nimic!..."

DARRELL (*sardonice*): Poate că în subconștient el simte că sînt tatăl său și rival la dragostea ta; dar, cum pe față nu sînt tatăl lui și cum nu există nici un tabu, are tot dreptul să mă urască după îndemnul inimii sale! (*Amar.*) Dacă ar ști cît de puțin mă iubești, nici nu s-ar mai supăra pe mine! NINA

(*exasperată*): Taci, Ned, te rog, taci! M-am săturat să tot aud mereu aceleași și aceleași vechi reproșuri pe care mi le-ai făcut pînă acum de mii de ori! Și pe mine, drept răspuns, aducîndu-ți aceleași învinuiri amare. Din nou scenele astea groaznice, de ură, care de obicei se terminau

136

cu plecarea ta! Odinioară, erau băutura și femeile, acum Stațiunea îți este refugiul! Sau îți spuneam să pleci și după un timp te rechemam pentru că mă doboră singurătatea, purtând numai eu minciuna însinguratei mele vieți — fiindcă nu aveam cu cine schimba o vorbă în afară de prietenii de afaceri ai lui Sam și plictisitoarele lor nevestei (*Rlde fără să vrea.*) Sau te izolai tu în minciuna-ta, înaintea mea, și reveneai apoi din pricina dorului! Și iarăși ne sărutam și plîngeam și ne iubeam!

DARRELL (*cu o grimasă ironică*): Sau mă înșelam pe mine însumi crezînd că m-am îndrăgostit de vreo fată drăguță și-i făgăduiam c-o iau în căsătorie, așa cum am mai făcut a dată! Iar tu redeveni ai geloasă și găseai mijlocul de a mă determina să nu-mi țin făgăduiala.

NINA (*grozav de amuzată*): Da — și acum cred că nu m-aș putea deprinde cu gîndul că, însurîndu-te, o femeie mi te-ar răpi. (*Slabă.*) O, Ned, cînd vom ajunge oare să ne cunoaștem întrucîtva unul pe altul? Ne purtăm ca niște descreierați, cînd e vorba de dragostea noastră. Totdeauna e atît de bine la început, cînd vii, dar totdeauna stai prea mult — sau te țin eu prea mult! Nu pleci niciodată înainte de a ajunge la clipa aceea urîță și amară cînd ne învinuim unul pe celălalt! (*Apoi, deodată, grozav de drăgăstoasă.*) într-adevăr_i_mă_jn.a_L iubești- Ned ?

"DARRELL (*zlmbește posomorit*): Vezi bine că te iubesc — altfejjru_m-as purta ca un nebun —~nu?

NINA (*zlmbind iarăși*): Și eu te iubesc. (*Apoi, serioasă.*) Nu pot uita că Gordon este copilul dragostei noastre, Ned..

DARRELL (*trist*): Mai bine ai uita pentru binele lui și aii tău. Copiii au o intuiție care nu dă greș. El se

simte lipsit de dragostea ta — din pricina mea. Așa că își concentrează afecțiunea asupra lui Sam, de a cărui dragoste e sigur, și se depărtează de tine.

NINA (*speriată — chinuită*): Vorbești prostii, Ned! Nu-i de loc așa! Simt că te urăsc când vorbești astfel!

DARRELL (*cinic*): Urăște-mă, exact! Ca și el! Te și sfătuiesc s-o faci, dacă vrei să-i păstrezi iubirea! (*Rînjește.*)

NINA (*tăioasă*): Dacă GordonjiuJ iJLLLhește-este-neiitr.u., că niciodată **n-ai** mișcat nici măcar un deget ca să-i câștigi afecțiunea! Și atunci de ce s-o facă, Ned? Uite, de pildă azi,,

13?

ni,

E ziua lui de naștere, dar ai uitat sau nu ți-a păsat. Niciodată nu i-ai adus vreun dar.

DARRELL (*cu amară tristețe*): I-am adus. E afară în hol. I-am cumpărat un dar scump și gingaș să-i facă multă bucurie, deși nu se va da în lături să-l distrugă, așa cum a făcut pînă acum cu toate cadourile primite de la mine! L-am lăsat în îiol să-i fie dat după ce voi pleca, fiindcă, la urma urmelor, e fiul meu și prefer să nu văd cu ochii cum sfărîmă ceea ce îi dăruiesc! (*încercînd să-și înfrîneze emoția — cu o sălbatecă amărăciune.*) Vezi, sînt egoist! Nu vreau ca fiul meu să fie prea fericit p.e.&QCfltgală mea, chraT~a'ică-i zjuaTuTT~

""ISÎNA (*chinuită de iubire, milă și remușcare*): Ned! Pentru numele lui Dumnezeu! Cum poți să ne chinuiești în halul ăsta! Ce grozăvie! Ce ți-am făcut, Ned, ce ți-am făcut? Iartă-mă, Ned!

DARRELL (*expresia i se schimbă în milă pentru ea — se apropie și-i pune mina pe cap — înduioșat*): Îmi pare rău. (*Cu o duioșie plină de remușcare.*) Ți dai seama ce lucru nemaipomenit ai făcut tu pentru mine, NinSt? Mi-ai dat singurele clipe de fericire pe care le-am cunoscut cîndva! Și orice ți-aș spune sau face cînd sînt necăjit, mă mîndresc — și-ți sînt recunoscător, Nina!

NINA (*îl privește cu profundă tandreță și admirație*): Scumpul meu, ce minunat din partea ta că mi-0 spui! (*Se ridică și-și pune mîinile pe umerii lui, privindu-l în ochi — înduioșată, parcă implorîndu-l.*) Nu putem avea oare nici atîta curaj — ca tu să pleci — chiar acum, după ciocnirea eu el — sigur de dragostea noastră — și măcar de astădată tîră acel simțămînt de amărăciune hîdă?

DARRELL (*bucuros*): Da! Plec — chiar în clipa asta, dacă vrei!

NINA (*jucăușă*): O, nu-i nevoie să pleci chiar în clipa asta! Așteaptă și ia-ți rămas bun de la Sam. Altminteri rs-ar simți foarte jignit. (*Apoi, serioasă.*) Îmi-făgăduiești că dedața_as.ta vei sta acolo doi ani — -xhjarjlacă te-aș rechema

Ji

ț

mai- înainte ■«--și.ciLmLiucra, dar DARRELL: Arn ă Înrr-Prțj Nina I NINA: Și apoi — sigur, te întorci iarăși la mine! DARRELL (*zîmbind*): Desigur — iarăși la tine! NINA: Atunci la revedere, dragul meu! (*îl sărută.*)

138

DARRELL: Încă o dată! (*Își zîmbesc unul altuia și se săruMdinjinu.. Gordonjipare în pragul ușii din fund și r a mine djtâpâcuprins de gelozie, furie și mîhnire, surprinzîndu-i.* }>

GORDON (*gîndindu-se cu o rușine stranie și chinuitoare*): „Nu_ trebuia_s-o văd!...am_siLjiiă fac_ciLXL-anx vilzut-o!...n-o să_ș±iajiiciod..ată c-am văzut-o!..! (*Dispare tot așa de tăcuLum.a apărut.*)

NINA (*deodată se depărtează de Darrell, privind împrejur, stingherită*): Ai văzut, Ned?... chiar în momentul acesta am avut un simțămînt ciudat, că cineva ne-a...

GORDON (*vocea lui se aude din antret cu o naturaleță. puțin făcută*): Mamă! Unchiul Charlie e jos ! Poate veni sus?

NINA (*tresare — făcînd eforturi ca glasul ei să para natural*): Da, dragul meu — firește! (*Preocupată.*) Ce curios mi-a sunat glasul lui! Și ție? Nu ți s-a părut că...?

DARRELL (*cu un surîs echivoc*): Tot ce se poate. Tu ia-i-o înainte și spune-i că m-ai sărutat la despărțire — ca să scapi de mine! (*Chinuit.*) Așadar, iarăși e aici Marsden! Baboiul ăsta afurisit! Nu-l mai pot suferi Nina, pur și simplu! Nu pricep cum Gordon este atras de caraghiosul ăsta!

NINA (*uimită deodată — gîndindu-se*): „Uită-te la el... PJ llflfi cn Gorrinn ținr la Charlip I..

(*Cuprinsă îndată de milă — afectuoasă.*) Atunci tot îl iubește puțin pe Gordon!...""

(*Tare.*) Bietul Ned! (*Face o mișcare înspre el.*)

DARRELL (*mirat — temîndu-se ca Nina să nu fi ghicit, ceva ce nu recunoaște nici el însuși*): Cum?

De ce spui așa?

(*Apoi, brusc, căutînd să se apere.*) Nu fi prostuță.. (*Indignat.*) Știi destul de bine ce i-am reproșat totdeauna.. Am vrut să-i dau lui Sam toată suma de care avea nevoie,, cînd am pornit în afaceri. Am vrut să fac acest lucru din dragoste pentru Sam, dar mai ales pentru fiul meu. De ce a ținut Marsden morțiș să-i dea și el o sumă egală cu a mea?" Nu-i invidiez paralele pe care le-a cîștigat, dar sînt sigur că; el a făcut-o doar pentru că nu știu ce i se năzărise și voia anume să-mi pună bețe-n roate. (*Din hol se aud glasurile lui Marsden și Gordon, care-i urează zgomotos bun venit,, poftindu-l să intre. Pe măsură ce Darrell îi ascultă, expresia-feței lui devine tot mai furioasă. Izbucnește cu necaz.*) Ce-prostie să-l lași pe caraghiosul ăsta bătrîn să-ți strice copilul î

13»

(*Marsden apare din fund, zîbind, îmbrăcat impecabil ■ ca totdeauna. Nu se poate spune că pare mai bătrîn, deși părul este mai cărunț, iar trupul său înalt mai glrbovit. Expresia și atitudinea pe care o adoptă slnt In general aidoma celor din primul act. Dacă nu fericit, el trăiește totuși mai împăcat acum cu sine și cu cei din preajmă.*)

MARSDEN (*se duce de-a dreptul la Nina*): Ce mai faci,]ina Gara Nina? Te felicit pentru ziua de naștere a fiului tău ! (*O sărută.*) A crescut așa de mult și s-a făcut mai voinic în cele două luni de cînd nu l-am mai văzut. (*Se întoarce, dă mina cu Darrell, rece — cu un aer Intrucîtva superior.*) Bună ziua, Darrell! Ultima dată cînd ne-am întîlnit în casa asta spuneai că pleci peste o săptămînă în Indiile de Vest, dar văd că tot dai tîrcoale pe aici!

DARRELL (*furios — ironic*): Așa cum dai și dumneata tîrcoale, de-altminteri! Pari mai liniștit acum Marsden! Sper că sora dumitale este sănătoasă. Trebuie să fie o mare mîngîiere c-o ai pe dînsa, care să ia locul mamei dumitale! (*Apoi, rizînd, aspru.*) Ce vrei, Marsden, sîntem amîndoi ca două monete fără valoare — contrafăcuți — falsificați — tovarășii discreți ai lui Sam!

NINA (*gîndindu-se cu necaz*): „Ned este iarăși înveninat!... bietul Charlie!... nu merită să fie insultat... a devenit așa de liniștitor... pricepe atîtea... fără a fi nevoie să-i mai «xplic...”

(*Privind dojenitoare către Darrell.*) Ned pleacă, se îmbarcă săptămînă aceasta, Charlie.

MARSDEN (*triumfător — gîndindu-se*): „Caută să mă insulte... știu eu unde bate el... dar nu-mi pasă ce zice... ea-l «expediază!... înadins în fața mea... asta-nseamnă că s-a Isprăvit cu el!...”

DARRELL (*recoltat — gîndindu-se*): „Oare vrea să mă wmilească în fața lui?... îi arăt eu ei!... (*Apoi, luptindu-se eu el însuși — cuprins de remușcare.*) Nu... de data asta nu... i-am făgăduit... fără ceartă... bagă de seamă...”

(*încuviințînd din cap — către Marsden.*) Da, așa e, plec săptămînă aceasta și sper că de astă dată voi rămîne acolo- cel puțin doi ani — doi ani de muncă intensă.

140

MARSDEN (*gîndindu-se, cu o milă disprețuitoare*): „Munca lui!... ce pretenție!... un diletant în știință!... poate fi ceva mai trist?... bietul om!...”

(*Indiferent.*) Biologia trebuie să fie interesantă. Aș dori să știu mai multe în această privință.

DARRELL (*mirat și amuzat de tonul celui lalt — ironic*). "Da, și eu aș dori să știu mai multe, Marsden! Ai putea scrie,, atunci, mai mult despre viață și mai puțin despre niște cucoane bătrîne cumsecade și holtei buclucași! De ce nu, scrii și tu. o dată un roman despre viață, Marsden? (*Se întoarce cu spatele la Marsden, după ce îi aruncă o privire-plină de aversiune, se duce la fereastră și privește afară.*) >

MARSDEN (*nedumerit*): Da — ai dreptate — dar nu intră în vederile mele.

(*Gîndindu-se, necăjit — ia o revistă și o răsfoiește, lai întîmplare.*) „Are dreptate!... dar ce plin de venin este!... niciodată n-am împerecheat cuvîntul cu viața... sînt urt timid absolvent în ale artei, dar nu un artist!... scriu cărți agreabile!... totul e bine!... e bine ce se întîmplă între noi trei?... Darrell e din ce în ce mai puțin amantul ei... Nina. se apropie din ce în ce mai mult de mine... ne-am clădit o viață tăinuită de subtile simpatii și confidențe... și-a dat seama că am priceput că n-a avut pentru Darrell decît o> pasiune fizică... ce femeie l-ar putea iubi cu pasiune pe Sam?... într-o bună zi îmi va mărturisi totul cu privire la Darrell... mai ales că acum s-a sfîrșit totul între ei... știe că o iubesc fără să-i spun... știe chiar și cît o iubesc... (*Pasionat — gîndindu-se.*) Dragostea mea e mai delicată decît cea pe care a cunoscut-o!... nu sînt cuprins de poftă... m-aș mulțumi dacă mult dorita căsătorie ar însemna așezarea rămășițelor noastre în același mormînt... urnele noastre cu cenușă una lîngă alta, atingîndu-se una pe alta... ar putea ceilalți oameni să spună așa de mult, ar putea ei să iubească atît de profund?... (*Apoi, deodată, bătîndu-și joc de el însuși.*) Ce?... lavirista mea încă eroism platonice?... oare cred o iotă din toate astea?... ochii ei frumoși! ... n-aș da oare tot ce am pe lume numai să fiu dorit de ochii aceștia?... și intimitatea cu care mă laud, ce-i altceva decît că joc iarăși rolul dragului și bătrînelui Charlie din copilăria ei?... (*Chinuit.*) Sînt al naibii de las și slab!...”

NINA (*privindu-l cu milă — gândindu-se*): „Ce tot vrea Charlie de la mine?... pe mine?... numai eu simt cât e de «lihnit... numai eu pricep cât de mult l-a rănit viața pe -omul acesta... e și vina mea?... eu i-am rănit pe toți... sărmane Charlie, ce-aș putea face pentru tine?... dacă, dăruindu-mă ție, ți-aș putea aduce o clipă de fericire, aș face-o?... odinioară, gândul acesta mă revolta... acum, nimic ■din ce e legat de iubire nu-mi pare de-ajuns de vrednic spre a mă revolta... sărmanul Charlie, el cugetă doar că ar trebui să mă dorească!... dragul Charlie, ce iubit desăvârșit •ar putea fi cuiva la bătrînețe!... ce amant desăvârșit cînd au trecut anii pasiunii!... (*Apoi, brusc, cu repulsie.*) Mi-e lehamite de bărbații ăștia!.. îi urăsc pe toți trei! .. ma 'dezgustă!... soția și amanta din mine au fost ucise dajyj ... mulțumesc lui Dumnezeu că acum sînt numai mamă... tGordon este micul meu bărbat, singurul meubărbat!..." (*Deodată.*) Am să-ți dau o însărcinare, CharTie"— vino tu și prepară maioneza pentru dejun. Știi, la salata aceea după care mor eu...

MARSDEN (*sare de pe scaun*): Imediat. (*O apucă de mijloc și amîndoi pleacă rîzînd, fără să se uite la Darrell.*)

DARRELL (*posomorit — gândindu-se*): „N-am să rămîn la prînz... ca o momîie la ospățul fiului meu!... mîi bine mă duc... de ce să-l aștept pe Sam?... ce-aș putea să-i spun... .n-am nici un motiv ca să-l întîlnesc... e sănătos ca un purcel... și teafăr... mai de mult, am crezut că mama lui a mințit-o pe Nina... am cercetat la fața locului... dar e adevărat tot ce i-a spus... străbunică-su, bunică-sa, taică-su, toți au fost nebuni... (*Stingherit — mergînd de colo colo.*) Stai, opreș-te-te!... mai bine pleacă, iar te-au luat gîndurile astea... să mă îmbarc sîmbătă... și să nu mai revin... în curînd Nina se va lupta cu Sam pentru dragostea fiului meu!... mai bine să nu iau parte... Doamne, ce încurcătură!..."

GORDON (*apare în pragul din fund. Aduce cu dlnsul un vaporăș scump, cu pînzele montate. Se află în toiul unor emoții potrivnice, gata să plîngă, dar hotărît pînă la încăpă-ținare*): „Trebuie să-i arăt... eh! păcat!... ce vapor frumos!... de ce l-am căpătat tocmai de la el?... pot să-i cer tatii să-mi cumpere altul... dar acum mi-e drag vaporul ăsta... a sărutat-o pe mama... și ea pe el..." (*Vinesfidător la Darrell și-l înfruntă — Darrell îl privește surprins.*) Ei — domnule

142

Darrell — dumneata mi-ai trimis...? (*Se oprește cu respirația tăiată.*)

DARRELL (*dîndu-și seama numaidecît de cele ce vor urma — gândindu-se cu o neliniște sumbră*): „Aici trebuia s-ajungem l ...de ce mi-a fost mai teamă!... ce soartă necruțătoare!..."

(*Cu o bunătate încordată.*) Ți-am trimis ce?

GORDON (*înăsprindu-se — seblbîiede necaz*): L-am găsit — în hol. Nu poate fi de la altcineva. E — e cadoul dumi-tale?

DARRELL (*și el aspru — sfidător*): Da.

GORDON (*cuprins de furie — tremurînd*): Dacă e așa — uite — uită-te ce fac cu el! (*PUngtnd, smulge catargul,, bompresul, rupe catargul în douWfJnce harcea-parcea toate p ieseșeși azvîrle carena dezechip ată la picioare}.? lui Parce II.} At~3JJiil i 3J2J2HL-țț*)

DARRELL (*copleșit de furie, pentru o clipă*): Îndrăznești — îndrăznești, bestie afurisită să... Nu-i de la mine.

(*A înaintat cu un pas amenințător. Alb la față, Gordon îl înfruntă. Darrell se stăpînește — apoi cu glasul tremurător și adine rănit în afecțiunea lui.*) Nu-i frumos ce-ai făcut> fiule ! Ce deosebire e între mine și alții ? Dar n-a fost niciodată vaporul meu. Al tău a fost. Trebuia să te gîndești la vapor, nu la mine. Nu-ți plac, în general, vapoarele? Mi s-a părut un vaporăș tare frumos. De aceea...

GORDON (*plîngînd în hohote*): Era minunat de frumos! N-am vrut să-l stric! (*îngenunchează și adună în brațe piesele vaporului împrăștiate.*) Zău, n-am vrut să-l stric l * Mi-s dragi vapoarele! Darpe dumneata te urăsc! (*Ultimele, cuvinte le spune cu o ifitensTtate pătimașă.*)

DARRELL (*sec*): Știu, am observat.

(*Gîndindu-se îndurerat.*) „Te pricepi să lovești, copil afurisit!..."

GORDON: Nu, nu știi! Acum te urăsc mai mult ca oricînd ! Mai mult "ca oricînd ! (*Scâpîndu-i secretul.*) Te-aiR văzut cum o sărutai pe mama! Și pe mama cum i.p. săruta l

DARRELL (*uimit, dar imediat încercînd să zîmbească*): Dar îmi luam rămas bun. Sintem prieteni vechi. Știi asta..

GORDON: Nu, nu mă duci pe mine! Era altceva\ (*Izbucnînd.*) Ca să te-nveți minte — și mama la fel

— ar trebui să vă spun tatei!

143

DARRELL: Păi, sînt cel mai vechi prieten al lui Sam. N-o mai face pe grozavul!

GORDON: Nu-i ești prieten! Mereu dai tîrcoale pe aici ca ~~jjjM înșeli—ținîndu-te de capul~~ onamei.

DARRELL: Spui numai prostii! Cum să-l înșel?

GORDON: Nu știu. Dar știu că nu-i ești prieten. Am să-i spun eu odată că te-am prins, cînd...

DARRELL (*foarte serios acum — adine mișcat*): Ascultă! Sînt lucruri pe care un om de onoare nu le spune nimănui — nici chiar mamei sau tatălui său. Tu vrei să fii un om de onoare, nu-i așa? (*Cu însuflețire.*) Sînt lucruri pe care noi au le spunem, nici tu și nici eu ! (*Nu se poate stăpîni să nu pună mina pe umărul hri Gor don.*), „E fiul meni... li iubesc!...”

GORDON (*glîndindu-se — groaznic de chinuit*): JDare de cerai-e drag acum?... Tinla el mult de tot, i

"

(*Plingînd.*) Noi? — ce vrei să spui? — eu știu ce-i ■onoarea — mai bine decît dumneata! — n-am nevoie să-mi spui! — oricum nu i-aș fi spus tatei — pe cuvîntul meu — ei, Țe zici? — Noi? — ce vrei să spui? — cum noi — eu nu sînt «a dumneata! Și nici nu vreau să fiu vreodată ca dumneata!

(*Se aude cum o ușă se deschide și se închide, apoi glasul lui Evans.*)

EVANS (*din hol*): Bună ziua la toți!

DARRELL (*bătîndu-l pe umeri pe Gordon*): Gata, fiule! A venit! Ascunde vaporul dacă nu vrei să te ia ia trei păzește !

(*Gordon se grăbește s-ascundă vaporul sub canapea. Cînd intră Evans, Gordon, din nou în apele lui, aleargă spre el plin de bucurie. Evans s-a mai îngrășat, e mai greoi, s-a deprins să comande și să fie mereu în acțiune. Nu arată vîrsta ce o are, doar părul i s-a rărit și a început să chelească în creștetul capului. E îmbrăcat la un croitor scump.*)

EVANS (*stringîndu-l la piept pe Gordon — afectuos*): Ce face moșneagul meu? Cum își petrece ziua de naștere?

GORDON: Bine, tată!

EVANS: Bună ziua, Ned! Nu-i așa, parc-ar fi un uriaș pentru vîrsta lui, mînzul ăsta al meu?

DARRELL (*zîmbind, forțat*): Da.

144

(*Suferînd îngrozitor — glîndindu-se.*) „Nu mai pot îndura... să-mi văd fiul, fiul lui!... îmi ajunge!... plec!... cu orice preț!... pot telefona după aceea!... dacă rămîn aici, dau în vileag tot ce am pe suflet!...” Tocmai voiam să plec, "Sam. Trebuie să văd un biolog care locuiește prin vecinătate. (*Se îndreaptă spre ușă.*)

EVANS (*dezamăgit*): Atunci nu rămîi cu noi la prînz?

DARRELL (*glîndindu-se*): „Dacă mai întîrzii o clipă îți urlu în urechi tot adevărul!... lunatec afurisit!” Nu pot rămîne. îmi pare rău. Am o treabă importantă. Peste cîteva zile mă îmbarc — mai am atîtea de făcut — ne vedem altă dată, Sam. La revedere, Gordon. (*Iese în grabă, stînjinit.*)

GORDON: La revedere, unchiule Ned.

(*Glîndindu-se, mirat.*) „De ce i-am spus așa, dacă m-am legat — niciodată să nu... știu... pentru că a spus că se îmbarcă și-mi pare bine...”

EVANS: La revedere, Ned.

(*Glîndindu-se — cu superioritate și bunăvoință.*) „Ned și biologia lui!... își ia în serios mania!...

(*Mulțumit.*) Acum își poate îngădui astfel de capricii!... i-am plasat banii așa de bine că are cu nemiluita...”

(*Către Gordon.*) Unde-i mama, fiule?

GORDON: în bucătărie cu unchiul Charlie.

(*Glîndindu-se.*) „Sper că nu se mai întoarce niciodată !... de ce mi-a fost drag adineaori?... doar pentru o clipă... nu... n-aș putea să-l iubesc!... niciodată!... de ce nu vrea să-mi spună Gordon?...”

EVANS (*așezîndu-se în stingă*): Sper că masa e gata. Sînt mort de foame, tu nu?

GORDON (*absent*): Și eu, tată.

EVANS: Vino încoace și spune-mi ce ai făcut de ziua ta. (*Gordon se apropie, iar Evans îl ia pe genunchi.*) Ce ți-a plăcut mai mult din ce-ai primit? Ce dar ți-a adus unchiul Ned?

GORDON (*evaziv*): Toate-s pe cînte, tată. (*Deodată.*) De ce mi-ați dat numele de Gordon?

EVANS: Cum? Tot nu știi? Ți-am spus și ți-am răs-spuns despre Gordon Shaw.

GORDON: Mi-ai spus odată că el a fost curtezanul mamei — cînd era fată.

10

145

EVANS (*necâjindu-l*): Ce știi tu despre curtezani? Îmbătrânești prea repede!

GORDON: Mama l-a iubit mult?

EVANS (*stînjenit*): Cred că da.

GORDON (*gîndindu-se, pătrunzător*): „De aceea **nu-i** place lui Darrell să mă strige Gordon!... știe că mama l-a iubit pe Gordon mai mult decît pe el... acum știu cum să mă port... voi fi exact așa cum era Gordon și mama o să mă iubească mai mult decît pe el!...”

(*Tare.*) Și după aceea Gordon a fost omorît, nu-i așa? Eu semăn puțin cu el?

EVANS: Sper că da. Cînd vei fi la colegiu — dacă vei juca fotbal sau vei vîsli ca el, atunci — atunci îți voi da tot ce-mi vei cere! Vorbesc foarte serios!

GORDON (*visător*): Mai vorbește-mi despre el, tată, vrei? — din vremea cînd conducea el echipa și cînd studentul cu numărul șapte începuse s-o lase mai moale, și cum Gordon, deși nu putea să-l vadă, simțea că-i slăbesc puterile și-l încuraja, vorbindu-i mereu, pînă cînd băiatul prindea iarăși putere, așa că atunci cînd s-a isprăvit cursa și ei au învins, Gordon a leșinat și băiatul celălalt nu.

EVANS (*rîzînd*): Dar, vād c-o știi pe dinafară. Atunci de ce să-ți mai povestesc eu?

NINA (*apare pe ușa din fund, în timp ce ei vorbesc. Merge încet gîndindu-se — pizmașă*): „Îl iubește pe Sam mai mult decît pe mine?%.. oh, nu, nu se poate!... dar se încrede mai mult în el... îi mărturisește mai multe!...”

GORDON: Tu te băteai cu băieții, tată?

EVANS (*stînjenit*): Da, cîteodată — cînd n-aveam încotro.

GORDON: Tu ai fi în stare să-l bați măr pe Darrell?

NINA (*gîndindu-se — speriată*): „De ce l-o fi întrebînd așa ceva?...”

EVANS (*mirat*): Pe unchiul Ned? Dar de ce? Am fost totdeauna prieteni buni.

GORDON: Vreau să spun — dacă n-ați fi fost prieteni, ai fi în stare?...

EVANS (*lăudîndu-se*): Da, cred că da. Ned n-a fost niciodată așa de tare ca mine.

NINA (*gîndindu-se cu dispreț*): „Ned e slab... (*Apoi, pornită.*) Dar tu devii prea tare, Sam...”

146

GORDON: Dar Gordon te-ar fi bătut măr, nu-i așa?

EVANS: Și încă cum!

GORDON (*gîndindu-se*): „Atunci ea l-a iubit pe Gordon și mai mult chiar decît pe tata!...”

NINA (*vine pînă la scaunul din centru, silindu-se să zîmbească*): Ce tot vorbiți acolo despre bătaie și lupte? Nu-i frumos. Pentru Dumnezeu, Sam, nu-i mai da și tu apă la moară...

EVANS (*rînjind*): Nu te uita ce spun femeile, Gordon. Trebuie să știi să lupți ca să răzbați în lumea asta!

NINA (*gîndindu-se cu milă*): „Sărman copilaș... ce viteaz ai ajuns acum!...”

(*Domoală.*) Poate că ai dreptate, dragul meu. (*Privind împrejur.*) Ce, Ned a plecat?

GORDON (*înfruntînd-o*): Da — și nu se mai întoarce

— se va îmbarca în curînd!

NINA (*tresare*): „De ce mă provoacă în felul acesta?... și se lipește de Sam?... înseamnă că ne-a văzut pe Ned și pe mine... nu mai vine în poala mea... înainte... Ned avea dreptate... trebuie să-l mint... să-l readuc la mine... aici... în poala mea...”

(*Cu un surîs — către Evans.*) Îmi pare bine c-a plecat Ned. Mi-era teamă să nu șadă pe capul nostru toată ziua.

GORDON (*cu însuflețire, părăsind pe jumătate genunchii lui Sam*): Îți pare bine?

(*Apoi, gîndindu-se cu prudență.*) „Minte!... am văzut-o cum îl săruta...”

NINA: Ned a început să mă plictisească la culme. I-așa de slab. Dacă nu-i dai ghes, nu se mai apucă de nici o treabă.

GORDON (*venind puțin mai aproape — căutîndu-i chipul*

— *gîndindu-se*): „Mi se pare că nu mai ține așa de mult la el... dar am văzut-o cum îl săruta...”

EVANS (*mirat*): Ei, Nina, nu fi așa aspră cu Ned. E drept, într-un fel, și-a cam pierdut busola, dar e cel mai bun prieten al nostru.

GORDON (*depărtîndu-se de tatăl său — înciudat — gîndindu-se*): „De ce îl apără tata în fața mamei?...”

NINA (*triumfătoare — gîndindu-se*): „Așa, Sam... tocmai asta voiam să te-aud spunînd!”

io*

147

(*Plictisită.*) Știu și eu?... dar îmi calcă pe nervi, tot dînd tîrcoale pe aici. Fără să fiu prea aspră, i-am cerut să se înapoieze la lucrul lui și să-mi făgăduiască să rămînă acolo doi ani. In cele din urmă mi-a făgăduit — dar a devenit deodată urîcios și sentimental, cerîndu-mi să-l sărut la despărțire și să-i urez noroc! Așa că l-am sărutat ca să scap de el! Un caraghios!

GORDON (*gîndindu-se — foarte bucuros*): „Aha... de aceea!... de aceea!... și-o să fie plecat doi ani!... oh, ce bine-mi pare!...”

(*Se duce la ea și o privește lung cu ochi scăpărători.*) Mamă!

NINA: Băiatul meu drag! (*îl ia pe genunchi, strîngîndu-l la piept.*)

GORDON (*o sărută*): Ce bine mă simt lîngă tine, mamă.

(*Gîndindu-se triumfător.*) „Amrăscumpărat sărutul lui... i l-am șters de pe gura ei...”

EVANS (*rinjind*): Ned se prăpădește după tine — la bătrînețe. (*Apoi sentimental.*) Bietul băiat! N-a fost niciodată însurat, asta-i pricina. E singur. Îmi închipui cum trebuie să se simtă! Bărbatul are nevoie de puțină încurajare din partea unei femei, să-l ajute să-și țină capul sus.

NINA (*strîngînd la piept capul lui Gordon — rîzînd ~ necăjindu-l pe Sam*): Mi se pare că mîndrul tău tată s-a făcut cam urîcios și plîngăreț! Ce spui, Gordon?

GORDON (*rlzînd împreună cu ea*): Da, e plîngăreț mamă și urîcios! (*O sărută și-i șoptește.*) Eu am să fiu ca Gordon Shaw, mamă! (*Nina îl strînge tare la piept, fericită și triumfătoare.*)

EVANS (*rinjind*): Prea v-ați unit împotriva mea... (*Rîde. Rid cu toții fericiți.*)

NINA (*cuprinsă deodată de milă și făcîndu-și muștrări de conștiință*): „O, ce rea sînt cu Ned!... sărmanul și generosul Ned!... tu mi-ai spus să mint în fața fiului tău, împotriva ta... pentru binele meu... nu sînt vrednică de dragostea ta!... sînt josnică și egoistă!... dar te iubesc!... în brațele mele se află copilul dragostei noastre!... o, Dumnezeu-Mamă, ascultă-mi rugăciunea și fă ca într-o bună zi să putem spune fiului nostru adevărul și el să-și iubească tatăl!...”

GORDON (*simțîndu-i gîndurile, se îndreaptă din mijloc ca să-i poată vedea chipul, iar ea, din vinovăție, îi ocolește*

148

privirea — cu teamă și puțin mîniată. Gîndindu-se): „Acum se gîndește la Darrell ăsta!... știu!... și ea ține la el!... nu poate să mă ducă!... am văzut cum îl săruta!... atunci nu credea că-i caraghios!... ne-a mințit pe tata și pe mine!...” (*Se ridică și se depărtează de ea.*)

NINA (*în sinea ei, speriată*): „Mi-a ghicit gîndurile!... nu trebuie nici să mă gîndesc la Ned, cînd e lîngă mine!... bietul Ned!... nu, nu mă mai gîndesc la el!...”

(*întinzîndu-se către Gordon cu brațele deschise, imploratoare, dar întrebînd un ton glumeț.*) Ce s-a întîmplat, Gordon? Ai sărit de pe genunchii mei ca ars! (*Caută să zîmbească.*)

GORDON (*cu ochii în pămînt — evaziv*): Mi-e foame. Mă duc să văd dacă masa-i gata. (*Se întoarce brusc și iese fugind.*)

EVANS (*pe un ton de superioară înțelegere masculină, cu bunătate, dar parcă statornicînd legea slăbiciunii femeiești*): S-a săturat să-l tot mîngîi, Nina. Uiți că s-a făcut băiat mare. Și noi vrem să creștem un bărbat adevărat, nu o cucoană bătrînă ca Charlie. (*înțelepțește.*) Pun rămașag că Charlie e ajuns așa cum este din pricina asta. Maică-sa l-a dădăcit toată viața ca pe-un copil de țîță.

NINA (*supusă — dar cu o urmă de dispreț față de el*): Poate că ai dreptate, Sam.

EVANS (*încrezut*): Știu că am.

NINA (*gîndindu-se — cu o privire plină de ură*): „O, Dumnezeu-Mamă, fă ca-ntr-o bună zi să-i pot spune adevărul prostului ăstuia!...”

Cortina

ACTUL VIII

DECORUL: După-amiaza tîrziu, în ultimele zile ale lunii iunie, peste zece ani. Partea din spate a iahtului familiei Evans, ancorat împreună cu altele, la capătul zonei de curse, la Poughkeepsie. Prora și mijlocul iahtului sînt înspre dreapta, în sensul curentului apei. Barele mobile pe unde se debarcă sînt în fund; pupa își începe arcuirea la stînga; spatele cabinei, cu două ferestre mari și o ușă, la dreapta. Două scaune de nuiete, în stînga și un șezlong în dreapta. În centru, o masă de răchită cu an alt scaun. Pupa vasului este în umbră, contrastînd cu lumina soarelui, ce lucește auriu și molatec, ca spre sfîrșitul după-amiezii, peste fluviu.

Nina sade pe scaunul de la masa din centru. Darrell pe scaunul mai îndepărtat, din stînga, Marsden în șezlongul din dreapta. Evans se sprijină de barele bordului, în spatele Ninei, privind cu binoclul peste fluviu. Lîngă el, în picioare, Madeline Arnold are albit complet. Caută să ascundă deznădăjduită i urmele vădite lăsate de timp, folosind tot felul de sulimanuri,

'pînă la" sfîrșit inutile, pentru că atrag atenția tocmai asupra "a ceea ce ar fi trebuit să ascundă. Fața slabă, pielea obrajilor

"ne'teclăȚ gura încrețită la colțuri, de ~surîsurî căznite. "NiFgă mai rămas decît puțin din farmecul chipului ei, în afară de ochii care acum paf mai mări și mar protun3~lmsterloși decît onjćncL Și-a păstrat în schimb frumusețea corpului, ceea ce are drept nefericită urmare că, prn contrast cu trupul, țața

"pgre'Ti~nTăi~l)atrȚnă și mai ofilită. Atitudinea_ji_în_genpral amintește de Nina din actul nerealizată pejjlan sentimental. E îmbrăcată într-un costum alb potrivit pentru iaht.

Darrell pare că a „sărit" cu ani în urmă, la medicul acela tînăr, pe care l-am văzut în casa tatălui Ninei, în actul doi. Are din nou înfățișarea unui om de știință, rece și detașat, consi-derîndu-se pe sine și lumea din jur drept niște fenomene interesante. Trăsăturile chipului sînt din nou bine conturate, e iarăși zvelt, bine proporționat, nu mai e puhav și cu pungi la ochi ca în actul precedent. Pielea îi este bronzată, aproape neagră, din pricina anilor petrecuți la tropice. Părul său cu firul gros e cenușiu. Poartă niște pantaloni de flanel, o haină albastră și e încălțat cu pantofi albi de antilopă. îi dai, poate, cei cincizeci și unu de ani pe care îi are, dar nu mai mult.

Marsden a îmbătrînit mult. E și mai gîrbovit, iar părul aproape alb. Repetă înfățișarea lui Marsden din actul cinci, doborît de moartea mamei sale. De astă dată, moartea surorii lui cu două luni în urmă, l-a adus la disperare. Totuși, acum își poartă suferința mai resemnat în fața soartei decît odinioară. E îmbrăcat impecabil în negru, ca în actul cinci. Evans e pur și simplu Evans, peste care au trecut zece ani de continuu succes și îmbogățire, jovial, simplu și bun la inimă ca totdeauna, dar din ce în ce mai sigur și mai încăpățînat în opiniile sale. S-a îngrășat foarte mult. Fața lui lată și puhavă are un aspect rigid, congestionat, apoplectic. E aproape chel în creștetul capului. Poartă o șapcă de marinar, haină albastră, pantaloni albi de flanel, pantofi de antilopă. Madeline Arnold e o fată drăguță, de nouăsprezece ani, cu părul și ochii negri. E foarte bronzată, înaltă, cu înfățișare sportivă, amintindu-ne de Nina, așa cum am văzut-o întîia, oară. E sinceră și deschisă. Îți face impresia unei persoane care știe totdeauna ce vrea și care de obicei reușește, dar tot odată e generoasă și știe să piardă elegant. Știe ce-i camaraderia, e prietenoasă cu fetele, dar și cu bărbații, atrași de farmecul ei. Poartă un taior sport, de culoare deschisă.

EVANS (*nervos și agitat — parcă stă pe ghimpi — manipulînd de zor binoclul, neliniștit*): Nu se poate vedea nimic aici! I-un fel de ceață pe fluviu!... (*Dlnd Madelinei binoclul.*) Uită-te și tu. Ai ochi mai buni.

158

151

MADELINE (*repede*): Mulțumesc. (*Privește în susul apei prin binoclu.*)

NINA (*gîndindu-se — cu amărăciune*): „Ochi tineri!... ei privesc în ochii lui Gordon!... el vede dragostea în ochii ei tineri! ... ai mei au îmbătrînit, acum!..."

EVANS (*scofîndu-și ceasornicul*):

în curînd se va da plecarea. (*Vine mai în față — exasperat.*) Parcă-i făcut! Mi s-a stricat afurisitul ăsta de radio, pe care l-am instalat înadins pentru cursa asta, era nou-nouț! N-am noroc și pace! (*Venînd la Nina și punîndu-i mina pe umăr.*) Doamne! în ce stare de încordare trebuie să fie Gordon în clipa asta!-

MADELINE (*fără să lase binoclul*): Bietul băiat! Cred și eu!

NJiSLA (*gîndindu-se — cu profundă amărăciune*): „Tonul acesta!... dragostea ei a și pus stăpînirepe el 1 fiul meu!..."

(*Vindicativa.*) Nu7]l_allL.tinipjiît-sioi-timJ...."

(*Abătută.*) Da, da, ce nervos trebuie să fie!

EVANS (*luîndu-și înapoi mina, sec*):

N-am vrut să spun că-i nervos. El nu știe ce-s nervii. Nu l-a scos încă nimic din fire. (*Ultimele cuvinte le rostește privind pieziș la Nina, în timp ce se îndreaptă spre bordul iahtului.*)

MADELINE (*cu încrederea unei persoane care-l cunoaște*): Da, așa e, poți pune rămășag că Gordon nu se pierde niciodată cu firea.

NINA (*rece*): îmi dau seama că fiul meu nu e slab de înger... (*Cu tîlc, uitîndu-se lung la Madeline.*)... deși uneori ia hotărîri pripite.

MADELINE (*fără să lase binoclul de la ochi — gîndindu-se cu bunătate*): „Hm!... Asta-i pentru mine!... (*Apoi, jignită.*) De ce mă detestă?... M-am străduit mereu să-i fiu pe plac, din dragoste pentru Gordon..."

EVANS (*uitîndu-se la Nina — potrivnic — gîndindu-se*): „Iarăși un bobîrnac la adresa Madelinei..."

Nina întrece orice măsură!... credeam că o dată cu vârsta îi va fi rușine să se mai arate geloasă... dimpotrivă, acum e și mai geloasă... dar n-am s-o las să se amestece între Gordon și Madeline... el o iubește și ea-l iubește... părinții ei au bani și situație... mi-i tare dragă... și orice-ar fi am să le înlesnesc căsătoria, poate să se împotrivescă Nina, cât o vrea!..."

152

DARRELL (*observînd totul cu atenție — gîndindu-se*): „Nina o urăște pe fată... desigur!... prietena lui Gordon!... dac-ar putea, le-ar da peste cap logodna... așa cum mi-a făcut mie, odinioară... odinioară!... mulțumesc lui Dumnezeu că s-a isprăvit cu robia mea!... cum de-a aflat că sînt iarăși în oraș?... nu mai voiam s-o văd... dar invitația ei a fost așa de stăruitoare... datoria mea către Gordon, așa mi-a scris... ce datorie?... cam tîrziu pentru asta!... mai bine s-o lăsăm moartă!..."

EVANS (*uitîndu-se iarăși la ceas*): Trebuie să fie gata la start, dintr-o clipă în alta. (*Apucînd cu mina bara bordului — dinî frîu liber emoției.*) Hai, Gordon, înainte!

NINA (*tresărind — iritată*): Sam! Ți-am spus că mă doare îngrozitor capul!

(*Gîndindu-se — înverșunată.*) „Bădăran afurisit!... numai tu ești de vină că Gordon s-a logodit cu ea!..."

EVANS (*potrivnic*): Iartă-mă. De ce nu iei o aspirină?

(*Gîndindu-se iritat.*) „Nina e apucată de toate năbădăile!... Charlie în doliu... ce pereche de bosumflați care-ți taie orice chef!... voisem să invit aici pe Gordon și prietenii săi după cursă să sărbătorim... dar nu se poate!... trebuie s-o iau pe Madeline... să facem o petrecere la New York... să-i las pe ăștia cu buzele umflate... Nina are să se înfurie ca naiba, dar n-o să aibă încotro!..."

DARRELL (*examinînd-o pe Nina cu un ochi critic — gîndindu-se*): „Iarăși e într-o stare de nervi... îmi amintește clipa cînd am văzut-o pentru prima dată... (*Apoi, bucuros.*) Mulțumesc lui Dumnezeu c-o pot privi iarăși obiectiv... rezultatul ultimilor trei ani... sînt complet lecuit... (*Apoi, cu remuș-care.*) Biata Nina!... toți o părăsim!... (*Uitîndu-se la Mars-den — cu o urmă de dispreț.*) Chiar și Marsden pare că a părăsit-o de dragul celor morți!..."

MARSDEN (*vag iritat — gîndindu-se*): „Ce caut eu aici?... ce mă interesează cursa asta stupidă?... de ce m-am lăsat convins de Nina să vin aici?... ar trebui să fiu singur!... cu gîndul la biata Jane!... sîmbătă se împlinesc două luni de cînd a murit!..." (*Buzele-i tremură, îl podidesc lacrimile.*)

MADLINE (*cu un oftat de nerăbdare, lăsînd binoclul*): Nu-i nimic de făcut, domnule Evans, nu pot vedea nimic.

EVANS (*necăjit — regretînd*): Măcar dac-ar fi funcționat afurisitul ăsta de radio!

153

NINA (*exasperată*): Pentru Dumnezeu, nu mai țipa atîta!

EVANS (*jignit — cu indignare*): Ei da, sînt enervat, și ce? S-ar cădea să te intereseze și pe tine puțin cursa asta, și să nu te mai superi de toate fleacurile, cînd e vorba de ultima întrecere a lui Gordon, cea din urmă apariție în echipa Universității. (*Se depărtează de ea.*)

MADLINE (*gîndindu-se*): „Are dreptate!... se poartă urît... dacă aș fi eu mama lui Gordon, m-aș purta altfel!..."

EVANS (*revenind la Nina — cu păreri de rău*): Pentru Gordon Shaw știai să strigi în gura mare! Gordon al nostru ca vîslaș va bate recordul cel puțin cu o milă. (*întorcîndu-se spre Darrell.*) Și asta n-a moștenit-o de la tat-su, Ned! Toți cunoscătorii o spun!

DARRELL (*cinic*): Fii serios, Sam! Cine ar putea sta alături de Shaw? Nimeni!

(*Se uită la Nina — ironic, îndată, supărat pe sine.*) „Ce idiot sînt!... mi-a scăpat fără să vreau... vechea deprindere!... n-am mai iubit-o de a.ni de zile!..."

NINSV. (*nepUsătoare — pentru sine*): „Ned_eJ[ncă gelos... dar nu-mi place lucrul ăsta... nujnai simt nimic pentru el... decît doar să-i cer să mă ajute!..."

(*Se întoarce spre Darrell amărîtă.*) Sam a spus „Gordon al nostru". Adică al lui. Gordon începe să semene, leit cu Sam, nici n-ai să-l mai recunoști, Ned.

MADLINE (*gîndindu-se — indignată*): „E nebună... nu seamănă de loc cu tatăl lui!... i-așa de puternic și frumos!..."

EVANS (*binevoitor — cu o urmă de mîndrie*): Mă măgulești, Nina. Aș vrea să fie ca mine, dar nu-mi seamănă de loc — din fericire pentru el. Este imaginea vie a lui Gordon Shaw, în momentele lui cele mai bune.

MADLINE (*gîndindu-se*): „Shaw... i-am văzut portretul în sala de gimnastică... dar Gordon e mai frumos... mi-a spus odată că Shaw a fost curtezanul mamei sale... lumea spune că a fost frumoasă

odată..."

NINA (*dînd din cap — disprețuitoare*): Nu fii modest, Sam. Gordon *este* leit tu. O fi el atlet grozav ca Gordon Shaw, dar asta pentru că i-ai vîrît-o în cap drept un ideal al tău. Asemănarea se oprește aici. Încolo nu-i seamănă de loc, nici măcar o picătură.

154

EVANS (*stăpînindu-și cu greu necazul — gîndindu-se*): „Mi s-a făcut lehamite... merge prea departe cu gelozia ei..."

(*Izbucnind deodată, în timp ce lovește cu pumnul în bară.*) Ce te-a apucat, Nina, tocmai acum cînd Gordon trece prin marea încercare și...? (*Se oprește, vrînd să se controleze, gîfîind, roșu la față.*)

NINA (*uitîndu-se la el — cu dezgust și răceală*): Dar n-am spus nimic rău — am spus doar că Gordon seamănă cu tine la caracter. (*Malițioasă.*) Ferește-te de emoții, Sam. Îți fac rău la tensiunea ta ridicată. Întreabă-l pe Ned dacă nu-i așa.

■• (*Gîndindu-se — înverșunată.*) „DjMir_jiuiEi--ed#bă-!... (*Revenind imediat.*) Nu... N-am vrut să spun asta... nu trebuie..."

DARRELL (*gîndindu-se — cu perspicacitate*): „Ji_doxește moartea!... lucrurile au ajuns destul de departe... Sam arată rău, pare a avea o tensiune primejdioasă... ce speranță mi-ar fi dat starea asta, odinioară... dar acum nu, mulțumesc lui Dumnezeu!..."

(*Pe ton glumeț.*) Oh, Sam se simte perfect, Nina.

EVANS (*țîfnos*): Niciodată nu m-am simțit mai bine ca astăzi. (*Scoate iar ceasul.*) E timpul să se dea plecarea. Hai, Ned, în cabină să bem ceva. Sa vedem dacă McCabe a reparat afurisitul ăsta de radio. (*Trecînd pe Ungă Marsden îl bate pe umăr — exasperat.*) Hai, Charlie, nu te mai lăsa pradă gîndurilor negre!

MARSDEN (*adus la realitate — zăpăcit*): Ce? — ce s-a întîmplat? — sosesc?

EVANS (*revenindu-i bunătatea — îl ia de braț, zîmbind*): Hai cu noi să bem ceva. Cred că ai nevoie de multă băutură ca să-ți vii în fire și să poți urmări finalul cursei. (*Lui Darrell, care s-a ridicat în picioare, dar a rămas Ungă scaun.*) Hai, Ned, vino.

NINA (*repede*): Nu, lasă-l pe Ned cu mine. Vreau să-i vorbesc. Ia-i pe Madeline și pe Charlie.

MARSDEN (*privind-o rugător*): Dar mă simt așa de bine aici...

(*Apoi, după o privire în ochii ei — gîndindu-se.*) „Vrea să fie singură cu Darrell... foarte bine... nu mai are importanță... dragostea lor a murit... dar există o taină între dînșii pe care ea încă nu mi-a spus-o... nu-i nimic... mi-o va spune

155

cîndva... sînt singurul care i-a mai rămas... curînd... (*Apoi, simțindu-se deodată vinovat.*) Biata mea Jane!... cum cutez să mă gîndesc la altcineva decît la tine!... Doamne, ce josnic sînt!... o să mă îmbete prostul ăsta!... nu mai sînt bun decît pentru asta..."

MADELINE (*gîndindu-se cu vrăjmășie*): „Doamna Evans se poartă cu mine de parcă aș fi o fetiță pe care unde-o pui acolo stă... îi trec cu vederea acum... dar după ce ne-om căsători!..."

EVANS: Vino cu noi Madeline. Îți [dăm și ție doar un păhărel. (*Nerăbdător.*) Charlie! Hai, sus!

MARSDEN (*cu o surprinzătoare jovialitate*): Sper că e tare otrava pe care mi-o dați.

EVANS (*rîzînd*): Așa te vreau! În sfîrșit, o să facem din tine un om serios!

MADELINE (*rîzînd îl ia de braț pe Marsden*): Am eu grijă, domnule Marsden, să te întorci teafăr acasă.

(*Se duc în cabină, urmați de Evans. Nina și Darrell se uită unul la altul, îndelung, mirați și iscoditori. Darrell rămîne în picioare și pare pușin stînjenit.*)

DARRELL (*gîndindu-se — melancolic*): „Și acum?... ce?... o pot privi în ochi... ochii ei stranii care nu vor îmbătrîni niciodată... fără patimă, fără gelozie, fără amărăciune... mi-a fost vreodată amantă?... ea e mama copilului meu?... ce e asta „fiul meu”?... lucrurile acestea nu-mi par reale... trebuie să se fi întîmplat într-o altă viață..."

NINA (*gîndindu-se — tristă*): „Iubitul meu de odinioară... ce bine și tînăr arată!... nu ne mai iubim de loc acum... socotelile noastre cu Dumnezeu-Tatăl s-au aranjat... după amiezi de fericire plătite cu ani de suferință... dragoste,

pasiune, extaz... în ce viață îndepărtată au fost ele aievea?... nC*viața cu adevărat trăită* ^{pgtp} în tr^{pr}tsau în viitor... pre-l gentul este un interludiu... un straniu interludiu în care recurgem la trecut și vntoFca să ne slujească drept mărturie că trăim!..."

(*Cu un surîs trist.*) Ia loc, Ned. Cînd am aflat că ești iarăși aici ți-am scris pentru că aveam nevoie de un prieten. A trecut atîta vreme de cînd ne-am iubit încît acum putem fi din nou prieteni. Tu nu crezi?

156

DARRELL (*recunoscător*): Da, așa este.

(*Se așază pe unul din scaunele din stîngă, pe care-l trage mai aproape de ea gîndindu-se — cu prudență.*) „Vreau să-i fiu prieten... dar niciodată nu voi..."

NINA (*gîndindu-se — cu prudență*): „Trebuie să fiu foarte rece și atentă pentru că altfel n-o să mă ajute..."

(*Cu un surîs prietenesc.*) Nu te-am văzut așa tînăr și frumos decît cînd te-am întîlnit prima dată. Spune-mi secretul acestei întineriri. (*Cu amărăciune.*) Mi-e necesar! Am îmbătrîni! Uită-te la mine! Mă gîndeam cu bucurie că voi îmbătrîni. Credeam că bătrînețea înseamnă pace. Dar am fost crunt dezamăgită! (*Apoi, căutînd să zîmbească.*) Așa că trebuie să-mi spui unde ai dat de izA'orul tinereții. DARRELL (*mîndru*): Foarte simplu. Munca! M-a pasionat biologia ca odinioară medicina. Dar cu o deosebire, pasiunea mea nu mai este egoistă. Știi că nu mi-e dat s-ajung un biolog faimos. Sînt mai curînd un lucrător la rînd cu ceilalți. Dar Stațiunea noastră este „o mare lovitură", cum ar spune Sam. Noi, cei de acolo, am făcut o seamă de descoperiri însemnate. Spun „noi", dar mă refer mai cu seamă la Preston. Ții minte că ți-am scris cu entuziasm despre el. S-a justificat pe deplin. Numele lui *a ajuns* să fie cunoscut în toată lumea. Adică ceea ce trebuia să fiu eu — căci am cap, Nina! — dacă aveam mai multă tărie și mai puțină vanitate, dacă mă țineam de lucru. (*Apoi, încercînd să zîmbească.*) Dar nu mă vaiet! Mi-am regăsit rostul ajutîndu-l pe Preston. În chipul acesta mi-am plătit datoria—și știu că munca sa este în parte și a mea. Și el încuviințează asta. Are rara virtute a recunoștinții. (*Cu o semeață afecțiune.*) I-un băiat admirabil, Nina! Ar trebui să spun un om admirabil, căci are vreo treizeci de ani.

NINA (*gîndindu-se — cu amară durere*): „Așa, Ned... îți amintești de dragostea noastră... cu amărăciune!... o socoti drept o greșeală prostească!... dovada lipsei de tărie și a vanității care ți-au ruinat cariera!... oh!... (*Apoi, controlîndu-se — gîndindu-se cu cinism.*) Dar la urma urmei, eu cum mă gîndesc la iubirea noastră?... fără nici o emoție, nici măcar cu amărăciune!... (*Apoi, cu o neliniște subită.*) Ned l-a uitat pe Gordon... vorbește numai de Preston asta!... (*Disperată.*) Trebuie să-l fac să se gîndească la Gordon, la copilul său, căci altfel nu voi izbuti să-i capăt ajutorul!..."

157

(*Pe un ton dojenitor.*) Va să zică ți-ai găsit un fiu după ce l-ai părăsit pe fiul meu — care e și al tău!

DARRELL (*izbit de această observație — interesat în mod impersonal*): Nu m-am gîndit la asta niciodată, dar acum văd că...

(*Zîmbind.*) Da, se prea poate ca inconștient Preston să se fi substituit ca o compensație lui... Da, a fost spre binele amîndorura. N-a dăunat nimănui cu nimic.

NINA (*accentuînd — amărîtă*): Doar fiului tău adevărat — și mie — dar mi se pare că noi nu mai însemnăm nimic pentru tine.

DARRELL (*rece*): I-a dăunat lui Gordon? Cum? Ce, nu-i merge bine? (*Cu ironie.*) După cîte am auzit el întruchipează idealul tău, al eroului student — ca și acel mult regretat erou al cărui nume îl poartă!

NINA (*gîndindu-se — furioasă*): „Rîde de propriul său fiu!... (*Apoi, încercînd să fie calculată.*) Nu trebuie să mă supăr... trebuie să-l determin să m-ajute..."

(*Pe un ton ușor dojenitor.*) Nu sînt eu idealul mamei fericite, Ned?

DARRELL (*cuprins deodată de milă și rușinat de cele ce-a rostit*): Te rog să mă ierți, Nina. Văd că încă nu mi-am îngropat toată amărăciunea. (*Amabil.*) Îmi pare rău că nu ești fericită, Nina.

NINA (*gîndindu-se — cu satisfacție*): „E sincer... tot îl mai preocupă puțin... numai de-ar fi de-ajuns pentru ca..."

(*Cu tristețe.*) Ned, eu mi-am pierdut fiul! Sam a făcut să fie doar al lui, așa, treptat-treptat, și cu toate că-mi dădeam seama de cele ce se-nîmplă n-am putut interveni nicicum. Tot ce propunea Sam era totdeauna luat drept lucrul cel mai nimerit pentru viitorul lui Gordon. Și mereu Gordon a căutat să

scape de mine, preferind să stea în internate și apoi la facultate, pentru a deveni eroul sportiv dorit de Sam...

DARRELL (*nerăbdător*): Lasă, Nina, nu mai spune asta. Tu ești aceea care ai năzuit totdeauna să semene cu Gordon Shaw!

NINA (*izbucnind fără să vrea — violentă*): Dar nu seamănă cu Gordon! Mă uită pe mine pentru !... (*Căutlnd să fie mai înțelegătoare.*) Ce-mi pasă mie dacă este sportsman sau nu! Toată parada asta e așa de ridicolă! Crede-mă, nu-mi

pasă cîtuși de puțin de întrecerea de astăzi! Poate să iasă ultimul, mi-e totuna!

""* "-----

(*Se oprește — gîndindu-se cu teamă.*) „Oh, dac-ar afla ce-am spus!...”

DARRELL (*gîndindu-se — căutlnd explicații*): „Curios!... parcă ar vrea cu tot dinadinsul să iasă cel din urmă!... de ce oare?... (*Apoi vindicativ.*) Hm, și eu -aș-v-pea-asta... a sosit vremea ca Gordonii aceștia să primească o lecție de la viață!...”

MADELINE (*apare deodată în ușa cabinei, îmbujorată la față de emoție*): S-a dat plecarea! Domnul Evans mai prinde cîte ceva la radio — abia se aude, dar Marina și Washingtonul sînt în frunte, Gordon e-al treilea! (*Dispare iarăși în cabină.*)

NINA (*uitîndu-se după ea cu ură*): „Gordon al ei!... i-așa de sigură!... cît detest fața asta drăgălașă!...”

DARRELL (*gîndindu-se — cu dispreț*): „, <Gordon i-al treilea!>... parcă ar fi singurul canoteur!... cum se prostesc femeile cînd e vorba de Gordonii ăștia!... e drăguță Made-line!... arată ca Nina cînd o iubeam la început... după amiezele acelea!... vîrsta începe să se arate pe fața Ninei... dar și-a păstrat trupul minunat!...”

(*Cu o urmă de răutate, sec.*) Există o duduie tînră pentru care este foarte important dacă Gordon sosește ultimul sau nu!

NINA (*încearcă să fie îngrijorată și să-i ceară ajutorul*): Da. Acum Gordon i-al ei, Ned. (*Dar nu se poate împăca cu gîndul acesta — răzbunătoare.*) S-au și logodit. Dar desigur asta nu înseamnă că se vor și... Crezi că el își poate lega viața de-o proastă ca asta? Mie pur și simplu nu-mi vine să cred c-o iubește cu adevărat! Nici măcar nu-i frumoasă și pe deasupra e proastă de dă în gropi! Credeam că e doar un flirt — sau că s-a încurcat fiind vorba de o legătură fizică, trecătoare. (*Tresare.*) La vîrsta lui trebuie să te aștepți — chiar o mamă trebuie să înțeleagă că natura... Dar ar fi curată neghiobie din partea lui Gordon s-o ia în serios — și să vrea să se căsătorească!

DARRELL (*gîndindu-se — cu cinism*): „Va să zică accepți să se culce cu ea... dacă nu mai ai încotro... dar nu care cumva să-ți dispute dreptul tău de stăpînire asupra lui,

*

158

159

nu-i așa?... vrei să faci dintr-însa un fel de manta de vreme rea, așa cum am fost eu pentru tine!...”

(*Impotrivindu-se.*) Nu sînt de aceeași părere. Eu o găsesc de-a dreptul fermecătoare. Cred că dacă aș fi în locul lui Gordon aș proceda la fel ca el.

(*Zăpăcit — gîndindu-se cu amărăciune.*) „În locul lui Gordon!... totdeauna am fost în locul lui Gordon Shaw!... și acum de ce iau apărarea tînărului Gordon?... ce e el pentru mine?...”

NINA (*neîmpăcată*): Dacă se căsătorește cu Madeline înseamnă că mă uită pe mine! O să mă uite tot așa cum a uitat-o Sam pe maică-sa! O să-l țină departe de mine! Oh, știu eu ce e-n stare să facă o soție! O să-și întrebuințeze trupul pînă o să-l convingă să mă uite! Fiul meu, Ned! Și al tău, de altfel! (*Se ridică deodată, se duce la el și-i ia mina, ținlnd-o într-ale ei.*) Fiul dragostei noastre, Ned!

DARRELL (*gîndindu-se cu o ciudată înfiorare, amestec de atracție și teamă, cînd îi ia mina*):

„Dragostea noastră!... dragoste veche!... vechea mîngîiere caldă... sîntem bătrîni ...acum pare urît și indecent... crede că mai poate pune stăpînire pe mine?...”

NINA (*cu tonul unei mame care ar vorbi soțului despre fiul lor*): Trebuie să-i faci o morală bună lui Gordon, Ned.

DARRELL (*își inui'lulourat — gîndindu-se*): „Bătrînă!... dar și-a păstrat minunatu-i trup!... cîți ani au trecut de cînd? ...are aceeași stranie influență asupra mea... atingerea cărnii!... e primejdios!... ba nu, acum mă amuz cu ea ca prieten... ca medic... și de ce n-aș vorbi cu Gordon?... un tată are îndatoriri față de fiul lui... trebuie să-i dea sfaturi... (*Apoi, alarmat.*) Dar a fost vorba să nu mă mai amestec niciodată în...”

(*Sever.*) M-am jurat să nu mă mai amestec niciodată în viețile oame~nilor, Nina!

NINA (*neînduplecată*): Dar trebuie să-l ferești să-și ruineze viața.

DARRELL (*hotărît, luptîndu-se cu sine*): Nu vreau să mă mai ating de viața cuiva, care are mai mult decît o celulă! (*Dur.*) Și apoi, oricum, nu te-aș putea ajuta! Trebuie să renunți la ideea de a pune stăpînire pe oameni, de a te amesteca în viața lor, ca și cum ai fi Dumnezeu și i-ai fi creat tu!

160

NINA (*foarte dezolată*): Nu înțeleg ce vrei să spui, Ned. Gordon e fiul meu, nu-i așa?

DARRELL (*cu o violență bruscă, ciudată*): Și al meu! E și al meu, nu?

(*Se oprește. Gîndindu-se.*) „Taci din gură, prostule!... las-o să-și facă mendrele!...”

NINA (*ciudat de liniștită*): Cred că te mai iubesc puțin, Ned.

DARRELL (*pe tonul ei*): Și eu te mai iubesc puțin, Nina. (*Apoi, hotărît.*) Dar nu mă mai amestec în viața ta! (*Cu un surîs dur.*) Dumneavoastră, bătrînă doamnă, v-ați amestecat destul în iubirile oamenilor! Acum e timpul să cam isprăviți! Am să vă procur cîteva milioane de celule pe care să le puteți chinui fără să vă facă nici un rău. (*Re-cenindu-și — rușinat.*) Nina! Te rog iartă-mă!

NINA (*ca și cum ar fi revenit dintr-un vis — neliniștită*):

Ce spuneai, Ned? (*Îi lasă minăși se înapoiază la scaunul ei.*)

DARRELL (*sec*): Nimic.

NINA (*ciudată*): Vorbeam despre Sam, nu-i așa? Cum îl găsești?

DARRELL (*într-o doară — zăpăcit*): Bine. Puțin cam gras, firește. Pare să aibă tensiunea prea ridicată. Dar nu-i nimic neobișnuit pentru oamenii de felul și vîrsta lui. Nu-i nimic de sperat — vreau să spun, de care să-ți fie teamă. (*Apoi, violent.*) Afurisită treabă! De ce m-ai făcut să vorbesc de speranță?

NINA (*calmă*):

Poate că te-ai gîndit și tu, nu?

DARRELL: Nu. N-am nimic împotriva lui Sam. Totdeauna i-am fost cel mai bun prieten. Mie îmi datorează fericirea lui.

NINA (*ciudată*): Există atîtea motive stranii asupra {•ăroră nu îndrăznim să ne gîndim cînd totuși ne gîndim!

DARRELL (*aspru*): Faptul că gîndești, n-are nici cea mai mică importanță. Viața e încuibată într-o celulă care n-are nevoie să gîndească.

NINA (*în mod ciudat*): Știu! Dumnezeu-Mamă!

DARRELL (*agitat*): Restul este egotism sfruntat! Dar la dracu' cu toate astea! Ceea ce începusem să-ți spun era: pe motiv aș putea avea ca să doresc moartea lui Sam?

II — O'Neill — Teatru voi. II

161

NINA (*ciudată*): Dorim totdeauna moartea noastră sau a altora, atunci cînd abia ne tîrîm zilele, cu o spoială de conveniență, însă uitîndu-ne cu jînd la fructele din grădina vecinului!

DARRELL (*însăpămîntat*): Vorbești ca Nina de odinioară — cînd te-am iubit pentru întîia dată. De-ajuns, te rog. E indecent — la vîrsta noastră!

(*Glîndindu-se — înfricoșat.*) „Nina de odinioară?... mai sînt eu Ned de altădată?... așadar... dar nu trebuie să ne mai amestecăm unul în viața celuilalt!...”

NINA (*stranie*): Sînt Nina de odinioară! Dar de astă dată nu-l voi mai lăsa pe Gordon să plece de lîngă mine de-a pururi.

EVANS (*apare în ușa cabinei — frămîntîndu-se de iritare*): Acum ascultă, Madeline. Eu n-am mai putut prinde nimic la radio. (*Își potrivește binoclul, în timp ce se îndreaptă spre marginea vaporului și privește spre fluviu.*) Ultima veste pe care am prins-o: Gordon al treilea, Marina și Washingtonul în frunte. De echipele astea se temea Gordon — mai cu seamă de Marină. (*Lăsînd jos binoclul, oftînd.*) Afurisită ceață! Ochii mei au început să îmbătrînescă. (*Apoi, deodată, zîmbind.*) Să-l fi văzut pe Gharlie! Dădea whisky-ul pe gît de parcă s-ar fi terminat lumea. A trebuit să-i iau sticla. E beat turtă. (*Apoi, uitîndu-se de la unul la celălalt — mlîniat.*) Dar ce-i cu voi? Ați uitat că participați la o mare întrecere? Ce-ați rămas așa, ca niște momii?

DARRELL (*calm*): Credeam că e bine să stea cineva afară, ca să vă dea de veste cînd încep să se vadă.

EVANS (*ușurat*): Așa e, ai dreptate. Ia binoclul, te rog. Totdeauna ai avut ochi buni.

(*Darrell se ridică, ia binoclul, se duce lîngă barele bordului și începe să și-l potrivească.*)

DARRELL: De ce echipă spuneai că se teme mai mult Gordon?

EVANS (*îndreptîndu-se iarăși spre cabină*): De Marină. (*Apoi, mîndru.*) Îi va învinge pe toți, sînt sigur, dar la o mică distanță. Să văd ce-a mai aflat Madeline... (*Intră în cabină.*)

DARRELL (*privind de-a lungul apei — cu amărăciune — răzbunător — gândindu-se*): „Hai, Marina!...”

162

NINA (*gândindu-se — cu amărăciune*): „Gordon al Madelinei!... Gordon, fiul lui Sam!... iată răsplata pentru că l-am salvat pe Sam cu prețul fericirii mele!... nu voi îndura!... ce-mi mai pasă acum de Sam?... îl urăsc!... îi voi spune că Gordon nu e copilul său!... și-l voi amenința c-am să i-o spun și lui Gordon, dacă nu... și de spaimă va găsi un mijloc să rupă logodna!... el poate s-o facă... fiindcă are o ciudată influență asupra lui Gordon!... dar trebuie să mă ajute și Ned, căci altfel Sam nu mă va crede!... trebuie să-i spună și Ned!... dar are să vrea Ned?... se va teme să nu înnebunească Sam... trebuie să-l conving că Sam nu mai e în primejdie!...”

(*Răspicat.*) Ascultă, Ned, sînt absolut sigură, după cele ce mi-a scris înainte de a muri, că mama lui Sam m-a mințit în privința nebuniei. Sînt sigură că era geloasă fiindcă Sam mă iubea și a vrut, pur și simplu, să se răzbune.

DARRELL (*fără să lase binoclul — sec*): Nu. Ți-a spus adevărul. Nu ți-am spus pînă acum, dar am cercetat lucrurile chiar la fața locului și am vorbit cu oameni din familia lui.

NINA (*dezamăgită — împotrivindu-se*): O — asta pentru că ai vrut să te asiguri dacă aveai într-adevăr dreptul să sperî că Sam va înnebuni?

DARRELL (*simplu*): Da, atunci, aveam nevoie de temei pentru speranța mea! Te iubeam groaznic de mult, pe-atunci, groaznic de mult, Nina!

NINA (*punîndu-și amîndouă mîinile pe brațul lui*): Și acum — nu mă mai iubești, Ned?

(*Gîndindu-se — stăruitor.*) „Trebuie să-l fac să mă iubească iarăși... de-ajuns pentru ca să-l determin să-i spună lui Sam!...”

DARRELL (*gîndindu-se — nedumerit — luptîndu-se cu el însuși*): „Tare i-ar plăcea să pună iar mîna pe mine... aș vrea să nu se mai atingă de mine... e-o fericire apusă. Legătura dintre trupurile noastre...”

(*Aspru, căutînd să scape încetișor de strînsoarea mîinilor ei, fără să ia binoclul de la ochi.*) Nu mă mai amestec în viața oamenilor, ți-am mai spus!

NINA (*fără să se sinchisească, agățîndu-se de el*): Și eu te-am iubit groaznic de mult! Te iubesc încă, Ned! Mă mîn-gîiam și eu cu gîndul că va înnebuni — pentru că te iubeam

11*

163

atît de mult! Dar uită-te la Sam! E sănătos ca un porc. Acum nu-l mai pîndește nici o primejdie!

DARRELL (*gîndindu-se — alarmat*): „Ce mai pune la cale... La ce vrea să mă întrebuițeze?...”

(*Cu ifos.*) Nu mai sînt medic acum, dar pot spune că Sam este rezultatul unui joc sănătos al Naturii. E un caz rar, care se-nîmplă unul într-o mie — și mai ales la vîrsta asta...

NINA (*deodată — cu înverșunare*): Atunci i se poate spune adevărul, nu-i așa? Noi am suferit o viață întreagă pentru el. L-am făcut bogat și fericit! Acum trebuie să ni-I dea înapoi pe fiul nostru !

DARRELL (*gîndindu-se*): „Aha... asta e!... să-i spunem lui Sam adevărul!... în sfîrșit!... pe tot ce am mai scump aș ține să i-l spun...”

(*Rînjind.*) Fiul nostru? Vrei să spui al tău, draga mea ! Te rog consideră-mă de acum încolo în afară de orice amestec în...

NINA (*senină — obsedată*): Dar Sam nu mă va crede, dacă-i spun numai eu! Va crede că mint de ciudă, c-o fac dintr-o gelozie nebunească. Te va întreba și pe tine. Trebuie să-i spui și tu care-i adevărul, Ned!

DARRELL (*gîndindu-se*): „Tare aș vrea să-i văd mutra cînd i-aș spune că acest vîslaș faimos nu este fiul său, ci al meu!... mi-aș răscumpăra astfel întrucîtva tot ce mi-a luat!...”

(*Aspru.*) Am încetat de-a mă amesteca în viața lui Sam, ți-am mai spus!

NINA (*stăruind*): Gîndește-te prin cîte ne-a fost dat să trecem din cauza lui Sam, cît de mult ne-a făcut să suferim! Trebuie să-i spui! Tot mă mai iubești puțin, Ned, nu-i așa? Trebuie să mă mai iubești cînd îți aduci aminte de iubirea pe care am cunoscut-o unul în brațele altuia! Ai fost singura mea fericire pe care am avut-o cîndva în viață!

DARRELL (*luptîndu-se, neputincios — gândindu-se*) r „Minte!... era vorba de vechiul ei iubit, de Gordon!... el era totdeauna cel dintîi!... apoi, fiul ei, Gordon!... (*înciudat pînă la disperare—gîndindu-se*): Hai, Marina!... înfrîngeți odată pentru mine pe Gordonii ei!...”

NINA (*cu intensitate*): O, dacă aș fi fugit cu tine atunci cînd te-ai înapoiat din Europa! Cît'de fericîți

am fi fost,

164

dragul meu! Ce mult te-ar fi iubit băiatul nostru — dacă n-ar fi fost Sam la mijloc!

DARRELL (*gîndindu-se — slab*): „Da, dacă n-ar fi fost Sam la mijloc aş fi fost fericit!... aş fi fost cel mai mare neurolog al lumii!... băiatul meu m-ar fi iubit şi eu l-aş fi iubit pe el!...”

NINA (*cu stăruinţă cres.cîndă pentru a sfărîma ultima lui rezistenţă*): Trebuie să-i spui, Ned! Pentru binele meu! Pentru că te iubesc ! Pentru că îţi aminteşti de după-amiezile noastre — fericirea aceea nebună! Pentru că mă iubeşti!

DARRELL (*învins, orbit*): Da — ce trebuie să fac? — să mă amestec din nou?

(*Din cabină se aude vocea agitată a Madelinei chicotind şi bătăile ei din palme, vocea lui Marsden ovaţionînd ca un om la beţie, vocea lui Evans şi, apoi, cu toţii cum strigă „Gordon! Gordon! Hai, Gordon!” Apare Marsden clăti-nindu-se în pragul cabinei şi ţipînd „Gordon!”. E beat, Darrell tresare brusc, caşi cum Marsden s-ar smulgedintr-un coşmar şi o împinge pe Nina de lingă el.*)

DARRELL (*gîndindu-se — încă orbit — dar cu un ton de uşurare*): „Iarăşi Marsden !...mulţumesc lui Dumnezeu!... m-a salvat!... de ea... şi de Gordonii ei!...”

(*întorcîndu-se spre ea, triumfător.*) Nu, Nina — îmi pare rău — dar nu te pot ajuta. Ți-am spus că nu vreau să mă mai amestec niciodată în viaţa oamenilor! (*Din ce în ce mai sigur pe sine.*) Şi apoi, sînt sigur că Gordon nu-i fiul meu, dacă vrem să cunoaştem miezul adînc al adevărului! Eu n-am fost pentru tine decît doar un trup, atît. Primul tău Gordon era readus la viaţă. N-am fost pentru tine niciodată mai mult decît un substitut al iubitului tău mort! Gordon este cu adevărat fiul lui Gordon! Aşa că i-aş spune lui Sam o minciună, dacă m-aş lăuda că eu... Şi apoi sînt un om de onoare! Măcar asta am putut dovedi!

(*Ia binoclul şi priveşte de-a lungul fluviului. Gîndindu-se — bucuros.*) „Sînt liberf... în sfîrşit, am învins-o!... acum, hai Marina!... trebuie să-i înfrîngi pe Gordonii ei de haţîrul meu!...”

NINA (*după ce l-a privit o clipă — se depărtează de el — năpădită de gînduri negre*): „L-am pierdut!... niciodată

165

1

n-o să-i mai spună lui Sam... o fi adevărat ce zicea?... este Gordon fiul lui Gordon?... o, nădăjduiesc!... dragul, dragul meu Gordon, ajută-mă să-l recapăt pe fiul tău!... trebuie să găsesc un mijloc...”

(*Se aşază din nou.*)

MARSDEN (*care i-a privit cu un rinjet prostesc*): Ei, voi doi de colo? Ce-s mutrele astea vinovate?

Nu vă mai iubiţi? Nu-i aşa? Totul e zădărnice! Nu mai sînt gelos pe voi nici cît îi negrul sub unghie.

Credeţi-mă, zău! (*Apoi, calm, scuzîndu-se.*) Iertaţi-mă dacă vă par puţin ameţit

— puţin cam mult! Sam mi-a promis zece pahare, dar la al cincilea mi-a luat sticla din faţă! A fost însă de-ajuns. Am uitat toate necazurile! Nina, zău nu există nimic în viaţă care să merite să te amărăşti!

Acum mă pasionează şi pe mine competiţia. (*Cîntă răguşit.*) „Hei rup, rup, 'rup, yîslim pe firul apei. Şi iar, hei rup, rup, rup, vîslim"... îţi aminteşti de cîntecul ăsta, Nina, cînd erai fetiţă? Oh, am uitat, Sam m-a trimis să vă spun că Gordon este acum la egal cu ceilalţi concurenţi! A recîştigat — elegant — lungimile pierdute! I-a ajuns! Nu-mi pasă cine are să învingă

— numai să nu fie Gordon! Nu mai mi-e drag de cînd a crescut mare! Mă socoate femeie bătrînă!

(*Cîntă.*) „Hei rup, rup, rup, vîslim". Toţi contra lui Gordon!

DARRBLL (*cu înverşunare*): Aşa e, ai dreptate! (*Priveşte prin binoclu — agitat.*) Văd o licărire, colo departe pe apă! Trebuie să fie vîslele lor! Sosesc! Mă duc să-i spun lui Sam! (*Intră, grăbit, în cabină.*)

NINA (*gîndindu-se abătută*): „Îi va spune lui Sam... nu, nu ceea ce vreau eu... trebuie să găsesc o altă cale...”

MARSDEN (*merge cam nesigur înspre Nina*): Gordon ar trebui să fie bătut astăzi — pentru mîntuirea sufletului lui, Nina. Madeline e drăguţă, nu-i aşa? Gordonii aceştia sînt infernal de norocoşi — pe cînd noi ceilalţi... (*gata să plîngă — necăjit*)... noi aştilalţii trebuie să-l înfrîngem astăzi! (*Se aşază cu stîngăcie jos, pe punte, lingă scaunul ei, îi ia mînaşi i-o bate uşurel.*) Fii cuminte, Nina Cară Nina! Nu-ţi mai frămînta capul acesta frumos! Ieşim noi la liman ! Mai avem puţin de aşteptat şi apoi ne vom

căsători în liniște!

(*Gîndindu-se cu groază.*) „Diavole!... ce tot îndrugi?... sînt beat!... ei și, cu atît mai bine!... toată viața am dorit să-i spun asta!...”

Știu că în prezent ai un soț, dar n-are nici o importanță: pot să aștept. Am așteptat o viață întreagă. Dar de un timp încoace o intuiție precisă îmi spune că nu-mi va fi dat să mor înainte ca...

(*Evans, Madeline și Darrell vin în goană din cabină. Toți au binocluri. Se reped la marginea punții și-și potrivesc binoclurile privind în susul apei.*)

MADELINE (*agitată*): Se văd! (*Arată cu mina.*) Privește, domnule Evans, uite acolo — nu-i vezi?

EVANS (*agitat*): Nu — nu-i văd încă... Da! Da. Acum îi văd! (*Aplecîndu-se peste bară.*) Hai, Gordon, hai băiatule!

MADELINE: Hai, Gordon, hai!

(*încep să se audă fluierile și sirenele de la celelalte iahturi. Zgomotul crește, treptat, pe măsură ce, unul după altul, iahturile participă la acest cor, o dată cu apropierea echipelor pînă cînd, către finele scenei, vacarmul ajunge de-a dreptul asurzitor.*)

NINA (*cu urași amărăciune — gîndindu-se*): „Ce mult o urăsc!... (*Deodată, făcînd un calcul sinistru — se gîndește.*) De ce să nu-i spun ei?... așa cum a făcut și mama lui Sam cu mine... să-i vorbesc despre nebulie?... ea crede că Gordon e fiul lui Sam... (*Cu un surîs sinistru de triumf.*) Va fi o dreptate poetică!... și va rezolva totul... nu se va mai mărita cu Gordon!... el va reveni la mine să-și găsească mîngîiere!... dar trebuie să pun bine la cale totul!...”

MARSDEN (*continuă — cutezător*): Ascultă-mă, Nina. După ce ne vom căsători am să scriu un roman — primul meu roman adevărat! Cele douăzeci de cărți aiurite pe care le-am scris nu sînt altceva decît niște povești trase de păr pentru oameni mari — cu femeiuști bătrîne și spirituale, cu holtei cinici, cu personaje ciudate, vorbind în dialect, cu oameni însurați care întotdeauna se admiră și se respectă reciproc, cu amanți care ocolesc iubirea în șoapte stinse! Asta am fost, Nina — un flecar amăgitor, spunînd minciuni în șoaptă! Acum, am de gînd să scot un urlet din fundul rărunchilor — să fac lumină peste umbra minciunilor. Am să strig: „Asta-i viața și asta-i sexul, acestea sînt pasiunile, ura, regretul și bucuria, suferința și extazul, aceștia sînt

166

167

bărbații și femeile; fiii și fiicele, ale căror inimi sînt slabe și tari, al căror sînge este sînge și nu sirop de calmat nervii!” Oh, sînt în stare, Nina, sînt în stare să scriu adevărul! L-am văzut în tine, în tatăl și mama ta, în mama și sora mea, în Gordon, în Sam, Darrell și în mine însumi. Voi scrie cartea noastră! Dar eu vorbesc în timp ce ultimele capitole ale cărții acum se plăsmuiesc — da, chiar acum și aici... (*Grăbit.*) Mă ierți, **Nina**, nu-i așa? Trebuie să fiu numai ochi și urechi — să-mi împlinesc datoria de artist! (*Umblă de colo colo, abia ținîndu-se pe picioare, se uită înjur, în culmea neastîmparului. Nina nici nu-l bagă în seamă.*)

EVANS (*exasperat, luîndu-și binoclul de la ochi*): Nu poți desluși nimic. Nu se vede cine-i în frunte. Mă duc s-ascult iarăși la radio. (*Se duce grăbit în cabină.*)

NINA (*cu un surîs de crud triumf — gîndindu-se*): „Pot să-i spun ei... confidențial... voi pretinde că sînt silită să-i spun... așa cum a făcut și mama lui Sam cu mine... fiindcă simt că așa s-ar cuveni pentru fericirea ei și a lui Gordon... asta va tălmăci împotrivirea mea la logodna lor... ah, merg la sigur...

Gordon se va întoarce la mama lui... am să am grijă să nu-mi mai scape niciodată!...”

(*Strigă.*) Madeline!

MARSDEN (*gîndindu-se*): „De ce-o strigă pe Madeline?... trebuie să fiu foarte atent!...”

EVANS (*vine în goană foarte neliniștit*): Vești relei Marina conduce — e în frunte cu o jumătate de lungime — s-ar părea că învinge Marina, spune la radio... (*Apoi, cu violență.*) Dar ce știe afurisitul ăla de speaker — un prostănac...!

MADELINE (*agitată*): Nu-l cunoaște pe Gordon! Gordon excelează tocmai cînd e încolțit, cînd nu mai are încotro!

NINA (*strigă și mai tare*): Madeline!

DARRELL (*se întoarce casase uite la Nina — gîndindu-se*): „De ce o cheamă?... și-a pus în cap să se amestece în viața lor... trebuie să fiu atent... să vedem...”

(*O atinge cu mînapă umăr.*) Te cheamă doamna Evans, domnișoară Arnold.

MADELINE (*nerăbdătoare*): Da, doamnă Evans. Se apropie. De ce nu veniți să-i priviți cum se apropie?

NINA (*fără să ia în seamă cele ce-i spune — autoritară*): Vreau să-ți spun ceva.

MADELINE (*iritată pînă la disperare*): „Dar... Bine, fine! (*Vine în grabă la Nina, privind însă cu atenție peste umărul ei înspre fluviu.*) Da, doamnă Evans.

DARRELL (*vine mai aproape de ele — căutînd să se dumirească*): „Trebuie să stau la pîndă... e într-o stare de deznădejde, vrea să se amestece în...”

NINA (*autoritară*): Mai întîi, dă-mi cuvîntul de onoare că n-ai să spui nimic din cele ce-ți **voi**, destăinui, nimănui — și mai ales lui Gordon!

MADELINE (*privind-o cu uimire — blinda*): N-ați putea să-mi spuneți mai tîrziu, doamnă Evans, după competiție?

NINA (*aspră — apucînd-o de încheietura mîinii*): Nu, trebuie să-ți vorbesc acum! Îmi făgăduiești?

MADELINE (*supărată, neputîndu-se împotrivi*): Da, doamnă Evans.

NINA (*aspru*): Pentru viitorul dumitale fericit și al fiului meu trebuie să-ți vorbesc! Logodna dumitale mă silește s-o fac! Te-ai mirat probabil de ce m-am opus la această logodnă. Pentru că este cu neputință să vă căsătoriți. Nu te poți mărita cu Gordon! Îți vorbesc ca o prietenă! Trebuie să rupi logodna imediat!

MADELINE (*nu-i vine să creadă — deodată cuprinsă de panică*): Dar de ce — pentru ce motiv?

DARRELL (*care s-a apropiat — gîndindu-se întăritat*): „Vrea să distrugă viața fiului meu, așa cum a distrus-o pe a mea!...”

NINA (*neînduplecată*): De ce? Pentru că...

DARRELL (*vine brusc Ungă ele — autoritar, precis, aspru*): Nina! Nu...! (*O bate pe umăr pe Madeline și o ia la o parte. Nina îi lasă mîna și se uită la amîndoi amuțită, parcă de uimire.*)

Domnișoară Arnold, în calitate de medic socot de datoria mea să-ți spun că doamna Evans nu se simte bine în momentul de față. Nu da nici o importanță la cele ce-ți va spune. Abia a trecut de acea perioadă critică din viațaoricărei femei și este bolnăvicios de geloasă pe dumneata și pradă unor ciudățenii amăgitoare! (*Surîde cu, bunătate Madelinei.*) Așa că du-te de urmărește întrecerea E Și Dumnezeu să te binecuvînteze! (*îi strînge mîna, foarte mișcat.*)

MADELINE (*recunoscătoare*): Mulțumesc. Cred că am înțeles. Biata doamnă Evans! (*Se duce în grabă la marginea punții, aranjîndu-și binoclul.*)

NINA (*sărînd în picioare — recăpătîndu-și glasul, îl învinovățește disperată*): Ned!

DARRELL (*se apropie repede de ea*): Iartă-mă, Nina, dar te-am prevenit să nu te mai amesteci. (*Apoi afectuos.*) Și apoi Gordon este — nu? — fiul meu vitreg! Țin foarte mult să-l văd fericit. (*Zimbînd cu o bunătate firească.*) Dar asta nu mă împiedică să nu-i doresc înfrîngerea. Ca vîslaș îmi amintește de tatăl său, de Gordon Shaw.

(*Se întoarce, își potrivește binoclul, duclîndu-se în fund, Nina se prăvale în scaun.*)

EVANS: Fir-ar al dracului! De aici toți sînt la fel. Tu poți să-i deosebești, Madeline?

MADELINE: Nu, încă nu, îngrozitor! Gordon!

NINA (*privind în jurul ei fără țintă — întreabă mirată*): Gordon?

MARSDEN (*gîndindu-se*): „Lua-l-ar naiba pe Darrell!... Dacă n-ar fi intervenit el Nina i-ar fi spus... ceva de mare importanță, desigur... stai, știu!...”

(*Vine Ungă Nina, se așază iarăși pe punte la picioarele ei și-i ia mîna.*) De ce nu se poate mărita cu Gordon — de ce, scumpa și mica mea Nina — de ce, Nina Cară Nina? Lasă-mă să-ți vin în ajutor!

NINA (*privind înaintea ei — ca și cum ar fi fost în transă — simplu ca o fetiță*): Da, Charlie. Da, tată. Din pricină că toți din familia lui Sam au fost nebuni. Mama lui mi-a spus-o, ca să nu am nici un copil cu el. Voiam să-i spun Madelinei să nu se mai mărite cu Gordon. Dar ar fi fost o minciună pentru că Gordon nu este cu adevărat fiul lui Sam, i-al lui Ned. Ned mi l-a dăruit, iar eu l-am dat lui Sam, așa că Sam a putut avea un copil sănătos, și să se simtă bine și fericit. Sam se simte bine și fericit, nu crezi Charlie? (*Copilărește.*) Așa că nu am fost o fată prea rea, tată, nu-i așa?

MARSDEN (*însăpămîntat și copleșit de cele ce-a auzit — privind-o cu ochi năucii*): Nina! Pentru numele lui Dumnezeu! Îți dai seama ce spui?

MADELINE: Priviți-o! E barca dinspre noi, de partea asta! Am văzut chiar acum culoarea vîslelor lui Gordon!

EVANS (*nerăbdător*): Ești sigură? Atunci barca lui Gordon e puțin în urma celorlalte două!

DARRELL (*agitat*): Cea din mijloc parcă-i înainte! E barca Marinei?

(*Ceilalți nu-i răspund. Toți trei se apleacă peste barele*)

*bordului cu binoclurile proptite la ochi, privind pe apă.
Zgomotul sirenelor este acum foarte puternic. Se aud ovațiile
publicului care urmărește cursa.)*

MARSDEN (*se uită la Nina, acum cu mare milă*): Dumnezeu bun — atunci toți anii aceștia ai trăit în grozăvia asta, Nina? Iar tu și Darrell de bună voie ați...?

NINA (*fără să se uite la el — în vînt*): Mama lui Sam mi-a spus că și eu aveam dreptul la fericire.

MARSDEN: Dar atunci nu-l iubeai pe Darrell...?

NINA (*ca mai înainte*): L-am iubit după aceea. Acum nu-l mai iubesc. Ned e mort! (*Molcom.*) Numai tu, tată, ești acum — și Gordon.

MARSDEN (*se ridică și se apleacă pămînteste, mîngîindu-i părul cu o milă stranie, sălbatecă, bucurătoare*): O, Nina draga mea Nina, Nina mea — cît de mult trebuie să fi suferit! Te iert! Îți iert tot! Te iert pînă și pentru că ai vrut să-i spui Madelinei... Voiai să-l păstrezi pe Gordon, — te înțeleg — și te iert!

NINA (*la fel ca-nainte — afectuoasă și ciudată*): Și eu te iert, tată. A fost numai greșeala ta, la început, nu-i așa? Nu trebuie să te mai amesteci în viața oamenilor, niciodată!

EVANS (*foarte agitat*): Gordon dă viteză, nu-i așa? Se ia la întrecere cu barca din mijloc!

MADLINE: Da! Hai, Gordon!

DARRELL (*izbucnind*): Hai, Marina!

EVANS (*care este alături de Ned, se năpustește asupra lui, furios*): Ce-i asta? Ce dracu' te-a apucat?

DARRELL (*înfruntîndu-l — îl bate pe umăr cu o ciudată prietenie*): Trebuie să-i înfrîngem pe Gordonii ăștia, Sam! Trebuie să-i înfrîngem...

EVANS (*furios*): Taci, că de nu...! (*Ridică pumnul — apoi îngrozit de ceea ce vrea să facă dar încă necăjit, îl apuca*

171

pe Darrell de amîndoi umerii și-l zgîlție.) Vino-ți în fire! Ce dracu' te-a apucat? Ți-ai pierdut mințile?

DARRELL (*ironic*): Se prea poate! Nebunia bîntuie în familia mea! Toate neamurile tatei au fost niște lunatici fericiți, nu oameni sănătoși, de la țară, ca ai tăi, Sam, ha, ha, ha!

EVANS (*privindu-l*): Ned, băiatule, ce-i cu tine? Ai spus „Marina”.

DARRELL (*ironic — rîzînd cu amărăciune*): Mi s-a încurcat limba! Am vrut să spun Gordon! M-am gîndit la Gordon, vezi bine! Toți ne gîndim la Gordon — ne gîndim la victoria lui! Hai, Gordon, bate-i! Așa e hărăzit!

MADLINE: Iată-i! Sosesc! Amîndouă bărcile se iau la întrecere! Văd spatele lui Gordon!

EVANS (*uitînd toate celelalte, se întoarce, atent, la cursă*):

Hai, băiatule, hai odată, fiule!

(*Zgomotul este la culme acum, echipele apropiindu-se de linia finală. Oamenii trebuie să urle și să țipe pentru a se putea auzi unii pe alții.*)

NINA (*ridicîndu-se — gîndindu-se cu o pasiune stranie, stridentă, sălbatecă*): „Aud acum cum rîde Tatăl!... O, Dumnezeule-Mamă, apără-mi fiul!... lasă-l pe Gordon să zboare la tine în ceruri!... repede, Gordon!... dragostea este fulgerul Tatălui!... Madeline o să te coboare jos în flăcări!... aud risul lui cutremurător!... zboară iarăși la mine!... (*Se uită disperată la cer ca și cum acolo s-ar petrece cursa vieții și a morții ei.*)

EVANS (*ținîndu-se de un stîlp, aplecîndu-se peste bară, riscînd să cadă în apă*): încă o bătaie de vîslă! Hai, băiatule, li ai odată! Numai moartea l-a învins pe Gordon Shaw! Nici tu nu poți fi învins, Gordon! Ridic-o din apă, fiule! Lovește! Bate apa! Așa! învinge! Acum! La sosire, băiatule! Treci peste linie! Lovește! Gata! A învins! A cîștigat!

MADLINE (*a strigat în același timp*): Gordon! Gordon! A învins! E frînt de oboseală! Băiatul meu drag!

(*Rămîne cocoșată pe bară, într-o poziție primejdioasă, ținîndu-se cu o mină de-un stîlp și se uită în jos, nerăbdătoare spre barca lui.*)

172

EVANS (*vine dansînd spre centrul punții, cu fața congestionată, stacojie, cuprins de o bucurie frenetică*): A învins! Doamne, ce aproape era cealaltă echipă! Cea mai mare cursă din istoria vîslelor! E cel mai mare vîslaș pe care l-a creat Dumnezeu! (*O îmbrățișează pe Nina și o sărută de zeci de ori.*) Nu ești fericită, Nina? Gordon al nostru! Cel mai mare om!

NINA (*chinuită — încercînd în mod incoherent să mai protesteze — disperată*): Nu! — nu e al tău! — e al meu! — și al lui Gordon! — Gordon e al lui Gordon! — el a fost Gordonul meu! — Gordonul

lui e al meu!

EVANS (*drăgăstos — hazliu — sărutînd-o din nou*): Desigur că-i al tău, draga mea — și un reprezentant al lui Gordon Shaw! Trupul lui Gordon — Și spiritul lui Gordon! Și, de asemenea, trupul și spiritul tău, Nina! Nu-mi seamănă, din fericire pentru el! Eu sînt un ageamiu ! Niciodată n-am vîslit cumsecade!

(*Se clatină deodată ca și cum ar fi beat, sprijinindu-se de Marsden, apoi glasul i se îneacă și se prăbușește inert pe punte, zăcînd pe spate.*)

MARSDEN (*Îl privește zăpăcit — apoi gîndindu-se ciudat*): „**Mă** așteptam!... Prevăzusem că se apropie sfîrșitul!...”

(*Atinge brațul Ninei — încet.*) Nina, soțul tău! (*Atin-gîndu-l pe Darrell care a rămas uimit drept în fața lui — cu un surîs amar și ironic pe buze.*) Ned — prietenul tău! Doctore Darrell — un pacient!

NINA (*se uită năucă la Evans — încet, ca și cum ar încerca să-și adune mințile*): Soțul meu?

(*Deodată, cu un strigăt de durere, cade în genunchi alături de corpul acestuia.*) Sam!

DARRELL (*privește în jos la el — gîndindu-se emoționat*): „A murit soțul ei... în sfîrșit?... (*Apoi, cutremurîndu-se de gîndul acesta.*) Nu! ... nu doresc!... nu!...”

(*Strigă.*) Sam! (*îngenunchează, îi ascultă inima, îi caută pulsul, îi privește fața, într-un alt chip, cu totul profesional.*) Nu e mort! Doar un atac foarte grav.

NINA (*cu un strigăt de durere*): Oh, Ned, oare nu vechile noastre speranțe ascunse au săvîrșit-o, în fine?

DARRELL (*profesional, privind-o cu răceală*): E ridicol, doamnă Evans! Nu sîntem în Congo să credem în vrăjii

173

(*Sever.*) în starea în care se află, domnul Evans trebuie să aibă liniște absolută, sau altfel... și o îngrijire perfectă! Trebuie vegheat zi și noapte! Voi veghea și eu! Nu trebuie să-i zădărniciam fericirea!

NINA (*prostește*): Iarăși? (*Apoi, serioasă, ca și cum ar face un legămînt cu ea însăși.*) N-am să trădez niciodată! N-am să-i spun nimic care ar putea să-i tulbure liniștea!

MARSDEN (*în picioare, privindu-i — gîndindu-se triumfător*): „Nu mai am mult de așteptat!... (*Apoi, rușinat.*) Cum mă pot gîndi la astfel de lucruri?... bietul Sam!... a fost... vreau să spun e prietenul meu... (*Afirmîndu-și loialitatea.*) Ce suflet rar! Un suflet curat și simplu! Un om bun — da, un om bun! Dumnezeu să-l binecuvînteze!” (*Face o mișcare deasupra corpului ca un preot binecunntînd.*)

DARRELL (*îzbucnind cu o durere sinceră, umană*): Sam, băiat drag ce-mi ești! Îmi pare atît de rău! Mi-aș fi dat viața să te scap !

NINA (*neliniștită — în panică*): Iarăși să-l scapi? (*Apoi, iubitoare, sărutînd fața lui Evans.*) Dragul meu soț, tu ai căutat să mă faci fericită, eu am să-ți dăruiesc din nou fericirea mea! Ți-l dau pe Gordon să-l dăruiești Madelinei!

MADELINE (*încă agățată de bară, uitîndu-se la barca lui Gordon*):

„Gordon!... dragul, iubitul meu... ce obosit ești... o să te odihnești în brațele mele... îți voi ține capul la piept... curînd!...”

Cortina

ACTUL IX

DECORUL: Cîteva luni mai tîrziu. O terasă la domeniul Evans, din Long Island. în fund, terasat dă spre micul port de la ocean. La dreapta, intrarea laterală a unei vile somptuoase. La stînga, un gard viu cu o poartă boltită duce în grădină. Terasa este pavată cu lespezi de piatră. în centru, o bancă de piatră, la dreapta un șezlong, la stînga o masă de răchită și un jilț.

E după-amiază tîrziu, într-o zi de la începutul toamnei. Gordon Evans stă pe banca de piatră, cu fața-n mîini. Made-line în picioare, dinapoia băncii, cu un braț pe umărul lui. Gordon e înalt, peste un metru optzeci, și are înfățișarea unui sportiv încercat. Fața bronzată de soare este foarte frumoasă., aidoma chipurilor de pe copertele colorate ale revistelor studențești din America. O față energetică, dar nespiritualizată. A fost prea mult format pe

un anumit făgaș, al succesului, pentru a se mai îndoi de ceva sau a nu fi mulțumit cu răsplata ce-o dobîndește. Totodată, deși un gentleman lipsit cu totul de imaginație și legat doar de manierele la modă în cercul său, are încă ceva de adolescent simpatic, dovedind calități de modestie și loialitate. Chipul lui exprimă acea tristeță rătăcită a adolescenței, pe care caută însă s-o ascundă cu bărbăție.

Madeline este aproape la fel ca în actul precedent, atît doar că acum are aerul net al omului care se socotește mai vîrstnic, e mai maternă în atitudinea ei față de Gordon, pe care caută să-l consoleze.

175

MADELINE (*mlnglindu-i părul — cu afecțiune*): Fii cuminte, dragul meu. Știu cît de groaznic trebuie să fie pentru tine. Și eu l-am iubit. A fost așa de minunat, așa de bun cu mine.

GORDON (*cu un tremur în glas*): Nu mi-am dat seama că într-adevăr s-a stins din viață — decît la cimitir... (*Nu mai poate vorbi.*)

MADELINE (*sărutîndu-i părul*): Dragul meu! Te rog nu mai...

GORDON (*revoltat*): Zău, nu-nțeleg, de ce a trebuit să moară? (*Cu un geamăt.*) L-a măcinat grija continuă a afacerilor! Trebuia să fi stăruit mai mult ca să se ocupe de sănătatea lui. Dar am stat puțin pe acasă, din păcate! Nu l-am putut supraveghea. (*Apoi, cu amărăciune.*) Dar nu pricep de ce nu s-a ocupat mama de el!

MADELINE (*protestînd, dar arătînd că în fond este de aceeași părere*): Lasă! Nu te mai amărî din pricina ei.

GORDON (*căindu-se*): Știu că nu-i bine. (*Revenind la același ton amărît.*) Dar nu pot uita cît de absurd s-a purtat cînd a fost vorba de logodna noastră.

MADELINE: S-a schimbat de cînd s-a îmbolnăvit tatăl tău. A fost cum nu se poate mai bună cu noi.

GORDON (*pe același ton*): Bună? Vrei să spui nepăsătoare! Acum totul îi este indiferent.

MADELINE: Nu-i puteai cere să se gîndească în momentele acelea la altcineva decît la tatăl său. A stat cu el clipă de clipă. N-am mai pomenit afîta devotament!

(*Gîndindu-se.*) „Oare și Gordon o să îmbătrînească și o să cadă bolnav?... oh, sper să murim amîndoi mai-nainte... dar și eu l-aș îngriji așa cum l-a îngrijit ea pe tatăl său.. am să-l iubesc întotdeauna!...”

GORDON (*mingîiat — mîndru*): Da, într-adevăr, s-n purtat minunat cu el, admirabil! (*Apoi, revenind la tonul di mai înainte.*) Dar — o să ți se pară curios — totdeauna am avut simțămîntul c-o face din datorie. Cînd a murit, am simțit că durerea ei nu-i venea din iubire, ci mai curînd dintr-o iubire de prietenă, nu de soție. (*Ca și cum ar asculta o poruncă interioară.*) Nu ți-am spus, dar mereu am simțit — chiar cînd eram copil — că nu l-a iubit cu adevărat pe tata. Ținea la el și-l respecta. A fost o soție admirabilă. Dar sînt sigur că nu l-a iubit. (*Izbucnind ca și cum nu s-ar*

176

A

mai putea stăpîni.) Trebuie să-ți spun, Madeline ! Totdeauna am avut impresia că ea a ținut mult la Darrell. (*Repede.*) S-ar putea să greșesc, firește. (*Izbucnind din nou.*) Nu, nu greșesc. Am simțit prea puternic lucrul acesta, chiar de cînd eram mic. Iar în ziua cînd am împlinit unsprezece ani — s-a întîmplat ceva. De atunci sînt sigur.

MADELINE (*gîndindu-se uimită, dar nu fără o satisfacție ciudată*): „Vrea cumva să spună că a fost necredincioasă față de tatăl lui?... nu, nu poate crede una ca asta... dar atunci ce-o fi vrînd să spună?... (*Nedumerită.*) Gordon! Vrei să spui că ești sigur că mama ta a fost...

GORDON (*jignit de tonul ei — sărind în picioare și "dîndu-i mina la o parte — aspru*): A fost ce? Ce vrei să spui, Madeline?

MADELINE (*speriată — cuprinzîndu-l cu brațele — blînda*): Nu m-am gîndit la nimic rău. Credeam doar că tu vrei să spui că..

GORDON (*încă indignat*): Tot ce am vrut să spun este că mama s-a îndrăgostit de Darrell mult după ce s-a măritat — și că apoi l-a îndepărtat pentru binele tatei și al meu. Așa erei. El revenea doar la cîțiva ani o dată. N-avea puterea să rămînă departe pentru totdeauna. Oh, poate că sînt nedrept. Greu trebuie să-i fi fost lui Darrell! Cît s-o fi luptat cu el însuși, mai ales că era prietenul tatei. (*Apoi, surîzînd cu amărăciune.*) Cred că acum or să se căsătorească! **Voi** fi nevoit să le urez noroc. Tata m-ar fi sfătuit să fac la fel. .Mai știi? (*Posomorit.*) Viața-i așa de ciudată — asta e tot co pot spune!

MADELINE (*gîndindu-se, înduioșată de naivitatea lui de băiețandru*): „Ce puțin o cunoaște !... Domnul Evans a fost un om ales, dar... Darrell trebuie să fi fost cîndva fermecător... dacă a iubit pe cineva, atunci nu prea o vād să fi șovăit... așa cum nici eu n-am șovăit cînd a fost vorba de Gordon... oh, nu-l voi înșela niciodată pe Gordon... am să-l iubesc totdeauna!...”

(*îl mîngîie jucîndu-se cu degetele prin părul lui, imbu-nîndu-l*):

Nu trebuie să-i învinuiești, dragul meu. Nimeni nu se poate împotrivi iubirii. Nici noi n-am fi putut, nu-i așa?

12

177

(*Se așază Ungă el. Gordon o ia în brațe. Se sărută amîndoi cu pasiune crescîndă. Marsden vine încet din grădină, ducînd în mîini o grămadă de trandafiri și o pereche de foarfeci. Arată mai tînăr, calm și mulțumit. E îmbrăcat într-un costum de doliu, perfect croit, impecabil. Se oprește, uitîndu-se la cei doi îndrăgostiți. Fața exprimă o ciudată enervare.*)

MARSDEN (*scandalizat ca o fată bătrînă — gîndindu-se*): „Ce bestial!... tatăl lui nici nu s-a răcit bine în mormînt!... și el... (*Apoi, luptîndu-se cu sine — cu autoironie.*) Numai că n-a fost tatăl lui... ce este Sam pentru fiul lui Darrell?... și chiar dacă ar fi fiul lui Sam—viii cu viii, morții cu morții?!... datorია lui e să iubească pentru a perpetua viața... și ce am eu cu dragostea lor ?... viața mea e un umbrar răcoros și verde, unde nu pătrunde soarele arzător de amiază al pasiunii și posesiei ca să veștejească inima cu otrăvurile-i amare... viața mea culege trandafiri roșii răcoroși, în grădini adăpostite, în după-amiezi tîrzii îndrăgostite de amurg... trandafiri ce-au obosit de greaua înflorire din timpul zilei și care se prăpădesc de dorul amurgului... viața mea e amurgul... Nina e o roză, roza mea, istovită de arșița unei zile lungi, tînjind obosită după pace... (*Sărută un trandafir, surîzînd simplu, sentimental — apoi, încă zîmbind, face un gest către cei doi îndrăgostiți.*) Ei sînt pe-o altă planetă, numită lumea... Nina și cu mine ne-am mutat în lună...”

MADELINE (*înfocată*): Scumpul meu, dragul meu! Iubitule!

GORDON: Madeline! Te iubesc!

MARSDEN (*privindu-i — vesel, ironic — gîndindu-se*):

„Altădată aș fi fost gelos... m-aș fi simțit înșelat... aș fi spus că Dumnezeu m-a frustat de bucurie... m-aș fi gîndit cu amărăciune: «Gordonii sînt plini de noroc! » ...dar acum îl cunosc pe dragul și bătrînul Charlie... da, bietul Charlie, cel drag și bătrîn! — a trecut dincolo de dorință... acum, în sfîrșit, e și el plin de noroc!... (*Natural.*) Dar trebuie să întrerup pregătirile lor biologice... sînt încă multe de făcut în f"seara asta... mai avem pînă ce vom încheia pacea vîrstelor |y-după îndelungatul interludiu al războiului cu viața..'/ trebuie să ținem tîneretea la o parte, cu decență... căci atîtea răni vechi s-ar putea deschide din nou și atîtea cicatrici s-ar putea ivi cu mîndrie, pentru a ne dovedi nouă înșine \ Ică am fost curajoși și nobili!...”

178

(*Lasă să-i cadă foarfecile. Cei doi sar mirați și se uită împrejur. Marsden le zîmbește calm.*) îmi pare rău că v-am deranjat. Am cules niște trandafiri pentru mama ta, Gordon. într-adevăr, florile au darul de a alina suferința. De aceea le și întrebuițăm, în genere, la înmormîntări — și la nunți. (*îi dă un trandafir Madelinei.*) Iată, Madeline, o roză pentru tine. Preamărire ție, Dragoste, noi cei care am murit, te salutăm! (*Zîmbeștraniu. Madeline ia mecanic trandafirul, uitîndu-se la Marsden, fără să priceapă nimic.*)

MADELINE (*gîndindu-se bănuitoare*): „Ce ființă ciudată!... cîteodată mi-e teamă de el!... nu fii proastă Madeline!... e bietul și bătrînul Charlie!...”

(*îi face o reverență ironică.*) Îți mulțumesc, unchiule Charlie!

GORDON (*gîndindu-se cu milă, ironic*): „Sărman holtei bătrîn!... nu faci decît bine tuturor!... tata ținea la tine...”

(*Simulînd că îi plac trandafirii.*) Ce frumoși sînt. (*Apoi, deodată.*) Unde-i mama — tot în casă?

MARSDEN: Voia tocmai să scape de ultimii musafiri. Mă duc și eu în casă. Să-i spun că vrei s-o vezi?

Asta i-ar îngădui să-i părăsească și să vie înapoi.

GORDON: Da. Bună idee ! (*Marsden se duce în casă prin dreapta.*)

MADLINE: Mai bine să te las singur cu mama ta. Mă duc până la avion și te aștept acolo. Vrei să plecăm înainte de a se însera, nu-i așa?

GORDON: Da, vom porni cât mai curînd. (*Posac.*) Poate că-i mai bine sa nu fii de față. Sînt o seamă de lucruri pe care socot că trebuie să i le spun — ei și lui Darrell. Trebuie să procedez așa cum i-ar fi plăcut tatei. Trebuie să fiu corect. Așa a fost și el față de toată lumea.

MADLINE: Dragul meu Gordon! Nici tu n-ai putea fi incorect față de cineva, chiar dacă ai vrea. (*Îl sărută.*) Dar nu întîrzia prea mult.

GORDON (*posomorit*): Fii sigură că n-am să întîrzi! Nu mă așteaptă ceva prea plăcut și de aceea voi fi cât mai scurt cu putință.

MADLINE: Atunci ne vedem îndată.

GORDON: îndată, draga mea!

(*Se uită după ea cu multă dragoste, în timp ce se depărtează în fund, la dreapta, trecînd pe Ungă colțul casei.*)

12*

179

(*Gîndindu-se.*) „Ce admirabilă ființă!... Nu merit norocul ăsta!... dar ce mult o iubesc! (*Se așază iarăși pe bancă, cu fața-n palme.*) Mi se pare așa de urîcios și de egoist să fii fericit... cînd tata a... dar m-ar înțelege, ar dori să fiu fericit... ce curios cum am ajuns să țin mai mult la tata decît la mama... poate unde am descoperit că l-a iubit pe Darrell... mi-aduc aminte de ziua aceea în care am văzut-o sărutîndu-l... mi-a trezit un simțămînt pe care nu l-am putut uita niciodată... dar l-a făcut fericit pe tata... ea și-a dăruit fericirea pentru binele lui... ce lucru frumos, desigur... a jucat așa de frumos în hora în care a intrat... aș fi un nătărău dacă mi-aș critica mama... propria mea mamă!... (*Schim-bîndu-și deodată cursul gîndurilor.*) Să uit toate astea!... să mă gîndesc la Madeline... ne căsătorim... apoi două luni în Europa, luna noastră de miere... Doamne, ce minunat!..., apoi îndărăt la afaceri... tata s-a bizuit pe mine să continui tot ce mi-a lăsat... va trebui s-o iau de la început, dar voi ajunge repede la capăt... îți făgăduiesc, tată!... (*Nina și Darrell vin din casă prin dreapta. Gordon aude ușa și privește împrejur.*) *Gîndindu-se, mîniat.* Curios !... nu pot îndura nici acum s-o văd pe mama cu el... tare l-aș mai bate!...”

(*Se ridică. Inconștient, fața sa devine mai bătrînă, mai rece, mai severă. Îi privește acuzator în timp ce ei vin încet spre el, tăcuți. Nina arată mult mai bătrînă decît în actul precedent. Pe fața ei se citește resemnarea ce nu mai are jîevoie de xulimanuri, a renunțat la orice strădan ie de a mai fi atracj&ă-Sexual sau de a părea mai tinăr JEi. în Erăcată de sus pînă ins în nee.ru. Fata lui Darrell, bronzata odinioară de soarele tropicelor, s-a ofilit, căpătînd o culoare galbenă, ca de mongol. Și el pare mult mai bătrîn. Are o expresie tristă și amară.*)

NINA (*aruncîndu-și ochii asupra lui Gordon — cercetătoare — gîndindu-se tristă*): „M-a chemat să-mi spună la revedere... un fel de adio, pentru totdeauna, de astă dată... acum nu mai este fiul meu, nici al lui Gordon, nici al lui Sam, nici al lui Ned... a devenit un străin, iubitul unei alte femei...”

DARRELL (*după o scurtă privire spre Gordon — gîndindu-se*): „Pune ceva la cale... vreo răfuială hotărîtoare...”

180

(*Resemnat.*) Să se termine odată și cu asta... apoi mă voi înapoia la munca mea... am stat prea mult aici... Preston s-o fi întrebînd dacă n-am dezertat... (*Apoi, cu tristețe, nedumerit.*) Acesta-i fiul meu?... carnea și sîngele meu?... privindu-mă cu atîta răceală dușmănoasă?... ce tristă și stupidă situație!... NINA (*luînd un ton de plictiseală — făcînd haz de necaz*): Bine că m-ai chemat, Gordon. Lumea aceea stupidă, cu condoleanțele ei sociale, mă plictisea de moarte. Poate că sînt morbidă, dar totdeauna am avut impresia că lumea se bucură în taină cînd moare cineva. Moartea măgulește vanitatea oamenilor și-i face să se simtă superiori pentru că trăiesc. (*Se așază obosită pe bancă. Darrell se așază pe șezlongul din dreapta.*)

GORDON (*respingînd aceste idei — rigid*): Dar toți au fost buni prieteni cu tata. De ce n-ar fi întristați cu adevărat? Moartea lui trebuie să însemne o pierdere pentru oricine l-a cunoscut. (*Vocea-i tremură. Se întoarce și merge pînă la masă. Gîndindu-se cu amărăciune.*) „Nu suferă de loc!... acum e liberă să se mărite cu Darrell!”

NINA (*gîndindu-se cu tristețe — privind înapoi*): „Mă acuză pentru că nu plîng... dar am plîns... atît cît am putut... nu mi-au mai rămas multe lacrimi... am fost așa de întristată de moartea lui Sam... trebuia să mai trăiască... era mulțumit de el însuși... nu mă simt vinovată... i-am ajutat să trăiască... l-am făcut să creadă că-l iubeam... mintea i-a fost teafără pînă la sfîrșit... chiar înainte de a muri mi-a zîmbit... recunoscător și iertător, cred... să-ți sfîrșești viața cu un astfel de zîmbet!... să știi că viața a murit... că orice regret a murit... sînt tristă, dar mă mîn-gîi la gîndul că, în sfîrșit, sînt liberă să mă sting

în pace... mă voi duce să locuiesc în casa bătrânească a tatălui meu... Sam a răscumpărat-o... cred că mi-a lăsat-o mie... Charlie va veni în fiecare zi să mă vadă... mă va liniști, mă va amuza... vom putea vorbi împreună despre vremurile de altădată... când eram fată... când eram fericită... înainte de a mă îndrăgosti de Gordon Shaw și înainte de a intra în tot acest marasm de dragoste și ură, durere și naștere !..."

DARRELL (*privindu-l indignat pe Gordon, care stă cu spatele la ei*): „Nu-l pot suferi când se poartă așa de nesimțitor cu maică-sa!... măcar dac-ar ști cât a suferit ea pen-

181

L

tru binele lui!... idealul Gordon Shaw trecut prin Sam a făcut din fiul meu un nătărău nesimțitor!... (*Dezgustat.*) Dar ce legătură am eu cu tînărul acesta?... comparat cu Preston nu-i decît un prostănac mușchiulos și chipeș!... (*Cu o urmă de necaz.*) Aș vrea să-l scot din îngîmfarea asta stupidă!... dac-ar ști ce-i cu el nu s-ar mai prăpădi atîta după Sam... ori își schimbă aerul ăsta îngîmfat, dacă nu, sînt sigur că voi fi ispitit să-i spun... nu mai există nici un motiv, acum, ca să nu afle adevărul..." (*Fața is-a înroșit. L-a năpădit furia.*)

GORDON (*deodată, recăpătînd puterea de a se controla? se întoarce spre Nina și Darrell — rece*): Sînt cîteva chestiuni în legătură cu tata, pe care socot că trebuie să le... (*Cu o notă de superioritate și suficiență.*) Nu cred că tata ți-a spus ceva despre testamentul său, mamă, nu-i așa?

NINA (*nepăsătoare*): Nu.

GORDON: Ei bine, întreaga avere se împarte între tine și mine, după cum era și firesc. Dar altceva voiam să vă spun.

(*Cu o privire dușmănoasă față de Darrell.*) A lăsat și o dispoziție ciudată. Te privește pe dumneata, doctore Darrell. A lăsat o jumătate de milion pentru Stațiunea dumi-tale, spre a fi întrebuițată pentru cercetări biologice.

DARRELL (*fața i se înroșește deodată, plin de necaz*): Ce-i asta? Glumești, Gordon, nu-i așa? (*Gîndindu-se cu furie.*) „Mai rău decît o glumă... o insultă voită... o ultimă batjocură a instinctului său de stăpînire... a vieții mele!..."

GORDON (*rînjind, rece*): Și eu am crezut că-i o glumă, dar tata a insistat, așa că...

DARRELL (*necăjit*): Ei bine, nu accept — și cu asta basta.

GORDON (*rece*): Banii nu ți i-a lăsat duminică, ci Stațiunii de Cercetări Biologice. Este menționat ca dumneata să-i administrezi, dar cred că dacă nu vrei să-i primești, oricare dintre conducătorii institutului va fi încîn-tat să-i accepte.

DARRELL (*uluit*): Adică Preston! Dar Sam nici nu l-a cunoscut pe Preston — decît din spusele mele! Ce-are a face Sam cu Preston? Preston nu are nici o legătură cu afacerile lui Sam! îl voi sfătui să refuze!

182

(*Chinuit — gîndindu-se.*) „Dar e pentru știință... nu are dreptul să refuze banii!... nici eu n-am dreptul să i-o cer!... afurisitul de Sam!... nu i-a ajuns că mi-a luat soția, fiul și viața?... mort, vine acum să mi-l fure pe Preston!... să-mi fure munca!..."

NINA (*cu amărăciune — gîndindu-se*): „Chiar și după moarte Sam face lumea să sufere!..."

(*Binevoitoare.*) Dar banii nu sînt nici pentru tine, nici pentru Preston. Sînt pentru știință. Așa trebuie să ieși lucrurile.

GORDON (*cu animozitate — gîndindu-se*): „Cum își îndulcește glasul de cîte ori vorbește cu el!... l-a și uitat pe tata..." (*Rînjind.*) Mai bine ai primi. O jumătate de milion nu se azvîrle pe fereastră în fiecare zi.

NINA (*înspăimîntată — gîndindu-se*): „Cum îl poate insulta Gordon în chipul acesta pe Ned!... pe propriul său tată... Ned a suferit prea mult!..." (*Precisă.*) Ajunge, Gordon, cred că i-ai spus destule.

GORDON (*amărît, căutînd să se controleze — cu tîlc*): N-am spus tot ce am de spus, mamă.

NINA (*gîndindu-se — la început, speriată*): „Ce vrea să spună?... știe că Ned...? (*Apoi, cu un fel de ușurare sfidătoare.*) Ce importanță mai are ce crede despre mine... de vreme ce-i al ei..."

DARRELL (*gîndindu-se răzbunător*): „Nădăjduiesc că știe adevărul... dacă nu, pe Dumnezeu, jur că i-l voi spune!... dacă n-ar fi decît să-i iau lui Sam o parte din ce a luat el de la mine!...”

(*Autoritar — în timp ce Gordon șovăie.*) Bine, ce ai de spus? Mama ta și cu mine sîntem gata să te ascultăm.

GORDON (*înfuriat, făcînd un pas amenințător spre el*): Dumneata să taci din gură! Nu lua tonul ăsta, sau uit ce vîrstă ai... (*disprețuitor*)... și-ți ard cîteva palme!

NINA (*gîndindu-se — isterică*): „Palme... fiul își pâl-muiește tatăl!...”

(*Rîzînd isteric.*) Nu mă face să rîd, Gordon! Ești așa de caraghios!

DARRELL (*sare de pe scaun și se duce la ea — rugător*): Nina, nu-l băga în seamă! Nu știe ce...

GORDON (*înnebunit, se apropie*): îmi dau seama de multe! îmi dau seama că te-ai purtat ca o javră! (Se

183

apropie și-l pâlmuiește, furios, pe Darrell. Darrell se dă înapoi, clătînîndu-se de tăria loviturii, cu mina la obraz. Nina țipă și se repede la Gordon, apucîndu-l de brațe.)

NINA (*vrednică de milă — isteric*): Gordon, pentru numele lui Dumnezeu! Ce-ar spune tatăl tău? Nu-ți dai seama ce faci! Lovești pe tatăl ău!

DARRELL (*covrșit — poiicnindu-se*): Nu — u-i "Bi-mic, fiule — nu face nimic jn-aL știut...

~&QTiTKm~ȚcopTeșit — "năpădit de remușcări): îmi pare rău — rău de tot — mamă — tata s-ar fi simțit ca și cum l-aș fi lovit pe el — l-ar fi durut ca și cum el ar'fi fost lovit!

DARRELL: Nu-i nimic, fiule — nu-i nimic!

GORDON (*zdrobit*): Ce frumos te porți, Darrell — ești corect ca un sportiv! Am făcut ceva foarte urît! Iartă-mă, te rog! Mă ierți, Darrell?

DARRELL (*privindu-l năucit — gîndindu-se*): „Darrell?... îmi spune Darrell?... nu știe?... credeam că i-a spus Nina...”

NINA (*rîzînd isteric — gîndindu-se*): „I-am spus că și-a lovit tatăl!... dar el nu mă poate înțelege!... de ce?... desigur, nu poate... cum ar putea să mă înțeleagă?...”

GORDON (*întinzîndu-i mina cu insistență*): îmi pare rău. Am făcut-o fără să vreau. Hai să dăm mîna, nu vrei?

DARRELL (*dîndu-i mîna mecanic — îngâimează*): îmi pare bine — îmi pare bine să vă cunosc — vă cunoșteam doar din reputație — faimosul vîslaș — învingătorul marei curse din hmie — am sperat că vă va învinge Marina.

NINA (*cuprînsă de o spaimă disperată — agitată*): „Oh, aș dori ca Ned să plece și să nu mai revină niciodată!... nu mai pot îndura să-I văd mereu suferind!... e groaznic!... da, Dumnezeu-Tată, te aud cum rîzi... Tu vezi toată batjocura asta!... și eu rîd... totul e așa de nesăbuit, nu?...” (*Rîzînd isteric.*) O, Ned! Sărmane Ned! Te-ai născut fără noroc!

GORDON (*cerîndu-i să se așeze din nou — căuțînd s-o mîngîie*): Mamă, încetează cu rîsul ăsta! Te rog! S-a aranjat totul — totul s-a aranjat între noi — mi-am cerut iertare ! (*Nina devine mai liniștită.*)

Și acum să vă spun cele ce am de spus. Nu era nimic rău! Vroiam să știți cit de frumos socot că v-ați purtat amîndoi. De cînd eram copil știam că tu și Darrell erați îndrăgostiți -unul--de celălalt. Uram faptul acesta pentru tata — lucru firesc, nu? — dar

184

știam că nu am dreptate, că oamenii nu se pot împotrivi dragostei, așa cum nici Madeline și cu mine nu ne-am putut împotrivi. Știu cît de corect v-ați purtat cu tata — ce bună soție i-ai fost tu, mamă — ce prieten fidel i-ai fost tu, Darrell — și cît de mult v-a iubit el pe amîndoi! Așa că ceea ce-mi rămîne de spus, acum după ce el a murit, este că sper să vă căsătoriți și să fiți fericiți așa cum meritați... *ȚWumai poate continua. O sărută pe Nina și vrea să se despartă de ei.*) Trebuie să vă spun la revedere — vrem să decolăm înainte de a se însera — mă așteaptă Madeline. (*îi ia mîna lui Darrell și i-o strînge din nou. Amîndoi au încremenit cu ochii la el — proteste.*) La revedere, Darrell! Noroc!

DARRELL (*gîndindu-se chinuit*): „De ce continuă să-mi spună Darrell?... e băiatul meu... sînt tatăl lui... trebuie să-l fac să-și dea seama că sînt tatăl lui!...” (*Ținînd mîna lui Gordon.*) Ascultă, fiule.

Acum e rîndul meu. Am și eu să-ți spun ceva...

NINA (*gîndindu-se chinuită*): „Nu... nu trebuie să-i spună... simt că nu trebuie !...”

(*Scurt.*) Ned! Lasă-mă întîi să-i pun lui Gordon o întrebare. (*Apoi, privind în ochii fiului ei, încet și impresionant.*) Gordon, crezi c-am fost vreodată necredincioasă față de tatăl tău?

GORDON (*tresărind — o privește țintă — uluit și speriat — dar izbucnește, revoltat*): Drept cine mă iei, mamă? Mă crezi atât de josnic să-mi închipui că... (*Rugător.*) Te rog, mamă. Nu sînt atât de nevrednic! Știu că ești femeia cea mai bună de pe lume, cea mai bună dintre toate — chiar mai bună decît Madeline!

NINA (*cu un hohot triumfător*): Dragul meu Gordon! Va să zică mă iubești, nu-i așa?

GORDON (*îngenunchiind în fața ei și sărutînd-o*): Desigur, mamă.

NINA (*împingîndu-l să plece — duioasă*): Și acum du-te ! Grăbește-te ! Madeline te-așteaptă! Spune-i că mi-e dragă! Veniți să mă vedeți cînd și cînd, în anii care urmează! La revedere, dragul meu! (*Intorcîndu-se către Darrell, care stă în picioare și are o expresie tristă și resemnată — implo-rîndu-l.*) Mai ai să-i spui ceva, Ned?

DARRELL (*căznindu-se să zîmbească — chinuit*): Nu, pentru nimicîn lume, fiule.

185

GORDON: La revedere, domnule.

(*Pleacă grăbit, ocolind colțul casei, la stingă, în fund — gîndindu-se tulburat.*) „Drept cine mă ia?... nu m-am gîndit niciodată la una ca asta... n-aș fi putut!... propria mea mamă!... m-aș fi omorît dacă mi-ar fi trecut prin minte astfel de gînduri...” (*A plecat.*)

NINA (*se întoarce spre Ned, îi ia recunoscătoare mina și i-o strînge*): Sărmane Ned! Totdeauna tu a trebuit să fii cel care dă! Aș putea să-ți mulțumesc vreodată?

DARRELL" (*cu un surîs ironic — silindu-se să adopte un ton hazliu*): Refuzînd cererea mea de a te lua în căsătorie! Pentru că trebuie să te cer! Gordon așteaptă să-ți cer mîna! Și se va bucura așa de mult aflînd că mi-ai întors spatele. (*Marsden vine din casă.*) Uite, vine Gharlie! Trebuie să mă grăbesc! Vrei să te căsătorești cu mine, Nina?

NINA (*cu un surîs trist*): Nu. Desigur că nu. Nălucile noastre ne-ar chinui de moarte! (*Apoi, nemîngîiată.*) Dar aș dori să te mai iubesc, Ned! Acele minunate după amiezi de odinioară! Nina din acele după amiezi va trăi totdeauna în mine și își va iubi iubitul, pe Ned, tatăl copilului ei!

DARRELL (*îi ia mîna și o duce la buze — duios*): Îți mulțumesc! Și Ned, cel de atunci, va adora întotdeauna pe frumoasa lui Nina! Nu-l uita! Pe mine poți să mă uiți! Acum plec să-mi reiau activitatea. (*Rîde molcom și trist.*) Te las cu Charlie. Mai bine te-ai mărită cu el, Nina — dacă dorești pacea. Și, apoi, cred că îi ești datoare pentru devotamentul lui de-o viață întreagă.

MARSDEN (*gîndindu-se stîmjenit*): „Vorbesc despre mine... de ce nu pleacă odată?... nu-l mai iubește... și acum mai e plin de căldură și energie, impuls chinuitor de amiază... el nu vede că Nina s-a îndrăgostit de amurg?...” (*Dregîndu-și glasul, stingherit.*) Mi-aud numele luat în deșert?

NINA (*uitîndu-se la Marsden cu o ciudată afecțiune*): „Pace!... da... e tot ce mai doresc... nu mai pot să mă gîn-desc la fericire... Charlie a găsit pacea... va fi duios... așa cum era tata cînd eram mică... cînd năzuiam să fiu fericită!...”

(*Cu o cochetărie și o timiditate de fetiță — făcîndu-i loc pe bancă Ungă ea — straniu.*) Ned tocmai m-a cerut în căsătorie. L-am refuzat, Charlie. Nu-l mai iubesc.

186

MARSDEN (*așezîndu-se Ungă ea*): Așa cred și eu. Dar atunci pe cine iubești, Nina Cară Nina?

NINA (*zîmbind întristată*): Cred că pe tine, Charlie. Totdeauna mi-a fost dragă dragostea ta pentru mine. (*îl sărută — galeșă.*) Mă vei lăsa să ruginesc în pace?

MARSDEN (*cu hotărîre*): Am așteptat toată viața să-ți aduc pacea.

NINA (*tachinîndu-l — tristă*): Fiîndc-ai așteptat atîta, Charlie, am face bine să ne căsătorim chiar mîine. Dar am uitat. Nu m-ai cerut, încă. Vrei sate însori cu mine, Charlie?

MARSDEN (*umil*): Da, Nina.

(*Gîndindu-se — într-un straniu extaz.*) „Știam c-o să vie odată vremea cînd am s-aud cererea asta!... niciodată n-aș fi putut rosti, niciodată!... o, după amiază de aur, ruginie, tu ești rodul copt al fericirii, ce cade la vreme!...”

DARRELL (*amuzat — cu un surîs trist*): Fiți binecuvîn-țați, copiii mei! (*Dă să plece.*)

NINA; Ned, nu cred c-o să ne mai vedem vreodată.

DARRELL: Sper că nu, Nina. Un om de știință nu poate crede în năluci. (*Cu un zîmbet ironic.*) Dar poate că vom deveni părți din electricitatea pozitivă și negativă a cosmosului și ne vom întîlni iarăși cîndva.

NINA: în după-amiezile noastre — iarăși?

DARRELL (*zîmbind cu tristețe*): Iarăși. în după amiezile noastre.

MARSDEN (*revenind din vis*): Ne vom căsători după amiază, cu siguranță. Am și ales biserica, Nina — o capelă cenușie, îmbrăcată cu iederă, liniștită în umbra ce-o înconjoară — simbol al păcii pe care am găsit-o. Vitraliile purpurii, înflăcărate, vor zugrăvi pe fețele noastre o pasiune ofilită. Trebuie să fie în ceasul dinaintea apusului de soare. Când pretutindenea se țese un vis din gânduri târzii și prevestiri tainice despre frumusețea vieții. Apoi, ne vom întoarce să locuim în vechiul tău cămin. Casa mea nu e potrivită. Amintirea mamei și a Janei sînt prea vii acolo. Am să lucrez în vechiul birou al tatălui tău. N-o să se supere.

(*Dinspre golf se aude zgomotul unui motor de aeroplan.
Nina și Darrell tresar și se duc la marginea terasei pentru
a vedea cum, avionul se ridică peste apă. Nina și Darrell
stau unul lingă altul. Marsden rămîne absent.*)

187

NINA (*neliniștită*): Gordon! La revedere, dragul meu! (*Arătînd cu mina în timp ce avionul se înalță din ce în ce mai sus, îndreptîndu-se spre stingă — cu amărăciune.*) Privește, Ned, mă părăsește fără să se mai uite înapoi!

DARRBLL (*bucuros*): Nu! Gordon se rotește în jurul nostru. Se întoarce! (*Zgomotul motorului e mai tare acum.*) Va trece chiar deasupra noastră! (*Urmăresc din ochi avionul, care se apropie repede și trece pe deasupra lor.*) Uită-te! Ne face semn cu mîna!

NINA: Gordon! Scumpul meu fiu! (*Flutură și ea mîna frenetic.*)

DARRELL (*exprimă un ultim protest chinuit*): Nina! Ai uitat? E și fiul meu! (*Apoi, strigă tare, spre cer.*) Gordon, tu ești fiul meu! Tu ești... (*Deodată se stăpînește — cu un surîs cinic, de milă față de sine.*) Nu mă poate auzi! Dar cel puțin mi-am îndeplinit datoria! (*Apoi, cu un rînjit de resemnare — făcînd încă un semn cu mîna spre cer.*) La revedere, fiu al lui Gordon!

NINA (*cu un entuziasm chinuit*): Zboară la ceruri, Gordon! Zboară cu dragostea ta în înaltul cerului! Zboară mereu! Să nu te prăvălești la pămînt ca bietul meu Gordon! Fii fericit, dragul meu! Ți-e dat să fii fericit!

DARRELL (*sardonic*): Nina, am mai auzit urletul ăsta după fericire! Mi-amintesc că și eu — e mult de atunci — I-am strigat! Mai bine să mă întorc la celulele mele — la acea viață unicelulară și sensibilă care plutește prin mări și care nu știe ce-i urletul după fericire! Plec, Nina.

(*Cum ea rămîne absentă, uitîndu-se după avion — Darrell se gîndește fatalist.*) „Nici ea nu mai aude... (*Rîde la cer.*) Oh, Dumnezeu! numai surzi, muți și orbi pe lumea asta!... învată-mă să mă resemnez că sînt un atom!...” (*Pornește la dreapta și intră în casă.*)

NINA (*în sfîrșit, coborîndu-și privirea — confuză*): S-a ■ dus! Mi s-a întunecat vederea. Unde-i Ned? S-a dus și el. Și Sam s-a dus. Au murit cu toții. Unde sînt tata și Char-lie?

(*Tremurînd de spaimă fuge repede la bancă și se așază Ungă Marsden, ghemuindu-se la pieptul lui.*) Gordon a murit, tată. Am primit telegrama. Vreau să spun, Charlie, că a zburat către o altă viață, fiul meu, Gordon. Așa că sîntem iarăși singuri — așa, ca odinioară.

188

MARSDEN (*trecîndu-și brațul în jurul ei — afectuos*): Așa cum eram odinioară, Nina Cară Nina, draga mea, înainte să apară Gordon.

NINA (*privind la cer — stranie*): Dorința de a avea un fiu a fost și ea un eșec, nu? El nu mi-a putut aduce fericire. Fiii sînt totdeauna' și tații lor. Ei trec prin mamă ca să devină iarăși tații lor. Toți fiii Tatălui au fost totdeauna eșecuri! Eșuînd, ei au murit pentru noi, au zburat către alte vieți, 'neputînd rămîne cu noi, neputînd să ne aducă fericirea!

MARSDEN (*părintește — pe tonul tatălui ei*): Trebuie să uiți toate legăturile tale cu Gordonii. La urma urmelor, dragă Nina, a fost ceva ireal în tot ce ți s-a întîmplat de cînd l-ai întîlnit pentru prima oară pe Gordon Shaw, ceva absurd și fantastic, un lucru ce nu se întîmplă niciodată ziua-n amiaza mare, în după amiezele noastre. Așa că mai bine să uităm amîndoi acest episod trist și să-l privim ca pe un interludiu, de încercare și pregătire, să zicem, în care sufletele noastre s-au purificat de toată stricăciunea cărnii și sînt vrednice să se cufunde neîntinate în pace.

NINA (*cu un surîs ciudat*): Straniu interludiu! Da, vie- țile noastre sînt doar niște interludii stranii și sumbre în desfășurarea electrică a lui Dumnezeu-Tatăl! (*Odihnindu-și capul pe umărul lui.*) Mi-aduci atîta tihnă, Charlie! Mă simt iarăși fată, și tu ești tatăl meu și Charlie cel de altădată, într-unui singur. Oare grădina noastră bătrînă e tot ca odinioară? Vom culege flori împreună în după amiezele vîrstnice ale primăverii și verii, nu-i așa? Va fi așa de bine să ne întoarcem acasă — să fii bătrîn și să te întorci în sfîrșit acasă — să îndrăgești iarăși pacea — fiecare să iubească pacea celuiilalt — să dormim

împreună cu pacea!... (*Nina îl sărută. Apoi închide ochii cu un suspin adine de liniște regăsită*)... să murim în pace! Sînt atît de obosită de viață!

MARSDEN (*cu seninătate*): Odihnește-te, Nina dragă. (*Apoi, duios.*) Am avut o zi grea. De ce nu dormi — știi, ca odinioară, îți mai aduci aminte? Dormi puțin.

NINA (*șoptește cu recunoștință — ațipind*): Îți mulțumesc, Tată— am fost oare rea? — tu ești așa de bun — dragul și bătrînul meu Charlie!

189

■—

MARSDEN (*reacționează mecanic, tresărind îndurerat — gîndindu-se*): „Afurisit acest drag și bătrîn...! (*Apoi, privind chipul Ninei, cu un zîmbet de fericire.*) Nu, Dumnezeu să-l binecuvînteze pe dragul și bătrînul Charlie... care, după ce a trecut dincolo de orice dorință, are în sfîrșit noroc cu nemiluita!...”

(*Nina a adormit. El urmărește cu ochi plini de mulțumire umbrele serii care îi împresoară.*)

Cortina

Straniul Interludiu (*Stränge Inter-lude*) — piesă în 9 acte, scrisă în 1926 și publicată în 1928. A fost pusă în scenă pentru prima oară de compania *Theatre Guild* la *John Golden Theatre*, la 30 ianuarie 1928.